

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

**ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Υπεύθυνη καθηγήτρια: κα. Ε. Μπιτσάνη

**Σπουδαστές: Μπρέλλας Δημήτρης
Καψοκώστας Παναγιώτης**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	σελ. 1
Μέρος Ι Θεωρητικός προβληματισμός	
Κεφάλαιο 1 Εννοιολογική αποσαφήνιση όρων.....	σελ. 3
1.1 Κοινωνική Πολιτική.....	σελ. 3
1.2 Κοινωνία.....	σελ. 6
1.3 Κοινωνικός Κίνδυνος.....	σελ. 7
1.4 Κοινωνική Ανάγκη.....	σελ. 8
1.5 Κοινωνικό Κράτος.....	σελ. 9
1.6 Κοινωνική Πρόνοια.....	σελ. 11
1.7 Κοινωνική Δικαιοσύνη.....	σελ. 12
Κεφάλαιο 2 Ιστορική αναδρομή του κράτους πρόνοιας (από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους εως σήμερα).....	σελ. 14
2.1 Πρώτη περίοδος (1833-1921).....	σελ. 14
2.1.1 Ο ρόλος του κράτους στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας.....	σελ. 14
2.1.2 Η συμβολή της εκκλησίας και της εθελοντικής ιδιωτικής πρωτοβουλίας..	σελ. 15
2.2 Δεύτερη περίοδος (1922-1974).....	σελ. 17
2.2.1 Μικρασιατική καταστροφή.....	σελ. 17
2.2.2 Αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που δημιούργησε ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος στην Ελλάδα.....	σελ. 19
2.3 Τρίτη περίοδος (1974- σήμερα).....	σελ. 23
Κεφάλαιο 3 Εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής.....	σελ. 26
3.1 Εμφάνιση της κοινωνικής πολιτικής στην Ευρώπη.....	σελ. 26
3.1.2 Οικονομικές επιπτώσεις βιομηχανικής επανάστασης.....	σελ. 27
3.1.3 Κοινωνικές επιπτώσεις βιομηχανικής επανάστασης.....	σελ. 28
3.1.4 Κοινωνική δομή μετά την βιομηχανική επανάσταση.....	σελ. 29
3.1.5 Θεμελίωση της κοινωνικής πολιτικής στη Μεγάλη Βρετανία.....	σελ. 30
3.1.6 Καθιέρωση του κοινωνικοπολιτικού παρεμβατισμού στη Γερμανία.....	σελ. 32
3.1.7 Επέκταση και καθιέρωση της κοινωνικής πολιτικής.....	σελ. 33
3.2 Ιστορία της κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα.....	σελ. 33
3.2.1 Α Περίοδος (1821-1909).....	σελ. 34
3.2.2 Β Περίοδος (1909-1961).....	σελ. 36

3.2.3 Γ Περίοδος (1961-σήμερα).....	σελ. 40
Κεφάλαιο 4 Τομείς παρέμβασης κοινωνικής πολιτικής.....	σελ. 43
4.1 Πρόληψη κοινωνικών κινδύνων.....	σελ. 43
4.1.1 Ανεργία-Απασχόληση.....	σελ. 43
4.1.2 Εκπαίδευση.....	σελ. 47
4.1.3 Στέγαση.....	σελ. 48
4.1.4 Περιβάλλον.....	σελ. 49
4.2 Κάλυψη κοινωνικών αναγκών.....	σελ. 51
4.2.1 Άτομα με ειδικές ανάγκες.....	σελ. 51
4.2.1.1 Εθνική πολιτική για Α.Μ.Ε.Α.....	σελ. 52
4.2.2 Κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες.....	σελ. 53
4.2.2.1 Φορείς του AIDS-Τοξικομανείς.....	σελ. 54
4.2.2.2 Άτομα με αντικοινωνική συμπεριφορά.....	σελ. 55
4.2.2.3 Μειονότητες- Πρόσφυγες.....	σελ. 56
4.2.2.4 Γυναίκες.....	σελ. 58
4.2.2.5 Φτώχεια.....	σελ. 59
Μέρος ΙΙ Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική	
Κεφάλαιο 5 Διαστάσεις ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής.....	σελ. 60
Κεφάλαιο 6 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).....	σελ. 64
Κεφάλαιο 7 Εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση....	σελ. 73
Κεφάλαιο 8 Τομείς παρέμβασης της Ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής....	σελ. 86
8.1 Θεσμικό πλαίσιο.....	σελ. 86
8.2 Τομείς παρέμβασης της Ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής.....	σελ. 92
8.2.1 Απασχόληση-Ανεργία.....	σελ. 92
8.2.2 Ισότητα των δυο φύλλων.....	σελ. 100
8.2.3 Μετανάστες.....	σελ. 103
8.2.4 Περιβάλλον.....	σελ. 107
8.2.5 Εκπαίδευση.....	σελ. 113
Μέρος ΙΙΙ Η Κοινωνική Πολιτική στην Ελλάδα σήμερα	
Κεφάλαιο 9 Φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε κεντρικό επίπεδο. σελ.	119
9.1 Αρμοδιότητες των Δ.Σ των Πε.Σ.Υ.Π στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας.....	σελ. 120
9.2 Νέοι φορείς που ιδρύονται μετά την κατάργηση του Ε.Ο.Κ.Φ.....	σελ. 121
Κεφάλαιο 10 Φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο....	σελ. 124

10.1 Γραφεία και διευθύνσεις Δήμων που έχουν υπό την εποπτεία τους τις κοινωνικές υπηρεσίες.....σελ.	124
10.2 Υπηρεσίες άσκησης κοινωνικής πολιτικής και κοινωνικής φροντίδας των ΟΤΑ.....σελ.	133
10.3 Φορείς κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα και ανάληψη πρωτοβουλιών κοινωνικού χαρακτήρα.....σελ.	138
10.4 Ανάληψη δράσεων κοινωνικού χαρακτήρα με βάση προγραμματικές συμβάσεις.....σελ.	139
Κεφάλαιο 11 Η χρηματοδότηση της κοινωνικής πολιτικής.....σελ.	140
11.1 Οι κρατικές επιχορηγήσεις στην Ελλάδα.....σελ.	140
11.2 Κατηγορίες επιχορηγήσεων.....σελ.	141
11.3 Η χρηματοδότηση των κρατικών επιχορηγήσεων.....σελ.	147
11.4 Χρηματοδότηση των κεντρικών φορέων άσκησης κοινωνικής πολιτικής.....σελ.	148
Συμπεράσματα.....σελ.	149
Βιβλιογραφία.....σελ.	151
Παράρτημα.....σελ.	154
N. 3106/2003 “Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις”.	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ακούμε συχνά να γίνονται αναφορές στην άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής από την κεντρική εξουσία και το πως αυτή δεν εφαρμόζεται επιτυχώς. Έχουμε συνδέσει τον όρο με την παροχή κάποιας χρηματικής βοήθειας σε άτομα που βρίσκονται σε δυσμενή οικονομική θέση, όμως η κοινωνική πολιτική δεν αρκείτε μόνο σε αυτό. Περιλαμβάνει ένα αρκετά μεγάλο πλαίσιο πολιτικών με τις οποίες το κράτος προσπαθεί να διατηρήσει τη συνοχή του κοινωνικού συνόλου και να προλαμβάνει καταστάσεις που μπορούν να φέρουν σε δυσμενή θέση τους πολίτες.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει, με τρόπο κατανοητό σε κάποιον που ασχολείται πρώτη φορά με το θέμα, την Κοινωνική Πολιτική ως έννοια καθώς και την κατάσταση και τις πολιτικές που επικρατούν σήμερα σε Ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και στον ιδιαίτερο χώρο της Ελλάδας.

Η εργασία αποτελείται από τρία μέρη. Το **Μέρος I** περιλαμβάνει τέσσερα κεφάλαια και παρουσιάζει το θεωρητικό πλαίσιο της Κοινωνικής Πολιτικής. Στο **Κεφάλαιο 1^ο** έχουμε την αποσαφήνιση των όρων που χαρακτηρίζουν την ευρεία έννοια της κοινωνικής πολιτικής. Το **Κεφάλαιο 2^ο** παρουσιάζει την ιστορική αναδρομή του Ελληνικού Κράτους Πρόνοιας, έχοντας ως αφετηρία τη συγκρότηση του εθνικού κράτους το 1833. Στο **Κεφάλαιο 3^ο** αποτυπώνεται η εξέλιξη της Κοινωνικής Πολιτικής από την εμφάνισή της ως όρος και ως κρατική πολιτική. Τέλος στο **Κεφάλαιο 4^ο** παρατίθενται οι τομείς της καθημερινής μας ζωής στους οποίους ασκείται η κοινωνική πολιτική. Στο **Μέρος II** παρουσιάζεται το πλαίσιο της Κοινωνικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Το **Κεφάλαιο 5^ο** αναφέρει τις διαστάσεις της Ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής, δηλαδή τους τομείς παρέμβασης της κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο **Κεφάλαιο 6^ο** παρουσιάζεται το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο το οποίο αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για προγράμματα κοινωνικής πολιτικής. Το **Κεφάλαιο 7^ο** παρουσιάζει την ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Τέλος στο **Κεφάλαιο 8^ο** έχουμε την παρουσίαση των προγραμμάτων και των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την λήψη μέτρων στους τομείς παρέμβασης της Ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής. Το **Μέρος III** αποτελεί το τελευταίο μέρος της εργασίας το οποίο απαρτίζεται από τρία κεφάλαια και αναφέρεται στην Κοινωνική Πολιτική του Ελληνικού κράτους σήμερα. Στο

Κεφάλαιο 9^ο αναφέρονται οι φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε επίπεδο κεντρικής εξουσίας και το θεσμικό τους πλαίσιο. Το **Κεφάλαιο 10^ο** αναφέρει τους φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό όμως επίπεδο και τέλος στο **Κεφάλαιο 11^ο** παρουσιάζονται οι τρόποι χρηματοδότησης των φορέων άσκησης κοινωνικής πολιτικής καθώς και των προγραμμάτων τους.

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε για την διεκπεραίωση της εργασίας χαρακτηρίζεται από την αναζήτηση, διαστάυρωση και μελέτη της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, αρχικά στη βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Καλαμάτας και στη συνέχεια στις βιβλιοθήκες του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και σε αυτή της Ελληνικής Εταιρίας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α). Σημαντικό αριθμό στοιχείων αντλήσαμε μέσω του διαδικτύου, ιδιαίτερα στοιχείων που αφορούν την Ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική. Τέλος η μελέτη διαφόρων ΦΕΚ βοήθησε σημαντικά στο τελευταίο κυρίως μέρος της εργασίας.

Η σημαντικότερη δυσκολία που παρουσιάστηκε κατά τη διάρκεια της έρευνας ήταν το ότι δεν υπάρχουν συγκεντρωτικά καταγεγραμμένα στοιχεία, κυρίως όσον αφορά την κατάσταση που επικρατεί στην κοινωνική πολιτική της Ελλάδας. Επίσης μια άλλη δυσκολία είναι το ότι δεν υπάρχει αρκετή σύγχρονη βιβλιογραφία, τουλάχιστον στις βιβλιοθήκες που απευθυνθήκαμε, έτσι ώστε αρκετά βιβλία που χρησιμοποιήθηκαν ως πηγές να έχουν γραφτεί έως και δέκα χρόνια πριν.

Όμως οι παραπάνω δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν και ξεπεράστηκαν χάρη στη σημαντική βοήθεια ορισμένων ατόμων τα οποία πρέπει να αναφέρουμε και να τους ευχαριστήσουμε για τη στήριξη που μας παρείχαν. Τα άτομα αυτά είναι: η επιβλέπουσα την εργασία καθηγήτρια κα. Ε. Μπιτσάνη, η κα. Τριανταφυλλοπούλου της νομικής υπηρεσίας της Ε.Ε.Τ.Α και η διευθύντρια του Ε.Ο.Π κα. Ε. Χατζηβαρνάβα.

Πιστεύουμε πως αυτή η εργασία είναι σε θέση να προσφέρει κάποια στοιχεία που θα βοηθήσουν όσους τη μελετήσουν στο να κατανοήσουν τον όρο Κοινωνική Πολιτική καθώς και το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτή ασκείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εννοιολογική αποσαφήνιση όρων

Για να γίνει κατανοητός από τον αναγνώστη ο ρόλος της Κοινωνικής Πολιτικής πρέπει πρώτα να αναφερθούμε στη σημασία ορισμένων όρων που έχουν σχέση με αυτή, καθώς και στον ίδιο τον όρο «Κοινωνική Πολιτική». Οι όροι αυτοί είναι οι εξής: «Κοινωνία», «Κοινωνική Πρόνοια», «Κοινωνικός Κίνδυνος», «Κοινωνική Ανάγκη», «Κοινωνική Δικαιοσύνη» και «Κοινωνικό Κράτος».

1.1 Κοινωνική πολιτική

Το βασικό πρόβλημα με το οποίο έρχεται αντιμέτωπος αυτός που θα θελήσει να ασχοληθεί με την κοινωνική πολιτική είναι, ο σαφής προσδιορισμός του γνωστικού αντικείμενου της καθώς και η εξεύρεση ενός γενικά αποδεκτού εννοιολογικού όρου που να αποδίδει την ταυτότητά της. Έτσι έχουν εκφραστεί πολλές απόψεις για το τί σημαίνει κοινωνική πολιτική.

Ο όρος «Κοινωνική Πολιτική» αναφέρεται για πρώτη φορά στην Γερμανία στο τέλος του 19^{ου} αιώνα, στα πλαίσια της διαμόρφωσης ενός συστήματος κοινωνικής ασφάλισης από τον Βίσμαρκ. Είναι η οργανωμένη παρέμβαση του κράτους ή της εκάστοτε κρατούσας πολιτικής εξουσίας, η οποία μέσα από την αναγνώριση και κάλυψη των κοινωνικών αναγκών ατόμων και ομάδων στοχεύει στη ρύθμιση της κοινωνικής αναπαραγωγής και την επίτευξη κοινωνικής ειρήνης.¹

Αναλυτικότερα σύμφωνα με την παραδοσιακή προσέγγιση της κοινωνικής πολιτικής υπάρχει μια σειρά δημόσιων πολιτικών ή υπηρεσιών, ορισμένες από τις οποίες χρηματοδοτούνται ως συνιστώσες της κοινωνικής πολιτικής. Ο σκληρός πυρήνας αποτελείται από την κοινωνική ασφάλιση, τις υπηρεσίες υγείας και τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας. Πολλοί προσθέτουν επίσης την εκπαιδευτική και στεγαστική πολιτική.²

1. Ο. Στασινοπούλου, «Κοινωνική πολιτική»

2. M.Hill, "Understanding social policy", 1983, σ.1-2 M.Hill, G.Bramley, "Analysing social policy", 1986, σ.4, J.Galper, "The politics of social services", 1975, σ.11

Οι V.George, P.Wilding προσθέτουν στις παραπάνω πολιτικές και υπηρεσίες την φορολογική πολιτική, την εξασφάλιση των κοινωνικών δικαιωμάτων διάφορων μειωνοτήτων καθώς και την πολιτική απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργείας.³

Μια δεύτερη προσέγγιση, συμπληρωματική της πρώτης, δίνει έμφαση στη διοικητική-θεσμική διάσταση όπου η κοινωνική πολιτική ορίζεται από την άποψη των θεσμών και των οργανισμών που εμπλέκονται στη διαμόρφωση και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.Με αυτή την έννοια η κοινωνική πολιτική περιλαμβάνει τα αρμόδια υπουργεία και διευθύνσεις υπουργείων, τις δημόσιες υπηρεσίες, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης κλπ.Συνεπώς η κοινωνική πολιτική ορίζεται ως η πολιτική που αφορά τη δημόσια διοίκηση της πρόνοιας, δηλαδή την ανάπτυξη και διαχείριση των συγκεκριμένων υπηρεσιών του κράτους που έχουν ως σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων κοινωνικών προβλημάτων ή την επίτευξη γενικά αποδεκτών κοινωνικών στόχων.⁴

Για τον B.Mohan η κοινωνική πολιτική αποτελεί μια στρατηγική η οποία στοχεύει στη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω εναλλακτικών επιλογών που ανταποκρίνονται στους τελικούς στόχους της κοινωνικής και οικονομικής δικαιοσύνης.Στοχεύει στην εξάλειψη της ανθρώπινης καταπίεσης και στην εξεύρεση στρατηγικών για την κοινωνική αλλαγή και συνεπώς σχετίζεται άμεσα με τις κανονιστικές δομές της κοινωνίας.Η κοινωνική πολιτική αναπαριστά τις οργανωτικές, θεσμικές και λειτουργικές πλευρές του κοινωνικού συστήματος.⁵

Οι M.Hill, G.Bramley, διευκρινίζουν ότι συζητώντας για κοινωνική πολιτική συζητάμε για μια πλευρά της δημόσιας πολιτικής, δηλαδή για τις ενέργειες και τις θέσεις που παίρνει το κράτος ως μια έγκυρη συλλογική οντότητα στην κοινωνία. Η δημόσια πολιτική ορίζεται ως μια ομάδα αλληλοσχετιζόμενων αποφάσεων που παίρνονται από έναν πολιτικό παράγοντα ή ομάδα και που αφορούν την επιλογή στόχων και μέσων επίτευξης αυτών των στόχων στα πλαίσια μιας συγκεκριμένης

3. V.George, P.Wilding, "The impact of social policy", 1984,σ.4

4. M.Hill, G.Bramley, 1986, ό.π. , σ.4, P.Townsend, "Sociology and social policy", 1976, σ.2

5. B.Mohan, "The logic of social welfare.Conjectures and formulations", 1987, σ.93-95

κατάστασης όπου αυτές οι αποφάσεις θα πρέπει να βρίσκονται εντός των ορίων εξουσίας αυτών των παραγόντων έτσι ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν. Το κράτος περιλαμβάνει ένα εύρος θεσμών και οι πολιτικές του μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές, αλλά όλες μοιράζονται τα κύρια χαρακτηριστικά της δικαιοδοτικής αρχής και της συλλογικότητας. Με μια έννοια αυτά η έμφαση στο κράτος ως συλλογική δημόσια οντότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική σε σχέση με την κοινωνική πολιτική γιατί η λέξη «κοινωνική» από μόνη της υπονοεί τη δημοσιότητα ή τη συλλογικότητα των γεγονότων που σχετίζονται με την κοινωνία ως σύνολο, σε αντίθεση με το ιδιωτικό ατομικό συμφέρον ή το συμφέρον των μικρών ομάδων, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι παραγνωρίζεται η σημασία της παροχής υπηρεσιών στα πλαίσια ιδιωτικών, άτυπων, εθελοντικών ή οικογενειακών πλαισίων.⁶

Άλλες θεωρίες αναφέρουν ότι σκοπός της κοινωνικής πολιτικής είναι η κοινωνική ανάπτυξη και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. Έχει ως αντικείμενο προστασίας την κοινωνική τάξη και όχι μεμονωμένα άτομα. Οι προστατευόμενοι συμμετέχουν στη διαδικασία παραγωγής ή απέχουν ενάντια στη θέλησή τους, συμμετέχουν δε και στη χρηματοδότηση του ασφαλιστικού τους συστήματος. Ο Marshal ορίζει την κοινωνική πολιτική ως την πολιτική των κυβερνήσεων αναφορικά με δράσεις που έχουν άμεση επίπτωση στην ευημερία των πολιτών μέσω της χορήγησης υπηρεσιών ή εισοδήματος, ο κεντρικός πυρήνας της οποίας περιλαμβάνει την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική πρόνοια, τη στεγαστική πολιτική, την παιδεία και την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας. Ο Townsend υποστηρίζει τη διεύρυνση της έννοιας της κοινωνικής πολιτικής με τη συμπερίληψη των μέτρων που επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού μέσω όχι μόνο των δράσεων που αναφέρθηκαν, αλλά και της φορολογικής και της εισοδηματικής πολιτικής.⁷

Σύμφωνα με τον Σακελλαρόπουλο η κοινωνική πολιτική ως πράξη και δραστηριότητα του σύγχρονου παρεμβατικού κράτους αποσκοπεί στην επέμβαση στην ελεύθερη αγορά και στην οικονομία με στόχο την αναδιανομή του εισοδήματος, την προστασία των ασθενεστερών, την άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων και

6. M.Hill, G.Bramley, 1986, ό.π., σ.2

7. Η. Νικολακοπούλου Στεφάνου, Κοινωνικό δίκαιο και κοινωνική πολιτική Ευρωπαϊκής κοινότητας και διεθνών οργανισμών, Πανεπιστημιακές σημειώσεις, Πάντειο πανεπιστήμιο, Αθήνα 1993, σελ.11-13

την αύξηση της συνολικής ευημερίας της κοινωνίας.⁸

Επίσης ένας άλλος ορισμός της κοινωνικής πολιτικής αναφέρει ότι «είναι το σύνολο των μέτρων και των θεσμών, δια των οποίων επιδιώκεται η συνεχής βελτίωσης των ποσοτικών σταθμητών όρων διαβίωσης των κοινωνικών ομάδων και ιδίως των εξ αυτών οικονομικώς και κοινωνικώς ασθενέστερων, προς τον σκοπόν όπως εξασφαλισθούν προϋποθέσεις κοινωνικής ελευθερίας δι' άπαντα τα μέλη της κοινωνίας».⁹

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η κοινωνική πολιτική περιλαμβάνει τις δραστηριότητες και πολιτικές της κεντρικής εξουσίας που έχουν ως άπότερο στόχο την εξομάλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και την διατήρηση της συνοχής του συνόλου των ατόμων που απαρτίζουν την κοινωνία.

1.2 Κοινωνία

Ο όρος κοινωνία χρησιμοποιείται από την αρχαιότητα για να δηλώσει μια κατάσταση στην οποία το άτομο μετέχει από κοινού μαζί με άλλους. Η έννοια που δίνουμε σήμερα στον όρο κοινωνία είναι δημιούργημα της πολιτικής και οικονομικής σκέψης του 18^{ου} αιώνα. Έτσι ο όρος κοινωνία παραπέμπει ως έννοια, σε μία φυσική κατάσταση του ανθρώπου, σε ένα στοιχείο της ανθρώπινης φύσης, την συλλογικότητά του. Ο άνθρωπος δεν είναι απλώς ένα ον. Είναι ταυτόχρονα και ένα ον που κοινωνεί, που ζει «εν κοινωνία», συλλογικά μαζί με άλλους. Η έννοια του κράτους παραπέμπει σε ένα τρόπο οργάνωσης της κοινωνίας.¹⁰

Με τον όρο «Κοινωνία» αποκαλούμε ένα καθολικό, αυτοτελές και οργανωμένο σύνολο ανθρώπων που έχει συνείδηση της ιδιαίτερης υπόστασής του και συνέχεια στο χρόνο. Η κοινωνία αποτελείται από έξι επιμέρους στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά είναι α) η Καθολικότητα, β) η Αυτοτέλεια, γ) η Διάρκεια, δ) η Οργάνωση, ε) η Ταυτότητα και τέλος στ) η Εδαφικότητα.

8. Θ. Σακελλαρόπουλος, Υπερεθνικές κοινωνικές πολιτικές στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, Κριτική, Αθήνα 2001, σ.17

9. Λ. Π. Πάτρα, Κοινωνική πολιτική, Εισαγωγή Β' Έκδοση, Αφοι Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1974

10. Δ. Γ. Τσαούσης, Η κοινωνία μας Οργάνωση, Λειτουργία, Δυναμική, Βιβλιοθήκη κοινωνικής επιστήμης & κοινωνικής πολιτικής Gutenberg, Αθήνα 1999, σ.18

Η εδαφικότητα, ο έλεγχος δηλαδή μιας περιοχής, δεν αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της έννοιας της κοινωνίας, στην οποία περιλαμβάνονται και νομαδικά σύνολα κτηνοτρόφων, τσιγγάνων κλπ. Αντίθετα ιδιαίτερα σημαντικό είναι το στοιχείο της καθολικότητας που διαφοροποιεί την κοινωνία από την κοινότητα. Η κοινωνία είναι η εμπιρεύουσα κοινωνική πραγματικότητα. Όλες οι άλλες μορφές συλλογικής υπόστασης (κοινότητες, ομάδες κλπ) είναι περιεχόμενες στην κοινωνία και δεν υπάρχουν έξω από αυτή.¹¹

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι ως «Κοινωνία» ορίζεται ο χώρος, φυσικός ή ιδεολογικός-πνευματικός, μέσα στον οποίο το άτομο ζει, εργάζεται και έρχεται σε καθημερινή επαφή με άλλους ανθρώπους. Μέσα σε αυτό το χώρο εκφράζεται η κοινωνικότητα και η ανάγκη για επαφή με άλλους του ατόμου.

1.3 Κοινωνικός κίνδυνος

Ένα γεγονός που αυξάνει τις ανάγκες του ατόμου ανεξάρτητα από τη θέλησή του (καιρικές συνθήκες, πόλεμοι, ανεργία, ασθένεια, εργατικό ατύχημα κλπ.).

Αναλυτικότερα η έννοια του κοινωνικού κινδύνου αντιστοιχεί στην ύπαρξη ή στην πιθανότητα εμφάνισης καταστάσεων που αποτελούν απειλή για διάφορες διαστάσεις του ανθρώπινου βίου. Το κύριο χαρακτηριστικό των κοινωνικών κινδύνων είναι η αοριστία και η ελαστικότητά τους. Στην κατηγορία αυτή μπορούν να υπαχθούν όλα τα γεγονότα που ανεξάρτητα από τις αιτίες που τα προκαλούν απειλούν τα προσωπικά και περιουσιακά αγαθά των μελών ενός κοινωνικού συστήματος. Οι κοινωνικοί κίνδυνοι αποτελούν την κύρια πηγή των κοινωνικών προβλημάτων σε τομείς όπως η ανεργία, η εκπαίδευση, η στέγαση, το περιβάλλον και ο πολιτισμός. Γεγονότα που εμποδίζουν την απόκτηση εισοδημάτων από απασχόληση ή αυξάνουν τις δαπάνες διαβίωσης των ατόμων προκαλώντας έτσι διατάραξη της δυνατότητας ελεύθερης άσκησης συγκεκριμένων δικαιωμάτων αποτελούν κοινωνικούς κινδύνους.¹²

11. Δ. Γ. Τσαούσης, Χρηστικό λεξικό κοινωνιολογίας, Κοινωνιολογική και ανθρωπολογική βιβλιοθήκη Gutenberg, Αθήνα 1989

12. Σ. Χτούρης, Θεσμοί και ρυθμίσεις της κοινωνικής πολιτικής, Κέντρο κοινωνικής και οικονομικής έρευνας, Αθήνα 1993, σ.153-156

Προσωπική μας άποψη είναι ότι κοινωνικοί κίνδυνοι είναι διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες που δυσκολεύουν την ομαλή λειτουργία της κοινωνίας και αποτελούν λόγους κοινωνικής απραξίας και κοινωνικών αναταραχών.

1.4 Κοινωνική ανάγκη

Όπως αναφέραμε στην παράγραφο 1.2 η κοινωνία είναι ένα καθολικό,αυτοτελές και οργανωμένο σύνολο ανθρώπων.Ο κάθε άνθρωπος έχει ορισμένες βασικές ατομικές ανάγκες όπως η επιβίωση, η υγεία, η αυτονομία και η μάθηση.Εκτός απο τις ατομικές ανάγκες υπάρχουν και οι κοινωνικές ανάγκες.Οι ανάγκες αυτές είναι η παραγωγή, η αναπαραγωγή, ο πολιτισμός κι η επικοινωνία και η πολιτική εξουσία.Ανεξάρτητα με τον τρόπο και το επίπεδο ικανοποίησής τους οι ανάγκες αυτές αποτελούν προπόθεση για την ικανοποίηση των ατομικών αναγκών.Θα παρουσιάσουμε εκτενέστερα κάθε μια απο τις ανάγκες αυτές:

1. Παραγωγή υλικών αγαθών.Σε κάθε κοινωνία υπάρχει βασική κοινωνική ανάγκη για την παραγωγή υλικών αγαθών-τροφή, ενδυμασία, κατοικία κλπ- λαμβανόμενων υπ' όψη των κλιματολογικών συνθηκών, των διαθέσιμων πόρων κ.ά.

2. Η δεύτερη βασική ανάγκη μιας κοινωνίας είναι η επιτυχής αναπαραγωγή των μελών της.Χωρίς τη δυνατότητα αναπαραγωγής, η κοινωνία τελικά εξαφανίζεται, αφού ούτε η επιβίωση είναι δυνατή ούτε η παραγωγή αγαθών σε ποσότητα ανάλογη με τις βασικές ανάγκες.

3. Επικοινωνία.Με την επικοινωνία μεταδίδονται οι κανόνες, τα ήθη, τα έθιμα και οι πεποιθήσεις- μ'άλλα λόγια ο πολιτισμός.Επίσης επιτυγχάνεται η θεσμοθέτηση, νομιμοποίηση και αποδοχή απο τα μέλη της κοινωνίας των μηχανισμών ανταλλαγής, διανομής και κατανάλωσης των παραγόμενων αγαθών.

4. Τέταρτη βασική ανάγκη της κοινωνίας είναι η ύπαρξη μιας γενικά αποδεκτής και αναγνωρισμένης απο τα μέλη της, πολιτικής εξουσίας.Η παρουσία μιας θεσμοθετημένης πολιτικής εξουσίας επιτρέπει την καθιέρωση κανόνων και προσφέρει τα μέσα και την αναγκαία δύναμη για την επιβολή τους.

Η έννοια της «ανάγκης» αναφέρεται σε μια αντικειμενικά μετρήσιμη κατάσταση την οποία έχει υποχρέωση οι κοινωνία να ικανοποιήσει.Η μη ικανοποίηση των βασικών κοινωνικών αναγκών θέτει σε κίνδυνο το άτομο αφού αυτές αποτελούν το πλαίσιο το οποίο είναι απαραίτητο για την ομαλή λειτουργία της κοινωνίας.

Όπως ο κάθε άνθρωπος έχει τις βασικές του ατομικές ανάγκες έτσι και η κοινωνία από τη στιγμή που αποτελείται από ανθρώπους έχει και αυτή τις δικές της. Οι ανάγκες αυτές αποτελούν βασική προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού συνόλου.¹³

1.5 Κοινωνικό κράτος

Ο όρος «κοινωνικό κράτος» είναι ταυτόσημος και συνώνυμος του όρου «κράτος πρόνοιας». Οι δύο όροι εμφανίστηκαν τον 19^ο αιώνα και ο πρώτος προέρχεται από το Γερμανικό «Social Staat» ενώ ο δεύτερος από το Αγγλικό «Welfare State». Με τους όρους αυτούς αναφερόμαστε στην ιστορικά καθορισμένη μορφή του αστικού κράτους στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, η οποία χαρακτηρίζεται από μεγάλη διεύρυνση της κοινωνικής του λειτουργίας, ιδιαίτερα στη σφαίρα της κοινωνικής αναπαραγωγής. Αναλαμβάνει την ευθύνη κάλυψης αναγκών απασχόλησης, υγείας, παιδείας, κατοικίας, κοινωνικής φροντίδας, προστασίας του περιβάλλοντος και ελεύθερου χρόνου για τον ενεργό και μη ενεργό πληθυσμό, αναπτύσσοντας το μηχανισμό του για την παροχή των ανάλογων υπηρεσιών ή για τη ρύθμιση της παροχής τους από τον ιδιωτικό-κερδοσκοπικό και μη-τομέα. Αποτελεί συγχρόνως ένα ιδεατό μοντέλο κράτους, βασισμένο στις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και της σχεδιασμένης συλλογικής δράσης, με απώτερο στόχο την επίτευξη-ποσοτικά και ποιοτικά-της ευημερίας των πολιτών του και την εξάλειψη ή την σημαντική μείωση της κοινωνικής ανισότητας.¹⁴

Έτσι οι P.Flora, A.Heidenheimer υποστηρίζουν ότι βασικούς στόχους του κράτους πρόνοιας αποτελούν η ασφάλεια και η ισότητα. Για την επίτευξη αυτών των στόχων το κράτος χρησιμοποιεί τρία μέσα : την άμεση πληρωμή παροχών σε χρήμα, την έμμεση παροχή υπηρεσιών σε είδος και την έμμεση επέκταση των παροχών μέσω φορολογικών απαλλαγών.¹⁵

13. Π. Α. Σταθόπουλος, Κοινωνική πρόνοια: μια γενική θεώρηση, 2^η Έκδοση, ΕΛΛΗΝ, Αθήνα 1996, σ.53-55

14. Η. Νικολακοπούλου Στεφάνου, Κοινωνικό δίκαιο και κοινωνική πολιτική Ευρωπαϊκής κοινότητας και διεθνών οργανισμών, Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Πάντειο πανεπιστήμιο, Αθήνα 1993

15. P.Flora, A.Heidenheimer, "The historical core and changing boundaries of the welfare state", 1984, σ.25

Σύμφωνα με μια άλλη άποψη ο βασικός στόχος του κράτους πρόνοιας είναι η ρύθμιση της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης και η διατήρηση του μη εργαζομένου πληθυσμού εντός της καπιταλιστικής οργάνωσης της κοινωνίας. Για την επίτευξη αυτού του στόχου το κράτος συνδυάζει της κρατική παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε είδος και σε χρήμα και την κρατική ρύθμιση των ατομικών ιδιωτικών συνθηκών που άμεσα μεταβάλουν τις συνθήκες ζωής των ατόμων και των ομάδων.¹⁶

Ο R.Goodin διακρίνει δύο προσδιοριστικά χαρακτηριστικά του κράτους πρόνοιας. Το πρώτο χαρακτηριστικό και αυτό που το διαφοροποιεί από άλλους τύπους κράτους είναι ότι α) παρεμβαίνει σε μια οικονομία της αγοράς, β) για να καλύψει ορισμένες από τις βασικές ανάγκες των ατόμων, γ) χρησιμοποιώντας σχετικά άμεσους τρόπους. Το δεύτερο χαρακτηριστικό του και αυτό που το διαφοροποιεί από άλλους τύπους πρόνοιας όπως για παράδειγμα η φιλανθρωπία, είναι ότι αποτελεί ένα σύστημα υποχρεωτικής, συλλογικής και χωρίς διακρίσεις παροχής πρόνοιας.¹⁷

(Ο R.Mishra τονίζει τρία στοιχεία : την κρατική ευθύνη για την επίτευξη της ευημερίας των πολιτών, η οποία λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της ιδιωτικής οικονομίας της αγοράς και της πλουραλιστικής πολιτικής συγκρότησης.¹⁸

Για τον N.Ginsburg ο όρος κράτος πρόνοιας χρησιμοποιείται για να περιγράψει το ρόλο που παίζει το κράτος στην εκπαίδευση, την υγεία, τη στέγαση, την ανακούφιση των φτωχών, την κοινωνική ασφάλιση και τις άλλες κοινωνικές υπηρεσίες. Περιγράφει την επέκταση των κοινωνικών δραστηριοτήτων σε πολλά μέτωπα όπως εργασιακές σχέσεις, απασχόληση και εισοδηματική πολιτική.¹⁹

Ο R.Lowe υποστηρίζει ότι ο όρος κράτος πρόνοιας αναφέρεται όχι απλά σε ένα στενό πλαίσιο κοινωνικών υπηρεσιών αλλά και σε μια κοινωνία στην οποία το κράτος αναμένεται να παρέχει και πραγματικά παρέχει ένα μεγάλο εύρος τόσο οικονομικών όσο και κοινωνικών υπηρεσιών οι οποίες επιδρούν στην ευημερία των πολιτών του. Έτσι το κράτος πρόνοιας επιτελεί ορισμένες βασικές λειτουργίες ανάλογα με τις πολιτικές και οικονομικές συνθήκες στις οποίες δρα.²⁰

16. I.Gough, "The political economy of the welfare state", 1979, σ.3-4

17. R.Goodin, "Reasons for welfare. The political theory of the welfare state", 1988, σ.11-12

18. R.Mishra, "Social analysis and the welfare state: retrospect and prospect", 1986, σ.31

19. N.Ginsburg, "Class, capital and social policy", 1979, σ.39

20. R.Lowe, "The welfare state in Britain since 1945", 1993, σ.13-15

Όταν μιλάμε για κράτος πρόνοιας αναφερόμαστε στην ύπαρξη μιας κοινωνικά συνειδητοποιημένης κεντρικής εξουσίας η οποία αγωνίζεται και δραστηριοποιείται για το καλό του κοινωνικού συνόλου.

1.6 Κοινωνική πρόνοια

Η παροχή βοήθειας για την ανακούφιση ορισμένων ομάδων πολιτών που αποδεδειγμένα έχουν περιέλθει σε δυσχερή θέση όσον αφορά την οικονομική τους κατάσταση, την υγεία τους ή τις ηθικές αξίες τους με συνέπεια να εξασθενεί το κίνητρο για εργασία και να μειώνεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια των ανθρώπων αυτών είναι έργο της Κοινωνικής Πρόνοιας. Η κοινωνική πρόνοια παρουσιάζει χαρακτηριστικά φιλανθρωπίας αλλά δεν πρέπει να συγχέεται με αυτή, ικανοποιεί ανάγκες στοιχειώδους συντήρησης και περίθαλψης των πολιτών, δεν βασίζεται στην ανταποδοτικότητα για το είδος και την έκταση των παροχών ούτε τη διάρκεια χορήγησής τους. Βασικοί όροι για τη χορήγηση προνοιακών παροχών είναι η οικονομική ανάγκη και η έλλειψη οικονομικών πόρων. Οι προνοιακές παροχές διέπονται από την αρχή της επικουρικότητας. Δηλαδή καταβάλλονται εφόσον δεν επαρκούν οι κοινωνικοασφαλιστικές παροχές. Η κάλυψη των αναγκών γίνεται από τα κοινωνικά προγράμματα και τα φορολογικά έσοδα του κράτους.²¹

Παρόμοια και λίγο πιο αναλυτικά κοινωνική πρόνοια είναι η εκ μέρους του κράτους ή άλλων δημόσιων ή εποπτευόμενων από το κράτος ιδιωτικών οργανισμών ή υπηρεσιών προσφορά παροχών σε χρήμα ή σε είδος ή υπηρεσιών σε μεμονομένα άτομα ή κατηγορίες ατόμων που δε μπορούν να αντιμετωπίσουν με δικά τους μέσα τις βασικές βιοτικές τους ανάγκες και δεν καλύπτονται από κάποιον ασφαλιστικό οργανισμό. Η κοινωνική πρόνοια δεν πρέπει να συνδέεται με τη φιλανθρωπία, διότι ασκείτε από δημόσιες υπηρεσίες ή εποπτευόμενους ιδιωτικούς οργανισμούς που χρησιμοποιούν ειδικό προσωπικό και εφαρμόζουν γενικά κριτήρια για την παροχή του αναγκαίου είδους περίθαλψης και αρωγής για κάθε κατηγορία προσώπων.

21. Η. Νικολακοπούλου Στεφάνου, Κοινωνικό δίκαιο και κοινωνική πολιτική Ευρωπαϊκής κοινότητας και διεθνών οργανισμών, Πανεπιστημιακές σημειώσεις, Πάντειο πανεπιστήμιο, Αθήνα 1993, σ.11-13

Σε αντίθεση με την φιλανθρωπία η κοινωνική πρόνοια στηρίζεται στην αντίληψη ότι ο λήπτης της παροχής έχει δικαίωμα προστασίας από το κράτος και γενικότερα το οργανωμένο κοινωνικό σύνολο. Διαφέρει όμως και από την κοινωνική ασφάλιση γιατί το δικαίωμα του λήπτη της παροχής δεν είναι αγώγιμο, δεν μπορεί να απαιτηθεί δικαστικά, και γιατί ο λήπτης της παροχής δεν συμμετέχει, όπως ο ασφαλιζόμενος, στον σχηματισμό του ασφαλιστικού κεφαλαίου.²²

Ένας άλλος ορισμός της κοινωνικής πρόνοιας με βάση την κοινωνική προστασία αναφέρει ότι ως κοινωνική πρόνοια εννοούμε το σύνολο των μέτρων που αποβλέπουν στην ανακούφιση και την γενικότερη προστασία εκείνων των ατόμων που δεν έχουν τα μέσα να ικανοποιήσουν τις βασικές τους ανάγκες. Η κοινωνική πρόνοια, η κοινωνική ασφάλιση και οι υπηρεσίες υγείας συναποτελούν κύρια τον τομέα της κοινωνικής προστασίας.²³

Η κοινωνική πρόνοια τώρα, σαν επιστήμη είναι : “η επιστήμη η οποία, χρησιμοποιώντας μεθόδους και τεχνικήν επιστημονικήν, αποβλέπει εις την αξιοποίηση του ατόμου δια ισορροπημένην λελογισμένην ένταξιν τούτου εις την κοινωνίαν με απώτερον σκοπόν την ευημερία του κοινωνικού συνόλου”.²⁴

1.7 Κοινωνική δικαιοσύνη

Το κλειδί για κοινωνική δικαιοσύνη είναι η δίκαιη κατανομή των κοινωνικών και φυσικών πόρων σε τοπικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο, ώστε οι βασικές ανθρώπινες ανάγκες να καλύπτονται για όλους άνευ όρων και όλοι οι πολίτες να έχουν διασφαλισμένη κάθε ευκαιρία για προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη.²⁵

Για τον John Rawls η κοινωνική δικαιοσύνη θεωρείται σημαντικότερη της οικονομικής αποτελεσματικότητας. Έτσι η ανισότητα των ευκαιριών γίνεται αποδεκτή μόνον εφόσον αποβαίνει τελικώς προς όφελος αυτών που θα έχουν τις λιγότερες ευκαιρίες.

22. Δ.Γ. Τσαούσης, ό.π, Αθήνα 1989

23. Γ.Δ. Μάρδας, Εφαρμοσμένη κοινωνιολογία Κοινωνική διοίκηση Κοινωνική πολιτική Παροχές κοινωνικής πολιτικής Κοινωνικός προγραμματισμός, Το Οικονομικό, Αθήνα 1993, σ.137

24. Μ.Κ. Καζακοπούλου, Η κοινωνική πρόνοια ως επιστήμη, Αθήνα 1964, σ.21

25. <http://www.ecogreens.gr/harta.htm>, 20/04/2004, 14:20

Όλα τα σημαντικά αγαθά πρέπει να διανεμηθούν ισομερώς, εκτός αν μία άνιση διανομή τους ωφελεί τελικά αυτόν που αδικείται από τη διανομή.²⁶

Τέλος μπορούμε να πούμε ότι η κοινωνική δικαιοσύνη αποτελεί τη βάση της κοινωνικής συνοχής και αποτελεί τον ρυθμιστικό παράγοντα της ομαλής ροής των σχέσεων που αναπτύσσονται μέσα στο κοινωνικό σύνολο.

26. http://www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_civ_493739_15/12/2002_47127,
20/04/2004, 13:30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ιστορική αναδρομή του κράτους πρόνοιας (από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους έως σήμερα)

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει μια σύντομη αναδρομή και συνοπτική περιγραφή της προνοιακής δραστηριότητας στην Ελλάδα, μετά την ίδρυση του εθνικού κράτους το 1833. Θα παρουσιαστούν οι πολιτικοί, κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση των προγραμμάτων πρόνοιας και της κοινωνικής πολιτικής γενικότερα στον ελλαδικό χώρο. Σαν κύρια πηγή πληροφοριών χρησιμοποιήσαμε το έργο του Α. Σταθόπουλου «Κοινωνική Πρόνοια: μια γενική θεώρηση».

Για αναλυτικούς κυρίως λόγους, η εκτεταμένη χρονικά αυτή εποχή χωρίζεται σε τρεις περιόδους: α. Από τη λήξη του αγώνα για απελευθέρωση του Έθνους μέχρι την Μικρασιατική καταστροφή (1833-1921), β. Από τη Μικρασιατική καταστροφή μέχρι την κατάρευση της επτάχρονης δικτατορίας (1922-1974) και γ. Από την κατάρευση της δικτατορίας έως σήμερα (1974-σήμερα).

2.1 Πρώτη Περίοδος (1833-1921)

Σε αυτή την περίοδο εδραιώνεται η σύσταση του νεοελληνικού κράτους και οριοθετούνται τα σύνορά του. Καταβάλλεται προσπάθεια να επιλυθούν τα κοινωνικά προβλήματα τα οποία δημιούργησε ο απελευθερωτικός αγώνας, λ.χ. περίθαλψη και προστασία ορφανών, συνταξιοδότηση αναπήρων, υγειονομική φροντίδα ασθενών. Ιδιαίτερα θα αναφερθούμε στον ρόλο του κράτους στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας και στη συμβολή της εκκλησίας και της ιδιωτικής εθελοντικής πρωτοβουλίας.

2.1.1 Ο ρόλος του κράτους στον τομέα της Κοινωνικής Πρόνοιας.

Η απελευθέρωση του Γένους από τους κατακτητές στοίχισε όχι μόνο σε χρήμα, καταστροφές στην γεωργική παραγωγή, την κτηνοτροφία και τον δασικό πλούτο αλλά κυρίως σε ανθρώπινες ζωές, πόνο και δυστυχία. Πολλοί από τους

πολεμιστές έδωσαν την περιουσία τους για τον ιερό απελευθερωτικό αγώνα. Η κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει τη φτώχεια των αγωνιστών και των οικογενειών τους, αποφάσισε να διανεμίει καλλιεργήσιμες εκτάσεις γης. Ιδιαίτερα αισθητή ήταν η εγκατάλειψη των ορφανών και γι' αυτό ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας Ιωάννης Καποδίστριας ενδιαφέρθηκε για την προστασία, περίθαλψη και εκπαίδευσή τους. Αποτέλεσμα του ενδιαφέροντος του Καποδίστρια για τα ορφανά ήταν η ίδρυση διάφορων ιδρυμάτων παιδικής προστασίας.

Την εποχή αυτή δημιουργείται το θεσμικό και νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία των σχολείων, νοσοκομείων, φυλακών, ορφανοτροφείων κλπ. Το κράτος αναλαμβάνει την εποπτεία για την εύρυθμη λειτουργία και εκπλήρωση του έργου των ιδρυμάτων. Στον τομέα της δημόσιας υγείας αναλαμβάνει την ευθύνη για την πρόληψη και αντιμετώπιση επιδημιών.

Η δυνατότητα του κράτους να αναλάβει τον προνοιακό του ρόλο ήταν περιορισμένη, αφού οι συνεχείς απελευθερωτικοί αγώνες απαιτούσαν όλα σχεδόν τα έσοδα του δημοσίου να διατίθενται για στρατιωτικά κονδύλια. Έτσι, παρά τα όποια μέτρα έλαβε το κράτος, το μέγεθος των κοινωνικών αναγκών ήταν δυσανάλογο των οικονομικών του δυνατοτήτων. Οι εργαζόμενοι, προκειμένου να αντιμετωπίσουν προβλήματα ασφάλισης άρχισαν να δημιουργούν συντεχνίες. Όμως από το 1836 αρχίζει οργανωμένη προσπάθεια για τη συνταξιοδότηση και νοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων γενικότερα. Ιδρύονται διάφορα αλληλοβοηθητικά ταμεία κατά κλάδους εργαζομένων (όπως ναυτικών, δημοσίων υπαλλήλων, στρατιωτικών, σιδηροδρομικών, τραπεζικών κ.ά) με σκοπό την προστασία των μελών και των οικογενειών τους από τους κινδύνους αναπηρίας, γήρατος και θανάτου. Τα ταμεία πολλαπλασιάστηκαν και γρήγορα ξεπέρασαν τα διακόσια.

2.1.2 Η συμβολή της εκκλησίας και της ιδιωτικής εθελοντικής πρωτοβουλίας.

Τα μέτρα κοινωνικής πολιτικής που εφάρμοσε η κεντρική κυβέρνηση του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους στηρίχθηκαν, όπου και όπως αυτό ήταν δυνατό, από την εκκλησία και την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Η περίθαλψη των παιδιών γίνεται μέσα σε ιδρύματα τα οποία, κατά κανόνα, χτίζονται με δωρεές από Έλληνες της διασποράς και φιλέλληνες οι οποίοι συγκινημένοι από τον ένδοξο αγώνα προσφέρουν γενναιόδωρη βοήθεια. Με δωρεές τους οι Χατζηκώνστας, Χατζηκυριάκος, Μπεκιάρης ίδρυσαν ορφανοτροφεία. Εκτός

από τα ορφανοτροφεία, οι εθνικοί ευεργέτες, όπως ο Αρσάκης, ο Βαρβάκης κι ο Τσιτίτσας χτίζουν σχολεία, ακαδημίες, νοσοκομεία, πολλά από τα οποία και σήμερα φέρουν το ονομά τους.

Ωστόσο, το κύριο βάρος για την κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού το επωμίσθηκε η εκκλησία. Η εκκλησιαστική δραστηριότητα στον τομέα της πρόνοιας είναι πολύπλευρη. Τα περισσότερα νοσοκομεία και άλλα ευαγή ιδρύματα χτίζονται σε οικόπεδα που παραχωρούνται κυρίως από μοναστήρια. Σε επίπεδο ενορίας ασκείται φιλανθρωπικό έργο αθόρυβα και χωρίς επίδειξη. Επίσης η εκκλασία παρακινεί Έλληνες της διασποράς, πλούσιους και φτωχούς, να συνδράμουν όπως μπορεί ο καθένας σε έργα φιλανθρωπίας.

Όμως το έτος 1833, επί της βασιλείας του Όθωνος, έγινε απόπειρα αναδιοργάνωσης του κράτους. Εισάγονται συστήματα και θεσμοί που εφαρμόζονται στην Ευρώπη τα οποία οδηγούν στην αποδυνάμωση του προνοιακού ρόλου της εκκλησίας. Η αποδυνάμωση του ρόλου της εκκλησίας ήταν συνειδητή επιλογή του Όθωνα και είχε ως στόχο την συγκέντρωση όλων των εξουσιών και την άσκηση πολιτικής που εξυπηρετεί τα συμφέροντα των ξένων δυνάμεων. Εκπρόσωποι της ηγέτιδας τάξης δημιουργούν επιτροπές και φιλανθρωπικά σωματεία με σκοπό την αλληλεγγύη προς τους φτωχούς, τους πάσχοντες και τους επαίτες οι οποίοι είχαν κατακλύσει τους δρόμους της Αθήνας. Η ευθύνη για την πρόνοια ανατίθεται στην τοπική κοινότητα, δίνονται αρμοδιότητες στους δήμους για θέματα κοινωνικής πρόνοιας, ιδρύονται δημοτικά βρεφοκομεία και νοσοκομεία.

Παρά την προσπάθεια του κράτους για αναδιοργάνωση της κοινωνικής πρόνοιας από το 1864 μέχρι το 1922, η εκκλησία και η ιδιωτική φιλανθρωπική πρωτοβουλία εξακολουθούν να έχουν το κύριο βάρος. Το κράτος έδρασε μόνο σπασμωδικά για την αντιμετώπιση επείγοντων προβλημάτων στέγασης προσφύγων, σεισμοπαθών, αναπήρων. Δημιουργήθηκαν επίσης μεγάλες οργανώσεις, όπως το ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΣ, Π.Ι.Κ.Π.Α (1914), για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών και την προστασία της παιδικής ηλικίας. Το Π.Ι.Κ.Π.Α ιδρύθηκε για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των τραυματιών των βαλκανικών πολέμων και να περιθάλπει τις οικογένειες των απόρων στρατευμένων. Μετά το τέλος των βαλκανικών πολέμων το Π.Ι.Κ.Π.Α ασχολήθηκε με την παροχή υλικής βοήθειας, ιατρικής περίθαλψης και την αποκατάσταση των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής.

2.2 Δεύτερη Περίοδος (1922-1974)

Σε αυτή την περίοδο αντιμετωπίζονται τα κοινωνικά προβλήματα και δημιουργούνται οι αναγκαίοι κρατικοί θεσμοί ώστε να αντιμετωπισθούν οι συνέπειες της Μικρασιατικής τραγωδίας και του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, συμπεριλαμβανομένου και του εμφύλιου σπαραγμού. Η περίοδος κλείνει με την πτώση της επτάχρονης στρατιωτικής χούντας.

Σε όλο αυτό το διάστημα ο πόλεμος είναι κυρίαρχο στοιχείο στη ζωή του έθνους. Η περίθαλψη και η στέγαση εκατομμυρίων ατόμων γίνεται το κύριο μέλημα της πολιτείας. Η επέμβαση του κράτους στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας είναι επιτακτική, όμως οι συνθήκες πολέμου που επικρατούν δεν επιτρέπουν τον ορθολογικό τρόπο κατανομής των διατιθέμενων πόρων, την ιεράρχηση των κοινωνικών προβλημάτων και τη συστηματική διάρθρωση ενός δικτύου κοινωνικών υπηρεσιών.

2.2.1 Μικρασιατική καταστροφή.

Μετά την κατάρευση του Μικρασιατικού μετώπου και την εισροή 1.500.000 προσφύγων στην Ελλάδα η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων πρόνοιας ήταν αναγκαία. Η κυβέρνηση συνέστησε Υπουργείο Υγιεινής, Πρόνοιας και Αντιλήψεως (Ν.Δ. 13-12-1922), το οποίο είχε ευρύτερες αρμοδιότητες από το Υπουργείο Περιθάλψεως, το οποίο είχε ιδρυθεί το 1918. Το Υπουργείο αυτό αποτελεί μέχρι σήμερα τον κύριο φορέα διαμόρφωσης και εφαρμογής μέτρων κοινωνικής πολιτικής.

Εκτός από την κρατική μέριμνα σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν και οι φιλανθρωπικές οργανώσεις στο έργο της αποκατάστασης των προσφύγων, τόσο εντός όσο και εκτός Ελλάδος. Η ευελιξία των ιδιωτικών οργανώσεων οδηγεί στην προσφορά άμεσης βοήθειας στους πρόσφυγες με χαρακτηριστικό παράδειγμα της Χ.Α.Ν Θεσσαλονίκης. Με την άφιξη εντός 10 ημερών 60.000 προσφύγων, παρεχώρησε αμέσως πολύτιμη βοήθεια. Επίσης πρέπει να αναφερθεί ότι πολλοί κάτοικοι διέθεταν τα διαμερίσματά τους και τα σπίτια τους για να στεγάσουν πρόσφυγες. Πολλές ξένες κρατικές αλλά και φιλανθρωπικές οργανώσεις, ιδίως Αμερικάνικες, συνέδραμαν στην κυβέρνηση για την αποκατάσταση των προσφύγων. Η επίλυση του προσφυγικού ζητήματος έφτασε σε ικανοποιητικό

βαθμό έως το 1930, όμως η οικονομική δυσπραγία και η πολιτική αστάθεια της δεκαετίας του 1930 δεν άφησαν περιθώρια για λήψη μέτρων κοινωνικής πολιτικής.

Μετά την παροχή των πρώτων κοινωνικών βοηθειών και την αντιμετώπιση των βασικών αναγκών για ένδυση, διατροφή και πρόχειρη στέγαση, άρχισε με τη βοήθεια διεθνών κρατικών αλλά και κοινωφελών οργανισμών όπως ο Ερυθρός Σταυρός, η προσπάθεια προγραμματισμού για την συστηματική αντιμετώπιση των πολύπλευρων κοινωνικών προβλημάτων.

Στον τομέα της δημόσιας υγείας συνειδητοποιείται η ανάγκη για την θεραπεία όσο και την πρόληψη επιδημιών και γενικά μεταδοτικών νοσημάτων. Δημιουργούνται υγειονομικά κέντρα σε περιφεριακό επίπεδο και συστήνονται Κοινοτικοί Υγειονομικοί Σταθμοί σε απομακρυσμένες αγροτικές περιφέρειες για την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας του πληθυσμού. Κάθε σταθμός υπαγόταν διοικητικά και οικονομικά στο πλησιέστερο νοσοκομείο.

Στον τομέα της παιδικής προστασίας, για όσα παιδιά δεν έχουν οικογένεια συνεχίζεται η ιδρυματική περίθαλψη στα ορφανοτροφεία. Το 1935 ιδρύονται για τα αστικά κέντρα οι Εθνικοί Παιδικοί Σταθμοί, ενώ για τις αγροτικές περιοχές τα Αγροτικά Νηπιοτροφεία. Όσον αφορά την παιδική εργασία, με νομοθετικές ρυθμίσεις από το 1920, προστατεύονται τα ανήλικα παιδιά από ανθυγιεινή, νυχτερινή και κουραστική για την ηλικία τους απασχόληση.

Αυτή την περίοδο είχαμε στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης την ψήφιση του νόμου 6298/10 Οκτωβρίου 1934 “περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων”. Ο νόμος αυτός ετέθει σε εφαρμογή το 1937 και προέβλεπε την σύσταση ενιαίου ασφαλιστικού φορέα, του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.). Με το νόμο αυτό προβλέπονταν οι εξής ρυθμίσεις: α) Περιλαμβάνοντο όλοι οι μισθωτοί εργάτες και υπάλληλοι, ασχέτως ορίου μισθού. β) Γινόταν αυστηρός διαχωρισμός των ασφαλιστικών κλάδων ασθένειας και αναπηρίας αφ’ ενός και γήρατος και θανάτου αφ’ ετέρου. γ) Το Ι.Κ.Α. ως βασικός ασφαλιστικός φορέας κάλυπτε όλους τους ασφαλιστικούς κινδύνους: “αναπηρία, ατύχημα, γήρας, θάνατον, ασθένεια, μητρότητα, εκτός της ανεργίας”. Το Ι.Κ.Α. στηριζόταν οικονομικά στις εισφορές των ασφαλισμένων και των εργοδοτών.

Η φιλανθρωπική δράση των ευεργετών άρχισε να περιορίζεται αφού ο Ελληνισμός της διασποράς ξερριζώθηκε από τις περισσότερες εστίες του. Τέλος η εκκλησία, αν και έδωσε το παρόν στην προσπάθεια για επούλωση των πληγών που προκάλεσε η Μικρασιατική καταστροφή, δεν είχε την οικονομική δυνατότητα μετά

τη διάλυση των μοναστηριών να συνεχίσει στον ίδιο βαθμό το προνοιακό της έργο όπως σε προηγούμενες εποχές. Επίσης λίγο πριν την έναρξη του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου έχει αρχίσει να μειώνεται και η δραστηριότητα των Δήμων στον τομέα της πρόνοιας, αφού ητοπική αυτοδιοίκηση δεν είχε τους πόρους και την υποδομή να επιτελέσει το προνοιακό της έργο όπως σε προηγούμενες εποχές.

2.2.2 Αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που δημιούργησε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος στην Ελλάδα

Πριν συνέλθει η χώρα από τη συμφορά της Μικράς Ασίας ξέσπασε ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος. Το 1941 η Ελλάδα υποδουλώνεται και αρχίζει η πείνα και η εξαθλίωση του λαού.

Η περίοδος που άρχισε με τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ανέστειλε την προσπάθεια σχεδιασμού κοινωνικών προγραμμάτων σε μία ορθολογική βάση. Η ολοσχερής καταστροφή που ακολούθησε τη λαίλαπα του πολέμου (1941-1944) και τον σπαραγμό του εμφυλίου (1944-1949) δημιούργησε τεράστις κοινωνικά προβλήματα. Το Υπουργείο Πρόνοιας όχι μόνο δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις μαζικές ανάγκες που εμφανίστηκαν όπως ήταν η πείνα, η ορφάνια καθώς και το συναίσθημα της αβεβαιότητας και της ανασφάλειας, αλλά ούτε καν τα ιδρύματά του δεν κατάφερε να λειτουργήσει ικανοποιητικά. Μερικά μάλιστα τα έκλεισε οριστικά.

Μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί, και κυρίως ο Διεθνής Ερυθρός Σταυρός, έσωσαν τον ελληνισμό από την πείνα και τις αρρώστιες αποστέλλοντας, με τον "στόλο του ελέους", φάρμακα και τρόφιμα. Πρώτοι στη συνδρομή τους ήταν οι ομογενείς της Αμερικής. Την επομένη της Ιταλικής επίθεσης, στις 29 Οκτωβρίου 1940, ίδρυσαν την Ελληνική Πολεμική Περίθαλψη (Ε.Π.Π.) και άρχισαν εράνους σε ολόκληρη την Αμερική.

Η Εκκλησία της Ελλάδος ανέλαβε επίσης φιλανθρωπική δράση για την ανακούφιση των πασχόντων. Σε όλες τις μητροπόλεις διοργανώθηκαν συσσίτια και διανέμονταν φάρμακα και ρούχα. Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Αντιβασιλέας το 1941 Δαμασκηνός, ίδρυσε τον Εθνικό Οργανισμό Χριστιανικής Αλληλεγγύης (Ε.Ο.Χ.Α.) για την διανομή τροφίμων και συσσιτίων στα βρέφη, και στους σταθμούς προστασίας μητρότητας και παιδικής ηλικίας. Τα ορφανά και απροστάτευτα παιδιά μόνον, είχαν φτάσει τις 325.000 στο τέλος του πολέμου.

Με τη λήξη του πολέμου και πριν ακόμη τελειώσει ο εμφύλιος αρχίζει η ανασυγκρότηση της χώρας. Το σχέδιο ανασυγκροτήσεως εκπονήθηκε από τον Ο.Η.Ε και χρηματοδοτήθηκε κυρίως από το σχέδιο Marshal της Αμερικάνικης κυβέρνησης με το ποσό των 2 δεκατομμυρίων δολλαρίων από το 1948-1952. Με τα χρήματα αυτά έγιναν έργα υποδομής στις συγκοινωνίες, τη γεωργία, τη βιομηχανία, και τον τομέα υπηρεσιών. Άρχισε επίσης ένα πολυδάπανο πρόγραμμα για την στέγαση του πληθυσμού και την ανοικοδόμηση της χώρας γενικότερα. Ιδιαίτερα στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας έγινε αναδιοργάνωση του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Σε κάθε έδρα των νομών της χώρας συνεστήθησαν (Αν. Νόμο 388/1945) τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας ως Ν.Π.Δ.Δ. αρχικά και, από το 1948, ως υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, με τη συγχώνευση των οργανισμών Χριστιανικής Αλληλεγγύης, της Κεντρικής Επιτροπής Συσσιτίων και της Φιλανθρωπικής Εταιρείας.

Τα κέντρα κοινωνικής πρόνοιας θα ανελάμβαναν αντί των τοπικών επιτροπών κοινωνικής πρόνοιας να καταγράφουν τους απόρους και να παρέχουν τις αναγκαίες υπηρεσίες. Η διοικητική διάρθρωση των κέντρων βασίστηκε σε ξένα πρότυπα λειτουργίας κοινωνικών οργανώσεων. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τα μέτρα κοινωνικής πρόνοιας που εφαρμόστηκαν να μην αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, αφού δεν έλαβαν υπόψη τους την Ελληνική νοοτροπία.

Μέσα στο σχέδιο ανασυγκρότησης εντάσσονται και οι προνοιακές δραστηριότητες. Τα προνοιακά προγράμματα αποσκοπούν στην παραγωγική απασχόληση όλων όσων κρίνονταν ικανοί για εργασία, και στον περιορισμό κάθε παρασιτικής δραστηριότητας ώστε να κινητοποιηθεί ο πληθυσμός με προγράμματα αυτοβοήθειας. Ένα τέτοιο πρόγραμμα έγινε γνωστό ως “Πρόνοια δια της εργασίας”. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε αγροτικές κυρίως περιοχές για την διάνοιξη δρόμων, επισκευή και κατασκευή υδραγωγίων, επίστρωση πλατειών, δενδροφύτευση και άλλων κοινοφελών έργων με την επιδότηση του ημερομισθίου των χωρικών αλλά και τη συμβολή τους με εθελοντική εργασία.

Η ανάγκη για κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό όμως ήταν έκδηλη. Η συνειδητοποίηση αυτής της ανάγκης συνέβαλε στην ίδρυση το 1945 Σχολής Κοινωνικής Πρόνοιας από το Αμερικάνικο Κολλέγιο, η οποία λειτούργησε μέχρι το 1975, και έδωσε αξιόλογα στελέχη στη χώρα. Το 1948 η Χ.Ε.Ν. Ελλάδος ίδρυσε, με την οικονομική συμπαράσταση της παγκόσμιας Χ.Ε.Ν. και της “Βασιλικής Πρόνοιας”, τη δεύτερη σχολή Κοινωνικής Εργασίας, η οποία λειτούργησε μέχρι το

1985 ως Ανωτέρα Σχολή Κοινωνικής εργασίας του Ι.Α.Κ.Ε.Επίσης, η Εκκλησία της Ελλάδος ίδρυσε το 1957 τη σχολή Διακονισσών, η οποία αρχικά είχε σκοπό την εκπαίδευση κοινωνικών λειτουργών που θα υπηρετούσαν στις Μητροπόλεις και τις Ενορίες. Η Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών (Ε.Π.Α.Α.) ίδρυσε το 1960 τη Σχολή Κοινωνικής Εργασίας, η οποία λειτουργούσε απογευματινές ώρες, δίνοντας έτσι την ευκαιρία σε εργαζόμενους στο χώρο της κοινωνικής πρόνοιας να αποκτήσουν πτυχίο κοινωνικού λειτουργού. Οι σχολές αυτές λειτούργησαν ως Ν.Π.Ι.Δ υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας μέχρι το 1985, οπότε οι σπουδαστές και το προσωπικό τους εντάχθηκαν στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι Αθήνας.

Εκτός από τα προγράμματα του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, με τη λήξη του πολέμου ιδρύθηκαν πολλά ιδρύματα ανοιχτής και κλειστής περίθαλψης και άλλες προνοιακές υπηρεσίες, όπως ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας (Ε.Ο.Π). Ο οργανισμός αυτός ιδρύθηκε το 1947 σαν ερανική επιτροπή με το όνομα “Ερανος Βορείων Επαρχιών Ελλάδος”. Σκοπός του ήταν να βοηθήσει στην ανοικοδόμηση και την ανασυγκρότηση των περιοχών της Βορείου Ελλάδος. Το 1955 ο οργανισμός μετονομάστηκε σε Βασιλική Πρόνοια, επειδή στην ίδρυση και λειτουργία του είχε πρωτοστατήσει η τότε βασίλισσα Φρειδερίκη. Αργότερα μετονομάστηκε σε Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας (Φ.Ε.Κ 125/2.6.1970). Πολλά από τα προγράμματα του Ε.Ο.Π σχεδιάστηκαν και οργανώθηκαν με βάση τις πιο σύγχρονες επιστημονικές αντιλήψεις και κάλυψαν βασικές και επείγουσες ανάγκες της κοινωνίας.

Η “Βασιλική Πρόνοια” και, στη συνέχεια, ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, δημιούργησε ένα εκτεταμένο δίκτυο υπηρεσιών στη Βόρεια Ελλάδα. Μερικές από τις δραστηριότητες του οργανισμού είναι:

1. Παιδοπόλεις. Διαμορφώθηκαν και λειτουργούν με στόχο μια ζεστή οικογενειακή ατμόσφαιρα. Προσφέρουν ιδρυματική, διημερεύουσα και κοινοτική φροντίδα.
2. Κοινοτικά σπίτια παιδιού. Στα σπίτια αυτά υπάρχει μικρή βιβλιοθήκη για μελέτη και κατάλληλες αίθουσες για τη διοργάνωση κοινωνικών εκδηλώσεων. Με τον καιρό, σε πολλά κέντρα δημιουργήθηκαν και νηπιαγωγεία για να διευκολύνονται οι αγρότισσες με τις γεωργικές τους εργασίες. Από το 1992 μετονομάστηκαν σε Κέντρα Φροντίδας Οικογένειας (ΚΕ.Φ.Ο) αγροτικών περιοχών.

3. Πρόγραμμα οικοτεχνείας. Με το πρόγραμμα αυτό επιδιώκεται η αύξηση του εισοδήματος της αγροτικής οικογένειας, η παραμονή του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και η διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
4. Προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι κοινωνικές ανάγκες και τα προβλήματα στις αστικές περιοχές και φτωχοσυνουκίες των μεγαλουπόλεων ιδρύθηκαν το 1957 τα Αστικά Κέντρα. Είναι πολυδύναμα κέντρα κοινωνικής εξυπηρέτησης για άτομα κάθε ηλικίας, τα οποία επίσης έχουν μετονομασθεί σε Κέντρα Φροντίδας Οικογένειας αστικών περιοχών.

Εκτός από τα προγράμματα που είχαν καθαρά προνοιακό χαρακτήρα, ο οργανισμός αυτός ανέπτυξε και άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες:

1. Μία από αυτές είναι το “Βασιλικό Εθνικό Ίδρυμα” (Β.Ε.Ι), το οποίο σήμερα είναι γνωστό ως Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας. Το Β.Ε.Ι ξεκίνησε πολλά προγράμματα Κοινοτικής Ανάπτυξης, μορφωτικού, καλλιτεχνικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου, κυρίως σε αγροτικές περιοχές με στόχο την εξύψωση του μορφωτικού επιπέδου των νέων της επαρχίας καθώς και την επαγγελματική τους κατάρτιση σε πρακτικές τεχνικές σχολές. Επίσης το Β.Ε.Ι ίδρυσε το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής, τα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα και τους Σταθμούς Πρώτων Κοινωνικών Βοηθειών. Οι σταθμοί αυτοί είχαν σαν στόχο την άμεση αντιμετώπιση έκτακτων και επειγόντων περιστατικών.
2. Ακόμη, δημιουργήθηκαν διάφορα σωματεία τα οποία ανέλαβαν την προστασία και ενίσχυση απόρων κορασίδων, ορφανών του εμφυλίου, την διεξαγωγή εράνων για την “Φανέλλα του Στρατιώτου”.

Τα προγράμματα αυτά αν και επικρίθηκαν, πιθανώς δικαιολογημένα, από τους αριστερούς ως προπαγανδιστικά μέσα της Δεξιάς όχι μόνο βοήθησαν στην κάλυψη αναγκών και την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων της εποχής εκείνης αλλά ταυτόχρονα αποτέλεσαν τον βασικό κορμό του δικτύου Υπηρεσιών Κοινωνικής Προστασίας στη χώρα μας.

Στη δεκαετία του 1950 ιδρύθηκαν επίσης διάφορες πρότυπες Κοινωνικές Υπηρεσίες όπως το Κέντρο Βρεφών “ΜΗΤΕΡΑ” και το ίδρυμα “ΘΕΟΤΟΚΟΣ” για την προστασία της άγαμης μητέρας και του βρέφους. Επιπλέον, μετά τον πόλεμο, διεθνείς εθελοντικές οργανώσεις όπως το Ίδρυμα Κοινοτικής Ανάπτυξης, η ομοσπονδία για τη “Σωτηρία του Παιδιού”, εκκλησιαστικοί φορείς όπως η Παγκόσμια Εκκλησιαστική Υπηρεσία, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών και η

Κοινοβουλευτική Επιτροπή χρηματοδότησαν προγράμματα κοινοτικής ανάπτυξης στην ορεινή και νησιωτική Ελλάδα καθώς επίσης και σε φτωχοσυνουκίες της Αθήνας όπως τα Άνω Πετράλωνα, το Μενίδι, τα Άνω Λιόσια.

Η συμβολή της “Βασιλικής Πρόνοιας”, του Β.Ε.Ι και των διεθνών οργανισμών, πέρα από την παροχή υπηρεσιών, συνίσταται επίσης και στο γεγονός ότι σχεδίασαν τα διάφορα προγράμματα με βάση τη διεθνή εμπειρία και τις σύγχρονες αρχές και μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, έδωσαν έμφαση όπου ήταν δυνατόν στην εξωιδρυματική φροντίδα, στην αποιδρυματοποίηση, την οικονομική και κοινωνική αποκατάσταση, την αυτενέργεια και αυτάρκεια των εξυπηρετούμενων.

Αφού αναφερθήκαμε στα προνοιακής φύσεως προγράμματα που εφαρμόστηκαν αυτή την περίοδο, θα αναφερθούμε επιγραμματικά και στο σχεδιασμό που άρχισε να γίνεται για την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας, στέγασης και κοινωνικής ασφάλισης. Η υγειονομική περίθαλψη της εποχής, εκτός από την κάλυψη της νοσηλείας και των φαρμάκων, περιελάμβανε και την διαφώτισης του πληθυσμού με στόχο την πρόληψη και την προαγωγή της υγείας. Επίσης στη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 ρυθμίστηκε οριστικά το θέμα της στέγασης των προσφύγων με προγράμματα αυτοστέγασης και προγράμματα κατασκευής: “λαϊκών” πολυκατοικιών. Από την άλλη μεριά οι διεθνείς οργανώσεις άρχισαν σταδιακά να μειώνουν τις δραστηριότητές τους στις αρχές της δεκαετίας του 1970, αφού η Ελλάδα έχει πλέον υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα σε σχέση με τις χώρες του Τρίτου Κόσμου και θεωρείται βιομηχανικά και οικονομικά αναπτυσσόμενη χώρα.

Έτσι φτάνουμε σιγά-σιγά στη κατάλυση της δημοκρατίας κατά την περίοδο της επτάχρονης δικτατορίας η οποία είχε αρνητικές συνέπειες για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Στη διάρκεια της δικτατορίας δεν ελήφθησαν νέα προνοιακά μέτρα ούτε έγινε μεταρρύθμιση του χαώδους ασφαλιστικού συστήματος της χώρας, παρά το γεγονός ότι είχε αναγνωρισθεί από τότε η ανάγκη ριζικής αναδιοργάνωσής του.

2.3 Τρίτη Περίοδος (1974-σήμερα)

Από την σύσταση του νεοελληνικού κράτους το 1833 η ιστορική πορεία της χώρας είναι γεμάτη πολέμους. Οι κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες που επικρατούν αυτή την περίοδο δεν αποτελούν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη και

εφαρμογή μιας θεσμοθετημένης συνταγματικώς κοινωνικής κρατικής πολιτικής. Τα περισσότερα μέτρα που λαμβάνονται αυτό το διάστημα είναι βραχυχρόνια και είναι προσαρμοσμένα στις εκάστοτε επικρατούσες συνθήκες. Σε ότι αφορά την Ελλάδα το κράτος πρόνοιας δεν υπήρξε με τη μορφή που συναντάται στις άλλες χώρες της Ευρώπης. Μια μάλλον στοιχειώδη μορφή του παρουσιάστηκε στην Ελλάδα μετά το 1974.

Το Σύνταγμα (1975/86)-προϊόν του συσχετισμού των κοινωνικοπολιτικών δυνάμεων κατά την μεταπολίτευση του 1974-δεν καθιερώνει με ρητό και ειδικό ορισμό την αρχή του κοινωνικού κράτους, περιέχει όμως ευάριθμες και αξιόλογες διατάξεις με “κοινωνικό περιεχόμενο”. Πρόκειται για διατάξεις που αναγνωρίζουν κοινωνικά δικαιώματα αλλά και άλλες διατάξεις στις οποίες εμπεριέχονται καινοτόμοι κοινωνικοί ορισμοί και πολυσήμαντες κοινωνικές ρήτρες.

Κατά τη σειρά ένταξής τους στο κείμενο του Συντάγματος, τα σημαντικότερα παραδείγματα θέσπισης κοινωνικών δικαιωμάτων είναι: το άρθρο 12 παρ. 5 προστατεύει τους γεωργικούς και αστικούς συνεταιρισμούς, ενώ το άρθρο 16 πάρ. 2,3 και 4 αναγνωρίζει το δικαίωμα στη δωρεάν βασική εκπαίδευση. Στο άρθρο 21 πάρ. 1 προστατεύονται η οικογένεια, ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία, στην παράγραφο 2 προβλέπεται η αρωγή της πολιτείας σε διάφορες κατηγορίες πολιτών με ειδικές ανάγκες. Η παράγραφος 3 του άρθρου 22 προνοεί εξάλλου για την υγεία των πολιτών, την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και την περίθαλψη των απόρων, ενώ στην παράγραφο 4 αναγνωρίζεται το δικαίωμα για τη στέγαση των πολιτών. Επίσης στο άρθρο 22 πάρ. 1 διασφαλίζεται το δικαίωμα εργασίας, και στην παράγραφο 4 προβλέπεται η υποχρέωση του κράτους να μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων.

Από τους κυριότερους κοινωνικούς ορισμούς και τις σημαντικότερες κοινωνικές ρήτρες του Συντάγματος πρέπει να εξάρουμε προπάντων τους περιορισμούς που συνοδεύουν το δικαίωμα της ιδιοκτησίας στο άρθρο 17 πάρ. 1, τους ορισμούς του άρθρου 17 πάρ. 2-7 που εξειδικεύουν την αναγκαστική απαλλοτρίωση για δημόσια ωφέλεια, του άρθρου 18 πάρ. 1,2,4-7 που ρυθμίζουν την αξιοποίηση διάφορων πλουτοπαραγωγικών πηγών και του άρθρου 18 πάρ. 3 που επιτρέπει την επίταξη. Ακόμη πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στο άρθρο 106 πάρ. 2 και στις παραγράφους 1,3 έως 6 που προσδιορίζουν ουσιαστικά το οικονομικό Σύνταγμα της χώρας, με σταθερό άξονα την εξυπηρέτηση του ευρύτερου κοινωνικού συμφέροντος. Στο άρθρο 24 περιέχονται εξαιρετικά ενδιαφέρουσες διατάξεις για την

προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, τη χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας, την πολεοδομική “εξυγίανση” και την οικιστική ανάπτυξή της. Τέλος το άρθρο 25 και το άρθρο 5 παρά. 1 περιλαμβάνουν, αν και όχι πάντοτε με ευδιάκριτη κανονιστική λειτουργία, επάλληλες κοινωνικές ρήτρες για τον ενγένει προσδιορισμό του συστήματος προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων αλλά και κάθε επιμέρους δικαιώματος.²⁷

Αυτή είναι η αρχή του κοινωνικού κράτους στη χώρα μας όπως αυτό υπάρχει στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον μετά την ένταξη της χώρας στην Ε.Ο.Κ το 1981 η εθνική κοινωνική πολιτική αποτελεί μέρος και κινείται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής.

27. Τόρμα Σ. Καράγιωργα, Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα, 3^ο Συνέδριο Πάντειο Πανεπιστήμιο 27-29 Νοεμβρίου 1991, Αθήνα 1993, σ.226-227

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής

Από τον κώδικα του Χαμουραμί του 2000 π.Χ. που θεωρείται το αρχαιότερο κείμενο κοινωνικής πολιτικής και τη νομοθεσία του Σόλωνα και του Λυκούργου μέχρι τον Robert Owen και γενικά όσους θεωρούνται πρόδρομοι της κοινωνικής νομοθεσίας έχουμε πολλά στοιχεία για την προιστορία της κοινωνικής πολιτικής.²⁸ Ωστόσο η κοινωνική πολιτική, ως συνειδητή και οργανωμένη παρέμβαση του κράτους στην διαδικασία κατανομής είναι φαινόμενο, το οποίο σφραγίζει με την ιδιοτυπία του τον 19^ο αιώνα και αναπτύσσεται περαιτέρω κατά τον 20^ο. Η αφετηρία της κοινωνικής πολιτικής ταυτίζεται με τη βιομηχανική επανάσταση και την εμφάνιση του βιομηχανικού προλεταριάτου.²⁹ Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούμε στην εμφάνιση της κοινωνικής πολιτικής ως κρατικής πολιτικής στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Κύρια πηγή άντλησης πληροφοριών υπήρξε το βιβλίο του Α. Πάτρα “Κοινωνική Πολιτική, Εισαγωγή”.

3.1 Εμφάνιση της κοινωνικής πολιτικής στην Ευρώπη

Η γέννηση της κοινωνικής πολιτικής αποτελεί επινοήση του ανθρώπινου πνεύματος για την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, οι οποίες προκλήθηκαν από τη βιομηχανική επανάσταση. Έτσι πρέπει να γίνει και μία μικρή αναφορά στις συνθήκες που δημιούργησε η βιομηχανική επανάσταση ώστε να γίνει κατανοητή η αναγκαιότητα της εφαρμογής κοινωνικής πολιτικής από τις κεντρικές κυβερνήσεις των κρατών.

Η βιομηχανική επανάσταση συνετελέσθη αρχικά στην Αγγλία μεταξύ των ετών 1733-1830. Από την Αγγλία μεταδόθηκε στη Γαλλία και το Βέλγιο μέχρι τα μέσα του 18^{ου} αιώνα, ενώ επεκτάθηκε προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα στη Γερμανία, τη Σουηδία, την Β. Ιταλία και τη Ρωσία.

28. Σ.Α.Βούτυρα, Κοινωνική Πολιτική (παραδόσεις), Εκδόσεις Αναστασίου, Αθήνα 1980, σ.30

29. Α.Π.Πάτρα, Κοινωνική Πολιτική Εισαγωγή, Αφοι Σάκκουλα, Αθήνα 1974, σ.108

Οι νέες και πρωτοποριακές, για την εποχή, ανακαλύψεις και εφευρέσεις χαρακτηρίζουν αυτή την περίοδο. Μερικές από τις σημαντικότερες ανακαλύψεις είναι η επινοήση του αυτόματου αργαλειού, η λειτουργία της πρώτης υψικαμήνου στην Αγγλία, η εφεύρεση της ατμομηχανής, η χρησιμοποίηση του φωταερίου για φωτισμό καθώς και η πρόοδος της χαρτοποιίας και της τυπογραφίας. Η τεχνική πρόοδος εξακολουθεί να συνεχίζεται με νέες τεχνικές εφαρμογές. Οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της βιομηχανικής επανάστασης ήταν σημαντικές και αξίζει να αναφερθούν συνοπτικά παρακάτω.

3.1.2 Οικονομικές επιπτώσεις βιομηχανικής επανάστασης

Ως οικονομικές επιπτώσεις αναφέρονται οι εξής:³⁰

α) Εκκεφαλαιοκρατισμός της οικονομίας. Η εφαρμογή των νέων τεχνικών επινοήσεων είχε σαν προϋπόθεση επενδύσεις μεγάλου κόστους, κατά πολύ μεγαλύτερου από αυτό της οικοτεχνικής παραγωγής που κυριαρχούσε μέχρι αυτή την περίοδο. Η αύξηση της παραγωγής, λόγω της αύξησης της ζήτησης, η οργανωτική ανάγκη οργανικού συνδυασμού μίας παραγωγικής μονάδας με άλλες συναφείς και η επιδίωξη μικρότερου κόστους είχαν σαν συνέπεια την μεγένθυση των επιχειρηματικών μονάδων. Τα χαμηλά ημερομίσθια και η μείωση του παραγωγικού κόστους, λόγω της μαζικής παραγωγής, απέφεραν μεγάλα κέρδη στους επιχειρηματίες τα οποία επένδυσαν στις επιχειρήσεις τους.

β) Συγκέντρωση παραγωγικών μονάδων. Η έδρα της επιχειρήσεως δεν ταυτίζεται πλέον με την κατοικία του παραγωγού, αλλά λειτουργούν αντικειμενικοί όροι προσδιορισμού του τόπου εγκαταστάσεως της επιχείρησης. Ο τόπος εγκατάστασης χαρακτηρίζεται από τη συγκέντρωση σε αυτόν και άλλων επιχειρήσεων καθώς και σιδηροδρομικών, ναυτιλιακών, τραπεζικών και εμπορικών υπηρεσιών. Η επιλογή του τόπου γίνεται βάση του τόπου παραγωγής πρώτης ύλης, βάση του τόπου καταναλώσεως καθώς και βάση του διαθέσιμου στην περιοχή εργατικού δυναμικού. Περιμετρικά του χώρου εγκαταστάσεως των οικονομικών μονάδων διαμορφώνονται οικισμοί με συνέπεια την μεγένθυση ή και ίδρυση ακόμα νέων αστικών κέντρων.

30. Α.Π. Πάτρα, Κοινωνική Πολιτική Εισαγωγή, Αφοι Σάκκουλα, Αθήνα 1974, σ.118-119

3.1.3 Κοινωνικές επιπτώσεις βιομηχανικής επανάστασης

Η βιομηχανική επανάσταση είχε τις ακόλουθες επιπτώσεις στις οποίες προέχει το κοινωνικό στοιχείο:³¹

α) Έχουμε τη μετανάστευση του πληθυσμού από τις αγροτικές περιοχές προς τα ιδρυόμενα ή αναπτυσσόμενα αστικά κέντρα για απασχόληση στις βιομηχανίες και τις υπηρεσίες. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση του ποσοστού ενεργού πληθυσμού απασχολούμενου στην πρωτογενή παραγωγή και την αύξηση του ποσοστού ενεργού πληθυσμού απασχολούμενου στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας.

β) Για πρώτη φορά στην ανθρώπινη κοινωνία διαμορφώθηκε ένα ιδιότυπο κοινωνικό σύνολο, τα κοινωνικά στρώματα αυτών που παρέχουν την εργασία τους επί μισθώ. Τα κοινωνικά αυτά στρώματα θα αποτελέσουν στις ανεπτυγμένες οικονομίες την πλειοψηφία του ενεργού πληθυσμού. Επίσης έχουμε για πρώτη φορά τον διαχωρισμό των μελών της οικογένειας σε απασχολούμενο στην παραγωγή μέλος και σε εξαρτημένα από αυτό μέλη του νοικοκυριού.

γ) Η βιομηχανική επανάσταση δημιούργησε ισχυρή εξάρτηση του ανθρώπου από την οικονομία. Τόσο ο επιχειρηματίας όσο και ο μισθωτός συνδέθηκαν με την οικονομία σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην είναι δυνατή η διακοπή της σύνδεσης αυτής χωρίς την εξασθένηση του ενός ή του άλλου ως οικονομικής μονάδας. Ο κεφαλαιοκράτης εξαρτήθηκε από την οικονομία διότι εξαιτίας της αύξησης των πάγιων δαπανών υποχρεούται να απασχολεί διαρκώς το εργατικό του δυναμικό, ακόμα και σε περιόδους ύφεσης. Από την οικονομία εξαρτήθηκε ολοκληρωτικά και ο μισθωτός. Η εξάρτηση του μισθωτού αναλύεται στα εξής στοιχεία: Πρώτον, η εργασία χαρακτηρίζεται ως εμπόρευμα το οποίο υπόκειται στο νόμο της αγοράς. Η αμοιβή της εργασίας προσδιορίζεται ανάλογα, από την προσφορά και τη ζήτηση. Οι επιχειρηματίες για να πετύχουν αύξηση του μεταξύ τους ανταγωνισμού, απασχολούν εκτός από τους άνδρες, τις γυναίκες και τα παιδιά μικρής ηλικίας. Εάν η προσφορά υπερβεί τη ζήτηση ή αν υπάρξει κάμψη της οικονομίας, το “εμπόρευμα” της εργασίας μένει στα αζήτητα και οι εργάτες μένουν άνεργοι και αβοήθητοι στους δρόμους.

31. Α.Π.Πάτρα, Κοινωνική Πολιτική Εισαγωγή, Αφοι Σάκκουλα, Αθήνα 1974, σ.120-125

Δεύτερον, ο εργάτης χαρακτηρίζεται πλέον ως εξάρτημα της μηχανής, διότι μετέχει με τρόπο μηχανικό στην παραγωγική διαδικασία. Η εξάρτηση όμως από την οικονομία του κεφαλαιοκράτη και του μισθωτού φαίνεται και στον τομέα της κατανάλωσης των αγαθών. Ενώ στη προβιομηχανική περίοδο οι ανάγκες προκαλούσαν τη ζήτηση των αγαθών, τώρα τα αγαθά είναι αυτά που προκαλούν τις ανάγκες μέσω της μαζικής διαφημίσεως τους. Κατά συνέπεια, ο άνθρωπος της βιομηχανικής εποχής συνδέθηκε έως ένα βαθμό εξάρτησης και ως καταναλωτής με την οικονομία.

δ) Η σημαντικότερη συνέπεια της βιομηχανικής επανάστασης, αυτή που προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις στην οικονομία, την κοινωνία, την πολιτική, την ιδεολογικά και πολιτιστική εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών, υπήρξε η ροπή διαφορισμού της κοινωνίας σε κοινωνικές τάξεις. Αυτή η ροπή διαφορισμού, η οποία φάνηκε τον 18^ο αιώνα και εντάθηκε κατά τον 19^ο, αποτελεί μείζον κοινωνικό γεγονός και σφραγίζει τον αιώνα αυτό. Το φαινόμενο αυτό με τις συνέπειες που είχε στην εθνική ενότητα και την κοινωνική ειρήνη, αποτέλεσε τον κυριότερο λόγο ιδρύσεως της κοινωνικής πολιτικής.

3.1.4 Κοινωνική δομή μετά την βιομηχανική επανάσταση

Με τη συγκέντρωση του πλούτου και της ιδιοκτησίας, των μέσων παραγωγής στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, διαμορφώνεται μια ιδιαίτερα κοινωνική ομάδα ανθρώπων, η κοινωνική τάξη των καπιταλιστών, η οποία διαχωρίζεται από τις άλλες κοινωνικές τάξεις με το στοιχείο της εξουσίας των μέσων παραγωγής. Έναντι της τάξης αυτής διαμορφώνεται μία πολυπληθέστερη, η εργατική τάξη ή προλεταριάτο, η οποία διαχωρίζεται από την κεφαλαιοκρατική τάξη με την επ' αμοιβή παροχή της εργασίας της στην πρώτη. Μεταξύ των δύο αυτών τάξεων κινούνται τα μεσαία κοινωνικά στρώματα τα οποία δεν αποκτούν τα σαφή γνωρίσματα της τάξεως, μολονότι αποκαλούνται συνήθως μεσαία κοινωνική τάξη.

Τα άτομα που απαρτίζουν την εργατική τάξη αντιμετωπίζουν συνεχώς σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά την επιβίωσή τους. Από την άποψη των ωρών εργασίας δεν υπάρχει χρονικός περιορισμός, ως όριο της απασχολήσεως τίθεται μάλλον η φυσική αντοχή του εργάτη. Στους χώρους εργασίας δεν ισχύει κανένας κανόνας υγιεινής ή ασφάλειας των εργατών. Οι εργάτες συνεχίζουν την εργασία τους, όπου αυτό είναι δυνατό, και κατά τη διάρκεια της νύχτας. Επίσης δεν προβλέπεται

διακοπή της εργασίας τις Κυριακές και τις γιορτές.Όσον αφορά την στέγαση, οι εργάτες κατοικούν σε άθλιες τρώγλες συνωστιζόμενοι, άνδρες, γυναίκες και παιδιά σε ελάχιστο χώρο.Τέλος η αύξουσα προσφορά εργασίας από εργάτες άλλων περιοχών δημιουργεί ένα φάσμα ανεργείας το οποίο καθιστά περισσότερο ευπαθείς τους εργάτες, αλλά και προκαλεί αίσθημα συνεχούς αβεβαιότητας.

Υπό αυτή την κατάσταση είναι φυσικό οι εργάτες, οι οποίοι τελούν κάτω από αυτές τις οικονομικές, φυσικές, ηθικές και ψυχολογικές συνθήκες, να αντιδρούν.Οι αντιδράσεις των εργατών αποτελούν κανόνα αποσταθεροποίησης της εθνικής ενότητας και της κοινωνικής ειρήνης.Έτσι το κράτος αναγκάστηκε να λάβει τα απαραίτητα μέτρα, με την θέσπιση μέτρων κοινωνική πολιτικής, για την ομαλή και εύρυθμη ροή της κοινωνικής ζωής.

3.1.5 Θεμελίωση της κοινωνικής πολιτικής στη Μεγάλη Βρετανία

Η Μεγάλη Βρετανία υπήρξε η πρώτη χώρα της οποίας η οικονομία κινήθηκε αυξητικά εξαιτίας της τεχνολογικής προόδου και σε αυτή συνετελέσθη πρώτα η βιομηχανική επανάσταση.Η κεντρική εξουσία αρχίζει να οργανώνει θεσμούς κοινωνικής προστασίας με τους οποίους εγκαινιάζεται η ανάληψη ευθύνης ασκήσεως κοινωνικής προστασίας από την πολιτεία.

Ήδη κατά την ελισαβετιανή περίοδο δημοσιεύονται τέσσερεις διαδοχικοί νόμοι περί πτωχών, ο πρώτος εκ των οποίων το 1563.Από αυτούς τους νόμους στην ιστορία της κοινωνικής πολιτικής παρέμεινε ο τέταρτος, γνωστός ως “poor law of 1601”, ο οποίος διατηρήθηκε σε ισχύ μέχρι το 1834.Σύμφωνα με το νόμο κάθε ενορία, η οποία αποτελεί μονάδα τοπικής αυτοδιοίκησης, αναλαμβάνει την ευθύνη περίθαλψης των φτωχών της.Το 1834, κάτω από την πίεση των ευπόρων κατοίκων των ενοριών, ο νόμος περί πτωχών τροποποιείται και η ευθύνη περιθάλψεως των πτωχών μεταφέρεται από τις ενορίες στις 600 υπάρχουσες περιφέρειες.Σε κάθε περιφέρεια ιδρύεται “οίκος εργασίας” στο οποίο εγκλείονται χωριστά άνδρες, γυναίκες και παιδιά για να έχουν την απαραίτητη περίθαλψη και να εξαναγκάζονται σε παροχή εργασίας.Γρήγορα όμως η μέθοδος αυτή προκαλεί εξεγέρσεις , διότι επιδεινώνει την αθλιότητα και προκαλεί τον κοινωνικό στιγματισμό του εγκλειόμενου σε αυτούς τους οίκους, επιβάλεται έτσι αλλαγή της μεθόδου ασκήσεως κοινωνικής προστασίας.

Το βρεταννικό κράτος παρεμβαίνει και σε άλλους τομείς, ιδίως στους τομείς της απασχολήσεως, κοινωνικής ασφάλισης, οργανωμένης αυτοβοήθειας, υγείας και κατοικίας.Γι' αυτό το έτος 1833 ιδρύεται το πρώτο σώμα επιθεωρητών εργασίας στον κόσμο το οποίο επιτυγχάνει την μείωση των ωρών εργασίας, τη λήψη μέτρων υγιεινής και ασφαλείας στους χώρους εργασίας, την προστασία των γυναικών και παιδιών.

Εξ' άλλου εκδίδεται μία σειρά νόμων οι οποίοι αναφέρονται στην απασχόληση στη βιομηχανία (factories acts, οι σημαντικότεροι των οποίων είναι των ετών 1833, 1847, 1867, 1878, 1901) με τους οποίους περιορίστηκαν οι ώρες εργασίας των γυναικών και των παιδιών σε 10 ημερησίως.Στον τομέα της υγείας δημοσιεύεται ο πρώτος νόμος περί δημόσιας υγιεινής (public health act of 1848) ο οποίος επιτρέπει στο κράτος και στα όργανα διοικήσεως την παρέμβαση για την καταπολέμηση των επιδημιών και την εξασφάλιση υγιεινών όρων διαβίωσης.Ο πρώτος νόμος περί κατοικίας των εργατών και των πολιτών (citizens and labors dwelling act of 1868) παρέχει στα όργανα της διοικήσεως την εξουσία να εξαναγκάζουν τους ιδιοκτήτες οικιών, οι οποίες δεν πληρούν τους όρους ασφαλείας και υγιεινής, να τις διορθώνουν.Σε περίπτωση που οι κατοικίες παραμένουν ανεπισκευάστες και χαρακτηρίζονται ως ετοιμόρροπες κατεδαφίζονται αμέσως δια της βίας.Σημαντικά συμβάλει στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής η οργανωμένη αυτοβοήθεια των εργατών, την οποία ενισχύουν το κράτος και οι αρχές διοικήσεως.Η αυτοβοήθεια των εργατών λαμβάνει την μορφή των εταιρειών αμοιβαίας βοήθειας ή αλληλασφαλιστικών εταιρειών (friendly societies) οι οποίες αποτέλεσαν τον πρόδρομο των ταμείων κοινωνικής ασφαλίσεως.

Μέσω αυτών των εκδηλώσεων θεμελιώνεται η κοινωνική πολιτική στη Μ. Βρεταννία.Όμως όλες αυτές οι εκδηλώσεις έχουν μία σημαντική αδυναμία : προσπαθούν να αντιμετωπίσουν με ιδέες και μεθόδους του παρελθόντος τις αυξανόμενες με ταχύ ρυθμό ανάγκες του παρόντος και του μέλλοντος.Έτσι στα 1883 ιδρύεται στο Λονδίνο η “Φαβιανή Εταιρεία” (Fabian Society), σύλλογος που επιδιώκει την κοινωνική μεταρρύθμιση.³²

32. Α.Π.Πάτρα, Κοινωνική Πολιτική Εισαγωγή, Αφοι Σάκκουλα, Αθήνα 1974, σ.139-142

3.1.6 Καθιέρωση του κοινωνικοπολιτικού παρεμβατισμού στη Γερμανία

Η δεύτερη χώρα στην οποία συνετελέσθη και εκεί η βιομηχανική επανάσταση ήταν η Γερμανία. Στη Γερμανία όμως αντίθετα από ότι συνέβει στη Μ. Βρετανία-όπου πάρθηκαν άμεσα μέτρα κοινωνικής πολιτικής για την εξομάλυνση των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν- οι κοινωνικές, ιδεολογικές και πολιτικές συνθήκες κοινωνικής αναταραχής ωρίμασαν αρκετά επικίνδυνα με συνέπεια να απειληθεί η κρατική υπόσταση και να καταστεί επείγουσα η ανάγκη επιβολής μιας σύγχρονης για την εποχή κοινωνικής πολιτικής. Στην αρχή το κράτος λαμβάνει αστυνομικά μέτρα και προχωρεί σε νομοθετικές απαγορεύσεις, όμως παρά τα μέτρα αυτά η κοινωνική αναταραχή διογκώνεται μετά τη νίκη της Γερμανίας επί της Γαλλίας στον πόλεμο του 1870. Μετά τον πόλεμο η οικονομία ακμάζει εξαιτίας και των υψηλών πολεμικών αποζημιώσεων που κατέβαλαν οι ηττημένοι, η κεφαλαιοκρατική συγκρότηση της οικονομίας ισχυροποιείται και λαμβάνει τη μορφή μονοπολιακού καπιταλισμού. Αλλά το κράτος δεν μεριμνά για την κατάσταση των εργατών, οι οποίοι στρέφονται ευθέως εναντίον της πολιτικής του καγκελαρίου Bismarck.

Την πρώτη αντίδραση για ανακατανομή του εισοδήματος, αποκατάσταση της κοινωνικής γαλήνης και της εθνικής ενότητας αποτελεί η ίδρυση το 1872 του “Συνδέσμου διά την κοινωνικήν πολιτικήν”. Ο σύνδεσμος ιδρύθηκε από οικονομολόγους της θεωρίας και της πράξης, με την ίδρυσή του αναγνωρίζεται ο όρος της κοινωνικής πολιτικής ως επιστήμη. Μεταξύ των ιδρυτών του συνδέσμου υπήρξαν οικονομολόγοι όπως οι Brentano, Conrad, Hildebrand, Knapp, Mithoff, Nasse, Roscher, Schonberg και Wagner. Πρόθεση των ιδρυτών του συνδέσμου ήταν η έρευνα των θεμάτων της κοινωνικής πολιτικής, η αμοιβαία ενημέρωση και η άσκηση επιρρασμού της κοινής γνώμης για την ορθή επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων. Η πολιτεία όμως συνεχίζει την κατασταλτική της πολιτική.

Το 1878 ο Bismarck εισηγήθη και το κοινοβούλιο ψήφισε το νόμο κατά των σοσιαλιστών, με τις διατάξεις του οποίου περιορίζεται η δράση των εργατικών οργανώσεων. Η εισήγηση του νόμου οδήγησε σε διχοστασία μεταξύ του Bismarck και του αυτοκράτορα της Γερμανίας Γουλιέλμου. Ο Bismarck είχε τη γνώμη ότι αν δεν συνέχιζε την σκληρή του στάση έναντι των εργατών και ελάμβανε κοινωνικοπολιτικά μέτρα θα υφίστατο μείωση του κύρους του στην κοινή γνώμη ενώ ο αυτοκράτορας επέμενε υπέρ της ανάγκης ταχείας λήψεως κοινωνικοπολιτικών μέτρων. Υπό την

πίεση, αφ' ενός, της ανάγκης να σωθεί η κρατική υπόσταση και να αποκατασταθεί η κοινωνική γαλήνη και η εθνική ενότητα, με την αποδυνάμωση των επαναστατικών τάσεων, αφ' ετέρου, της επιμονής του αυτοκράτορα επί της θέσης του, αλλά και υπό της προσοχής που έδιναν στο πρόβλημα τα μέλη του Συνδέσμου για την κοινωνική πολιτική, ο Bismarck υποχρεώθηκε σε συστηματική νομοθέτηση μέτρων κοινωνικής πολιτικής με τη σύνταξη από την κυβέρνηση του αυτοκρατορικού διαγγέλματος της 17 Νοεμβρίου 1881. Μετά από την απόφαση για άσκηση κοινωνικής πολιτικής, η οποία διακηρύχθηκε με το διάγγελμα του 1881, το Παγγερμανικό κοινοβούλιο ψήφισε διαδοχικά τους εξής νόμους : το 1883 “περί ασφαλίσεως των ασθενειών”, 1884 “περί ασφαλίσεως των ατυχημάτων”, 1889 “περί ασφαλίσεως κατ' ανικανότητος και γήρατος”.

3.1.7 Επέκταση και καθιέρωση της κοινωνικής πολιτικής

Στη Βρετανία και την Γερμανία η κοινωνική πολιτική αναπτύσσεται περαιτέρω, κατά το τέλος του 19^{ου} αιώνα, για να λάβει την μεγαλύτερη έκταση και να οδηγηθούμε στην πραγματοποίηση νέων κανόνων και μέτρων κατά το πρώτο μισό του 20^{ου}. Από τις χώρες αυτές μεταμφυτεύονται θεσμοί κοινωνικής πολιτικής σε όλες τις χώρες στις οποίες συντελείται με την τεχνολογική πρόοδο η απαρχή της οικονομικής ανάπτυξης και η μετέπειτα απογείωση της οικονομίας, ή επινοούνται στις χώρες αυτές περισσότερο δραστικοί κοινωνικοπολιτικοί θεσμοί. Για να είναι όμως εφικτή η μεταφύτευση και η αυτοδύναμη επινόηση θεσμών κοινωνικής πολιτικής από άλλες χώρες πρέπει να υπάρχει ένα πρόσφορο και έτοιμο να δεχθεί την μεταφύτευση κοινωνικό περιβάλλον, δηλαδή να συντρέχει η ύπαρξη μίας ισχύουσας επιτακτικής κοινωνικής ανάγκης. Τέτοιες χώρες στις οποίες επεκτάθηκε και καθιερώθηκε η κοινωνική πολιτική είναι η Γαλλία, τα Σκανδιναυικά κράτη, η Τσεχοσλοβακία, η Ιταλία, άλλες χώρες της Εύρωπης, η Η.Π.Α και η Ελλάδα.³³

3.2 Ιστορία της κοινωνικής πολιτικής στην νεότερη Ελλάδα

Ανοικτή στις επιδράσεις της δύσης, η ελληνική κοινωνία ανέπτυξε ταχύτερα την κοινωνικοπολιτική παρέμβαση του κράτους από ότι η διαμόρφωση των

33. Λ.Π.Πάτρα, Κοινωνική Πολιτική Εισαγωγή, Αφοι Σάκκουλα, Αθήνα 1974, σ.142-146

κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών θα επέβαλε.Ενώ σε άλλες χώρες με ταχύτερη και πληρέστερη εκμηχάνιση και εντονότερη οικονομική ανάπτυξη η κοινωνική πολιτική ανεπτύχθει με μεγάλη βραδύτητα, στην Ελλάδα έχουμε ανάπτυξη θεσμών κοινωνικής πολιτικής αμέσως μετά από την εθνική παλιγγενεσία.Αυτό μας δείχνει ότι εκτός από την επίδραση των οικονομικών παραγόντων επί των αποφάσεων των κυβερνόντων για τη λήψη μέτρων κοινωνικής πολιτικής, σημαντικό ρόλο παίζουν και άλλοι συντελεστές όπως η πολιτική και πολιτιστική παράδοση της κάθε χώρας.Η εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα μπορεί να χωριστεί σε τρεις περιόδους:

Περίοδος Α (1821-1909)

Περίοδος Β (1909-1961)

Περίοδος Γ (1961-σήμερα)

Σε κάθε μία περίοδο από αυτές θα αναφερθούμε στους σπουδαιότερους τομείς της κοινωνικής πολιτικής: α) οικονομική εργασία β) κοινωνική ασφάλεια γ) υγεία δ) συμπληρωματικές κοινωνικές υπηρεσίες (κοινωνική πρόνοια, κατοικία, λοιπές κοινωνικοπολιτικές παρεμβάσεις).³⁴

3.2.1 Α Περίοδος (1821-1909)

Η αφετηρία της περιόδου αυτής συμπίπτει με την σύσταση του ελεύθερου ελληνικού κράτους.Υπάρχει επιτακτική ανάγκη για την θεσμοθέτηση μέτρων κοινωνικής πολιτικής τα οποία κρίνονται απαραίτητα για την ανασυγκρότηση της καθημερινής ζωής των ελεύθερων πλέον από τον τουρκικό ζυγό ελλήνων.

α) Η κοινωνικοπολιτική προστασία εκφράζεται την περίοδο αυτή, στον τομέα της εργασίας, με παλαιότερες ρυθμίσεις όπως αυτών που περιέχονται στις παραγράφους 4 του άρθρου 940 Πολιτικής Δικονομίας (δημοσιευθέν το 1834) και του άρθρου 646 Εμπορικού Νόμου (δημοσιευθέν το 1835).Με την πρώτη διάταξη αποφασίζεται ότι οι απαιτήσεις εργατικών μισθών του τελευταίου και του παρόντος χρόνουπριν από την κατάσχεση κατατάσσονται προνομακώς.Η διάταξη του εμπορικού νόμου επιβάλλει προνομακή κατάταξη των απαιτήσεων από μισθούς του τελευταίου μήνα σε βάρος της περιουσίας πτώχευσης.

34. Α.Π.Πάτρα, Κοινωνική Πολιτική Εισαγωγή, Αφοι Σάκκουλα, Αθήνα 1974, σ.153-168

Σημαντική ρύθμιση για την προστασία των αγροτών έγινε με την τροποποίηση του άρθρου 885 Πολ. Δικονομίας, με την οποία απαγορεύτηκε η κατάσχεση των άροτρων των οφειλετών, του σπόρου και των απαραίτητων για την επιβιώσή τους. Άλλα μέτρα κατά την περίοδο αυτή δεν φαίνονται να λαμβάνονται για την προστασία της εργασίας. Διαπιστώνεται όμως η έναρξη του εργατικού συνδικαλισμού. Συνέπεια της ίδρύσεως εργατικών συνδικάτων είναι η έναρξη συλλογικών συγκρούσεων οι οποίες οδηγούν και στις πρώτες απεργίες στην Ελλάδα.

β) Στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων οι κυβερνώντες παρεμβαίνουν για να καλύψουν μεμονωμένες κατηγορίες μισθωτών, τους οποίους η επαγγελματική τους δραστηριότητα τους καθιστά αναντικατάστατους, από τους κινδύνους του γήρατος, επαγγελματικών ατυχημάτων, ασθενειών, ανικανότητας και θανάτου. Την περίοδο αυτή έχουμε την ίδρυση αρκετών ασφαλιστικών ταμείων, ορισμένα από τα οποία υπάρχουν μέχρι σήμερα. Πρώτα ιδρύεται ασφαλιστικό ταμείο για τους ναυτικούς (Ν.Α.Τ 1836) και ακολουθούν ταμεία για τις χείρες και τα ορφανά των αξιωματικών του στρατού ξηράς (1853), του πολεμικού ναυτικού (1856) και των απόμαχων αξιωματικών του πολεμικού ναυτικού (1874). Στη συνέχεια το κράτος στρέφει την προσοχή του στην ασφάλιση των δημοσίων υπαλλήλων με την ίδρυση του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων (1861), στους τραπεζικούς υπαλλήλους (Ταμείο Συντάξεων Υπαλλήλων Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, 1867) και της Τράπεζας Αθηνών (Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Τράπεζας Αθηνών, 1900). Σημαντικό βήμα γίνεται με την εξουσιοδότηση εκ του νόμου για την ίδρυση ταμείων ασφαλίσεως σιδηροδρομικών υπαλλήλων κατά σιδηροδρομικό δίκτυο (1907). Έτσι ιδρύθηκαν το “Ταμείο ασφαλίσεως προσωπικού Σιδηροδρόμων Πειραιώς Αθηνών Πελοποννήσου” (1907), Προσωπικού Σιδηροδρόμων Θεσσαλίας (1908), Προσωπικού Σιδηροδρόμων Βορειοδυτικής Ελλάδας (1909) και Προσωπικού Λαρισσαϊκού Σιδηροδρόμου (1912). Κάθε ένα από αυτά τα ταμεία αποτελεί πρόσωπο δημοσίου δικαίου και έχει διοικητική και οικονομική αυτονομία. Κύρια πηγή των εσόδων των ταμείων είναι η μικτή ασφαλιστική εισφορά (εισφορά ασφαλισμένου και εργοδότη).

γ) Στον τομέα της υγείας η κρατική προσπάθεια είναι περιορισμένη, αλλά αρκετά αξιόλογη για τις συνθήκες που επικρατούσαν την εποχή εκείνη. Ιδρύονται επί Όθωνος ένα Δημοτικό και ένα Στρατιωτικό νοσοκομείο στην Αθήνα και από δωρεές μεγάλων Ελλήνων ευεργετών το Οφθαλμιατρείο Αθηνών (1843) που λειτούργησε υπό την προστασία της βασίλισσας Αμαλίας, και το θεραπευτήριο Ευαγγελισμός

(1884) το οποίο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της βασίλισσας Όλγας. Επίσης ιδρύθηκε με βασιλικό διάταγμα του 1834 το “Ιατροσυνέδριο”, το οποίο αποτέλεσε το ανώτατο συμβουλευτικό όργανο της κυβέρνησης σε θέματα δημόσιας υγείας.

δ) Όσων αφορά το πεδίο της γενικότερης κοινωνικής πρόνοιας θα πρέπει να αναφερθεί η σύσταση από τον Καποδίστρια ορφανοτροφείου αρρένων για 500 ορφανά (1828) και η ίδρυση με φιλανθρωπικές δαπάνες του Αμαλείου ορφανοτροφείου κορασίδων (1855). Το 1878 διαπιστώνεται η λειτουργία σημαντικού για την εποχή αριθμού ιδρυμάτων κοινωνικής πρόνοιας. Λειτουργούν 4 ορφανοτροφεία, 5 νηπιοτροφεία, 2 βρεφοκομεία, 1 άσυλο νηπίων, 7 πτωχοκομεία και 1 γηροκομείο. Με το ψήφισμα 18 της 26^{ης} Αυγ. 1830 αναγνωρίστηκε η ιδιοκτησία των γεωργών ή των κληρονόμων τους επί των οικιών και του εδάφους που κατοικούσαν και πριν την επανάσταση του 1821, επίσης εξουσιοδοτήθηκε η κεντρική διοίκηση να παραχωρεί οικόπεδο για ανέγερση κατοικίας στους επαναπατριζόμενους άπορους γεωργούς. Στις 7/19 Ιουνίου 1835 με βασιλικό διάταγμα “περί προικοδοτήσεως ελληνικών οικογενειών δια διανομής εθνικών γαιών”, ελήφθη πρόνοια ενισχύσεως των αγωνιστών και αποκαταστάσεως των ακτημόνων με την παραχώρηση γης της οποίας η αξία μπορούσε να εξοφληθεί μακροπρόθεσμα. Ο θεσμός αυτός απέδωσε σημαντικά μετά το Σύνταγμα του 1864 με αποτέλεσμα μέχρι το 1911 να έχουν εκδοθεί 357.217 παραχωρητήρια με τα οποία διανεμήθηκαν 2.650.000 στρέμματα γης.

3.2.2 Β Περίοδος (1909-1961)

Κατά τη διάρκεια της περιόδου έχουμε την ίδρυση για πρώτη φορά Υπουργείου (υφυπουργείου) Εργασίας, η οποία είχε ως συνέπεια την ένταση της κοινωνικοπολιτικής παρέμβασης στον τομέα της εργασίας, αποκορύφωμα της οποίας υπήρξε η ίδρυση του Ι.Κ.Α. (1937). Το έτος 1961, που αναφέρεται ως το τέλος της περιόδου αυτής, παρουσιάζεται ένα μεγάλο άλμα στην κοινωνική πολιτική μέσω της καθολίκευσης της κοινωνικής ασφάλισης, με την επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης στον αγροτικό πληθυσμό.

Την προώθηση της κοινωνικής πολιτικής κατά την περίοδο αυτή ενίσχυσε η σύσταση της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας και της Κοινωνίας των Εθνών (1919), στη συνέχεια του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (1945) καθώς και η σύσταση

εξειδικευμένων Διεθνών Οργανισμών, όπως η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (1946), η Παγκόσμια Οργάνωση Γεωργίας (1945), κλπ.

α) Οικονομική της εργασίας (Πολιτική απασχολήσεως). Τα πλέον χαρακτηριστικά μέτρα τα οποία ελήφθησαν στον τομέα της εργασίας κατά την συγκεκριμένη περίοδο είναι τα εξής:

- Ν.ΓΤΜΒ/1909 περί περιορισμού της κατασχέσεως και της εκχωρήσεως, με τον οποίο απαγορεύθηκε η πάνω του 1/5 κατάσχεση των εργατικών μισθών. Ο νόμος αυτός συμπληρώθηκε με τον Ν. 4694/1930 περί απαγορεύσεως της εκχωρήσεως και κατασχέσεως των ημερομισθίων εργατών και των μισθών ιδιωτικών υπαλλήλων. Για τους δημόσιους υπαλλήλους την προστασία αυτή την παρέχει ο Ν. ΑΡΜΑ/1884.

- Ν.ΓΛΔ/1911 περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών και περί ωρών εργασίας.

- Ν.ΔΚΘ/1912 περί πληρωμής των ημερομισθίων των εργατών και περί των μισθών των υπηρετών και υπαλλήλων. Ο νόμος συμπληρώθηκε μεταγενέστερα με Β.Δ της 24^{ης} Ιουλίου/21 Αυγούστου 1920.

- Ν.ΔΚΘ/1912 περί εργασίας γυναικών και ανηλίκων, με τον οποίο απαγορεύτηκε η εργασία ανηλίκων κάτω των 12 ετών.

- Η εβδομαδιαία ανάπαυση σε ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων επεβλήθη με τον Ν.ΓΥΝΕ/1909. Η κωδικοποίηση των νόμων για την ανάπαυση της Κυριακής και η γενίκευση αυτής στον αστικό τομέα παραγωγής έγινε με το Β.Δ. της 8/14 Μαρτίου 1930.

- Ν.551/1915 περί ευθύνης προς αποζημίωση των εργατών οι οποίοι είχαν κάποιο εργατικό ατύχημα.

- Ο χρόνος ημερησίας εργασίας περιορίστηκε σε οκτώωρο (Π.Δ. 8/13 Απριλίου 1932).

- Ν.539/1945 περί χορηγήσεως κατ' έτος στους μισθωτούς άδειας μετ' αποδοχών.

Την προστασία της εργασίας και των εργαζομένων, το κράτος την ενισχύει την περίοδο αυτή με σειρά διοικητικών ρυθμίσεων και ίδρυσης κοινωνικών θεσμών. Αυτοί οι θεσμοί είναι όσοι τέθηκαν σε ισχύ με τους νόμους που ακολουθούν:

- Ν.4819/1934 με τον οποίο αναδιοργανώθηκε το σώμα επιθεωρήσεως εργασίας Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

- Ν.5204/1931 περί ιδρύσεως Εργατικής Εστίας.

- Α.Ν. της 11/12 Νοεμβρίου 1935 περί οργανισμού Υπουργείου Εργασίας ισχύει έως σήμερα. Η ίδρυση του Υπουργείου Εργασίας έδωσε νέα ώθηση στην πολιτική εργατικής προστασίας και ενίσχυσε την δράση των εργατικών συνδικάτων.

- Ν.3665/1957 περί επιχορηγήσεως των παιδιών των εργαζομένων που σπουδάζουν.

- Ν.Δ.3868/1958 περί συστάσεως διανεμητικού λογαριασμού οικογενειακών επιδομάτων μισθωτών, με τον οποίο γενικεύθηκε η έννοια του κοινωνικού μισθού.

Για τις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών διαφορές περί των εκατέρωθεν δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ο νομοθέτης προέβλεψε ταχεία, απλή και ολιγοδάπανη σχετικά διαδικασία επίλυσης αυτών των διαφορών με τον ισχύον Ν.Γ.ΟΔ/1912 μέχρι της έναρξης της ισχύος της νέας Πολιτικής Δικονομίας (1968).

Επίσης η κρατική κοινωνική πολιτική παρενέβη για την συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων, για τη ρύθμιση των συλλογικών συμβάσεων και την επίλυση των συλλογικών συγκρούσεων εργασίας με δύο νόμους. Ο Ν.281/1914 περί Σωματείων αποτέλεσε σημαντικό βήμα για την εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής κατά την περίοδο αυτή, διότι παρείχε το θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης της συνδικαλιστικής δραστηριότητας. Η ρύθμιση των συλλογικών διαφορών εργασίας και η σύσταση Εθνικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Κοινωνικής Πόλιτικής έγινε με τον Ν.3239/1935.

β) Κοινωνική ασφάλιση. Κατά τη διάρκεια της δεύτερης περιόδου εξακολουθεί η ίδρυση νέων αυτοτελών ταμείων ασφάλισης μισθωτών, ενώ επεκτείνεται η ασφάλιση σε κατηγορίες μισθωτών οι οποίοι ασκούν ελεύθερα και ανεξάρτητα επαγγέλματα. Έτσι ιδρύεται το Ταμείο Συντάξεως του Προσωπικού της Ελληνικής ασφαλιστικής εταιρείας η “Εθνική”(1912), τα Ταμεία Ασφαλίσεως Αρτεργατών και Μυλεργατών και Μακαρονοτεχνικών (1929), Ταμείο Ασφαλίσεως Τυπογράφων και Μισθωτών γραφικών Τεχνών (1932), Ταμείο Ασφαλίσεως Εργατών Κεραμοποιών, Πλινθοπλαστών και Αγγειοπλαστών (1934), Ταμείο Ασφαλίσεως Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (1943).

Για αυτούς που ασκούν ελεύθερα επαγγέλματα ιδρύεται το Ταμείο Συντάξεως Νομικών (1929), το Ταμείο Συντάξεως και Αυτασφαλίσεως Υγειονομικών (1929), το Ταμείο Ασφαλίσεως Κλήρου Ελλάδος (1930) και το Ταμείο Συντάξεως Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (1934).

Για αυτούς που ασκούν ανεξάρτητα επαγγέλματα ιδρύεται το Ταμείο Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος (1930), το Ταμείο Ασφάλισης Εμπόρων (1934), το Ταμείο Εκτελωνιστών (1929) και το Ταμείο Ασφάλισης Χρηματιστών (1935).

Δυνάμει του προαναφερθέντος θεσμικού νόμου 281/1914 “περί σωματείων” παρεσχέθει εξουσιοδότηση για την ίδρυση Ταμείων Αλληλοβοηθείας, με την οποία ιδρύθηκαν το Ταμείο Αλληλοβοηθείας της Ένωσης Ελλήνων Ηθοποιών (1917), το Ταμείο Συντάξεως Προσωπικού Ελληνικής Ηλεκτρικής Εταιρείας (1917), το Ταμείο Συντάξεως Προσωπικού Λαϊκής Τράπεζας (1922), το Ταμείο Συντάξεως Προσωπικού Εταιρείας Αερίοφωτος Αθηνών (1922). Κατά την περίοδο αυτή ιδρύονται και δεκάδες ταμεία επικουρικής ασφάλισης για τους απασχολούμενους σε ορισμένους επαγγελματικούς κλάδους.

Παρά την κάλυψη μεμονωμένων επαγγελματικών κατηγοριών παραμένουν εκτός ασφάλισης η μεγάλη μάζα των απασχολούμενων στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες και η πλειονότητα του ενεργού πληθυσμού που ασχολείται με τη γεωργία. Δεν ισχύει επίσης γενικό καθεστώς ασφάλισης κατά της ανεργίας των εργατουπαλλήλων.

Η πρώτη προσπάθεια κάλυψης των αδυναμιών που αφορούν τους εργάτες και υπαλλήλους του ιδιωτικού δικαίου, είναι η εξαγγελία αρχής δια του νόμου 2868/1922, δυνάμει της οποίας κάθε επιχείρηση, βιομηχανική, βιοτεχνική, εμπορική, κατασκευαστική ή μεταφορική, η οποία απασχολεί πάνω από 70 άτομα είναι υποχρεωμένη να ιδρύσει ειδικό οργανισμό ασφάλισης των υπαλλήλων της κατά των κινδύνων ασθένειας, γήρατος, αναπηρίας και θανάτου. Όμως η εξαγγελία αυτή χωρίς να επιλύσει το πρόβλημα συνέβαλε στον περαιτέρω κατακερματισμό των φορέων ασφάλισης σε οικονομικώς αναιμικά ασφαλιστικά ταμεία.

Η δεύτερη προσπάθεια κατέλειξε σε πιο ουσιόδες αποτέλεσμα. Μετά από εκτενή μελέτη των προβλημάτων εξεδόθη ο νόμος 5733/1932 “περί κοινωνικών ασφαλίσεων”, ο οποίος χωρίς να εφαρμοστεί αντικαταστάθηκε με τον νόμο 6298/1934 “περί Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων”. Οι εργοδότες αντέδρασαν έντονα με κίνδυνο να περιέλθει σε αχρηστία ο νόμος αυτός, όμως χάρη στην απόφαση της κυβέρνησης να τεθεί το Ι.Κ.Α σε λειτουργία την 1^η Δεκεμβρίου 1937 κάτι τέτοιο δεν συνέβει. Με αυτό τον τρόπο καλύφθηκε η μεγάλη μάζα των υπαλλήλων του ιδιωτικού δικαίου. Μεγάλο βήμα αποτέλεσε και η ασφάλιση όλων των υπαλλήλων ιδιωτικού δικαίου κατά της ανεργίας.

γ) Υγεία. Κατά την περίοδο αυτή, χάρη στην ιδιωτική πρωτοβουλία, κυρίως όμως χάρη στην κρατική παρέμβαση ιδρύθηκε σε ολόκληρη τη χώρα ένα πυκνό δίκτυο γενικών και ειδικών θεραπευτηρίων. Συγκεκριμένα στο τέλος της περιόδου λειτουργούν 96 κρατικά νισοκομεία και 33 επιχορηγούμενα ιδιωτικού δικαίου και 956 ιδιωτικές κλινικές, με ασύμμετρη όμως συγκέντρωση στην Αθήνα και στην Θεσσαλονίκη. Την περίοδο αυτή οργανώθηκε συμαντικά η παρέμβαση του κράτους στον τομέα της δημόσιας υγείας και ανέβηκε το επίπεδο της υγειονομικής περίθαλψης.

δ) Η κοινωνική πρόνοια γενικότερα. Εξαιρετικό έργο συντελείται κατά την διάρκεια της περιόδου (1909-1961) στον τομέα της γεωργικής αποκατάστασης των ακτημόνων και της εξασφάλισης ιδιόκτητης κατοικίας σε οικογένειες αστέγων. Διανέμονται στους ακτήμονες 13.600.404 στρέμματα, ειδικότερα κατά τα έτη 1911-1912 για την επίλυση της κοινωνικής κρίσεως στη Θεσσαλία μεταξύ κολλήγων και τσιφλικούχων το κράτος εξαγοράζει και διανέμει 1.640.000 στρέμματα. Τέλος κατά τη δεκαετία 1923-1933 παραχωρήθηκαν για αποκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων αγροτών 4.113.470 στρέμματα.

Το 1923 με τη σύναψη σύμβασης μεταξύ της Κοινωνίας των Εθνών και της Ελλάδας έχουμε τη σύσταση διεθνούς οργανώσεως με ονομασία “Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων” (Ε.Α.Π), η οποία παραχώρει μεταξύ των ετών 1923-1930 κατοικίες σε 143.402 οικογένειες. Στο τέλος της περιόδου η στεγαστική προσπάθεια συστηματοποιήθηκε υπέρ των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων, με τη σύσταση φορέα στέγασης των εργατών (Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας, 1954). Για τους αξιωματικούς των Ενόπλων δυνάμεων συστάθηκε ο Αυτόνομος Οργανισμός Αποκαταστάσεως Αξιωματικών (1950) και για τους δημόσιους υπαλλήλους προβλέφθηκε η χορήγηση στεγαστικών δανείων μέσω των Ταχυδρομικών Ταμειυτηρίων και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

Στην οργανωμένη αυτοβοήθεια έχουμε την οργάνωση καταναλωτικών, πιστωτικών και παραγωγικών συνεταιρισμών, προς το τέλος της περιόδου και στεγαστικών, κυρίως για τους αγρότες, αλλά και για άλλες κατηγορίες πληθυσμού. Μεγάλη ώθηση στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών έδωσε ο θεσμικός νόμος 602/1914 “περί συνεταιρισμών” και από το επόμενο έτος της έκδοσής του ιδρύονται 200 έως 250 συνεταιρισμοί ετησίως.

3.2.3 Γ Περίοδος (1961- έως σήμερα)

Το σημαντικότερο γεγονός αυτής της περιόδου είναι η κάλυψη του εκτός κοινωνικής ασφάλισης πληθυσμού με έναν ιδιότυπο φορέα ασφάλισης, του ΟΓΑ, ο οποίος ιδρύθηκε με το νόμο 4169/1961 “περί γεωργικών κοινωνικών ασφαλίσεων” και λειτούργησε από 31 Ιουλίου 1961. Ο ΟΓΑ καλύπτει το γήρας, την ασθένεια και την γεωργική παραγωγή από το χαλάζι και τον πάγο, χωρίς καμία καταβολή εισφορών από τους ενδιαφερόμενους αγρότες. Γρήγορα η προστασία των αγροτών μέσω του ΟΓΑ επεκτάθηκε και στην προστασία του κινδύνου της αναπηρίας, από το 1967 και περαιτέρω από το 1973 αυξήθηκαν σημαντικά οι καταβαλλόμενες συντάξεις για αναπηρία.

Με την καθολίκευση της ασφάλισης του πληθυσμού από τον ΟΓΑ, ο οποίος κάλυψε το 51% του πληθυσμού της Ελλάδας (1961), τέθηκε το πρόβλημα της συστηματοποίησης της ασκούμενης κοινωνικής πολιτικής. Εκδηλώσεις της ανάγκης αυτής αποτελούν οι ακόλουθες πράξεις: 1) Η καταχώρηση των διατάξεων των άρθρων 26-29 στο νέο Σύνταγμα (15 Νοεμβρίου 1968) με τις οποίες η άσκηση της κοινωνικής πολιτικής θεσπίζεται ως καθήκον του κράτους. 2) Η συγχώνευση, εν δυνάμει του άρθρου 38 του Ν.Δ.1/1968 “περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων”, σε ένα νέο υπουργείο, το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, των τέως υπουργείων Υγιεινής, Κοινωνικής Πρόνοιας και της Γενικής Διευθύνσεως Κοινωνικής Ασφαλείας του Υπουργείου Εργασίας. Η συγχώνευση αυτή ισοδυναμεί με την ίδρυση ενιαίου υπεύθυνου κυβερνητικού οργάνου σχεδιάσεως και ελέγχου της κοινωνικής πολιτικής εκ μέρους της κυβερνήσεως. Άλλες εκδηλώσεις αναμόρφωσης της κοινωνικής πολιτικής έχουμε με την έκδοση από το 1968 του “Κοινωνικού Προϋπολογισμού”, με τον οποίο απεικονίζεται λογιστικά το σύνολο των εσόδων και δαπανών της κοινωνικής πολιτικής της χώρας. Επίσης έχουμε κατάρτιση δύο σχεδίων αναμόρφωσης τομέων κοινωνικής πολιτικής, του τομέα της κοινωνικής ασφάλειας και της υγείας. Αργότερα έχουμε την κατάρτιση μελέτης αναδιοργανώσεως της κοινωνικής πρόνοιας.

Στον τομέα της υγείας καλύφθηκε πλήρως ο αγροτικός πληθυσμός επανδρώνοντας τα αγροτικά ιατρεία με γιατρούς και με την παροχή δωρεάν νοσοκομειακής περίθαλψης στο σύνολο του αγροτικού πληθυσμού. Εισήχθη το προγαμιαίο πιστοποιητικό υγείας, σταμάτησε να αποτελεί κλειστό επάγγελμα το φαρμακευτικό λειτούργημα και ιδρύθηκε ως δημόσιος οργανισμός το Κρατικό Εργαστήριο Ελέγχου Φαρμάκων (ΚΕΕΦ).

Κατά την περίοδο αυτή τέθηκε επί ορθολογικής βάσης η πολιτική απασχολήσεως και μετατράπηκε ο Οργανισμός Απασχολήσεως και Ασφάλισης Ανεργίας σε Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού, ώστε να υπάρξει το αναγκαίο όργανο προγραμματισμού και ελέγχου της απασχολήσεως. Τέλος δημοσιεύθηκε νέος θεσμικός νόμος περί Σωματείων, ο οποίος αποτέλεσε το πλαίσιο εκσυγχρονισμού του εργατικού συνδικαλισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Τομείς παρέμβασης κοινωνικής πολιτικής

Όπως αναφέραμε και στο πρώτο κεφάλαιο ο όρος κοινωνική πολιτική περιλαμβάνει τα μέτρα που εφαρμόζει η κεντρική εξουσία με σκοπό να προστατεύσει τους πολίτες. Δύο είναι οι άμεσοι στόχοι της κοινωνικής πολιτικής: ο πρώτος είναι η πρόληψη των κοινωνικών κινδύνων και ο δεύτερος αφορά την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών που υπάρχουν.

4.1 Πρόληψη κοινωνικών κινδύνων

Όταν γίνεται αναφορά στην πρόληψη κοινωνικών κινδύνων εννοούμε την παρέμβαση της κεντρικής εξουσίας στους τομείς της ανεργίας, της εκπαίδευσης, της στέγασης και του περιβάλλοντος. Παρακάτω θα αναφερθούμε στον καθένα από αυτούς χωριστά και θα παρουσιάσουμε σε γενικές γραμμές τους τρόπους παρέμβασης του κράτους σε αυτούς τους τομείς.

4.1.1 Ανεργία-Απασχόληση

Στον τομέα της ανεργίας έχουμε την ίδρυση το 1954 οργανισμού ο οποίος λειτουργεί ως σήμερα με κύριο έργο την μείωση της ανεργίας. Με το Ν.Δ. 2961/1954 ιδρύθηκε ο Οργανισμός Απασχολήσεως και Ασφαλίσεως Ανεργίας (Ο.Α.Α.Α), σκοπός του οποίου ήταν “η ανάπτυξη του βαθμού απασχολήσεως δια κινητοποίησης του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού, προς εξυπηρέτηση των μισθωτών και εργοδοτών”. Τα αντικείμενα αρμοδιότητας του ήταν:

- α) εξεύρεση εργασίας σε όσους ζητούν απασχόληση
- β) επαγγελματική εκπαίδευση εργαζομένων
- γ) επαγγελματικός προσανατολισμός εργαζομένων
- δ) ανάπτυξη θεσμού μαθητείας
- ε) ασφάλιση κατά του κινδύνου ανεργίας

στ) καταβολή επιδομάτων στρατεύσεως.³⁵

Το 1969 με το Ν.Δ. 212/1969 έχουμε τη μετονομασία του οργανισμού σε Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ) με κάποιες νέες αρμοδιότητες. Ο Ο.Α.Ε.Δ μεριμνά για:

- α) επαγγελματικό προσανατολισμό
- β) διευκόλυνση της επαφής προσφοράς και ζήτησης της εργασίας
- γ) τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση-κατάρτιση εργατικού δυναμικού
- δ) ανάπτυξη προγραμμάτων, σε συνεργασία με την Ε.Ο.Κ από το 1981 και μετά, με σκοπό την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας
- ε) χορήγηση επιδομάτων (ανεργίας, εφεδρικών, οικογενειακών, μητρότητας κ.λ.π).³⁶

Ένα άλλο μέτρο καταπολέμησης της ανεργίας είναι τα διάφορα προγράμματα απασχόλησης που εντάσσονται στον Ο.Α.Ε.Δ το 1982 και εξακολουθούν να εφαρμόζονται. Τα προγράμματα αυτά έχουν ως κύριο στόχο την επιδότηση επιχειρήσεων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

Αναλυτικότερα υπάρχουν τα εξής προγράμματα:

1. Επιχορήγηση εργοδοτών για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
2. Επιχορήγηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών.
3. Χρηματοδότηση Δήμων και Κοινοτήτων για την εκτέλεση κοινοφελών έργων με σκοπό την απασχόληση ανέργων.
4. Επιχορήγηση επιχειρήσεων για διατήρηση ενεργού της εργασιακής σχέσης των μισθωτών της.
5. Επιχορήγηση ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για τη συνέχιση των εργασιών τους και μετά το τέλος της τουριστικής περιόδου.
6. Επιδότηση βιοτεχνικών-βιομηχανικών επιχειρήσεων παραμεθόριων περιοχών.
7. Επιχορήγηση εργοδοτών για πρακτική άσκηση σπουδαστών Τ.Ε.Ι.
8. Επιχορήγηση εργοδοτών για την απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες.
9. Κίνητρα γεωγραφικής διακίνησης εργατικού δυναμικού.³⁷

35. Χ.Γ. Κωνσταντινόπουλος, θεσμοί και φορείς καταπολέμησης της ανεργίας στην Ελλάδα (1920-1992), Υπηρεσία εκδόσεων Ο.Α.Ε.Δ, Αθήνα 1993, σ.79-91

36. Χ.Γ. Κωνσταντινόπουλος, ό.π, Αθήνα 1993, σ.91-93

37. Χ.Γ. Κωνσταντινόπουλος, ό.π, Αθήνα 1993, σ.159-161

Τα κύρια χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας στη χώρα μας είναι δύο. Πρώτον η ποσοτική ανισορροπία ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση εργασίας και δεύτερον η ποιοτική ανισορροπία. Το πρώτο αναφέρεται στο γεγονός ότι οι προσφερόμενες θέσεις εργασίας είναι λιγότερες σε ποσότητα από τον αριθμό του εργατικού δυναμικού που μπορεί και θέλει να απασχοληθεί.

Το δεύτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα υποδηλώνει την αναντιστοιχία που υπάρχει ανάμεσα στα απαιτούμενα προσόντα και ικανότητες που πρέπει να διαθέτουν οι εργαζόμενοι και σε εκείνα που αυτοί, σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, πράγματι διαθέτουν.

Η κοινωνική πολιτική του κράτους πρέπει να προσβλέπει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση και των δύο ζητημάτων. Σχετικά με το πρώτο η κοινωνική πολιτική του κράτους δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στην αντιμετώπιση των συνεπειών γι' αυτούς που μένουν άνεργοι. Κοινωνικά πιο ενδεδειγμένη και αποτελεσματική είναι εκείνη η πολιτική που προλαμβάνει την εμφάνιση του φαινομένου της ανεργίας και των συνεπειών της, κάτι που μπορεί στην τωρινή φάση της ελληνικής οικονομίας να επιτευχθεί με μια επιθετική πολιτική μεγένθυσης της ελληνικής οικονομίας και με τη μείωση των ωρών εργασίας.

Σχετικά με το δεύτερο ζήτημα η συμβολή του κράτους συνίσταται στο γεγονός της επαγγελματικής κατάρτισης, επιμόρφωσης και εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού πάνω στις νέες τεχνολογίες και στήριξη στους νέους τρόπους παραγωγής και διάθεσης αγαθών και υπηρεσιών.³⁸

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι η χώρα μας για την ικανοποίηση της επιθυμίας του ανθρώπου για εργασία και για την πρόληψη της ανεργίας λαμβάνει ορισμένα μέτρα όπως:

α. Η διάθεση σημαντικών πόρων για την ανάπτυξη των τομέων της γεωργίας, αλιείας, κτηνοτροφίας, βιοτεχνίας και βιομηχανίας.

β. Η φροντίδα για επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση.

γ. Η κοινωνικοποίηση της εργασίας με τη μείωση του ορίου ηλικίας και η καταγγελία της σύμβασης μετά την παρέλευση ενός χρονικού διαστήματος.

δ. Η διεθνής συνεργασία για την καταπολέμηση της ανεργίας.

38. Ίδρυμα Σ. Καράγιωργα, Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα, 3^ο Συνέδριο Πάντειο Πανεπιστήμιο 27-29 Νοεμβρίου 1991, Αθήνα 1993, σ.226-227

- ε. Η διανομή της εργασίας μεταξύ αυξημένου αριθμού εργαζομένων.
- στ. Η παρακολούθηση της αγοράς της εργασίας και τοποθέτηση ανέργων σε υπηρεσίες του δημόσιου τομέα.
- ζ. Η επιδότηση των ανέργων.
- η. Η χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης στις γιορτές των Χριστουγέννων και του νέου έτους.
- θ. Η παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας σε ορισμένες κατηγορίες ατόμων.
- ι. Η διανομή της εργασίας για την εκ περιτροπής απασχόληση.
- ια. Η τοποθέτηση ανέργων από τις υπηρεσίες του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού σε διάφορες εργασίες.
- ιβ. Η επαγγελματική εκπαίδευση με την εφαρμογή πειραματικών προγραμμάτων, η ανάληψη δραστηριοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης, η υποστήριξη διαφόρων πρωτοβουλιών, η διενέργεια ερευνών κ.λ.π.
- ιγ. Η κατάρτιση και απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- ιδ. Η καταβολή ανεξόφλητων απαιτήσεων λόγω αφερεγγυότητας εργοδοτών από ειδικό λογαριασμό του οργανισμού εργατικού δυναμικού.
- ιε. Η οργάνωση αγοράς της εργασίας και η λειτουργία Γραφείων Εργασίας που ασχολούνται με την κατάρτιση πινάκων ανέργων και την τοποθέτηση σε εργασία. Γενικά για τα θέματα της απασχόλησης λειτουργεί στη χώρα μας ο Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού.
- ιστ. Η προστασία και διευκόλυνση των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις με σκοπό τη διευκόλυνσή τους και την προετοιμασία τους για την είσοδο στην απασχόληση, τη διατήρησή της, καθώς επίσης την επαγγελματική του εξέλιξη.³⁹

39. Ε. Γ. Θωμόπουλου, Το κράτος πρόνοιας, Αθήνα 1990, σ.256-257

4.1.2 Εκπαίδευση

Η εκπαιδευτική πολιτική και η πολιτική υγείας, συναποτελούν τον κορμό της υπεύθυνης κρατικής κοινωνικής πολιτικής. Ιδιαίτερα, στην εκπαιδευτική πολιτική, η ποιοτική και ποσοτική βελτίωση του παραγόμενου εκπαιδευτικού προϊόντος, συνιστά την πυξίδα των σχετικών σχεδιασμών, επιλογών και δράσεων. Στον εκπαιδευτικό προγραμματισμό αναφέρονται οι επόμενες βασικές συνιστώσες: η αναλογική, κατά περιφέρεια, κατανομή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των εκπαιδευτών και του σχετικού εξοπλισμού, η υψηλή και διεθνώς παραδεκτή αναλογία των κρατικών δαπανών κατά εκπαιδευόμενο, η εφαρμογή σύγχρονων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η σύνδεση της εκπαίδευσης με την απασχόληση και την αγορά εργασίας, η ενθάρυνση της συνεχιζόμενης ή δια βίου εκπαίδευση, η άρση των οποιωνδήποτε εκπαιδευτικών ανισοτήτων, η ενίσχυση της κριτικής σκέψης των εκπαιδευόμενων και της αξιολογικής ευαισθησίας του εκπαιδευτή, η εμπέδωση ηθικού φρονήματος στους εκπαιδευόμενους και αμοιβαίου σεβασμού στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, συνεχής ενημέρωση, επιμόρφωση και μετεκπαίδευση των εκπαιδευτών, τόσο στο χώρο του διδακτικού τους αντικειμένου, όσο και στο γενικότερο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.

Στη σύγχρονη πολιτική παιδείας τα πρωταρχικά βασικά θέματα που έχει να αντιμετωπίσει το κράτος είναι ο καθορισμός των βασικών σκοπών της παιδείας, ο ορισμός και η περιγραφή των μέσων και των τρόπων υλοποίησης της παιδείας, η συστηματική ανάλυση των σχετικών με την παιδεία εννοιών, η διατύπωση αρχών υψηλού πνευματικού και κοινωνικού ήθους στην παιδεία, γενικά και κατά εκπαιδευτική βαθμίδα και τέλος η αντικειμενική και αξιολογική διαμόρφωση του εκπαιδευτικού αποτελέσματος.⁴⁰

Σύμφωνα με τις προσεγγίσεις του κράτους πρόνοιας η εκπαιδευτική πολιτική οφείλει να στοχεύει στην ισότητα των εκπαιδευτικών ευκαιριών και στη διασφάλιση ορισμένων ελάχιστων συνθηκών όσον αφορά την πρόσβαση αλλά και την παροχή των εκπαιδευτικών αγαθών σε όλους τους πολίτες.⁴¹

40. Γ. Μάρδας, Κοινωνική Πολιτική Εκπαίδευση και Οικονομία Θεωρία Διοικητική Εθνικό και Διεθνές επίπεδο, Παπαζήση, Αθήνα 2000, σ. 163-164

41. Π. Γετίμης-Δ. Γράβαρης, Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική Η σύγχρονη

4.1.3 Στέγαση

Στην Ελλάδα έχουμε το συγκεντρωτικό μοντέλο πολιτικής. Η στεγαστική πολιτική προσδιορίζεται σε κεντρικό επίπεδο και οι όποιες αρμοδιότητες αναντίθενται σε γεωγραφικά ενδιάμεσους φορείς είναι περιορισμένες και αφορούν μόνο την εφαρμογή της πολιτικής. Η σύγχρονη τάση που επικρατεί, αναφέρεται στην αποκέντρωση των στεγαστικών αρμοδιοτήτων και στην ενίσχυση του ρόλου των τοπικών αρχών, αφορά ένα μεγάλο μέρος των κοινοτικών κρατών και είναι προϊόν της επιδίωξης να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των στεγαστικών παρεμβάσεων και της πρόθεσης μεταφοράς ενός μέρους του κόστους της στεγαστικής πολιτικής από τον κρατικό προϋπολογισμό σε τοπικούς προϋπολογισμούς.⁴²

Η πολιτική κατοικίας δεν περιορίζεται μόνο στο θεσμικό πλαίσιο που επηρεάζει άμεσα τους όρους κατασκευής και χρήσης της κατοικίας, περιλαμβάνει ακόμη το ευρύτερο πολεοδομικό, οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο, και έμμεσα, αλλά αποφασιστικά επηρεάζει τις μακροχρόνιες επενδυτικές επιλογές, με οικονομικά κίνητρα και αντικίνητρα. Συγκεκριμένα η άμεση κρατική πολιτική παρέμβαση αφορά:

- Στις αναγκαίες πολεοδομικές ρυθμίσεις σε γη συνήθως κατατεμαχισμένη από ιδιώτες.
- Σε περιορισμένη χρηματοδότηση, μέσω της χορήγησης, από ελεγχόμενους πιστωτικούς οργανισμούς στεγαστικών δανείων με επιδοτούμενο επιτόκιο και διαφοροποιημένους γενικά όρους κατά κατηγορία δικαιούχων (κατά κανόνα επαγγελματικές κατηγορίες, με τρόπο όμως που καλύπτονται οι πάντες για δάνειο απόκτησης κατοικίας).
- Σε φορολογική πολιτική μάλλον ευνοική για την ιδιοκατοίκηση αλλά επιβαρυντική γενικά για τη διαχείριση κατοικιών και συχνά με αμιγείς ταμειακούς στόχους.
- Σε περιορισμένα κρατικά ή ημικρατικά ή κυρίως συνεταιριστικά προγράμματα στέγης με τελικό σκοπό την ιδιοκατοίκηση των δικαιούχων.

42. Π. Γετίμης-Δ. Γράβαρης, ό.π, Αθήνα 1993, σ.324-325

- Εξαιρετικά περιορισμένη ενίσχυση ενοικιαζόμενης κατοικίας τα τελευταία χρόνια (με περιορισμένες επιδοτήσεις σε κατηγορίες ενοικιαστών, τα τελευταία χρόνια μόνο σε δικαιούχους του ΟΕΚ) και έμμεση παρέμβαση από το τέλος της 10ετίας του '70 μέχρι πολύ πρόσφατα στις συμβάσεις ενοικίασης του ιδιωτικού τομέα.

Από τις παραπάνω παρεμβάσεις αυτές που λειτούργησαν περισσότερο και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την παραγωγή κατοικιών είναι οι πολεοδομικές παρεμβάσεις καθώς και η χορήγηση στεγαστικών δανείων. Ο υψηλός συντελεστής δόμησης ενθάρρυνε το σύστημα της αντιπαροχής και τα στεγαστικά δάνεια βοήθησαν στην απόκτηση στέγης.⁴³

4.1.4 Περιβάλλον

Η περιβαλλοντική πολιτική της Ελλάδος στηρίζεται και αποτελεί μέρος της γενικής ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής. Οι στόχοι αυτής της πολιτικής είναι:

- Διατήρηση, προστασία, βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.
- Προστασία της υγείας του ανθρώπου.
- Συνετή και ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων.
- Προώθηση μέτρων για την αντιμετώπιση σε διεθνές επίπεδο των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντολογικών προβλημάτων.

Η πολιτική περιβάλλοντος παρεμβένει σε τομείς των οποίων η λειτουργία έχει ιδιαίτερα σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, παίζουν σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια για την επίτευξη της αειφορικής ανάπτυξης καθώς και το ότι μια προσέγγιση σε κοινοτικό επίπεδο μπορεί να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που δημιουργούν οι τομείς αυτοί. Οι τομείς παρέμβασης είναι οι εξής:

1. Βιομηχανία
2. Ενέργεια
3. Μεταφορές

43. Εκθέσεις 36 Διερεύνηση των εξελίξεων στην κατοικία τις τελευταίες 10ετίες- Παρατηρήσεις και ενδείξεις για τις αστικές κυρίως περιοχές, Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, Αθήνα 2001

4. Γεωργία

5. Τουρισμός⁴⁴

Με βάση τις πιο πρόσφατες εκθέσεις και στοιχεία (ΥΠΕΧΩΔΕ 1992) οι προτεραιότητες στην εθνική πολιτική περιβάλλοντος προσανατολίζονται σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης και εστιάζονται στον έλεγχο, στη δόμηση, χρήση και τρόπο λειτουργίας των διάφορων δραστηριοτήτων, στην προστασία και διαχείριση των οικοσυστημάτων, των ειδών που κινδυνεύουν και των βιοτόπων τους, προστασία από τη θαλάσσια ρύπανση και αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις μεγάλες πόλεις. Για γενικότερα προβλήματα παγκοσμίου ή διεθνούς χαρακτήρα, η εθνική συμβολή επιδιώκεται μέσω της συμμετοχής σε διεθνείς οργανισμούς.⁴⁵

44. Δ. Ζυγούλη-Φιλολία, Η οργάνωση του Διοικητικού πλαισίου της προστασίας του περιβάλλοντος υπό το ισχύον νομικό καθεστώς, Διδακτορικό, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2000

45. Π. Γετίμης-Δ. Γράβαρης, ό.π, Αθήνα 1993, σ.380

4.2 Κάλυψη κοινωνικών αναγκών

Το κράτος με την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής προσπαθεί να καλύψει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κυρίως τα άτομα με ειδικές ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α), οι κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες όπως ναρκομανείς, πρόσφυγες, μειονότητες κ.α, οι γυναίκες καθώς και η προστασία του κοινωνικού συνόλου από το φαινόμενο της φτώχειας.

4.2.1 Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α)

Σύμφωνα με τον ορισμό του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου του Ο.Η.Ε. (1975), ο όρος ανάπηρος αναφέρεται “σε οποιοδήποτε άτομο δε μπορεί να εξασφαλίσει μόνο του όλες ή ένα μέρος από τις ανάγκες μιας φυσιολογικής ατομικής ή και κοινωνικής ζωής λόγω κάποιου εκ γενετής ή επίκτητου σωματικού ή διανοητικού μειονεκτήματος”. Οι αναπηρίες διακρίνονται σε τέσσερα είδη: κινητικές ή σωματικές, αισθητηριακές, νοητικές-γνωστικές και συναισθηματικές.⁴⁶

Οι διακηρύξεις του Ο.Η.Ε για τα δικαιώματα των αναπήρων βρήκαν έκφραση στην υιοθέτηση της πολιτικής της αποιδρυματοποίησης και της πολιτικής της ομαλοποίησης, την οποία διατύπωσε ο ψυχολόγος-παιδαγωγός Wolf Wolfensberger. Στο βιβλίο του Normalization (1972) ο συγγραφέας υπερασπίζεται και παρουσιάζει την πολιτική της αποιδρυματοποίησης. Με την πολιτική αυτή επιδιώκεται η συρρίκνωση του αριθμού των φιλοξενούμενων των διαφόρων ιδρυμάτων και η μετάβαση τους στην τοπική κοινότητα, κοντά στην οικογένεια τους. Η πολιτική της ομαλοποίησης βασίζεται στην αρχή ότι ο ανάπηρος είναι πολίτης που έχει τα ίδια δικαιώματα όπως και ο αρτιμελής, και πρέπει να βοηθηθεί ώστε να ενταχθεί στη ζωή της κοινότητας.⁴⁷

Για την επιτυχή αντιμετώπιση της αναπηρίας σε ατομικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο, η σύγχρονη πολιτική αποβλέπει στη λήψη μέτρων και την διαμόρφωση προγραμμάτων τα οποία περιλαμβάνουν:

46. Π.Α. Σταθόπουλος, Κοινωνική Πρόνοια: μια γενική θεώρηση, ΕΛΛΗΝ, Αθήνα 1996, 323

47. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π., Αθήνα 1996, σ.326

α) πρόληψη αναπηρίας.Αύτη επιτυγχάνεται με την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και αγωγή υγείας του κοινού, από τις επισκέπτριες υγείας, τους γιατρούς και τις κοινοτικές νοσηλεύτριες.

β) την ανίχνευση περιπτώσεων συγγενούς αναπηρίας σε βρέφη και νήπια όσο το δυνατό νωρίτερα.

γ) την έγκαιρη διάγνωση, ώστε να αρχίσει η ανάλογη θεραπεία ή άλλη αντιμετώπιση του προβλήματος.

δ) νοσηλεία-θεραπευτική παρέμβαση.Ανάλογα με τη μορφή, τη σοβαρότητα και το είδος της αναπηρίας, μπορεί να χρειάζεται ιατρική, ψυχιατρική θεραπεία, νοσηλεία μέσα ή έξω από το ίδρυμα, φυσιοθεραπεία, εργοθεραπεία, κοινωνική εργασία, ειδική αγωγή κ.ο.κ.Οι βαριές μορφές αναπηρίας απαιτούν συνήθως μακροχρόνια παρέμβαση των κοινωνικών λειτουργών.

ε) αποκατάσταση (κοινωνική-επαγγελματική).Στόχοι της αποκατάστασης είναι η ένταξη του αναπήρου στην εργασία, την οικογένεια, την τοπική κοινότητα, με την ανάκτηση όσο το δυνατόν ικανοποιητικού επιπέδου λειτουργικότητας.Η ένταξη στο χώρο της εργασίας δεν σημαίνει οπωσδήποτε ένταξη στην ελεύθερη αγορά εργασίας.⁴⁸

4.2.1.1 Εθνική πολιτική για Α.Μ.Ε.Α

Στην Ελλάδα, οι στόχοι της πολιτικής της αποιδρυματοποίησης και ομαλοποίησης, βρίσκονται ακόμη μακριά από το στάδιο της υλοποίησης.Για να γίνουν πραγματικότητα αυτοί οι φιλόδοξοι στόχοι πρέπει να ληφθούν μια σειρά από μέτρα και να οργανωθούν οι κατάλληλες υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης-επιμόρφωσης.Με το νόμο 1143/31.3.1981 (Φ.Ε.Κ. 80, Τεύχος Α) “περί ειδικής αγωγής, ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, απασχολήσεως και κοινωνική μέριμνας των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων” αλλάζει ο προσανατολισμός και η φιλοσοφία για τη αντιμετώπιση των αναπήρων.Δίνεται έμφαση σε μέτρα που αποσκοπούν στην ένταξη του αναπήρου στην τοπική κοινότητα.⁴⁹

48. Π.Α.Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.326-327

49. Π.Α.Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.328

Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας προβλέπει μια σειρά προγραμμάτων για την κάλυψη των ιδιαίτερων προβλημάτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Σύμφωνα με την έκθεση του ΚΕΠΕ για την κοινωνική πρόνοια στα πλαίσια του προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης 1988-1992, οι βασικές επιδιώξεις του προγράμματος για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και χρόνιες παθήσεις είναι οι εξής:

- Η πρόληψη και έγκαιρη διάγνωση αναπηριών και χρόνιων παθήσεων.
- Η διατήρηση των ατόμων αυτών στην κοινότητα και η μείωση της ιδρυματικής περιθαλψης στο ελάχιστο.
- Η δημιουργία συνθηκών που θα συμβάλουν στην ανεξαρτητοποίηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και στην ανάπτυξη όλων των σωματικών και πνευματικών τους δυνάμεων.
- Η ένταξή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή με ίσες ευκαιρίες.
- Η ευαισθητοποίηση και προετοιμασία του κοινού για την ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινότητα.⁵⁰

4.2.2 Κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες

Οι ομάδες ατόμων που θεωρούνται κοινωνικά αποκλεισμένες περιλαμβάνουν άτομα τα οποία είναι εξαρτημένα από τοξικές ουσίες, φορείς-ασθενείς του AIDS, άτομα που παρουσιάζουν αντικοινωνική συμπεριφορά καθώς και τους μετανάστες και τις μειονότητες που ζούν στη χώρα. Σκοπός της κοινωνικής πολιτικής είναι να στηρίζει αυτούς τους ανθρώπους και να μεριμνά για την ομαλή ένταξη και επανένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.

50. Σ. Χτούρης, Θεσμοί και ρυθμίσεις της κοινωνικής πολιτικής: Άνεργοι-Ηλικιωμένοι-Άτομα με ειδικές ανάγκες-Αστική μεγένθυση και κράτος πρόνοιας, Κέντρο Κοινωνικής και Οικονομικής Έρευνας Πράξης, Αθήνα 1993, σ.191

4.2.2.1 Φορείς του AIDS-Τοξικομανείς

Τα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας για τα άτομα αυτά είναι ακόμη πολύ περιορισμένα και τα επιδόματα, στην περίπτωση των ατόμων που είναι χρήστες ναρκωτικών, ανύπαρκτα. Τόσο οι τοξικοεξαρτημένοι, όσο και οι φορείς/ασθενείς του AIDS, αποτελούν περιθωριακές κοινωνικές ομάδες, με την έννοια ότι υφίσταται κοινωνικό αποκλεισμό. Η παράνομη χρήση τοξικών ουσιών είναι συνδεδεμένη με το φόβο, την προκατάληψη, τον κοινωνικό στιγματισμό και την περιθωριοποίηση των ουσιοεξαρτημένων με αποτέλεσμα την άρνηση του κοινωνικού συνόλου να τους ενσωματώσει.⁵¹

Με πρωτοβουλία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, έχει συσταθεί το Κέντρο Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων (Κ.Ε.Ε.Λ) με σκοπό την αντιμετώπιση, την παρακολούθηση, τον συντονισμό και την υποβοήθηση των ενεργειών για την πρόληψη της εξάπλωσης ειδικών μεταδοτικών νοσημάτων και την θεραπευτική αντιμετώπισή τους. Το Κ.Ε.Ε.Λ λειτουργεί πάνω σε τρεις βασικούς άξονες:

- α) Πρόληψη-μέσω γενικής ενημέρωσης σε πανεθνικό επίπεδο.
- β) Περίθαλψη-κατάλληλη και άμεση, ιατρονοσηλευτική περίθαλψη η οποία επιτυγχάνεται μέσω των προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού.
- γ) Καταγραφή-ανάλυση και επίλυση των ποικίλων ιατροκοινωνικών, νομικών και ηθικοδεοντολογικών προβλημάτων τα οποία απορρέουν από την φύση των νοσημάτων αυτών.⁵²

Όσον αφορά τα άτομα εξαρτημένα από τοξικές ουσίες έχουμε μια συνεχής αύξηση του αριθμού τους καθώς και του αριθμού εκείνων οι οποίοι πεθαίνουν από τη χρήση ναρκωτικών ουσιών. Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας έχει ιδρύσει ειδικό φορέα για την καταπολέμηση των ναρκωτικών με την επωνυμία Οργανισμός για την Καταπολέμηση των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ). Σκοποί του Ο.ΚΑ.ΝΑ είναι:

- α) Ο σχεδιασμός, η προώθηση, ο διυπουργικός συντονισμός και η εφαρμογή Εθνικής πολιτικής σχετικά με την πρόληψη της χρήσης, τη θεραπεία και τη διάδοση των ναρκωτικών.

51. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.359

52. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.360-361

- β) Η μελέτη σε εθνικό επίπεδο του όλου προβλήματος των ναρκωτικών.
- γ) Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.
- δ) Η ίδρυση θεραπευτικών μονάδων από τον ίδιο τον Ο.ΚΑ.ΝΑ αλλά και η έγκριση και χρηματοδότηση θεραπευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων πρόληψης, τα οποία εφαρμόζονται από την τοπική αυτοδιοίκηση και κρατικούς ή ιδιωτικούς φορείς.⁵³

4.2.2.2 Άτομα με αντικοινωνική συμπεριφορά

Η αντικοινωνική συμπεριφορά, είτε ως εκτροπή και απόκλιση από την κοινωνικά παραδεκτή συμπεριφορά στην κοινωνία, είτε ως πράξεις οι οποίες παραβαίνουν και αντίκεινται στους συγκεκριμένους νόμους μιας χώρας, είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο τόσο παλαιό όσο και η ιστορία του ανθρώπου. Το άτομο που παρουσιάζει αντικοινωνική συμπεριφορά στιγματίζεται και απορίπτεται από τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας.

Έτσι έχουμε την παρέμβαση της κεντρικής εξουσίας για την ομαλή ενσωμάτωση και επανένταξη των ατόμων αυτών στην κοινωνία.

Η πολιτική για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας αποτελείται από δύο σκέλη, ένα για την αντιμετώπιση των ανηλίκων και ένα για τους ενήλικες. Κύριος στόχος για την αντιμετώπιση των ανηλίκων είναι η πρόληψη και η αναμόρφωση του ανήλικου εγκληματία, με την κατάλληλη αγωγή, τη συμβουλευτική βοήθεια και την κοινωνική υποστήριξη. Επιπλέον, για τους ενήλικες, η πολιτική στοχεύει στον σωφρονισμό, την αποασυλοποίηση και την κοινωνική επανένταξη του φυλακισμένου.⁵⁴

Συγκεκριμένα, στο νόμο 1851/89 άρθρο 1, αναφέρεται ότι “η έκτελεση των ποινών αποβλέπει στην αγωγή των κρατουμένων και στην κοινωνική τους επανένταξη”. Πρέπει επίσης η μεταχείρισή τους να γίνεται με τρόπο που να συμβάλει στην ανάπτυξη αισθήματος ευθύνης, του αυτοσεβασμού και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Όμως, η έλλειψη επιστημονικού προσωπικού και η ανεπάρκεια πόρων δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, επιμόρφωσης και δημιουργικής απασχόλησης.

53. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.364

54. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.368-369

Τα τελευταία χρόνια με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έχουν γίνει πολλά σεμινάρια τα οποία αποσκοπούν στην επαγγελματική επανένταξη των κρατουμένων στην αγορά εργασίας.⁵⁵

4.2.2.3 Μειονότητες-Πρόσφυγες

Ο Αμερικανός κοινωνιολόγος Λουίς Ουίθ (1945) όριζε τη **μειονότητα** “ως μια ομάδα προσώπων τα οποία εξαιτίας των φυσικών ή πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους, τα ξεχωρίζουν τα άλλα μέλη της κοινωνίας στην οποία ζουν και τα μεταχειρίζονται διαφορετικά και άνισα και τα οποία ως εκ τούτου θεωρούν τον εαυτό τους αντικείμενο συλλογικής διάκρισης εις βάρος τους”.⁵⁶

Η έννοια που κυριαρχεί σήμερα είναι αυτή της εθνικής μειονότητας, η οποία δηλώνει ένα διαφορετικό και περιορισμένο σε μέγεθος εθνικό σύνολο που ζει στα πλαίσια μιας κοινωνίας που αποτελεί εθνικό κράτος. Την τελευταία εικοσαετία έχουμε την ανάπτυξη μιας γενικότερης κίνησης για την αναγνώριση του δικαιώματος ισονομίας, ισοπολιτείας και κοινωνικής αναγνώρισης κάθε μειονότητας.⁵⁷ Έτσι το κράτος που δέχεται πρόσφυγες και ως εκ τούτου αντιμετωπίζει τη δημιουργία μειονότητας στον εδαφικό του χώρο πρέπει να φροντίσει για την αποφυγή εμφάνισης φαινομένων περιθωριοποίησης και ρατσισμού και συμβάλει στην ομαλή αποδοχή από το σύνολο της κοινωνίας του αριθμού των προσφύγων.

Η Ελλάδα αντιμετώπισε το 1987 το μεταναστευτικό ρεύμα των παλινοστούντων Ελλήνων από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Σαν στόχος της πολιτικής του κράτους, εκείνη την περίοδο, ήταν η αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων αναγκών και η προσαρμογή τους, ενώ μακροπρόθεσμος στόχος παρέμεινε η κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική τους ένταξη στην ελληνική κοινωνία και η αποτροπή κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης τους.⁵⁸

55. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.369 σ.376

56. Δ.Γ. Τσαούσης, Η Κοινωνία μας Οργάνωση-Λειτουργία-Δυναμική, GUTENBERG, Αθήνα 1999, σ.175

57. Δ.Γ. Τσαούσης, ό.π, Αθήνα 1999, σ.176

58. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.381

Όσον αφορά τους πρόσφυγες η πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων μπορεί να προσδιορισθεί στους εξής στόχους:

α) Μέχρι τη δεκαετία του 1970-1980 ήταν η παροχή προσωρινής παραμονής στην Ελλάδα και διευκόλυνσής τους να μεταναστεύσουν σε άλλες χώρες για οριστική εγκατάσταση.

β) Λήψη μέτρων για την εκούσια επιστροφή των προσφύγων στη χώρα καταγωγής, όταν οι συνθήκες το επιτρέπουν.

γ) Μετά το 1980 έχουν αλλάξει οι συνθήκες και η πολιτική αποσκοπεί στη μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα.⁵⁹

Μια άλλη κατηγορία είναι οι λαθρομετανάστες των οποίων το πρόβλημα πήρε σημαντικές διαστάσεις το 1990 με την είσοδο χιλιάδων Αλβανών στη χώρα. Παρ' ότι στόχος της κρατικής πολιτικής είναι ο περιορισμός της λαθρομετανάστευσης, η απέλαση των συλλαμβανομένων και η εντατική φρούρηση των συνόρων, το πρόβλημα εξακολουθεί να υπάρχει. Η αναγνώριση του προβλήματος και η παροχή κοινωνικής προστασίας, ασφαλιστικής κάλυψης και υγειονομικής περίθαλψης, θα συμβάλλουν στην επίλυση των πολλαπλών ανθρώπινων προβλημάτων. Η Ελλάδα έχει ήδη γίνει χώρα υποδοχής μετακινούμενων πληθυσμών οπότε η ένταξη, ενσωμάτωση και θετική προσαρμογή των ατόμων αυτών στην ελληνική κοινωνία είναι η βέλτιστη κρατική πολιτική.⁶⁰

Οι τελευταίες εξελίξεις οδήγησαν την κυβέρνηση στην διατύπωση μέτρων μεταναστευτικής πολιτικής τα οποία είναι:

α) Οι μετανάστες που θα γίνονται δεκτοί θα είναι διαφόρων ταχυτήτων, ανάλογα με τις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας. Οι εποχικοί μετανάστες θα μείνουν για περιορισμένο χρονικό διάστημα και συγκεκριμένες εργασίες κυρίως στον αγροτικό και τουριστικό τομέα.

β) Είναι αναγκαία η προώθηση μέτρων κοινωνικής ένταξης των μεταναστών ώστε να αναγνωρίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους και να αντιμετωπίζονται ισότιμα, ώστε να υπάρξει μια ανταγωνιστική και όχι μαύρη αγορά εργασίας.

γ) Η προώθηση μέτρων για συνένωση των οικογενειών με σκοπό την ένταξη μακροχρόνια στην ελληνική κοινωνία καθώς και το πρόβλημα της μετανάστευσης θα το αντιμετωπίζουμε πολλά χρόνια ακόμα.

59. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.389

60. Π.Α. Σταθόπουλος, ό.π, Αθήνα 1996, σ.392-393

δ) Χρειάζεται να δούμε τα θέματα ιθαγένειας, παραμονής και ένταξης ορισμένων μεταναστών στην κοινωνία.⁶¹

4.2.2.4 Γυναίκες

Αν και έχουν γίνει σημαντικοί αγώνες από την πλευρά των γυναικών για την αντιμετώπισή τους ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας, εντούτοις το κράτος πρέπει να φροντίζει συνεχώς για την εξέλιξη φαινομένων ανισότητας με βάση το φύλλο.

Το κράτος πρόνοιας αποτελεί σημαντικό μοχλό μεταρρυθμίσεων με στόχο την εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την απελευθέρωση των γυναικών από τα αναχρονιστικά δεσμά και την εξασφάλιση της δυνατότητας να ανταγωνισθούν με ίσους όρους στην ελεύθερη αγορά. Αυτό επιτυγχάνεται κύρια με την κατοχύρωση των κοινωνικών δικαιωμάτων της γυναίκας, όπως το δικαίωμα της αντισύλληψης και της άμβλωσης, και η καθιέρωση της αρχής ίσων ευκαιριών στο χώρο εργασίας, πλαισιωμένων από πλέγμα κοινωνικών υπηρεσιών και παροχών στον τομέα της υγείας, της παιδικής μέριμνας και της φροντίδας των ηλικιωμένων και αδυνάτων. Πρόσφατα επικεντρώνουν και στις σεξιστικές πρακτικές μέσα στους χώρους εργασίας και υπηρεσιών της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους, επιζητώντας την υιοθέτηση ισότιμης και απαλλαγμένης από στερεότυπα κάλυψης αναγκών.⁶²

Στη χώρα μας το 1913 υλοποιήθηκε ο στόχος για ισότητα στη μόρφωση, το 1930 δόθηκε δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές και το 1952 στις βουλευτικές. Στις 3-3-1983 η ελληνική βουλή επικύρωσε τη σύμβαση του Ο.Η.Ε για την εξάλειψη όλων των μορφών διάκρισης σε βάρος της ελληνίδας (π.χ. κατάργηση διακρίσεων στην εκπαίδευση, μισθολογική εξίσωση, κατάργηση θεσμού προίκας, κατάργηση διάταξης του Υπ. Γεωργίας που απαγόρευε στις γυναίκες να συμμετέχουν σε αγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς κ.τ.λ)

61. Σ. Αποστολοπούλου-Θ. Τσολάκη, Η πρόνοια για τους οικονομικούς πρόσφυγες στην Ελλάδα το παράδειγμα του νομού Μεσσηνίας, Πτυχιακή Εργασία, Τ.Ε.Ι Καλαμάτας 1999, σ.29-30

62. Ο. Β. Στασινοπούλου, Κράτος Πρόνοιας Ιστορική εξέλιξη-Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις, Gutenberg, Αθήνα 1992, σ.120-121

4.2.2.5 Φτώχεια

Η φτώχεια είναι το χαρακτηριστικότερο αποτέλεσμα ανισοτήτων. Είναι όμως και η ίδια γενεσιουργός ανισοτήτων. Ο φτωχός βρίσκεται συχνά ενταγμένος στο περιθώριο της κοινωνίας. Άρα μπορούμε να πούμε ότι και οι περιπτώσεις κοινωνικού αποκλεισμού που αναφέραμε προηγουμένως οδηγούν σε καταστάσεις φτώχειας.

Φτώχεια είναι η κατάσταση στην οποία βρίσκεται ένα άτομο ή ένα σύνολο που στερείται τα μέσα συντήρησής του και διακρίνεται στην απόλυτη και τη σχετική φτώχεια. Εφαρμογή των εννοιών της απόλυτης και σχετικής φτώχειας βρίσκουμε στον Αστικό μας Κώδικα. Ο Κώδικας προβλέπει την αμοιβαία υποχρέωση ανιόντων και κατιόντων προς διατροφή (ΑΚ 1485). Σύμφωνα με το άρθρο 1486 “δικαίωμα διατροφής έχει μόνο όποιος δεν μπορεί να διατρέφει τον εαυτό του από την περιουσία του ή από εργασία κατάλληλη για την ηλικία του, την κατάσταση της υγείας του και τις λοιπές βιοτικές του συνθήκες ενόψει και των τυχόν αναγκών της εκπαίδευσής του”. Το άρθρο 1493 ορίζει το μέτρο και το περιεχόμενο της διατροφής με τον ακόλουθο τρόπο: “το μέτρο της διατροφής προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες του δικαιούχου, όπως αυτές προκύπτουν από τις συνθήκες ζωής του. Η διατροφή περιλαμβάνει όλα όσα είναι αναγκαία για τη συντήρηση του δικαιούχου και επιπλέον τα έξοδα για την ανατροφή, καθώς και την επαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευσή του”.⁶³

Η αντιμετώπιση των συνεπειών της φτώχειας αποτελεί το περιεχόμενο της κοινωνικής πρόνοιας. Η κοινωνική πρόνοια ασκείται σήμερα κατά κύριο λόγο από τα κρατικά όργανα άσκησης της κοινωνικής πολιτικής. Το περιεχόμενο της ευκαιριακής κάλυψης των αναγκών των φτωχών περιορίζεται σταθερά, στο βαθμό που αναπτύσσεται ο χώρος που καλύπτεται από την αναγνώριση της ύπαρξης ατομικών κοινωνικών δικαιωμάτων, που οδηγούν στην απαίτηση νομικά προστατευόμενης και δικαστικά επιδιώξιμης κοινωνικής προστασίας, με αντικείμενο την εξασφάλιση ενός κοινά αποδεκτού ελεγχίσιμου βιοτικού επιπέδου και ενός ελαχίστου επιπέδου ίσων ευκαιριών σε όλα τα μέλη ενός κοινωνικού συνόλου.⁶⁴

63. Δ.Γ.Τσαούσης, ό.π., Αθήνα 1999, σ.179-180

64. Δ.Γ.Τσαούσης, ό.π., Αθήνα 1999, σ.180-181

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Διαστάσεις ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής

Για να θεωρηθεί ότι η Ευρωπαϊκή Κοινωνική πολιτική έχει ουσιαστικές διαστάσεις θα πρέπει να επιβάλλεται κατά τρόπο δεσμευτικό για τις εθνικές κυβερνήσεις:

- να καθορίζει τα αποδεκτά όρια κοινωνικής προστασίας, κοινά για όλα τα κράτη-μέλη.
- να προσδιορίζει τους κοινούς, για όλα τα κράτη-μέλη, στόχους της κοινωνικής προστασίας.

Τα θέματα με τα οποία ασχολείται η Ευρωπαϊκή Κοινωνική πολιτική είναι επιγραμματικά τα παρακάτω:

- A) το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας.
- B) το δικαίωμα της κοινωνικής ασφάλειας και προστασίας.
- Γ) το δικαίωμα στην απασχόληση.
- Δ) το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.
- E) το δικαίωμα βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης και εργασίας.
- ΣΤ) το δικαίωμα ασφάλειας και υγείας στο χώρο εργασίας.
- Z) το δικαίωμα πληροφόρησης, διαβουλεύσεων και συμμετοχής εργαζομένων.
- H) το δικαίωμα κατάρτισης και εκπαίδευσης.
- Θ) το δικαίωμα ένταξης ηλικιωμένων και μειονεκτούντων ατόμων.
- I) το δικαίωμα προστασίας παιδιών και εφήβων.
- ΙΑ) το δικαίωμα προστασίας της δημόσια υγείας.

Για έναν περιορισμένο αριθμό θεμάτων κοινωνικής πολιτικής μπορεί να λαμβάνονται αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο με ειδική πλειοψηφία και συγκεκριμένα για:

- θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
- θέματα συνθηκών εργασίας.
- θέματα πληροφόρησης και διαβούλευσης με τους εργαζομένους.
- θέματα κοινωνικής ενσωμάτωσης.
- θέματα ισότητας των δύο φύλλων.

Αντίθετα, για μια σειρά άλλων θεμάτων, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να παρέμβει κατά τρόπο δεσμευτικό για τις εθνικές κυβερνήσεις, μόνο αν επιτευχθεί η έκδοση ομοφώνων αντίστοιχων αποφάσεων. Τέτοια θέματα είναι:

- στην κοινωνική ασφάλιση.
- στην κοινωνική προστασία των εργαζομένων.
- στην εκπροσώπηση και στους κανόνες συλλογικής υπεράσπισης των συμφερόντων εργαζομένων και εργοδοτών, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος συναπόφασης.
- στους όρους εργασίας στα κράτη-μέλη των υπηκόων τρίτων κρατών που διαβιούν νόμιμα στα όρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- στις οικονομικές συνεισφορές για την προαγωγή της απασχόλησης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, με την επιφύλαξη των διατάξεων για το Κοινωνικό Ταμείο.⁶⁵

Η κοινωνική πολιτική είναι μία από τις πολιτικές εναρμόνισης ή υποκίνησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Δύο από αυτές τις πολιτικές που αναφέρονται σε θέματα κοινωνικής πολιτικής είναι:

Η κοινωνική πολιτική: Η κοινωνική πολιτική της κοινότητας, αποτελεί προέκταση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, που έχει ως συνέπεια τη δημιουργία κοινής αγοράς εργασίας και περιλαμβάνει:

- α) Την απασχόληση (αρ. 40 ΣΕΚ): Βασικός στόχος είναι η προαγωγή στο σύνολο της Κοινότητας υψηλού επιπέδου απασχόλησης. Η ΣΕΚ αναθέτει στην Κοινότητα το συντονισμό των κρατικών πολιτικών απασχόλησης και τη χάραξη συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση.
- β) Την παιδεία: Τα κράτη μέλη είναι τα μόνα αρμόδια στον τομέα αυτό. Η Κοινότητα ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και, εάν αυτό απαιτείται, υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση τους (αρχή της επικουρικότητας).
- γ) Την επαγγελματική εκπαίδευση: Η δράση της Κοινότητας είναι επικουρική, ωστόσο όμως είναι ευρύτερη απ' ό,τι στον τομέα της παιδείας.

65. Ίδρυμα Σ. Καράγιωργα, Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα, Αθήνα 1993, 3^ο Συνέδριο Πάντειο 27-29 Νοεμβρίου 1991, σ.131-139 σ.226-229

- δ) Το κοινωνικό καθεστώς προστασίας των εργαζομένων (αρ. 136 ΣΕΚ): Καλύπτονται οι εξής τομείς: απασχόληση, εργατικό δίκαιο και όροι εργασίας, επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση, κοινωνική ασφάλιση, προστασία κατά των επαγγελματικών ατυχημάτων και ασθενειών, υγιεινή της εργασίας, συνδικαλιστικό δικαίωμα και συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.
- ε) Στη σύνοδο Κορυφής της Νίκαιας αποφασίστηκε ότι η Ένωση αναλαμβάνει δράσεις για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και συγκροτείται Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας. Προβλέπονται επίσης διευκολύνσεις για τη χρηματική ενίσχυση κρατών μελών που αντιμετωπίζουν φυσικές καταστροφές.

Η ποιότητα της ζωής στο πλαίσιο της οποίας εντάσσονται:

- α) Το περιβάλλον: Οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις αποτελούν απαραίτητο στοιχείο αξιολόγησης των κοινοτικών πολιτικών. Οι στόχοι της κοινότητας στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής είναι: αα) η διατήρηση, η προστασία και η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, ββ) η προστασία της υγείας του ανθρώπου, γγ) η συνετή και η ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων, δδ) η προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- β) Ο πολιτισμός: ο πολιτισμός αποτελεί εθνική υπόθεση και η δράση της Κοινότητας είναι απλώς επικουρική. Η δράση της Κοινότητας αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και, αν αυτό είναι αναγκαίο, υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση τους σε διάφορους τομείς.
- γ) Η δημόσια υγεία: Σύμφωνα με το άρθρο 152 ΣΕΚ, κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και των δράσεων της Κοινότητας, εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου. Η δράση της Κοινότητας, συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές του ανθρώπου. Η δράση της Κοινότητας, συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές και αποβλέπει στη βελτίωση της δημόσιας υγείας καθώς και στην πρόληψη της ανθρώπινης ασθένειας σε όλες τις μορφές της και στην αποτροπή των πηγών κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία. Η δράση αυτή καλύπτει την καταπολέμηση των μεγάλων πληγών της ανθρωπότητας στον τομέα της υγείας, ευνοώντας τη διερεύνηση των αιτιών τους, της μετάδοσης και της πρόληψής τους, καθώς και την ενημέρωση και τη διαπαιδαγώγηση στον τομέα της υγείας. Η κοινότητα συμπληρώνει τη δράση

των κρατών μελών για τη μείωση της βλάβης που προκαλούν στην υγεία τα ναρκωτικά, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης και της πρόληψης. Η Κοινότητα ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στους ανωτέρω τομείς και στηρίζει τη δράση τους.⁶⁶

66. Κ. Τσουντας, Στοιχεία Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2001, σ. 175-176

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Κύρια πηγή του κεφαλαίου αποτελεί το βιβλίο του Θ. Σακελλαρόπουλου “Υπερεθνικές Κοινωνικές Πολιτικές την εποχή της Παγκοσμιοποίησης”.⁶⁷

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) αντιπροσωπεύει το σημαντικότερο μηχανισμό που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τη χρηματοδότηση των πολιτικών της στην αγορά εργασίας και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης του εργατικού δυναμικού. Είναι το αρχαιότερο από τα διαρθρωτικά Ταμεία της Κοινότητας (ιδρύθηκε το 1957), τα οποία σχεδιάστηκαν με σκοπό την άμβλυνση των περιφερειακών και κοινωνικών ανισοτήτων, που είτε προϋπήρχαν στο εσωτερικό της Κοινότητας είτε δημιουργούνταν στην πορεία προς την κοινή αγορά. Το ΕΚΤ μαζί με την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων αποτέλεσαν τους δύο βραχίονες μίας μινιμαλιστικής κοινωνικής πολιτικής κατά τα πρώτα στάδια της ΕΟΚ. Ο συνεχής επανακαθορισμός της αποστολής και του ρόλου του Ταμείου αντανακλά την εξελισσόμενη πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης και τις αντίστοιχες επιλογές για κοινωνικοπολιτικές παρεμβάσεις και προσαρμογές.

Μέχρι τη μεταρρύθμιση του 1971, ο ρόλος του ΕΚΤ συνίστατο στην προώθηση της απασχόλησης και των δυνατοτήτων γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας των εργαζομένων. Στην αρχική του σύλληψη, το ΕΚΤ ιδρύθηκε για να μειώσει ή να εξαλείψει την ανεργία εκεί που αυτή ήταν υψηλότερη, δηλαδή στη Ν. Ιταλία. Στην πράξη όμως το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων του Ταμείου απορρόφησε η Γερμανία διά μέσου των ασφαλιστικών Ταμείων και των ενεργειών επανακατάρτισης ατόμων με ειδικές ανάγκες εξαιτίας εργατικών ατυχημάτων. Τρεις ήταν οι σημαντικότερες αδυναμίες του πρώτου Ταμείου: α) Το χαμηλό επίπεδο των χρηματοδοτικών κονδυλίων που διέθεσε. β) Ο αντισταθμιστικός χαρακτήρας του, δηλ. ο συμψηφισμός των οφειλών με τις παροχές στα κράτη-μέλη και γ) η αναδρομικότητα της παρέμβασής του, δηλ. η καταβολή των αποζημιώσεων στους εργαζομένους μετά το πέρας της δράσης.

67. Θ. Σακελλαρόπουλος, Υπερεθνικές Κοινωνικές Πολιτικές την εποχή της Παγκοσμιοποίησης, Κριτική, Αθήνα 2001, σ. 143-153

Ο σχεδιασμός του πρώτου ΕΚΤ υπήρξε άμεση συνέπεια της φιλοσοφίας των ιδρυτών της ΕΚ. Δηλ. της πίστης στην παντοδυναμία της αγοράς. Η ελεύθερη λειτουργία της τελευταίας θα εξασφάλιζε οικονομική ανάπτυξη και πλήρη απασχόληση ενώ θα ρύθμιζε και την αγορά εργασίας. Παράλληλα, η αυτόματη εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών, που θα προέκυπτε και που προέβλεπε η Συνθήκη της Ρώμης, θεωρήθηκε ως υπαρκτή πραγματικότητα. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια του φιλελεύθερου οικονομικού δόγματος και της μινιμαλιστικής παρέμβασης, το ΕΚΤ σχεδιάστηκε ως διορθωτικός-αντισταθμιστικός μηχανισμός αποζημίωσης των κρατών-μελών από τη γεωγραφική (προς ζώνες υψηλής ζήτησης) και επαγγελματική (προς νέους τομείς) μετακίνηση του εργατικού δυναμικού. Δηλαδή αφορούσε πρωτίστως τη βοήθεια προς τα κράτη και λιγότερο προς τους εργαζομένους. Απουσίαζε οποιαδήποτε πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης και συντονισμένης κοινοτικής παρέμβασης σε κεντρικό επίπεδο. Αυτή η έλλειψη έγινε αισθητή πολύ αργότερα, όταν οι ζώνες υποαπασχόλησης στο εσωτερικό της Κοινότητας έλαβαν σταθερή και μόνιμη μορφή και όταν η διαρθρωτική ανεργία έθεσε επιτακτικά το ζήτημα της ποιοτικής προσαρμογής της προσφοράς εργασίας στη ζήτηση (Επιτροπή ΕΚ, 1991, σ. 80).

Το δεύτερο (1971-1982) Ταμείο, τουλάχιστον όσον αφορούσε στις προθέσεις των εμπνευστών τους, σηματοδότησαν μια ουσιαστική στροφή. Η συγκυριακή, διορθωτική δράση εγκαταλείφθηκε υπέρ πολιτικών παρέμβασης με σκοπό την καταπολέμηση των διαρθρωτικών ανισοτήτων στο χώρο της Κοινότητας. Αυτόν το σκοπό εξυπηρετούσε και η οργανωτική, λειτουργική και χρηματοδοτική αναβάθμισή του. Στην πράξη, ωστόσο, οι ενέργειες και δράσεις του ΕΚΤ εξελίχθηκαν σε αμυντικού χαρακτήρα πολιτικές για την καταπολέμηση της ανεργίας, ενώ υποχώρησαν ή ήταν λιγότερο έντονα στοιχεία επιθετικών πολιτικών για την προώθηση της απασχόλησης μέσω αναπροσαρμογής του εργατικού δυναμικού στις νέες ειδικότητες και τεχνολογίες. Αιτία γι' αυτό ήταν η αύξηση της ανεργίας, η αποβιομηχάνιση μεγάλων περιοχών και οι δημοσιονομικές δυσκολίες των κρατών-μελών που καθιστούσαν τους πόρους του Ταμείου ανεπαρκείς για ν' ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες. Αυτή η αναγκαστική προσαρμογή έγινε εμφανής τα πρώτα χρόνια όταν η αύξηση της ανεργίας των νέων οδήγησε στις περικοπές των χρηματοδοτήσεων προκειμένου να καλυφτούν όλες οι αιτήσεις.

Το δεύτερο Ταμείο διέθεσε την πλειοψηφία των πόρων του (σχεδόν 90%) κατά προτεραιότητα σε ενέργειες κατάρτισης και επαγγελματικής ειδίκευσης. Τρεις ήταν κυρίως οι κατευθύνσεις της υποστηρικτικής του δράσης: α) η καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, β) η ενίσχυση των εργαζομένων στη γεωργία που επιθυμούσαν ν' ασχοληθούν στον αστικό τομέα και γ) η συνδρομή στους εργαζομένους στην κλωστοϋφαντουργία ή άλλους τομείς (ναυπηγεία κ.λ.π.) που θίγονταν από την εμπορική πολιτική της Κοινότητας έναντι τρίτων χωρών. Η πολιτική του ΕΚΤ τη δεκαετία του '70 γενικά κρίνεται ως θετική καθώς κατάφερε να εκφράσει με θετικό τρόπο πολιτικές απασχόλησης.

Το τρίτο Ταμείο κινήθηκε θεωρητικά και αυτό στη γραμμή των ποιοτικών διαρθρωτικών παρεμβάσεων. Η περιφερειακή πολιτική και οι περιφερειακές ανισότητες απέκτησαν προτεραιότητα στα κονδύλια και τις δράσεις (40-45% των συνολικών κονδυλίων). Οι πόροι για την απασχόληση των νέων ανέργων έφθασαν το 75% των ετήσιων συνολικών πιστώσεων. Μολονότι, θεσμικά το νέο Ταμείο είχε διευρυμένα πλαίσια δραστηριότητας, η χρηματοδοτική στενότητα περιορίζει το περιθώριο ελιγμών του σε θέματα απασχόλησης. Τα κριτήρια γίνονταν όλο και πιο αυστηρά, ενώ αύξαναν οι διοικητικές-γραφειοκρατικές παρεμβάσεις με την πολύπλοκη διαχείριση του Ταμείου. Αυτά, καθώς και η ισχυρή επικέντρωση των ενεργειών του στις μειονεκτούσες περιφέρειες και σε μια κατηγορία ατόμων, τους νέους, συνεχίζουν να συντηρούν τον αντισταθμιστικό, διορθωτικό χαρακτήρα του Ταμείου, ως ένας φορέας χορήγησης βοηθημάτων και εύρεσης θέσεων εργασίας στα θύματα της οικονομικής κρίσης. Μολονότι το Ταμείο παρείχε επαγγελματική ειδίκευση ή απασχόληση σε 2 εκατ. Άτομα το χρόνο, δεν κατάφερε να προωθήσει πολιτικές απασχόλησης. Σ' αυτόν τον τομέα είχε χάσει πλέον κάθε πρωτοβουλία.

Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και το στόχο της Ενιαίας Αγοράς, το ΕΚΤ γνώρισε μια σημαντική αλλαγή, «επαναστατικού» χαρακτήρα σύμφωνα με την Επιτροπή, στα πλαίσια μεταρρύθμισης του ρόλου όλων των διαρθρωτικών Ταμείων. Ο έως τότε σχετικά απομονωμένος και αυτόνομος τρόπος λειτουργίας και δράσης του εγκαταλείφθηκε και εντάχθηκαν, όσον αφορά στους ρόλους και στον τρόπο εργασίας τους, πιο στενά στο συνολικό στόχο της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Οι νέοι σκοποί του ΕΚΤ ήταν δύο: σημαντική αύξηση των πόρων του (διπλασιάστηκαν μεταξύ 1989 και 1993) και επικέντρωση της χρήσης του στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της Κοινότητας.

Μολονότι και αυτά τα κονδύλια υστερούσαν σε σχέση με την ΚΠΑ, η συμβολή του ΕΚΤ στην περιφερειακή ανάπτυξη αυτή την περίοδο ήταν σημαντικά μεγάλη, καθώς συνέπεσε με τη μείωση των εθνικών δαπανών για περιφερειακή πολιτική.

Πέντε ήταν οι στόχοι προτεραιότητας για το νέο ΕΚΤ:

- Οι οικονομικά καθυστερημένες περιοχές της Κοινότητας, δηλ. αυτές που το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν υπερέβαινε το 75% του μέσου κοινοτικού
- Οι περιοχές εκτεταμένης αποβιομηχάνισης
- Η καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας
- Η διευκόλυνση της επαγγελματικής απασχόλησης των νέων
- Η προώθηση α) της προσαρμογής και β) της ανάπτυξης αγροτικών περιοχών.

Το 1995 με την προσχώρηση της Αυστρίας, Σουηδίας, Νορβηγίας στην ΕΕ προστέθηκε και 6^{ος} στόχος που αφορούσε στις αραιοκατοικημένες περιοχές του αρκτικού κύκλου.

Για πρώτη φορά εξουσιοδοτήθηκε η επιτροπή να προσδιορίσει τις περιοχές που έχρηζαν βοήθειας. Το συμβούλιο επίσης προσδιόρισε ότι το 80% των πόρων του ΕΚΤ όφειλε να αξιοποιηθεί από τις πλέον καθυστερημένες περιοχές του στόχου 1, που περιελάμβαναν το 22% του πληθυσμού της Κοινότητας. Στην πραγματικότητα δόθηκαν νόμο τα 2/3 των συνολικών κονδυλίων μεταξύ 1989 και 1993. Τρεις χώρες, Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία, χαρακτηρίστηκαν συνολικά ως περιοχές του στόχου 1. Σ' αυτές τις χώρες η βοήθεια του ΕΚΤ επικεντρώθηκε κυρίως στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και των υποδομών για την επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση, και για την καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας. Στις περιοχές της αποβιομηχάνισης, η βοήθεια επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων που αφορούσαν στην εισαγωγή υψηλής και περιβαλλοντικής τεχνολογίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αλλά και στην περίπτωση των στόχων 3, 4 (μακροχρόνια ανεργία-απασχόληση νέων), το 40% των κονδυλίων μεταξύ 1989-1993 δόθηκε με περιφερειακά κριτήρια στις πλέον υποβαθμισμένες περιοχές.

Με τη μεταρρύθμιση του 1988, το ΕΚΤ απέκτησε συνεκτική στρατηγική στις ενέργειές του που προσδιορίζεται πλέον από τέσσερις βασικές αρχές:

- Τη συγκέντρωση των πόρων και ενεργειών του στις περιφερειακές ανισότητες και τους στόχους που ορίστηκαν
- Τη συνεργασία με την Επιτροπή, τ' άλλα διαρθρωτικά Ταμεία και τις εθνικές κυβερνήσεις σε σχέση με τον προγραμματισμό και υλοποίηση των παρεμβάσεών του
- Τη συμπληρωματικότητα των επιχορηγήσεών του προς τους πόρους των κρατών-μελών.

Παράλληλα, ενισχύθηκε ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διευρύνθηκε ο κύκλος των επιλέξιμων κοινωνικών ομάδων (προστέθηκαν οι δημόσιοι υπάλληλοι, εκπαίδευση νέων στο σχολείο κ.λ.π.). Οι βασικές μεταρρυθμίσεις του 1988 παρέμειναν σε ισχύ και μετά τη συνθήκη του Μάαστριχτ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου, το Δεκέμβριο του 1992, αποφάσισε το διπλασιασμό των κονδυλίων των διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 1994-1999 στο ύψος των 142 δισ. ECU. Το 70% όφειλε να διοχετευτεί στο στόχο 1, δηλ. τις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές. Η σημαντική αυτή αύξηση αντιπροσώπευε το 1/3 σχεδόν των πόρων του κοινοτικού προϋπολογισμού από 1/5 που ήταν την προηγούμενη περίοδο 1989-93.

Σε σχέση με τους στόχους του ΕΚΤ, επήλθαν ελάχιστες αλλαγές. Οι στόχοι 3 και 4 (καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και ενσωμάτωση των νέων στην εργασία) ενοποιήθηκαν στο στόχο 3. Προστέθηκε επίσης η προώθηση των ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας. Οι ορισμοί των δικαιούχων και των κριτηρίων έγιναν πιο ευέλικτοι για να συμπεριλάβουν ανθρώπους στο χείλος του κοινωνικού αποκλεισμού, ηλικιωμένους, μακροχρόνια ανέργους ή αποκλεισμένους. Ο νέος στόχος 4 επέκτεινε τη δράση του σ' όλο το έδαφος της Κοινότητας χωρίς εδαφικούς περιορισμούς και αφορούσε αφενός στην εκπαίδευση και καθοδήγηση εργαζομένων που αντιμετωπίζουν προβλήματα με την αλλαγή των βιομηχανικών ή παραγωγικών συστημάτων και αφετέρου στη βελτίωση των δομών κατάρτισης και εκπαίδευσης σ' αυτό το πεδίο.

Προτεραιότητες στις χρηματοδοτήσεις του ΕΚΤ έχουν ενέργειες και δράσεις που: Πρώτον, βελτιώνουν την πρόσβαση και την ποιότητα της εκπαίδευσης και αρχικής κατάρτισης, διευκολύνουν το ανθρώπινο δυναμικό στην έρευνα, επιστήμη και τεχνολογία, και βοηθούν νέους ανθρώπους στη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία.

Δεύτερον, αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα και εμποδίζουν την ανεργία μέσα από ένα σύστημα συνεχούς κατάρτισης και εκπαίδευσης, και

Τρίτον, αναπτύσσουν μεθόδους για τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης των μακροχρόνια ανέργων και των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας.

Από τη διάρθρωση των πόρων, ένα μεγάλο τμήμα (20%) κατευθύνθηκε στην ενσωμάτωση των νέων ανέργων, το 19% επικεντρώθηκε σε ενέργειες «απασχόλησης, ανάπτυξης και σταθερότητας», το ίδιο περίπου ποσοστό απορροφήθηκε για την ενσωμάτωση των μακροχρόνια ανέργων, ενώ οι πόροι για την προσαρμογή στη βιομηχανική αλλαγή αντιπροσώπευαν μόνο το 10% περίπου των συνολικών πόρων.

Η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση του ΕΚΤ επιχειρήθηκε, ωστόσο, το 1999 ταυτόχρονα με τη μεταρρύθμιση όλων των Διαρθρωτικών Ταμείων, όπως προέβλεπε το Πρόγραμμα Δράσης 2000 (Ατζέντα 2000). Με τη νέα πολιτική επανακαθορίστηκαν το πλαίσιο και οι πολιτικές προτεραιότητες του ΕΚΤ για την περίοδο 2000-2006 προκειμένου να στηριχτεί η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση. Συγκεκριμένα, το ΕΚΤ ανέλαβε να εξασφαλίσει τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα των ενεργειών για τη βελτίωση της αγοράς εργασίας και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων. Ειδικότερα, τα νέα καθήκοντα του ΕΚΤ αποσκοπούν: στην πρόληψη και καταπολέμηση της ανεργίας, στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης στην αγορά εργασίας με στόχο την αύξηση του επιπέδου απασχόλησης, στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, στη βιώσιμη ανάπτυξη, την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Αυτοί οι στόχοι του ΕΚΤ εντάσσονται στους 3 στόχους που τέθηκαν για τα διαρθρωτικά Ταμεία στο σύνολό τους (προηγουμένως 7) και είναι:

α) Η ανάπτυξη και διαρθρωτική προσαρμογή των οικονομικά καθυστερημένων περιοχών.

β) Η οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των περιοχών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες.

γ) η προσαρμογή και ο εκσυγχρονισμός της πολιτικής και των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης.

Το ΕΚΤ έχει την αποκλειστικότητα του στόχου 3, ενώ συμμετέχει με τα ΕΤΠΑ στο στόχο 2 και τ' άλλα Ταμεία στο στόχο 1. Η προβλεπόμενη χρηματοδότηση για όλα τα Ταμεία ανέρχεται στα 195 δισ. Ευρώ για την περίοδο 2000-2006. Η μερίδα του λέοντος, δηλ. το 69,7% αυτών των πόρων θα

χρησιμοποιηθεί στις οικονομικά καθυστερημένες περιοχές, το 11,5% θα απορροφηθεί για σκοπούς βιομηχανικής αναδιάρθρωσης (στόχος 2) ενώ, τέλος, μόνο το 12,3% θα αφιερωθεί στο στόχο 3, δηλ. για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού σ' όλο το έδαφος της Κοινότητας (εκτός των περιφερειών που καλύπτονται από το στόχο 1). Αξίζει να σημειώσουμε, και τούτο επειδή για το στόχο 3 είναι αποκλειστικά υπεύθυνο το ΕΚΤ, ότι στη σχετική διάταξη του νέου Κανονισμού υπογραμμίζεται ότι ο στόχος αυτός «θέτει ένα πολιτικό πλαίσιο αναφοράς για το σύνολο των μέτρων προς όφελος των ανθρώπινων πόρων στο εθνικό έδαφος, με την επιφύλαξη των περιφερειακών ιδιομορφιών». Δηλαδή, το ΕΚΤ μετατρέπεται σε βασικό όργανο παρακολούθησης της συνέπειας των κρατών-μελών όσον αφορά στο σύνολο των δράσεων για τους ανθρώπινους πόρους.

Το ΕΚΤ υποστηρίζει και συμπληρώνει τις δραστηριότητες των κρατών-μελών για την ανάπτυξη της αγοράς εργασίας καθώς και του ανθρώπινου δυναμικού. Οι δραστηριότητες που υποστηρίζει αναφέρονται βασικά σε πέντε πολιτικές:

α) Την ανάπτυξη και προώθηση ενεργών πολιτικών στην αγορά εργασίας και την καταπολέμηση και την πρόληψη της ανεργίας.

β) Την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών για όλους όσον αφορά στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας και ιδίως εκείνους που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.

γ) Την προώθηση και βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης, της εκπαίδευσης και της παροχής συμβούλων, στο πλαίσιο μιας πολιτικής για τη διά βίου κατάρτιση.

δ) Την προώθηση ειδικευμένου, καταρτισμένου και προσαρμόσιμου εργατικού δυναμικού, της καινοτομίας και της προσαρμοστικότητας όσον αφορά στην οργάνωση της εργασίας, της ανάπτυξης του επιχειρηματικού πνεύματος και γενικά των συνθηκών που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης.

ε) Τη βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το νέο ΕΚΤ θα αποτελέσει το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο με το οποίο η ΕΕ θα επιχειρήσει να υλοποιήσει τη στρατηγική της για την απασχόληση. Το ΕΚΤ, ως πολιτική και management, έχει ενσωματωθεί πλήρως σ' αυτήν τη στρατηγική και κυρίως σ' ότι αφορά στις δράσεις σε επίπεδο κρατών-μελών. Τα προγράμματα και οι χρηματοδοτήσεις του ΕΚΤ

αφορούν κυρίως στο στόχο της απασχολησιμότητας, δηλ. της απόκτησης δεξιοτήτων και κατάρτισης από τους εργαζομένους, με σκοπό τη διαρκή ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Αναμφίβολα τα διαρθρωτικά Ταμεία εμπεριέχουν πολλά χαρακτηριστικά κοινωνικών πολιτικών με την ευρεία έννοια. Καλύπτουν τις ανάγκες των «χαμένων» της κοινής αγοράς, αναβαθμίζουν το ανθρώπινο δυναμικό με την κατάρτιση και επαγγελματική εκπαίδευση που παρέχουν, δημιουργούν κοινωνικές υποδομές, συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας, αποτρέπουν την ανεργία και γενικά ασκούν άμεση και έμμεση επίδραση στην ευημερία των Ευρωπαίων πολιτών. Πολλά προγράμματα του ΕΚΤ για την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου εμπεριέχουν μια ισχυρότατη κοινωνική διάσταση.

Ωστόσο μέχρι πρόσφατα, αλλά και με τους νέους Κανονισμούς του 1999 με τους οποίους μεταρρυθμίστηκε το συνολικό τους πλαίσιο, η λειτουργία και δράση τους υπάκουε σε αρχές διαφορετικές από αυτές της κοινωνικής πολιτικής. Τα διαρθρωτικά Ταμεία και το ΕΚΤ σχεδιάστηκαν και συνεχίζουν να λειτουργούν με βασικό σκοπό την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων. Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων τους, όπως έδειξε και η πρόσφατη μεταρρύθμιση, κατευθύνεται στις οικονομικά καθυστερημένες περιοχές. Η επικέντρωση του νέου ΕΚΤ στο ανθρώπινο δυναμικό δεν μεταβάλλει αυτόν το βασικό προσανατολισμό. Νομιμοποιητική βάση της βοήθειας που προσφέρει ήταν η επλεξιμότητα (eligibility) και όχι το δικαίωμα (entitlement) που απορρέει είτε από την εργασία είτε από την ιδιότητα του πολίτη. Δικαιούχοι βοήθειας για όλα τα Ταμεία ήταν οι λειτουργούσες οικονομικές ενότητες όπως επιχειρήσεις, περιοχές, τοπικές αρχές, ο παράγων εργασία. Οι περισσότερες από αυτές τις ενότητες είναι προσδιορισμένες με στατιστικούς δείκτες, όπως κατά κεφαλήν ΑΕΠ, ποσοστά ανεργίας, ποσοστά μετανάστευσης κ.λ.π. Τέλος, όλα τα Ταμεία μαζί και το ΕΚΤ, δεν σχεδιάστηκαν για να εξασφαλίσουν με μεταβιβαστικές πληρωμές ένα ελάχιστο επίπεδο ευημερίας και δεν αποτελούν εγγύηση για την απασχόληση. Η επένδυση στις υποδομές και τον ανθρώπινο παράγοντα δημιουργούν απλώς τις προϋποθέσεις και τα κίνητρα στις επιχειρήσεις για να επενδύσουν και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας. Πως αυτή η δυνατότητα μπορεί να μετατραπεί σε πραγματικότητα, βρίσκεται εκτός του ευρωπαϊκού σχεδιασμού, εκτός της αποστολής του ΕΚΤ. Το παράδειγμα του Καναδά, ωστόσο, με τις επιτυχείς μεταβιβάσεις πόρων μεταξύ περιφερειών και την ανάπτυξη των πλέον καθυστερημένων, προσφέρει ένα άξιο μελέτης εναλλακτικό μοντέλο.

Η μεταρρύθμιση του 1999, μολονότι ενδυνάμωσε και ενίσχυσε τη συνοχή των Διαρθρωτικών Ταμείων και εξειδίκευσε τους ρόλους τους, δεν ανέτρεψε ούτε τον τοπικό-περιφερειακό προσανατολισμό ούτε το διορθωτικό χαρακτήρα του ΕΚΤ. Η νέα αποστολή του, ωστόσο, δηλ. η σύνδεσή του με την ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης, δεν αποκλείει, αντίθετα επιβάλλει, μακροπρόθεσμα τη μετεξέλιξή του σ' ένα πραγματικό οικονομικό εργαλείο και όχι μόνον αναβάθμισης και προσαρμογής του ανθρώπινου δυναμικού αλλά και εγγύησης ενός ελάχιστου εισοδήματος στήριξης των ανέργων σε συνεργασία με τα εθνικά κράτη. Συνεπώς, οι πόροι του ΕΚΤ θα πρέπει να αυξηθούν σημαντικά στο μέλλον. Η πρόσφατη αύξηση για την περίοδο 2000-2006 στο ύψος των 195 δισ. Ευρώ από 145 δισ. την προηγούμενη περίοδο πρέπει να κριθεί ανεπαρκής εάν συγκριθεί με το διπλασιασμό των κονδυλίων τις δεκαετίες του '80 και '90.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ως κύρια πηγή του κεφαλαίου χρησιμοποιήθηκε το βιβλίο των Σ. Ρομπόλη-Μ. Χλέτσου “Ηκοινωνική πολιτική μετά την κρίση του κράτους πρόνοιας”.⁶⁸

Τα πρώτα στάδια της δημιουργίας της ΕΟΚ (δεκαετία του '60) χαρακτηρίζονται από μία έντονη παρεμβατική δραστηριότητα στον κοινωνικό τομέα και κατά συνέπεια από μία επέκταση της κοινωνικής πολιτικής, η οποία όμως δεν είναι προϊόν της διαδικασίας για τη δημιουργία της ΕΟΚ, αλλά προϊόν της ανάπτυξης του κράτους-πρόνοιας στα κράτη-μέλη και άρσης των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων.

Η δεκαετία του '80, δεκαετία κατά την οποία το κράτος-πρόνοιας είχε ήδη εισέλθει σε περίοδο κρίσης, αναδεικνύει τον οικονομικό φιλελευθερισμό, τόσο στο ιδεολογικό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο της οικονομικής πολιτικής με στόχο την οικονομική ενοποίηση των χωρών της ΕΟΚ. Η έμφαση δίδεται στην ενίσχυση του ανταγωνισμού και στις δυνάμεις της αγοράς και όχι στην ρύθμιση και την αναδιανομή που μέχρι πρότινος ίσχυε. Η αναφορά σε ζητήματα κοινωνικής πολιτικής απουσιάζει σχεδόν παντελώς κατά τα πρώτα στάδια της διαδικασίας για το 1992. Αλλά αυτό δεν διήρκεσε πολύ. Σύντομα άρχισαν να ασκούνται πιέσεις για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κοινωνικού χώρου, ως πιέσεις για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κοινωνικού χώρου, ως απαραίτητου συμπληρώματος στην εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς, ενώ η κοινωνική πολιτική έγινε αργότερα ένα από τα πιο επίμαχα ζητήματα στις διακυβερνητικές συνδιασκέψεις οι οποίες οδήγησαν στην συμφωνία του Μάαστριχτ, για την αναθεώρηση των συνθηκών τον Δεκέμβριο του 1991.

Η Συνθήκη της Ρώμης περιέχει αρκετές διάσπαρτες αναφορές σε ζητήματα που αφορούν τον κοινωνικό τομέα και την κοινωνική πολιτική. Τα άρθρα 117-128 υπό τον Τίτλο III της Συνθήκης της ΕΟΚ, αναφέρονται ειδικά στην κοινωνική πολιτική, συμπεριλαμβάνοντας τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την ισοτιμία αμοιβών της

68. Σ. Ρομπόλη- Μ. Χλέτσου, Ηκοινωνική πολιτική μετά την κρίση του κράτους πρόνοιας, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1995, σ.116-123

εργασίας ανδρών και γυναικών την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων, στους χώρους εργασίας κλπ. Όμως η άσκηση της κοινωνικής πολιτικής παραμένει στην δικαιοδοσία των κρατών-μελών ενώ η Επιτροπή έχει ως αποστολή να προωθή την στην συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών στον κοινωνικό τομέα.

Στην Συνθήκη της Ρώμης η κύρια έμφαση δόθηκε στην ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων (άρθρα 48-51) και στην ελευθερία εγκατάστασης (άρθρα 52-58). Τα θέματα κοινωνικής πολιτικής παρόλο που αναφέρονται στα άρθρα 117-128 της Συνθήκης της Ρώμης, εντούτοις δεν αποτελούν προτεραιότητα στους στόχους της ΕΟΚ. Επιπλέον η κύρια αποστολή του Ευρωπαϊκού κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) είναι να προωθήσει τις δυνατότητες απασχόλησης μέσα από την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων (άρθρο 123 για γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα). Βέβαια για την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων απαιτούνται αρκετές προϋποθέσεις, όπως μεταφορά ασφαλιστικών εισφορών, αναγνώριση διπλωμάτων κ.α., χωρίς τις οποίες εμποδίζεται η κινητικότητα των εργαζομένων.

Στις αρχές της δεκαετίας του '70 δόθηκε νέα ώθηση στην ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική με το πρόγραμμα κοινωνικής δράσης του 1974. Κύριοι στόχοι του προγράμματος ήταν η πλήρης απασχόληση, η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης και η συμμετοχή των εργαζομένων στις αποφάσεις διαχείρισης των επιχειρήσεων. Η υιοθέτηση του συμπίπτει χρονικά με την οικονομική κρίση που πλήττει την Κοινότητα και εκφράζεται, μεταξύ των άλλων, στην αύξηση των ποσοστών ανεργίας, η οποία σε συνδυασμό με την έλλειψη κοινοτικών πόρων και την αντίθεση πραγματικών εξουσιών στις Βρυξέλλες, λειτούργησαν ανασταλτικά για την ανάπτυξη της κοινωνικής της ΕΟΚ. Η εφαρμογή του προγράμματος δεν είχε ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα, η κοινωνική πολιτική παρέμεινε στις αρμοδιότητες των εθνικών κυβερνήσεων, με εξαίρεση την επέκταση της κοινοτικής νομοθεσίας σε ότι αφορούσε την ισότιμη μεταχείριση ανδρών και γυναικών στους εργασιακού χώρους.

Το κύριο συμπέρασμα που προκύπτει από την ευρωπαϊκή αντίληψη και πρακτική την περίοδο 1958-1974 είναι ότι η θέση περί αυτόματης προόδου στον κοινωνικό τομέα ως φυσικό επακόλουθο της λειτουργίας της αγοράς δεν επαληθεύτηκε. Σ' ότι αφορά την περίοδο 1974-1980 παρατηρείται η υιοθέτηση, από την Επιτροπή, ενός προγράμματος δράσης στον κοινωνικό τομέα. Όμως το κυριότερο εμπόδιο που ορθώνεται είναι η αδυναμία εφαρμογής κοινής ευρωπαϊκής νομοθεσίας στον κοινωνικό τομέα σ' όλα τα κράτη-μέλη. Η περίοδος 1980-87 χαρακτηρίζεται

από την πλήρη αποδιάρθρωση του κοινωνικού τομέα προς όφελος των επιχειρήσεων για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του καθώς και από την διεύρυνση των οικονομικών ανισοτήτων. Η περίοδος μετά το 1987 χαρακτηρίζεται από την υιοθέτηση μιας κοινοτικής χάρτας των κοινωνικών δικαιωμάτων. Οι στόχοι αυτής της χάρτας ήταν:

α. Να ενσωματώσει, να εναρμονίσει και να ενοποιήσει τις βασικές αρχές και τους κανόνες που είναι αποδεκτοί από όλα τα κράτη-μέλη και τους κοινωνικούς πρωταγωνιστές.

β. να εγγυηθεί την γενίκευση των δικαιωμάτων, ειδικότερα των περισσότερο εξειδικευμένων, των οποίων η ευρωπαϊκή αναγνώριση είναι ιδιαίτερα σημαντική, εξαιτίας των αλλαγών που έχουν συντελεστεί εξαιτίας της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς.

γ. να εξασφαλίσει την αναγνώριση νέων δικαιωμάτων.

δ. να δημιουργήσει τις νομικές βάσεις για την συλλογική διαπραγμάτευση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ε. να ορίσει ενιαίες μεθόδους ελέγχου.

Η δημιουργία της ευρωπαϊκής χάρτας είχε ως αποτέλεσμα την σταδιακή επέκταση τόσο της κοινωνικής πολιτικής όσο και του διαλόγου ανάμεσα στους κοινωνικούς πρωταγωνιστές σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο τρόπος παρέμβασης της ΕΟΚ στον κοινωνικό χώρο οδηγεί αρκετούς ερευνητές να υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχουν στόχοι για την διαμόρφωση μιας Ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής η οποία δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα συνονθύλευμα μέτρων. Υποστηρίζεται επίσης, ότι υπάρχει συναίνεση για να μην ασκηθεί τελικά μία ενιαία ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική.

Η Λευκή Βίβλος για την απασχόληση δεν αναφέρεται σχεδόν καθόλου σε κοινωνικά ζητήματα και σε θέματα κοινωνικής πολιτικής. Αποτελεί ένα σχέδιο με στόχο τη λήψη, κυρίως νομοθετικών μέτρων, που αποσκοπούν στην εξάλειψη των εμποδίων για την απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς και την ελεύθερη διακίνηση των αγαθών και όλων των παραγωγικών συντελεστών, συμπεριλαμβανομένης και της εργασίας.

Ειδικότερα η Λευκή Βίβλος, έθετε ως πρωταρχικό στόχο την επίλυση του προβλήματος της ανεργίας, η οποία τείνει να λάβει εκρηκτικές διαστάσεις στις χώρες της Ε.Ε. Η πρόβλεψη για το τέλος του 1994 του επιπέδου ανεργίας ανέρχεται στο

12% του ενεργού πληθυσμού. Σύμφωνα με την Λευκή Βίβλο, η αύξηση της ανεργίας οφείλεται κατά κύριο λόγο στην μείωση του ρυθμού αύξησης νέων θέσεων απασχόλησης, η οποία με τη σειρά της οφείλεται σε σφάλματα μακροοικονομικής πολιτικής.

Σ' ότι αφορά την ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης οι οποίες θα επέλθουν, σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο, προτείνεται η μείωση του εργατικού κόστους, η μεγαλύτερη ευελιξία στην αγορά εργασίας και η δημοσιονομική πειθαρχία. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ενώ η ανεργία και η οικονομική κρίση στην Ε.Ε. έχουν διαρθρωτικό χαρακτήρα, εντούτοις η λευκή Βίβλος θεωρεί ότι η μείωση του ρυθμού δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης, οφείλεται σε διαχειριστικά ζητήματα.

Η λογική της Λευκής Βίβλου δεν οριοθετεί μόνο τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί η πολυπόθητη οικονομική ανάπτυξη και η μείωση της ανεργίας, αλλά καθορίζει και το νέο πρότυπο οργάνωσης της κοινωνίας. Προτάσσει το «οικονομικό», όσο και το «πολιτικό» και το «κοινωνικό», διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο.

Τόσο η Λευκή Βίβλος όσο και ο στόχος της Ενιαίας Αγοράς, όπως αυτός καθορίζεται από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1 Ιουλίου 1987) αγνόησαν τα κοινωνικά προβλήματα τα οποία προέκυπταν μέσα από την διαδικασία της ολοκλήρωσης και του σχηματισμού της ενιαίας εσωτερικής αγοράς. Στόχος των προαναφερόμενων σχεδίων, Λευκή Βίβλος και Ενιαία Αγορά, ήταν η δημιουργία επενδυτικών ευκαιριών μέσα από μία λογική έντασης της ανταγωνιστικότητας. Δηλαδή, έθεταν ως προσδιοριστικούς παράγοντες των επενδύσεων το κόστος παραγωγής, άρα κατά συνέπεια και τα κέρδη, με αποτέλεσμα να παραβλέπουν άλλους παράγοντες οι οποίοι είναι εξίσου σημαντικοί, για παράδειγμα το κοινωνικό περιβάλλον. Επειδή όμως εκτός από τις κοινωνικές ανισότητες, τις οποίες έτσι και αλλιώς τα προαναφερόμενα σχέδια καθώς και αυτό της Ενιαίας Αγοράς δεν αντιμετωπίζουν, υιοθετώντας μία νομισματική αντίληψη για την Ε.Ε. με αποτέλεσμα να διευρύνονται σταδιακά οι οικονομικές ανισότητες, μεταξύ των περιφερειών και μεταξύ οικονομικών και κοινωνικών ομάδων του πληθυσμού. Έτσι, οι κοινοτικοί προβληματισμοί άρχισαν να στρέφονται και προς την κοινωνική διάσταση της εσωτερικής αγοράς, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ενός προγράμματος του ευρωπαϊκού κοινωνικού χώρου.

Τα επιχειρήματα υπέρ της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού κοινωνικού χώρου, στηρίζονται στην πεποίθηση ότι ο μηχανισμός της αγοράς από μόνος του δεν μπορεί

να εξασφαλίσει τη δίκαιη κατανομή των κερδών που θα προκύψουν από την λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Τα επιχειρήματα ενδυνάμωσαν από τις προβλέψεις για την αύξηση της ανεργίας, την αύξηση του ποσοστού των ατόμων που αγγίζουν τα όρια της φτώχειας καθώς και από τις δημογραφικές εξελίξεις και τις αρνητικές συνέπειες που θα επιφέρουν στην αγορά εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.

Η δημιουργία όμως του ευρωπαϊκού κοινωνικού χώρου πρέπει να θεωρηθεί αποκλειστικά κα μόνο ως συμπλήρωμα του οικονομικού χώρου.

Ο ευρωπαϊκός κοινωνικός χώρος θα πρέπει να θεωρηθεί ως η προσπάθεια δημιουργίας μιας βασικής ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Ειδικότερα ορίζεται ως η εναρμόνιση των συστημάτων εργατικού και κοινωνικού δικαίου των κρατών-μελών, δηλαδή η διαμόρφωση μιας κοινής νομοθεσίας που προσδιορίζει τις εργασιακές σχέσεις, αναφέρεται από τον Σακελλαρόπουλο (1994). Ο ευρωπαϊκός κοινωνικός χώρος θα περιλαμβάνει τρία στοιχεία: α) τον χάρτη θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων β) τον διάλογο μεταξύ των κοινωνικών πρωταγωνιστών σε ευρωπαϊκή και εθνική κλίμακα και γ) την επεξεργασία και εφαρμογή ενός θεσμικού πλαισίου της ευρωπαϊκής εταιρείας.

Η προσπάθεια διαμόρφωσης του ευρωπαϊκού κοινωνικού χώρου εκφράζει την αλλαγή στη φύση της κοινωνικής πολιτικής στην Ε.Ε., όπως διαμορφώθηκε την δεκαετία του '70, από την επιδίωξη εναρμόνισης διαφορετικών θεσμικών καθεστώτων αγοράς εργασίας και συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, στη δημιουργία νομοθετικού πλαισίου που θα εκφράζει την συναίνεση των κοινωνικών πρωταγωνιστών και θα προωθεί τον συντονισμό των επιμέρους εθνικών κοινωνικών πολιτικών των κρατών-μελών.

Η βάση της διαπραγμάτευσης των συμφωνικών για την κοινωνική πολιτική των κρατών-μελών είναι ο Κοινωνικός Χάρτης. Ο Κοινωνικός Χάρτης αναφέρεται στις εξής κατηγορίες: ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, απασχόληση και αμοιβή, βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, κοινωνική προστασία, ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της συλλογικής διαπραγμάτευσης, επαγγελματική κατάρτιση, ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων, προστασία της υγείας και της ασφάλειας στους εργασιακούς χώρους, προστασία των παιδιών και των εφήβων, μέριμνα για τους ηλικιωμένους και μέριμνα για τους ανάπηρους (Κουτσιαράς, 1992).

Είναι αξιοσημείωτο ότι παρόλο που ο Κοινωνικός Χάρτης αναφέρεται σε αρκετά ζητήματα κοινωνικής πολιτικής, εντούτοις δεν θίγει καθόλου τη σχέση εθνικής κοινωνικής πολιτικής και ενιαίας ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής, αναπαράγοντας με αυτόν τον τρόπο την μέχρι τώρα εφαρμοσθείσα πρακτική στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το πρόγραμμα δημιουργίας της Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς για να ολοκληρωθεί προϋποθέτει και την πλήρη Οικονομική και Νομισματική Ένωση της οποίας η επίδραση στη κοινωνική πολιτική είναι σημαντική. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η εφαρμογή της ΟΝΕ στερεί από τις κυβερνήσεις την δυνατότητα άσκησης μακροοικονομικής πολιτικής και να αγορεύει την αντιπληθωριστική και σταθεροποιητική πολιτική καθώς και την ανταγωνιστικότητα ως τον θεμελιώδη λίθο επίτευξης των οικονομικών κριτηρίων-στόχων. Κατά συνέπεια, το εργατικό κόστος αναγορεύεται ως το εργαλείο αύξησης της ανταγωνιστικότητας, μείωση των πληθωριστικών πιέσεων και σταθεροποίησης των μακροοικονομικών μεγεθών.

Η συνθήκη του Μάαστριχτ επιδιώκει κατά κύριο λόγο την επιτάχυνση της διαδικασίας νομοθετικής ρύθμισης των προβλέψεων του Κοινωνικού Χάρτη, μέσω της εφαρμογής της αρχής της ειδικής πλειοψηφίας (άρθρο 189γ της συνθήκης). Οι τομείς στους οποίους εφαρμόζεται η αρχή της ειδικής πλειοψηφίας αφορούν στην υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων στους εργασιακούς χώρους, τις συνθήκες εργασίας, την ενημέρωση και διαβούλευση με τους εργαζομένους, την ισότητα των όρων απασχόλησης ανδρών και γυναικών. Όμως σε ζητήματα κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων και στην περίπτωση των εργασιακών τους δικαιωμάτων η λήψη των αποφάσεων απαιτείται να γίνεται στη βάση της ομοφωνίας. Επίσης η συμφωνία του Μάαστριχτ προβλέπει την εφαρμογή των οδηγιών που υιοθετούνται στο συμβούλιο Υπουργών κοινωνικών υποθέσεων απ' ευθείας από τους κοινωνικούς πρωταγωνιστές, χωρίς να απαιτείται η από εθνικής πλευράς νομοθετική ρύθμιση της εφαρμογής.

Το άρθρο της συνθήκης του Μάαστριχτ διαφοροποιεί το άρθρο της συνθήκης της Ρώμης που αναφέρεται στη σύγκλιση της κοινωνικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Λευκή βίβλος κοινωνικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Λευκή Βίβλος αναφέρεται σε δυνατότητα σύγκλισης διαμέσου των ελαχίστων ορίων.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ αποτελεί σημαντικό βήμα στην εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής. Με αυτή επιβεβαιώνεται η αναγνώριση του θεμελιώδους

ρόλου των κοινωνικών εταίρων και δηλώνεται η πολιτική βούληση για ενδυνάμωση της συνεργασίας στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής. Οι στόχοι της Ε.Ε. στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής καλύπτουν την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο, την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διατηρήσιμο επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση κάθε μορφής αποκλεισμού. Με τη συνθήκη του Άμστερνταμ προστέθηκε στους στόχους αυτούς η επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης χωρίς την αποδυνάμωση του ανταγωνισμού.

Η ατζέντα κοινωνικής πολιτικής 2000-2005

Η ευρωπαϊκή ατζέντα κοινωνικής πολιτικής για την επόμενη πενταετία εντάσσεται στο νέο στρατηγικό στόχο που διέγραψε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισαβόνα, δηλ. η Ευρώπη να μετατραπεί «στην πιο ανταγωνιστική και δυναμική στον κόσμο οικονομία που στηρίζεται στη γνώση, και θα είναι ικανή για αειφόρο οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες δουλειές και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή». Σε αυτό το μεγαλεπίβολο και φιλόδοξο ευρωπαϊκό πρόγραμμα αναγέννησης και πρωτοπορίας, η κοινωνική πολιτική καλείται να συνδεθεί στενά με την οικονομία και την απασχόληση και να βοηθήσει στην κινητοποίηση όλων των βασικών κοινωνικών παραγόντων. Η ατζέντα αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, στην επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού (European Commission, 2000c).

Η νέα κοινωνική ατζέντα σχεδιάστηκε για να απαντήσει σε πέντε κυρίως προκλήσεις: το πρόβλημα της απασχόλησης, τη μετατροπή της οικονομίας σε μια οικονομία γνώσης, τη φτώχεια και τον αποκλεισμό, τη διερεύνηση και την παγκοσμιοποίηση. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέτρο σύγκρισης για την επιτυχία των περισσότερων πολιτικών είναι το μοντέλο ΗΠΑ και οι διαπιστώσεις για την καθυστέρηση της Ευρώπης. Έτσι σχετικά με την απασχόληση επισημαίνεται όχι μόνο ο υψηλός βαθμός ανεργίας (9% το 1999) και το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης (62% το 1999) αλλά και ορισμένα μεγάλα χάσματα στη διάρθρωση της απασχόλησης σε σχέση με τις ΗΠΑ:

- το χάσμα απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών

- το χάσμα των φύλων (η γυναικεία απασχόληση είναι 1/2 περίπου στην ΕΕ και 2/3 στις ΗΠΑ)
- το χάσμα των ηλικιών (η απασχόληση των ηλικιών 55-65 είναι πολύ μικρή στην ΕΕ)
- το χάσμα των ειδικοτήτων (η προσφορά μοντέρνων ειδικοτήτων στην ΕΕ δεν ανταποκρίνεται στην προσφορά)
- η μακροχρόνια διαρθρωτική ανεργία (το 1/2 των ανέργων παραμένουν περισσότερο από ένα χρόνο άνεργοι)
- οι σημαντικές περιφερειακές διαφορές στην ανεργία και απασχόληση.

Αλλά και ο δεύτερος στόχος, η μετάβαση σε μια οικονομία της γνώσης, έχει ως αφετηρία τα σημαντικά επιτεύγματα των ΗΠΑ στις νέες τεχνολογίες και κυρίως στο Ίντερνετ και την ανάγκη γοργής προσέγγισης αυτού του επιπέδου. Όσον αφορά στην κοινωνική πολιτική, ο ρόλος της εντοπίζεται στην ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων μέσα από την αναβάθμιση της επαγγελματικής ειδίκευσης και της επέκτασης της διά βίου μάθησης. Παράλληλα επιδιώκεται υψηλή ποιότητα και ίσες δυνατότητες πρόσβασης στην εκπαίδευση και την επαγγελματική επιμόρφωση ως βασικές προϋποθέσεις συμμετοχής στη νέα οικονομία της γνώσης.

Η στρατηγική που υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επίτευξη των στόχων της ατζέντας κατά την επόμενη πενταετία, δεν είναι ο δρόμος της εναρμόνισης των ξεχωριστών κοινωνικών πολιτικών των κρατών-μελών, αλλά ο συντονισμός τους, με τον προσδιορισμό κοινών ευρωπαϊκών στόχων. Θα ακολουθηθεί, επομένως, το μοντέλο της ανοιχτής πολιτικής συντονισμού (open policy coordination) όπως ακριβώς με τις συντονισμένες στρατηγικές για την απασχόληση και την κοινωνική προστασία τη δεκαετία του '90. Αυτού του τύπου η πολιτική περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές, πλαίσια, συγκεκριμένους στόχους και μια διαδικασία εφαρμογής που αξιολογεί τα αποτελέσματα μέσα από τελικές εκθέσεις. Η θεσμοθέτηση κανόνων δικαίου, η αναδιανομή μέσω των διαρθρωτικών ταμείων και ιδιαιτέρως ο κοινωνικό διάλογος μεταξύ εταίρων θα συνεχίσουν να αποτελούν βασικά μέσα για την προώθηση της ευρωπαϊκής κοινωνική πολιτικής.

Όσον αφορά στη χρηματοδότηση των κοινωνικών προτεραιοτήτων, η ατζέντα υπογραμμίζει τον αναπροσανατολισμό των κοινωνικών δαπανών, αλλά όχι και την αύξησή τους, προκειμένου να χρηματοδοτηθεί η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, και την αποτελεσματικότητα των δράσεων.

Οι μεγάλοι τομείς δράσης και στόχοι της ΕΕ σύμφωνα με την κοινωνική ατζέντα είναι οι εξής:

1. Πλήρης απασχόληση και ποιότητα της εργασίας.

Σ' αντίθεση με το παρελθόν, η προτεραιότητα της ΕΕ δεν δίνεται στη μείωση της ανεργίας, αλλά στην αύξηση της απασχόλησης. Το ποσοστό απασχόλησης οφείλει το 2010 να φθάσει το 70% και η γυναικεία συμμετοχή να ξεπεράσει το 60%.

Σ' αυτά τα πλαίσια πρέπει να αναπτυχθεί μια θετική και ενεργητική προσέγγιση για την αλλαγή, πρώτον, με την προώθηση της κατάλληλης πληροφόρησης σ' επιχειρήσεις και εργαζομένους, δεύτερον, με την αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής και κοινωνικής ολοκλήρωσης, και τρίτον, με την προσαρμογή των συνθηκών και του δικαίου της εργασίας στη νέα οικονομία. Οι προτεινόμενες δράσεις στοχεύουν μεταξύ άλλων στην υιοθέτηση της Οδηγίας για το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Εταιρίας και στην παρακίνηση των κοινωνικών εταίρων να καθιερώσουν έναν πανευρωπαϊκό, εθελοντικό μηχανισμό διαμεσολάβησης και διαιτησίας για την επίλυση των διαφορών εργαζομένων-εργοδοτών.

Οι περισσότερες και καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης πρέπει ν' αναζητηθούν στη νέα οικονομία, με την επανεκπαίδευση και την εξασφάλιση της διά βίου μάθησης των εργαζομένων, ώστε να συμψηφιστούν οι καθυστερήσεις και τα χάσματα με ΗΠΑ, Ιαπωνία κ.λ.π. Οι κοινωνικοί εταίροι καλούνται να συμβάλλουν σ' αυτό με την επικέντρωση των διαπραγματεύσεών τους στη διά βίου μάθηση και στις νέες μορφές εργασίας.

Η προώθηση της κινητικότητας των εργαζομένων και της ελεύθερης διακίνησης, με την κατάργηση των γεωγραφικών εμποδίων, μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των γεωγραφικών εμποδίων, μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της απασχόλησης και ικανοποίηση των αναγκών της νέας οικονομίας σε ειδικευμένο προσωπικό. Γι' αυτό το σκοπό προτείνονται ενέργειες όπως η απλοποίηση και η επέκταση των κανονισμών 1408/71 για την ασφάλιση των εργαζομένων μεταναστών και του 1612/68 για την ελευθερία διακίνησης, καθώς και η δημιουργία ενός οργάνου για τη μεταφορά των επικουρικών συντάξεων των μετακινούμενων εργαζομένων.

2. Ποιότητα της κοινωνικής πολιτικής

Ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της κοινωνικής προστασίας επιβάλλεται πέραν από τους παράγοντες που αναφέρονται σε προηγούμενα κείμενα και από την

ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης. Στις προτεινόμενες δράσεις δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην έρευνα των προοπτικών της κοινωνικής προστασίας, ιδίως στο θέμα των συντάξεων.

Παράλληλα τίθεται ο στόχος της πρόληψης και της εκρίζωσης της φτώχειας και του αποκλεισμού, με την προώθηση της ένταξης και της συμμετοχής όλων στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Η μέθοδος δράσης που επιλέγεται και εδώ είναι της ανοικτής πολιτικής, όπως προτάθηκε στα Συμβούλια της Λισαβόνας και της Φέιρα.

Για τη μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην οικονομία, κοινωνία, πολιτισμό, επιστήμη κ.λ.π., η επιτροπή θα προωθήσει δράσεις όπως α) η πλήρης χρησιμοποίηση του νομικού πλαισίου της Συνθήκης, με την έκδοση Οδηγίας για την ισότητα και σ' άλλους τομείς εκτός απασχόλησης και επαγγέλματος (άρθρο 13), β) η τροποποίηση της οδηγίας του 1976 για την ίση μεταχείριση και γ) το κάλεσμα των κοινωνικών εταίρων να ενισχύσουν το διάλογο σ' αυτό τον τομέα.

Πίνακας Η ατζέντα κοινωνικής πολιτικής 2000-2005

- Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας
- Προετοιμασία και διαχείριση της αλλαγής και προσαρμογή στο νέο περιβάλλον εργασίας
- Αξιοποίηση των ευκαιριών για μια οικονομία στηριζόμενη στη γνώση
- Προώθηση της κινητικότητας
- Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της κοινωνικής προστασίας
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης
- Προώθηση της ισότητας των φύλων
- Ενίσχυση των βασικών δικαιωμάτων και καταπολέμηση των διακρίσεων
- Προώθηση της ποιότητας στις βιομηχανικές σχέσεις
- Προετοιμασία για τη διεύρυνση
- Προώθηση της διεθνούς συνεργασίας

Τέλος, οι πολιτικές για την ανάπτυξη και το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την καταπολέμηση των εθνικών, φυλετικών και άλλων διακρίσεων, θα στηριχθούν πρώτα απ' όλα στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Οδηγία για ίση μεταχείριση ανεξάρτητα από εθνική ή φυλετική καταγωγή. Μεταξύ των προτεινόμενων ενεργειών στο άμεσο μέλλον είναι α) η υιοθέτηση της γενικής Οδηγίας για την αποφυγή διακρίσεων στην απασχόληση εξαιτίας φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας, πίστης, αναπηρίας, ηλικίας,

φύλου ή σεξουαλικής προτίμησης και β) η εφαρμογή του προτεινόμενου προγράμματος δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

3. Προαγωγή της ποιότητας στις βιομηχανικές σχέσεις.

Αυτό το τμήμα της ατζέντας αναφέρεται στον κοινωνικό διάλογο σ' όλα τα επίπεδα και στο ρόλο του στην προσέγγιση των προβλημάτων, ιδιαίτερα στη διαμόρφωση συναινετικών διαδικασιών, της πρόβλεψης και της αντιμετώπισης ζητημάτων που σχετίζονται με τη βιομηχανική αλλαγή και την επιχειρηματική αναδιάρθρωση. Ιδιαίτερη θέση κατέχει εδώ η ενέργεια για το ρόλο των κοινωνικών εταίρων στη διά βίου μάθηση.

4. Προετοιμασία για τη διεύρυνση.

Σκοπός αυτής της δέσμης πολιτικών είναι η μελλοντική διεύρυνση να μη διαταράξει τις υπάρχουσες οικονομικές και κοινωνικές ισορροπίες τόσο στην ΕΕ όσο και στις υπό διεύρυνση χώρες. Οι ενέργειες που θ' αναληφθούν εδώ αφορούν, στη συνέχιση της σωστής και βαθμιαίας αφομοίωσης του κοινοτικού οικονομικού και κοινωνικού κεκτημένου, στη συνέχιση της επιθεώρησης των εθνικών πολιτικών απασχόλησης, στην υποστήριξη του κοινωνικού διαλόγου κ.λ.π.

5. Η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας.

Οι κίνδυνοι του κοινωνικού ντάμπινγκ ου γεννά η παγκοσμιοποίηση, θ' αντιμετωπιστεί με εντονότερη διεθνή συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς όπως ΔΟΕ, ΟΟΣΑ, Συμβούλιο της Ευρώπης, στη βάση του σεβασμού των βασικών εργασιακών προτύπων και την προώθηση μιας συνολικής οικονομικής και κοινωνικής ατζέντας για την παγκόσμια οικονομία.

Για την εφαρμογή της ατζέντας και τον έλεγχο των δράσεων και ρυθμίσεων προβλέπονται νέες, ωστόσο περιορισμένου βεληνεκούς, δομές όπως α) η συγκρότηση μιας υψηλού επιπέδου ομάδας από εκπροσώπους των κρατών-μελών, που θα βοηθά την Επιτροπή στην εφαρμογή και έλεγχο της κοινοτικής νομοθεσίας όπως και στη μεταφορά της. Αυτό αφορά μόνο συνθήκες εργασίας, ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών-γυναικών και διακρίσεις. β) Η ανάπτυξη δικτύου εθνικών επιθεωρητών εργασίας για την παρακολούθηση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας, όσον αφορά στην υγεία και στην ασφάλεια.

Η κοινωνική ατζέντα της Ευρώπης για την επόμενη πενταετία κινείται ουσιαστικά στα πλαίσια, τις αρχές και τις γενικές κατευθύνσεις της κοινωνικής

πολιτικής που διαμορφώθηκαν τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του '90 και κυρίως μετά τη συνθήκη του Άμστερνταμ. Αξίζει να σημειώσουμε μερικά χαρακτηριστικά της: Πρώτον, πυρήνας αυτής της πολιτικής είναι η απασχόληση και η στρατηγική της επένδυσης στον ανθρώπινο παράγοντα με την εκπαίδευση, κατάρτιση, τη «διά βίου μάθηση» και γενικότερα την προσαρμογή του εργατικού δυναμικού στις απαιτήσεις της οικονομίας της γνώσης. Η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στο συνολικό πληθυσμό αποτελεί το νέο, κύριο στρατηγικό στόχο της Ένωσης και όχι πλέον η μείωση της ανεργίας.

Δεύτερον, το μοντέλο κοινωνικής πολιτικής της Ένωσης είναι εργασιοκεντρικό. Η αύξηση της απασχόλησης αποτελεί αφετηρία για την επίλυση και άλλων προβλημάτων της κοινωνικής πολιτικής, όπως η κοινωνική προστασία, οι συντάξεις κ.λ.π. Η αναζήτηση λύσεων έξω από την εργασία και τις κοινωνικές εισφορές των εργαζομένων που στηρίζουν το κοινωνικό κράτος στην Ευρώπη (μείωση δαπανών, υποβάθμιση ποιότητας κοινωνικών υπηρεσιών κ.λ.π.) φαίνεται να αποκλείονται.

Τρίτον, οι πηγές άντλησης νέου δυναμικού εντοπίζονται στις γυναίκες και τους μετανάστες. Από εδώ προκύπτει και η ανάγκη για την υιοθέτηση δράσεων που θα διευκολύνουν την ένταξη αυτών των ομάδων ειδικότερα στην αγορά εργασίας. Τρεις από τους έντεκα στόχους της ατζέντας (προώθηση κοινωνικής ένταξης, ισότητα και καταπολέμηση των διακρίσεων) υποστηρίζουν ακριβώς αυτή την πολιτική. Σε σύγκριση δε με το παρελθόν, αξίζει να σημειώσουμε ότι το κέντρο βάρους της συζήτησης αλλά και των δράσεων μεταφέρεται από την καταπολέμηση του κοινωνικού ένταξης, γεγονός που υποδηλώνει τη στροφή στις θετικές και ενεργητικές δράσεις που απαιτούνται για την αύξηση της παραγωγικής απασχόλησης.

Τέταρτον, κοινωνικές πολιτικές και πολιτικές απασχόλησης εντάσσονται σε μια «αγχωμένη» προσπάθεια της ΕΕ όχι απλώς να δημιουργήσει μια οικονομία της γνώσης, αλλά να φθάσει και να ξεπεράσει τις ΗΠΑ. Η διάρθρωση και οι επιτυχίες των πολιτικών απασχόλησης των ΗΠΑ αποτελούν μόνιμα και σταθερά κριτήρια σύγκρισης της Επιτροπής.

Πέμπτον, για τις ανάγκες της νέας οικονομίας σε ειδικευμένο προσωπικό και την κάλυψη του χάσματος μεταξύ προσφοράς και ζήτησης προσωπικού ειδικευμένου σε νέες τεχνολογίες, εργασίες που παρατηρούνται στην Ευρώπη, η Επιτροπή φαίνεται να προσανατολίζεται στην Ευρώπη, η Επιτροπή φαίνεται να προσανατολίζεται στην άντληση τέτοιου προσωπικού από τις υπό διεύρυνση χώρες. Εδώ εντάσσεται τόσο η

τροποποίηση και απλοποίηση των Οδηγιών για την ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων, των μεταναστών, όσο και το σχέδιο για τη μεταφορά των επικουρικών συντάξεων.

Έκτον, ο στόχος για τη σύσταση ενός Φόρουμ για τις συντάξεις και η αναζήτηση μηχανισμών για τη μεταφορά των επικουρικών συντάξεων, υπογραμμίζει ότι το ζήτημα των συντάξεων, ένα θέμα που απέφυγε μέχρι σήμερα να θίξει η Επιτροπή, θα επανέλθει στο προσκήνιο κατά τα επόμενα χρόνια. Σ' αυτό θα συμβάλλουν αποφασιστικά η ΟΝΕ και το Ευρώ, καθώς και η διαχρονική αύξηση των δημόσιων δαπανών για συντάξεις σ' όλες τις χώρες. Οικονομικοί και δημοσιονομικοί λόγοι θα επιβάλουν σίγουρα ενασχόληση μ' αυτόν τον τομέα.

Έβδομον, πολλές από τις προτάσεις της Επιτροπής θα έχουν σοβαρότατες συνέπειες για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής και της κοινωνικής ρύθμισης. Οι Οδηγίες για την Ευρωπαϊκή Εταιρία, για τη Διαβούλευση των εργαζομένων, την Κατάργηση των διακρίσεων και η τροποποίηση της Οδηγίας του 1976 για Ίση μεταχείριση, εφόσον υιοθετηθούν, θα σημανθούν σημαντική πρόοδο. Το ίδιο ισχύει και για την ίδρυση του μηχανισμού διαμεσολάβησης και διαιτησίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως και οι ομάδες για την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας στα κράτη-μέλη ή το δίκτυο των εθνικών επιθεωρητών. Στο σύνολό τους αυτές οι ενέργειες, εφόσον υλοποιηθούν, θα σημάνουν ένα τεράστιο βήμα προς την κατεύθυνση μιας ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής και κοινωνικής ρύθμισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Τομείς παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής πολιτικής

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με τις Συνθήκες που κατά καιρούς έχουν υπογραφεί έχει θεσπίσει το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται η κοινωνική πολιτική της κοινότητας καθώς και τους τομείς στους οποίους παρεμβαίνει. Πρώτο βήμα για τη δημιουργία αυτού του πλαισίου αποτέλεσε η Συνθήκη του Μάαστριχ (1992) η οποία προώθησε τη δημιουργία ενός χώρου δίχως εσωτερικά σύνορα, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και την προώθηση της ΟΝΕ. Το 1997 έρχεται η Συνθήκη του Άμστερνταμ να επικυρώσει αυτή του Μάαστριχ και να δώσει έμφαση στο σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των δημοκρατικών αρχών, στην αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας και γενικά στη λήψη μέτρων κοινωνικής πολιτικής.

8.1 Θεσμικό πλαίσιο

Θα αναφερθούν τα κυριότερα άρθρα της Συνθήκης του Άμστερνταμ, τα οποία αφορούν θέματα κοινωνικής πολιτικής και ιδιαίτερα όσα αναφέρονται στην απασχόληση, την παιδεία, την ισότητα των δυο φύλων, το περιβάλλον και τη μεταναστευτική πολιτική.⁶⁹

Στο Άρθρο 136 (πρώην άρθρο 117 της συνθήκης του Μάαστριχ) αναφέρεται: “Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη, έχοντας υπόψη τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα όπως αυτά που ορίζονται στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη που υπογράφηκε στο Τορίνο στις 18 Οκτωβρίου 1961, και στον Κοινοτικό Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων του 1989, έχουν ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, ώστε να καταστήσουν δυνατή την εναρμόνισή τους με παράλληλη διατήρηση της προόδου, την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο και την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση του αποκλεισμού”.

69. <http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/Amsterdam.html>, 02/04/2004

Άρθρο 137 (πρώην άρθρο 118): “Προκειμένου να υλοποιήσει τους στόχους του άρθρου 136, η Κοινότητα υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στους ακόλουθους τομείς:

- βελτίωση, ιδιαιτέρως, του περιβάλλοντος εργασίας, με σκοπό την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων,
- όροι εργασίας,
- ενημέρωση και διαβούλευση με τους εργαζομένους,
- αφομείωση των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας προσώπων, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 150,
- ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία”.

Άρθρο 140 (πρώην άρθρο 118Γ): “Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του άρθρου 136 και με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσας Συνθήκης, η Επιτροπή προώθει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και διευκολύνει το συντονισμό της δράσης τους σε όλους τους τομείς της κοινωνικής πολιτικής που υπάγονται στο παρόν κεφάλαιο, ιδίως επί θεμάτων που έχουν σχέση με:

- την απασχόληση,
- το εργατικό δίκαιο και τους όρους εργασίας,
- την επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση,
- την κοινωνική ασφάλιση,
- την προστασία από τα επαγγελματικά ατυχήματα και ασθένειες,
- την υγιεινή της εργασίας,
- το συνδικαλιστικό δικαίωμα και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.

Προς το σκοπό αυτόν, η Επιτροπή, ενεργώντας σε διαρκή συνεννόηση με τα κράτη μέλη, εκπονεί μελέτες, εκφέρει γνώμες και διοργανώνει διαβουλεύσεις, τόσο για τα προβλήματα που ανακύπτουν σε εθνικό επίπεδο όσο και για τα προβλήματα που ενδιαφέρουν διεθνείς οργανισμούς.

Πριν διατυπώσει τις γνώμες που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, η Επιτροπή συμβουλευέται την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή”.

Άρθρο 141 (πρώην άρθρο 119): “1. Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει την αρχή της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «αμοιβή» νοούνται οι συνήθεις βασικοί ή κατώτατοι μισθοί ή αποδοχές και όλα τα άλλα οφέλη, που παρέχονται άμεσα ή έμμεσα, σε χρήματα ή σε είδος από τον εργοδότη στον εργαζόμενο λόγω της σχέσης εργασίας. Η ισότητα αμοιβής χωρίς διακρίσεις φύλου, συνεπάγεται:

α) ότι η αμοιβή που παρέχεται για όμοια εργασία που αμείβεται κατ' αποκοπήν καθορίζεται με βάση την ίδια μονάδα μετρήσεως,

β) ότι η αμοιβή που παρέχεται για εργασία που αμείβεται με βάση τη χρονική διάρκεια είναι η ίδια για όμοια θέση εργασίας.

3. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251, και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, θεσπίζει μέτρα με τα οποία εξασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της ισότητας αμοιβής για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας.

4. Προκειμένου να εξασφαλιστεί εμπράκτως η πλήρης ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην εργασία, η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν μέτρα που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα, τα οποία διευκολύνουν το λιγότερο εκπροσωπούμενο φύλο να συνεχίσει μια επαγγελματική δραστηριότητα ή προλαμβάνουν ή αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα στην επαγγελματική σταδιοδρομία”.

Άρθρο 149 (πρώην άρθρο 126): “1. Η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία.

2. Η δράση της Κοινότητας έχει ως στόχο:

- να αναπτύσει την ευρωπαϊκή διάσταση της παιδείας, μέσω ιδίως της εκμάθησης και της διάδοσης των γλωσσών των κρατών μελών,
- να ευνοεί τη κινητικότητα φοιτητών και εκπαιδευτικών, μεταξύ άλλων και μέσω της ακαδημαϊκής αναγνώρισης διπλωμάτων και περιόδων σπουδών,
- να προώθει τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και ιδρυμάτων,
- να αναπτύσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών,

- να ευνοεί την ανάπτυξη των ανταλλαγών νέων, καθώς και οργανωτών κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων,

- να ενθαρύνει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης εξ' αποστάσεως.

3. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα παιδείας, και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

4. Προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου, το Συμβούλιο:

- αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 251 και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και με την Επιτροπή των Περιφερειών, θεσπίζει δράσεις ενθάρυνσης, χωρίς να εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών,

- αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία προτάσεις της Επιτροπής, διατυπώνει συστάσεις”.

Άρθρο 174 (πρώην άρθρο 130P): “1. Η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος συμβάλλει στην επιδίωξη των εξής στόχων:

- τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος,

- τη προστασία της υγείας του ανθρώπου,

- τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων,

- την προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκοσμίων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

2. Η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας. Στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα εναρμόνισης που ανταποκρίνονται σε ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος περιλαμβάνουν, όπου ενδείκνυται, ρήτρα διασφάλισης που εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να λαμβάνουν, για μη οικονομικούς περιβαλλοντικούς λόγους, προσωρινά μέτρα υποκείμενα σε κοινοτική διαδικασία ελέγχου.

3. Κατά την εκπόνηση της πολιτικής της στον τομέα του περιβάλλοντος, η Κοινότητα λαμβάνει υπόψη:

- τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα,
- τις συνθήκες του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας,
- τα πλεονεκτήματα και τις επιβαρύνσεις που μπορούν να προκύψουν από τη δράση ή την απουσία δράσης,
- την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Κοινότητας στο σύνολό της και την ισόρροπη ανάπτυξη των περιοχών της.

4. Στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους η Κοινότητα και τα κράτη μέλη συνεργάζονται με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς. Ο τρόπος της συνεργασίας της Κοινότητας μπορεί να αποτελεί αντικείμενο συμφωνιών μεταξύ της Κοινότητας και των ενδιαφερομένων τρίτων μερών. Η διαπραγμάτευση και η σύναψη των συμφωνιών αυτών γίνονται σύμφωνα με το άρθρο 300”.

Άρθρο 125 (πρώην άρθρο 109N): “Τα κράτη μέλη και η Κοινότητα εργάζονται, σύμφωνα με τον παρόντα Τίτλο, για την ανάπτυξη συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση, και δη για να προάγουν τη δημιουργία εξειδικευμένου, εκπαιδευμένου και ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού, και αγοράς εργασίας ανταποκρινόμενης στις εξελίξεις της οικονομίας, προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους που ορίζονται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στο άρθρο 2 της παρούσας Συνθήκης”.

Άρθρο 128 (πρώην άρθρο 109Π): “1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξετάζει κατ’ έτος την κατάσταση της απασχόλησης στην Κοινότητα και εκδίδει σχετικά συμπεράσματα, βάσει κοινής ετήσιας έκθεσης του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

2. Βάσει των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Επιτροπή Απασχόλησης που αναφέρεται στο άρθρο 130, χαράζει κατ’ έτος κατευθυντήριες γραμμές, τις οποίες τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη στις πολιτικές τους για την απασχόληση. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές συνάδουν προς τους γενικούς προσανατολισμούς που διαμορφώνονται δυνάμει του άρθρου 99 παράγραφος 2.

3. Κάθε κράτος μέλος υποβάλλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή ετήσια έκθεση για τα κυριότερα μέτρα που λαμβάνει κατ’ εφαρμογή της πολιτικής του για την απασχόληση, υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση που αναφέρονται στην παράγραφο 2.

4. Κάθε χρόνο το Συμβούλιο βάσει των εκθέσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 και αφού λάβει τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης, εξετάζει την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών, υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Το Συμβούλιο αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από σύσταση της Επιτροπής, δύναται, εάν το κρίνει σκόπιμο, υπό το πρίσμα της εξέτασης αυτής, να απευθύνει συστάσεις προς τα κράτη μέλη.

5. Βάσει των πορισμάτων αυτής της εξέτασης, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υποβάλλουν, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κοινή ετήσια έκθεση σχετικά με την κατάσταση της απασχόλησης στην Κοινότητα και την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση”.

Άρθρο 63 (πρώην άρθρο 73Κ): “Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 67, εντός πέντε ετών από την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, θεσπίζει:

1) Μέτρα περί ασύλου, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης της 28^{ης} Ιουλίου 1951 και το Πρωτόκολλο της 31^{ης} Ιανουαρίου 1967 περί Καθεστώτος των Προσφύγων, και σύμφωνα με άλλες σχετικές συμβάσεις στους ακόλουθους τομείς:

α) κριτήρια και μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας,

β) ελάχιστες προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη,

γ) ελάχιστες προδιαγραφές για την αναγνώριση υπηκόων τρίτων χωρών ως προσφύγων,

δ) ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν ή ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.

2) Μέτρα περί προσφύγων και εκτοπισθέντων, στους ακόλουθους τομείς:

α) ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από τρίτες χώρες, οι οποίοι δεν μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, και σε άλλα πρόσωπα που χρειάζονται, για άλλους λόγους, διεθνή προστασία,

β) επιδίωξη δίκαιης κατανομής των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής προσφύγων και εκτοπισθέντων.

3) Μέτρα περί μεταναστευτικής πολιτικής στους ακόλουθους τομείς:

α) προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής και προδιαγραφές διαδικασιών κατά τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής μακράς διάρκειας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην επανένωση οικογενειών,

β) παράνομη μετανάστευση και παράνομη διαμονή, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού παρανόμως διαμενόντων.

4) Μέτρα που καθορίζουν τα δικαιώματα και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος δύνανται να διαμένουν σε άλλα κράτη μέλη.

Τα μέτρα, τα οποία θεσπίζονται από το Συμβούλιο, σύμφωνα με τα σημεία 3) και 4), δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν στους εν λόγω τομείς διατάξεις του εθνικού δικαίου που συμβιβάζονται προς την παρούσα Συνθήκη και προς διεθνείς συμφωνίες.

Μέτρα τα οποία θα θεσπιστούν σύμφωνα με το σημείο 2)στοιχείο β), το σημείο 3)στοιχείο α) και το σημείο 4), δεν υπόκεινται στην προαναφερόμενη περίοδο των πέντε ετών”.

8.2 Τομείς παρέμβασης της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει η παρουσίαση των στόχων που έχει θέσει η ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική στους τομείς της απασχόλησης, της ισότητας, της μεταναστευτικής πολιτικής, του περιβάλλοντος και της εκπαίδευσης. Επίσης θα παρουσιαστούν ορισμένα κοινοτικά προγράμματα δράσης για την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί.

8.2.1 Απασχόληση-Ανεργία

Σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου στις 22 Ιουλίου 2003 υιοθετούνται οι παρακάτω ειδικές κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες συνιστούν προτεραιότητες δράσης για τις πολιτικές των κρατών μελών. Οι κατευθυντήριες γραμμές είναι:⁷⁰

70. <http://www.europa.com>, 22/04/2004

“1. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΕΡΓΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΕΡΓΟΥΣ

Τα κράτη μέλη θα αναπτύξουν και θα εφαρμόσουν ενεργητικά και προληπτικά μέτρα για τους ανέργους και τους αέργους με σκοπό να εμποδίζουν την εισροή τους στη μακροχρόνια ανεργία και να προωθούν τη βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας, τόσο των ανέργων όσο και των αέργων. Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη:

α) εξασφαλίζουν ότι παρέχεται στους αιτούντες εργασία, από τα πρώτα στάδια της περιόδου ανεργίας, έγκαιρος προσδιορισμός των αναγκών, καθώς και υπηρεσίες, όπως συμβουλές και προσανατολισμός, βοήθεια κατά την αναζήτηση εργασίας και εξατομικευμένα σχέδια δράσης·

β) βάσει του ανωτέρω προσδιορισμού, παρέχουν στους αιτούντες εργασία πρόσβαση σε αποτελεσματικά και αποδοτικά μέτρα που ενισχύουν την απασχολησιμότητα και τις δυνατότητες ένταξης, με ιδιαίτερη προσοχή στους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες στην αγορά εργασίας.

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι:

- σε κάθε άνεργο προσφέρεται η δυνατότητα νέας αρχής πριν από την πάροδο έξι μηνών ανεργίας, αν πρόκειται για νέους, και δώδεκα μηνών ανεργίας, αν πρόκειται για ενήλικους, με τη μορφή κατάρτισης, επανεκπαίδευσης, εξάσκησης στην εργασία, θέσης εργασίας ή άλλων μέτρων απασχόλησης, σε συνδυασμό με την κατάλληλη βοήθεια για αναζήτηση εργασίας,

- έως το 2010, το 25 % των μακροχρόνια ανέργων να συμμετέχουν σε κάποιο ενεργητικό μέτρο υπό μορφή κατάρτισης, επανεκπαίδευσης, εξάσκησης στην εργασία ή άλλων μέτρων απασχόλησης, με στόχο τη επίτευξη του μέσου όρου των τριών περισσότερο προηγμένων κρατών μελών·

γ) εκσυγχρονίζουν και ενισχύουν τους θεσμούς της αγοράς εργασίας, ιδίως τις υπηρεσίες απασχόλησης·

δ) μεριμνούν για την τακτική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των προγραμμάτων για την αγορά εργασίας και τα αναθεωρούν αναλόγως.

2. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

Τα κράτη μέλη θα ενθαρρύνουν τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων

εργασίας, ενισχύοντας το επιχειρηματικό πνεύμα, την καινοτομία, την επενδυτική ικανότητα και ένα ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον για όλες τις επιχειρήσεις. Ιδιαίτερη προσοχή αποδίδεται στην αξιοποίηση του δυναμικού δημιουργίας θέσεων εργασίας των νέων επιχειρήσεων, του τομέα των υπηρεσιών και της E & >ISO_1>A. >ISO_7> Υποστηριζόμενες από την διαδικασία συγκριτικής βαθμολόγησης της πολιτικής για τις επιχειρήσεις και την εφαρμογή του ευρωπαϊκού χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις, οι προτεραιότητες πολιτικής θα εστιάζονται:

- στην απλοποίηση και τη μείωση των διοικητικών και κανονιστικών επιβαρύνσεων για νέες επιχειρήσεις, ΜΜΕ και για την πρόσληψη προσωπικού, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε κεφάλαια για τις νέες επιχειρήσεις, τις νέες και τις υπάρχουσες ΜΜΕ και επιχειρήσεις που έχουν προοπτικές μεγάλης ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας (βλέπε επίσης ΓΠΟΠ, κατευθυντήρια γραμμή 11),
- στην προώθηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για δεξιότητες σχετικές με τη διοίκηση επιχειρήσεων και στην παροχή στήριξης, και μέσω της κατάρτισης, για να έχουν όλοι τη δυνατότητα να σταδιοδρομήσουν επιχειρηματικά.

3. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα κράτη μέλη θα διευκολύνουν την προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των εταιρειών στις αλλαγές, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για ευελιξία και ασφάλεια και δίνοντας έμφαση στον καίριο ρόλο των κοινωνικών εταίρων εν προκειμένω.

Τα κράτη μέλη θα αναθεωρήσουν και, ενδεχομένως, θα τροποποιήσουν τις υπερβολικά περιοριστικές ρυθμίσεις της νομοθεσίας για την απασχόληση, οι οποίες επηρεάζουν τη δυναμική της αγοράς εργασίας και την απασχόληση των ομάδων εκείνων που έχουν δύσκολη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, θα αναπτύξουν τον κοινωνικό διάλογο, θα προαγάγουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη και θα λάβουν άλλα κατάλληλα μέτρα για την προώθηση:

- της ποικιλομορφίας των συμβατικών και άλλων εργασιακών ρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων ρυθμίσεων του χρόνου εργασίας, ευνοώντας την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, την καλύτερη ισορροπία ιδιωτικού και επαγγελματικού βίου, καθώς και ευελιξίας και ασφάλειας,
- της πρόσβασης των εργαζομένων, ιδίως των εργαζομένων με χαμηλό επίπεδο ειδίκευσης, στην κατάρτιση,

- καλύτερων εργασιακών συνθηκών, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειας· οι πολιτικές θα αποβλέπουν συγκεκριμένα να επιτύχουν: ουσιαστική μείωση του ποσοστού επίπτωσης των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών,
- του σχεδιασμού και της διάδοσης καινοτόμων και βιώσιμων μορφών οργάνωσης της εργασίας, οι οποίες ενισχύουν την παραγωγικότητα και την ποιότητα στην εργασία,
- της πρόληψης και της θετικής διαχείρισης των οικονομικών αλλαγών και αναδιαρθρώσεων.

Τα κράτη μέλη θα αντιμετωπίσουν το έλλειμμα εργατικού δυναμικού και τις στενώσεις της αγοράς με σειρά μέτρων, όπως η προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας και η άρση των εμποδίων για τη γεωγραφική κινητικότητα, ιδίως με την υλοποίηση του σχεδίου δράσης για τις δεξιότητες και την κινητικότητα, τη βελτίωση της αναγνώρισης και της διαφάνειας των τίτλων σπουδών και των προσόντων, τη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης και συντάξεων, την παροχή των κατάλληλων κινήτρων στα συστήματα φορολογίας και παροχών και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές με την αγορά εργασίας πτυχές της μετανάστευσης.

Η διαφάνεια της απασχόλησης και των ευκαιριών για κατάρτιση, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, θα πρέπει να αυξηθεί ώστε να ενισχυθεί η καλύτερη αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης εργατικού δυναμικού. Συγκεκριμένα, έως το 2005, οι αιτούντες εργασία σε όλη την Κοινότητα θα πρέπει να είναι σε θέση να συμβουλευούνται όλες τις κενές θέσεις εργασίας διαμέσου των υπηρεσιών απασχόλησης των κρατών μελών.

4. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Τα κράτη μέλη θα υλοποιήσουν στρατηγικές για τη διά βίου μάθηση, μεταξύ άλλων και μέσω της βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να εφοδιασθούν όλοι με τις δεξιότητες που απαιτεί ένα σύγχρονο εργατικό δυναμικό σε μια κοινωνία που θα βασίζεται στη γνώση, προς όφελος της εξέλιξης της σταδιοδρομίας τους και για τη μείωση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και των στενώσεων της αγοράς εργασίας. Ανάλογα με τις εθνικές προτεραιότητες, οι πολιτικές θα αποβλέπουν ιδίως στην επίτευξη των ακόλουθων αποτελεσμάτων έως το 2010:

- τουλάχιστον 85 % των ατόμων ηλικίας 22 ετών στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- το μέσο επίπεδο συμμετοχής στη δια βίου μάθηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 12,5 % του ενεργού ενήλικου πληθυσμού (ηλικιακή ομάδα 25-64).

Οι πολιτικές θα αποβλέπουν ιδιαίτερα σε αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο δυναμικό. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να υπάρχει σημαντική αύξηση στην επένδυση των επιχειρήσεων για την κατάρτιση των ενηλίκων, με σκοπό την προώθηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της παράτασης του επαγγελματικού βίου. Θα διευκολυνθούν οι παραγωγικές επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό από τους εργοδότες και τους εργαζομένους.

5. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

Τα κράτη μέλη θα εξασφαλίσουν ότι υπάρχει επαρκώς διαθέσιμο εργατικό δυναμικό και ευκαιρίες απασχόλησης για τη στήριξη της οικονομικής μεγέθυνσης και της απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψη την κινητικότητα στην αγορά εργασίας, όπως ορίζεται στην ειδική κατευθυντήρια γραμμή 3. Ιδίως:

- θα αυξήσουν τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, αξιοποιώντας το δυναμικό όλων των ομάδων του πληθυσμού, μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης που θα εστιάζεται στη διαθεσιμότητα και την ελκυστικότητα των θέσεων εργασίας, στην ανταμοιβή της εργασίας, στην αύξηση των δεξιοτήτων και στην παροχή κατάλληλων μέτρων στήριξης,
- θα προωθήσουν την παράταση του επαγγελματικού βίου, ιδίως με τη διαμόρφωση εργασιακών συνθηκών που θα ευνοούν τη συγκράτηση θέσεων εργασίας -όπως η πρόσβαση στη συνεχή κατάρτιση, αναγνωρίζοντας την ιδιαίτερη σημασία της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, καινοτόμες και ευέλικτες μορφές οργάνωσης της εργασίας- και καταργώντας τα κίνητρα για πρόωρη έξοδο από την αγορά εργασίας, κυρίως με τη μεταρρύθμιση των συστημάτων πρόωρης συνταξιοδότησης και εξασφαλίζοντας ότι θα ανταμείβεται όποιος παραμένει ενεργός στην αγορά εργασίας· και ενθαρρύνοντας τους εργοδότες να απασχολούν εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας.

Συγκεκριμένα, οι πολιτικές θα αποβλέπουν στην αύξηση, έως το 2010, κατά πέντε έτη, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, της πραγματικής μέσης ηλικίας εξόδου από την

αγορά εργασίας (η ηλικία αυτή εκτιμάται ότι είναι 59,9 το 2001). Οι κοινωνικοί εταίροι έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν εν προκειμένω. Όλοι οι εθνικοί στόχοι θα πρέπει να είναι συνεπείς προς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες εθνικές συνθήκες, - και, όπου απαιτείται, θα αποδίδουν τη δέουσα σημασία στο πρόσθετο εργατικό δυναμικό που προέρχεται από τη μετανάστευση.

6. ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Τα κράτη μέλη, μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, που συνδυάζει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και ειδικές παρεμβάσεις πολιτικής, θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και θα επιτύχουν ουσιαστική μείωση των διαφορών μεταξύ των φύλων ως προς τα ποσοστά απασχόλησης, ανεργίας και τις αμοιβές μέχρι το 2010. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων έχει καίρια σημασία εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, οι πολιτικές θα αποβλέπουν στην επίτευξη, έως το 2010, ουσιαστικής μείωσης της διαφοράς μεταξύ των φύλων ως προς τις αμοιβές σε κάθε κράτος μέλος, με στόχο την εξάλειψή της μέσω μιας πολύπλευρης προσέγγισης που θα εστιάζεται στους παράγοντες που δημιουργούν την ψαλίδα των αμοιβών, καθώς και στις τομεακές και επαγγελματικές διακρίσεις στην αγορά εργασίας, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την κατάταξη των καθηκόντων και τα συστήματα αμοιβών, την ευαισθητοποίηση και τη διαφάνεια. Ιδιαίτερη προσοχή θα αποδίδεται στο συνδυασμό επαγγελματικού και ιδιωτικού βίου, κυρίως με την παροχή υπηρεσιών φροντίδας για τα παιδιά και άλλα εξαρτώμενα μέλη, ενθαρρύνοντας την κατανομή των οικογενειακών και των επαγγελματικών ευθυνών και διευκολύνοντας την επιστροφή στην εργασία μετά από περίοδο αδείας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να απαλείψουν τα αντικίνητρα στη συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και να επιδιώκουν, λαμβάνοντας υπόψη την απαίτηση για υπηρεσίες φροντίδας των παιδιών και σύμφωνα με τα εθνικά δεδομένα φροντίδας των παιδιών, να προσφέρουν μέχρι το 2010 υπηρεσίες φροντίδας των παιδιών σε τουλάχιστον 90 % των παιδιών ηλικίας από τριών ετών έως και την ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης και τουλάχιστον 33 % των παιδιών κάτω των τριών ετών.

7. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΕ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα κράτη μέλη θα ενισχύσουν την ένταξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην αγορά εργασίας, παραδείγματος χάριν όσων εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης, ατόμων με αναπηρία, μεταναστών και εθνοτικών μειονοτήτων, αναπτύσσοντας την απασχολησιμότητά τους, αυξάνοντας τις ευκαιρίες για εύρεση εργασίας και προλαμβάνοντας κάθε μορφής διάκριση εις βάρος τους.

Συγκεκριμένα, οι πολιτικές θα επιδιώξουν να επιτύχουν ως το 2010:

- μέσο ποσοστό ανθρώπων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο στην ΕΕ το οποίο να μην υπερβαίνει το 10 %,
- σημαντική μείωση σε κάθε κράτος μέλος της ψαλίδας ως προς την ανεργία ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, σύμφωνα με οιοσδήποτε εθνικούς στόχους και ορισμούς,
- σημαντική μείωση σε κάθε κράτος μέλος της ψαλίδας στα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των εχόντων την ιθαγένεια της ΕΕ και των μη εχόντων την ιθαγένεια της ΕΕ, σύμφωνα με οιοσδήποτε εθνικούς στόχους.

8. ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΥΣΑ ΜΕΣΩ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ

Τα κράτη μέλη θα μεταρρυθμίσουν το σύστημα παροχής οικονομικών κινήτρων ώστε η εργασία να καθίσταται οικονομικά συμφέρουσα και να ενθαρρύνονται οι άντρες και οι γυναίκες να αναζητούν εργασία, να αρχίζουν και να συνεχίζουν να εργάζονται. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν τις κατάλληλες πολιτικές με στόχο τη μείωση του αριθμού των φτωχών εργαζομένων. Θα αναθεωρήσουν και, όπου απαιτείται, θα μεταρρυθμίσουν τα συστήματα φορολογίας και παροχών και την αλληλεπίδρασή τους, προκειμένου να εξαιρεθούν οι παγίδες της ανεργίας, της φτώχειας και της αεργίας και να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή στην αγορά εργασίας των γυναικών, των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης, των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, των ατόμων με αναπηρία και όσων είναι απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας.

Τα κράτη μέλη, διατηρώντας επαρκές επίπεδο κοινωνικής προστασίας, θα επανεξετάσουν ιδίως τα ποσοστά αντικατάστασης και τη διάρκεια των παροχών· θα εξασφαλίσουν αποτελεσματική διαχείριση των παροχών, ιδίως σε συνδυασμό με αποτελεσματική αναζήτηση εργασίας, καθώς και πρόσβαση σε μέτρα ενεργοποίησης προς υποστήριξη της απασχολησιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη την ατομική

κατάσταση· θα εξετάσουν το ενδεχόμενο χορήγησης παροχών λόγω εργασίας· και θα εργασθούν με σκοπό την εξάλειψη των παγίδων της ανεργίας.

Συγκεκριμένα, οι πολιτικές θα αποβλέπουν στην επίτευξη, έως το 2010, σημαντικής μείωσης των υψηλών οριακών φορολογικών συντελεστών και, όπου χρειάζεται, της φορολογικής επιβάρυνσης για τους χαμηλόμισθους εργαζομένους, ανάλογα με τις εθνικές συνθήκες.

9. ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΑΔΗΛΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν και να εφαρμόζουν ευρείες δράσεις και μέτρα για την εξάλειψη της αδήλωτης εργασίας, που θα συνδυάζουν την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την άρση των αντικινήτρων και την παροχή κατάλληλων κινήτρων στα συστήματα φορολογίας και παροχών, τη βελτίωση της ικανότητας επιβολής του νόμου και την εφαρμογή κυρώσεων. Θα πρέπει να καταβάλλουν τις απαραίτητες προσπάθειες, σε εθνικό επίπεδο και επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να γίνει γνωστή η έκταση του προβλήματος και να συντελεσθεί πρόοδος σε εθνικό επίπεδο.

10. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν μια ευρεία προσέγγιση για μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων ως προς την απασχόληση και την ανεργία. Οι δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο, στην κοινωνική οικονομία επίσης, θα πρέπει να υποστηρίζονται και να ενθαρρύνονται οι εταιρικές σχέσεις μεταξύ όλων των σχετικών φορέων. Τα κράτη μέλη:

- θα προαγάγουν ευνοϊκούς όρους για τη δραστηριότητα και τις επενδύσεις στον ιδιωτικό τομέα σε περιοχές που υστερούν,
- θα εξασφαλίζουν ότι η στήριξη από δημόσιες πηγές σε περιοχές που υστερούν εστιάζεται στις επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό και σε γνώσεις, καθώς και στη δέουσα υποδομή”.

Στον Νέο Οδηγό Κοινοτικών Προγραμμάτων 2000-2005 υπάρχουν τα εξής προγράμματα όσον αφορά την απασχόληση:

- ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ “ΤΡΙΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ”

Σκοπός του προγράμματος είναι η ανάγκη αναζήτησης νέων μεθόδων ανάπτυξης της απασχόλησης με παράλληλη ανταπόκριση στις ανάγκες στις οποίες ούτε το κράτος ούτε η αγορά δεν φαίνεται σήμερα να μπορούν να ανταποκριθούν ικανοποιητικά.

- ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΑΥΤΟΥΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι η υποστήριξη ενεργειών ενίσχυσης της διακρατικής συνεργασίας των εκπροσώπων των εργαζομένων και των εργοδοτών, στον τομέα της ενημέρωσης, της διαβούλευσης και της συμμετοχής.

8.2.2 Ισότητα των δυο φύλων

Το 5ο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης είναι ένα από τα αναγκαία μέσα για την εφαρμογή της κοινοτικής στρατηγικής πλαισίου στον τομέα της ισότητας των φύλων, που εγκρίθηκε από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2000.⁷¹

Στόχοι

Το πρόγραμμα έχει τους ακόλουθους στόχους:

1.να καλλιεργήσει και να διαδώσει τις αξίες και τις πρακτικές που αποτελούν τα θεμέλια της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών·

2.να βελτιώσει την κατανόηση των ζητημάτων που συνδέονται με την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων και των έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου και των πολλαπλών διακρίσεων εις βάρος των γυναικών·

3.να αναπτύξει την ικανότητα των κυρίων συντελεστών να προάγουν αποτελεσματικά την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, ιδίως με τη στήριξη της ανταλλαγής πληροφοριών και ορθών πρακτικών και της δικτύωσης σε κοινοτικό επίπεδο.

Κοινοτικές δράσεις

Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων, το πρόγραμμα στηρίζει τις ακόλουθες κοινοτικές δράσεις:

1.ευαισθητοποίηση στην παροχή ίσων ευκαιριών, κυρίως με τη διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος μέσω εκδηλώσεων, ενημερωτικών εκστρατειών και δημοσιεύσεων·

71. <http://www.europa.com>, 22/04/2004

2. ανάλυση των παραγόντων και των πολιτικών ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών με τη συλλογή στατιστικών στοιχείων, την εκπόνηση μελετών, την αξιολόγηση του αντίκτυπου ανάλογα με το φύλο, τη χρησιμοποίηση μέσων και μηχανισμών, την ανάπτυξη δεικτών και με την αποτελεσματική διάδοση των αποτελεσμάτων. Η δράση αυτή περιλαμβάνει επίσης την παρακολούθηση της εφαρμογής και επιβολής των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου που αφορούν την ισότητα των φύλων, ώστε να προσδιοριστούν η επίδραση και η αποτελεσματικότητά τους.

3. διακρατική συνεργασία μεταξύ των συντελεστών, με την προώθηση της δικτύωσης και των ανταλλαγών εμπειριών σε κοινοτικό επίπεδο.

Επίσης τα κράτη μέλη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών ώστε να τους εξασφαλίσουν δικαιώματα ίσα με εκείνα των ανδρών όσον αφορά την εκπαίδευση και ιδιαίτερα για να τους εξασφαλίσουν :

- α) Τους ίδιους όρους επαγγελματικού προσανατολισμού, παρακολούθησης σπουδών και απόκτησης διπλώματος στα εκπαιδευτικά ιδρύματα κάθε κατηγορίας, στις αγροτικές ζώνες όπως και στις αστικές ζώνες. Η ισότητα αυτή θα πρέπει να εξασφαλιστεί στην προσχολική, γενική, τεχνική, επαγγελματική και ανώτερη τεχνική εκπαίδευση, όπως και σε κάθε άλλο μέσο επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- β) Το δικαίωμα να παρακολουθούν τα ίδια προγράμματα, να έχουν εκπαιδευτικό προσωπικό με προσόντα της ίδιας τάξης, σχολικούς χώρους και εξοπλισμό της ίδιας ποιότητας.
- γ) Την εξάλειψη κάθε στερεότυπης αντίληψης του ρόλου του άνδρα και της γυναίκας σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις μορφές εκπαίδευσης, ενθαρρύνοντας τη μικτή εκπαίδευση και άλλους τρόπους εκπαίδευσης που θα βοηθήσουν να πραγματοποιηθεί ο σκοπός αυτός και ιδιαίτερα, αναθεωρώντας τα σχολικά βιβλία και τα σχολικά προγράμματα και προσαρμόζοντας τις παιδαγωγικές μεθόδους.
- δ) Τις ίδιες δυνατότητες όσον αφορά τη χορήγηση υποτροφιών και άλλων επιχορηγήσεων για τις σπουδές.
- ε) Τις ίδιες δυνατότητες να παρακολουθούν τα προγράμματα διαρκούς εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων και των προγραμμάτων λειτουργικής στοιχειώδους εκπαίδευσης καθώς και στοιχειώδους εκπαίδευσης για ενήλικους με σκοπό κυρίως να ελαττώσουν το νωρίτερο κάθε απόσταση εκπαίδευσης που υπάρχει στην εκπαίδευση μεταξύ των ανδρών και των γυναικών.

στ) Τη μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης των σπουδών από τις γυναίκες και την οργάνωση προγραμμάτων για κορίτσια και γυναίκες που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο.

ζ) Τις ίδιες δυνατότητες να συμμετέχουν ενεργά στα σπόρ και τη σωματική αγωγή.

η) Τη δυνατότητα να παίρνουν ειδικές πληροφορίες μορφωτικής φύσης που τείνουν να εξασφαλίσουν την υγεία και την ευτυχία των οικογενειών, συμπεριλαμβανομένων σ' αυτές της πληροφόρησης και συμβουλευτικής σχετικά με τον οικογενειακό προγραμματισμό.

Στον Νέο Οδηγό Κοινοτικών Προγραμμάτων 2000-2005 υπάρχουν τα εξής προγράμματα όσον αφορά την ισότητα:

- **ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ**

Σκοπός του προγράμματος είναι η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, μεταξύ ανδρών και γυναικών, στην εκπόνηση, την εφαρμογή και την παρακολούθηση όλων των πολιτικών και δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών, τηρουμένων των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους.

- **ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

Κύριοι στόχοι των δραστηριοτήτων που θα εφαρμοσθούν στα πλαίσια του παρόντος κανονισμού είναι οι εξής:

α) στήριξη της οριζόντιας ενσωμάτωσης των θεμάτων φύλου σε όλους τους τομείς της συνεργασίας για την ανάπτυξη, λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη το νομικό και πραγματικό καθεστώς γυναικών και ανδρών, τις ανάγκες τους και τη συμβολή τους στην κοινωνία και την οικογένεια στήριξη της αποδοχής μιας προσέγγισης που θα λαμβάνει υπόψη τα θέματα φύλου κατά την εκπόνηση, το σχεδιασμό και την εφαρμογή κοινοτικών πολιτικών και παρεμβάσεων στον τομέα της ανάπτυξης, σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο, καθώς και κατά την παρακολούθηση της εφαρμογής και την αξιολόγησή τους,

β) στήριξη και διευκόλυνση της ένταξης δράσεων στον τομέα των μείζονων ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, σε αρκούντως μεγάλη κλίμακα, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στους πόρους, τις υπηρεσίες και τη συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή, στην οριζόντια ενσωμάτωση των κοινοτικών παρεμβάσεων υπέρ της ανάπτυξης,

γ) πρόοδος ώστε να επιτευχθεί κατά το 2003 μια κατάσταση, όπου ένα σημαντικά αυξημένο ποσοστό κοινοτικών παρεμβάσεων θα καλύπτει τα κριτήρια ΟΟΣΑ για την ένταξη των θεμάτων φύλου ή τη θετική δράση,

δ) ανάπτυξη και ενθάρυνση των δημοσίων και ιδιωτικών ενδογενών δυνατοτήτων των αναπτυσσόμενων χωρών που μπορούν να αναλάβουν την πρωτοβουλία και να επωμιστούν την ευθύνη οριζόντιας ενσωμάτωσης των θεμάτων φύλου στην αναπτυξιακή προσπάθεια.

- ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Σκοπός του προγράμματος είναι να ευαισθητοποιηθεί η κοινή γνώμη σχετικά με τη βία που ασκείται κατά των γυναικών, στο οικογενειακό περιβάλλον.

- ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι να ενισχυθεί η όλη θεματική σχετικά με τις γυναίκες ως προτεραιότητα στις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η εξασφάλιση καλύτερης ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των νέων για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

8.2.3 Μετανάστες

Συντονισμός της πολιτικής μετανάστευσης.⁷²

Οι προταθέντες προσανατολισμοί καλύπτουν τη στοχοθέτηση των νομικών διατάξεων που προβλέπονται για την κοινή πολιτική μετανάστευσης και στοχεύουν στη στήριξή της. Δικαίως προβάλλεται η αναγκαία εφαρμογή των διαδικασιών, λαμβανομένων υπόψη των δημογραφικών απαιτήσεων που ενδείκνυνται για να συσχετίσουν αφενός την πολιτική μετανάστευσης και ασύλου και αφετέρου την οικονομική και κοινωνική πολιτική καθώς και να προβάλλουν την αλληλεπίδρασή τους.

A) Διαχείριση μεταναστευτικών ροών.

Προσανατολισμός 1: Σύσταση ευρείας συντονιστικής δράσης για τη διαχείριση της μετανάστευσης σε κρατική κλίμακα.

72. <http://www.europa.com>, 22/04/2004

Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της πολιτικής που διέπει τα στοιχεία του προσανατολισμού. Ωστόσο, εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μια τεχνική ανάλυση. Οι διαδικασίες για τη διαχείριση της μετανάστευσης πρέπει να χαρακτηρίζονται πάντα από την αρχή της αξιοπρέπειας των ανθρώπων που επηρεάζονται από τα μέτρα.

Προσανατολισμός 2: Καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τις δυνατότητες νόμιμης παραμονής στην ΕΕ και τις συνέπειες της παράνομης μετανάστευσης
Ο προσανατολισμός αυτός αφορά τον σημαντικό παράγοντα της πρόληψης παράνομης ή παράτυπης μετανάστευσης. Η έγκυρη ενημέρωση για τις δυνατότητες νόμιμης μετανάστευσης προϋποθέτει όμως την περιεκτική και εύλογη προσέγγιση του ζητήματος της μετανάστευσης. Χωρίς σαφές και διαφανές νομικό πλαίσιο που να εφαρμόζεται στην πράξη, τα μέτρα πρόληψης παραμένουν ανεφάρμοστα.

Προσανατολισμός 3: Ενίσχυση της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης, της μεταφοράς λαθρομεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων
Ο προσανατολισμός θίγει μεν το ζήτημα της προώθησης μιας προσέγγισης που αποσκοπεί στην εξισορρόπηση των υποχρεώσεων ανθρωπιστικού χαρακτήρα, της νόμιμης μετανάστευσης και της καταπολέμησης εγκληματικών δικτύων για τη μεταφορά λαθρομεταναστών και την εμπορία ανθρώπων. Ωστόσο, τα προτεινόμενα μέτρα παρακολούθησης, εισαγωγής κυρώσεων και ενίσχυσης των ελέγχων δεν αντεπεξέρχονται πλήρως στις ανάγκες του φαινομένου. Η ΟΚΕ, στις γνωμοδοτήσεις της με θέμα την "Ανακοίνωση σχετικά με την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης"(1) και την "Ανακοίνωση για την κοινή πολιτική στον τομέα της παράνομης μετανάστευσης"(2) επισημαίνει ότι ένα σημαντικό βήμα είναι η λήψη των απαραίτητων μέτρων νομιμοποίησης προσώπων τα οποία ζουν παράνομα εντός της Κοινότητας λόγω της περιοριστικής πολιτικής μετανάστευσης.

Η παρανομία δεν απορρέει μόνο από την παράνομη είσοδο. Ακόμη και η απώλεια υφιστάμενων δικαιωμάτων παραμονής μπορεί, ανάλογα με τη νομοθεσία του εκάστοτε κράτους μέλους, να οδηγήσει σε κατάσταση παρανομίας.

Η ανάλυση των συνθηκών διαβίωσης υπηκόων τρίτων χωρών και μελών των οικογενειών τους που διαμένουν παράνομα στα κράτη μέλη και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τις δυνατότητες και την καταλληλότητα για νομιμοποίηση θα πρέπει, σύμφωνα με την ΟΚΕ, να ληφθούν επίσης υπόψη κατά τη διαδικασία καθορισμού των προσανατολισμών.

B) Υποδοχή οικονομικών μεταναστών.

Το άνοιγμα της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας προς μια ελεγχόμενη και σύμφωνη με τις ανάγκες μετανάστευση είναι θεμιτό. Η ΟΚΕ ανέλυσε και αξιολόγησε τις σχετικές υπάρχουσες προτάσεις οδηγιών σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών για την άσκηση μισθωτής εργασίας ή ανεξαρτήτου επαγγέλματος(3) και προτείνει μια πιο ενεργό και συντομότερη προσέγγιση όσον αφορά την εισαγωγή νόμιμων δυνατοτήτων μετανάστευσης και προσδίδει μεγάλη σημασία στη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης.

Προσανατολισμός 4: Ανάλυση συνεκτικών και διαφανών μέτρων και διαδικασιών για το άνοιγμα της αγοράς προς του υπηκόους τρίτων χωρών στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση.

Η εξέταση του ζητήματος της συμβολής των μεταναστών στην αγορά εργασίας είναι σημαντική τόσο όσον αφορά την κοινωνική ένταξη αλλά και όσον αφορά την ενίσχυση της δυνατότητας υποδοχής. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη σημασία που αποδίδεται στη συμμετοχή ΜΚΟ και ενώσεων μεταναστών.

Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη η κατάσταση και οι ανάγκες των γυναικών μεταναστών. Προτείνει την ιδιαίτερη ενασχόληση με το εν λόγω ζήτημα στο πλαίσιο των προσανατολισμών της πολιτικής απασχόλησης για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης μέσω πρόσβασης στην απασχόληση και της διασφάλισης ίσων ευκαιριών.

Γ) Σχέσεις εταιρικότητας με τρίτες χώρες.

Προσανατολισμός 5: Ζητήματα πολιτικής μετανάστευσης όσον αφορά τις σχέσεις με τρίτες χώρες

Ο προσανατολισμός σχετίζεται στενά με τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα καθώς και τα ζητήματα πολιτικής ανάπτυξης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της με θέμα την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης(4) παρέθεσε σημαντικά στοιχεία της εταιρικής σχέσης: ενισχυμένη υποστήριξη της οικονομίας και του ανθρώπινου κεφαλαίου στις χώρες προέλευσης, διεύρυνση των δυνατοτήτων κινητικότητας μεταξύ των χωρών προέλευσης και υποδοχής, υποστήριξη των μέτρων οικειοθελούς επαναπατριsmού.

Τα μέτρα που προτείνονται στον προσανατολισμό 5 αποτελούν σημαντικούς παράγοντες της από κοινού προσέγγισης σε ό,τι αφορά το ζήτημα της μετανάστευσης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να αποδοθεί στα μέτρα που σχετίζονται

με την προώθηση της κινητικότητας μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών.

Δ) Ενσωμάτωση υπηκόων τρίτων χωρών.

Προσανατολισμός 6: Ανάπτυξη πολιτικής για την ενσωμάτωση υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια των κρατών μελών. Οι πολιτικές που αφορούν την κοινωνική ένταξη θα πρέπει να ενθαρρυνθούν μέσω ενός σχεδίου ένταξης προσανατολισμένου προς το μέλλον. Αδιαμφισβήτητα, η επιτυχία της κοινής πολιτικής μετανάστευσης εξαρτάται από την ενσωμάτωση των μεταναστών στην χώρα υποδοχής. Η επιτυχία βασίζεται επομένως: στη δίκαιη μεταχείριση, τα ίσα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, τις ίσες ευκαιρίες, την πάταξη των διακρίσεων, την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή.

Η σφαιρική και βιώσιμη πολιτική κοινωνικής ένταξης θα πρέπει να έχει ως στόχο το δικαίωμα της ίσης συμμετοχής στην κοινωνική ζωή αλλά και την εφαρμογή του την πράξη (συμμετοχή και ίσες ευκαιρίες). Για το σκοπό αυτό απαιτείται η προώθηση όλων των πτυχών κοινωνικής ενσωμάτωσης - αγορά εργασίας, εκπαίδευση, γλώσσα, πολιτισμός, κοινωνική, νομική και πολιτική ενσωμάτωση - μεμονωμένες και σε συνάρτηση μεταξύ τους. Μια περαιτέρω σημαντική πτυχή της ένταξης αποτελεί η συμμετοχή στο δημόσιο βίο μέσω της αναγνώρισης συγκεκριμένων δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων τα των πολιτών. Η πολιτική ενσωμάτωσης θα πρέπει να νοείται ως αδιάλειπτο κοινωνικοπολιτικό καθήκον.

Τα μέτρα που αναφέρονται στον προσανατολισμό καλύπτουν τα ζητήματα που αφορούν την ανάπτυξη της πολιτικής ενσωμάτωσης. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σημασία προώθησης της εκμάθησης της γλώσσας που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχία της ενσωμάτωσης. Η γνώση της γλώσσας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στον πολιτιστικό, τον κοινωνικό και τον πολιτικό βίο στη χώρα υποδοχής. Επίσης, με τη βελτίωση των δυνατοτήτων εκμάθησης ξένων γλωσσών στα κράτη μέλη μπορεί να προαχθεί ουσιαστικά η αμοιβαία γνωριμία και κατανόηση, με αποτέλεσμα να διευκολύνεται η αποδοχή και η ενσωμάτωση των μεταναστών.

Η ΟΚΕ εγκρίνει τον ιδιαίτερο ρόλο που προσάπτεται στους τοπικούς και περιφερειακούς παράγοντες, τους κοινωνικούς εταίρους, την κοινωνία των πολιτών και τους ίδιους τους μετανάστες σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή ανάλογων σχεδίων ενσωμάτωσης. Σε πολλά κράτη μέλη μπορεί να αξιοποιηθεί η

εμπειρία των υφιστάμενων δικτύων και κοινωνικών υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στους τομείς παροχής συμβουλών και πλαισίωσης προσφύγων.

8.2.4 Περιβάλλον

Στις 22 Ιουλίου 2002 το Συμβούλιο θέσπισε το 6^ο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον το οποίο έχει τα εξής χαρακτηριστικά:⁷³

“Πεδίο εφαρμογής του προγράμματος

1. Με την παρούσα απόφαση, θεσπίζεται κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, εφεξής καλούμενο "το πρόγραμμα", το οποίο εξετάζει τους βασικούς περιβαλλοντικούς στόχους και προτεραιότητες με βάση μιαν αξιολόγηση της κατάστασης του περιβάλλοντος και των κυρίαρχων τάσεων, συμπεριλαμβανομένων των αναφαινόμενων ζητημάτων για τα οποία η Κοινότητα πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο. Το πρόγραμμα θα πρέπει να προάγει την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πτυχών σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές και να συμβάλλει στην επίτευξη αειφόρου ανάπτυξης σε ολόκληρη τη σημερινή και τη μελλοντική διευρυμένη Κοινότητα. Επίσης, το πρόγραμμα προβλέπει συνεχή προσπάθεια για την επίτευξη των γενικών και επί μέρους περιβαλλοντικών στόχων που έχουν ήδη καθοριστεί από την Κοινότητα.
2. Το πρόγραμμα θέτει τους κύριους γενικούς περιβαλλοντικούς στόχους. Όπου είναι σκόπιμο, καθορίζει επί μέρους στόχους και χρονοδιαγράμματα. Οι γενικοί και επί μέρους στόχοι θα πρέπει να επιτευχθούν πριν από τη λήξη του προγράμματος, εκτός εάν ορίζεται άλλως.
3. Το πρόγραμμα καλύπτει μια δεκαετία από τις 22 Ιουλίου 2002. Οι κατάλληλες πρωτοβουλίες στους διάφορους τομείς πολιτικής προς επίτευξη των γενικών στόχων συνίστανται σε φάσμα μέτρων, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών πράξεων και των στρατηγικών προσεγγίσεων που περιγράφονται στο άρθρο 3. Οι πρωτοβουλίες αυτές θα πρέπει να υποβληθούν βαθμιαία και το αργότερο τέσσερα έτη μετά την έκδοση της παρούσας απόφασης.
4. Οι στόχοι ανταποκρίνονται στις βασικές περιβαλλοντικές προτεραιότητες που πρέπει να αντιμετωπίσει η Κοινότητα στους εξής τομείς:

73. <http://www.europa.com>, 22/04/2004

- κλιματικές αλλαγές,
- φύση και βιοποικιλότητα,
- περιβάλλον, υγεία και ποιότητα ζωής,
- φυσικοί πόροι και απόβλητα.

Άρθρο 2

Αρχές και γενικοί σκοποί

1. Το πρόγραμμα συνιστά το πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής της Κοινότητας κατά τη διάρκειά του, με σκοπό να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της επικουρικότητας και την ποικιλομορφία της κατάστασης σε διάφορες περιοχές της Κοινότητας, και να αποσυνδεθούν οι περιβαλλοντικές πιέσεις από την οικονομική μεγέθυνση. Το πρόγραμμα βασίζεται ιδίως στην αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει", στην αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, καθώς και στην αρχή της αντιμετώπισης της ρύπανσης στην πηγή.

Το πρόγραμμα αποτελεί μια βάση για την περιβαλλοντική διάσταση στην ευρωπαϊκή στρατηγική αειφόρου ανάπτυξης και συμβάλλει στην ενσωμάτωση της μέριμνας για το περιβάλλον σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές, μεταξύ άλλων καθορίζοντας περιβαλλοντικές προτεραιότητες για τη στρατηγική αυτή.

2. Το πρόγραμμα αποσκοπεί στα εξής:

- στην προβολή των κλιματικών αλλαγών ως της σημαντικότερης πρόκλησης της επόμενης δεκαετίας και πέραν αυτής και στην επιδίωξη του μακροπρόθεσμου στόχου σταθεροποίησης των συγκεντρώσεων των αερίων θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα σε επίπεδο το οποίο προλαμβάνει την επικίνδυνη ανθρωπογενή παρέμβαση στο κλιματικό σύστημα. Κατά συνέπεια, γνώμονα του προγράμματος θα αποτελέσει ο μακροπρόθεσμος στόχος για μέγιστη συνολική αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2 °C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα και συγκέντρωση CO₂ κάτω των 550 ppm. Πιο μακροπρόθεσμα, είναι δυνατό να απαιτηθεί η συνολική μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 70 % σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, σύμφωνα με όσα προσδιορίστηκαν στη διακυβερνητική ομάδα για τις κλιματικές αλλαγές (IPCC),
- στην προστασία, τη διατήρηση, την αποκατάσταση και την ανάπτυξη της λειτουργίας των φυσικών συστημάτων, των φυσικών οικοτόπων, της άγριας πανίδας

και χλωρίδας ώστε να ανασταλούν η ερημοποίηση και η απώλεια βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της ποικιλότητας των γενετικών πόρων, τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και παγκοσμίως,

- στη συμβολή σε υψηλό επίπεδο ποιότητας ζωής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών, παρέχοντας ένα περιβάλλον στο οποίο το επίπεδο ρύπανσης δεν θίγει την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και ενθαρρύνοντας την αειφόρο αστική ανάπτυξη,

- στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πόρων και της διαχείρισης των πόρων και των αποβλήτων για να επιτευχθούν περισσότερο βιώσιμες μορφές παραγωγής και κατανάλωσης, αποσυνδέοντας τη χρήση των πόρων και την παραγωγή αποβλήτων από το ρυθμό της οικονομικής μεγέθυνσης και αποσκοπώντας στο να εξασφαλισθεί ότι η κατανάλωση ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων πόρων δεν υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα του περιβάλλοντος.

3. Το πρόγραμμα εξασφαλίζει ότι οι περιβαλλοντικοί γενικοί στόχοι, οι οποίοι θα πρέπει να επικεντρώνονται στα επιτευκτέα περιβαλλοντικά αποτελέσματα, επιτυγχάνονται με τα αποτελεσματικότερα και καταλληλότερα διαθέσιμα μέσα, βάσει των αρχών της παραγράφου 1 και των στρατηγικών προσεγγίσεων του άρθρου 3.

Πρέπει να διασφαλισθεί πλήρως ότι η χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της Κοινότητας γίνεται κατά ολοκληρωμένο τρόπο και ότι εξετάζονται πλήρως όλες οι διαθέσιμες επιλογές και μέσα, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές και τοπικές διαφορές, καθώς και τις οικολογικές ευαίσθητες περιοχές, με έμφαση στα εξής:

- ανάπτυξη ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών για την αύξηση της ευαισθητοποίησης των πολιτών και των τοπικών αρχών,

- εκτεταμένος διάλογος με τους ενδιαφερομένους κύκλους, μεγαλύτερη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και δημόσια συμμετοχή,

- ανάλυση κόστους ωφελείας, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης να εσωτερικεύεται το περιβαλλοντικό κόστος,

- βέλτιστα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα και περαιτέρω βελτίωση των επιστημονικών γνώσεων μέσω της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης,

- δεδομένα και πληροφορίες για την κατάσταση και τις τάσεις του περιβάλλοντος.

4. Το πρόγραμμα προάγει την πλήρη ενσωμάτωση των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές και δράσεις θεσπίζοντας περιβαλλοντικούς γενικούς στόχους και, κατά περίπτωση, επί μέρους στόχους και χρονοδιαγράμματα για τους σχετικούς τομείς πολιτικής.

Επιπλέον, τα μέτρα που προτείνονται και θεσπίζονται υπέρ του περιβάλλοντος θα πρέπει να συνάδουν προς τους γενικούς στόχους των οικονομικών και κοινωνικών πτυχών της αειφόρου ανάπτυξης και αντιστρόφως.

5. Το πρόγραμμα προάγει την υιοθέτηση πολιτικών και προσεγγίσεων που συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη στις χώρες που είναι υποψήφιες για προσχώρηση ("υποψήφιες χώρες"), με βάση τη μεταφορά του κεκτημένου στο εσωτερικό τους δίκαιο και την εφαρμογή του. Η διαδικασία διεύρυνσης θα πρέπει να διατηρεί και να προστατεύει τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των υποψήφιων χωρών, όπως ο πλούτος της βιοποικιλότητας, και θα πρέπει να διατηρεί και να ενισχύει τις τάσεις βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης και χρήσης γης καθώς και τις περιβαλλοντικά σωστές δομές μεταφορών μέσω:

- της ενσωμάτωσης των απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στα κοινοτικά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την ανάπτυξη της υποδομής,
- της προαγωγής της μεταφοράς "καθαρών" τεχνολογιών στις υποψήφιες χώρες,
- εκτεταμένου διαλόγου και ανταλλαγής εμπειριών με τις εθνικές και τοπικές κυβερνήσεις των υποψήφιων χωρών για την αειφόρο ανάπτυξη και διαφύλαξη των ιδιαίτερων περιβαλλοντικών τους χαρακτηριστικών,
- της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών, περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και επιχειρήσεις των υποψήφιων χωρών για να προαχθεί η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχή του κοινού,
- την ενθάρρυνση των διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών και του ιδιωτικού τομέα προκειμένου να στηρίξουν την εφαρμογή του κεκτημένου στις υποψήφιες χώρες και τη συμμόρφωσή τους προς αυτό και να δώσουν τη δέουσα προσοχή στην ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πτυχών στις δραστηριότητες του οικονομικού τομέα.

6. Το πρόγραμμα προάγει:

- τον θετικό και εποικοδομητικό ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ηγετικού εταίρου στην προστασία του παγκόσμιου περιβάλλοντος και στην επιδίωξη αειφόρου ανάπτυξης,
- την ανάπτυξη παγκόσμιας εταιρικής σχέσης για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη,
- την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πτυχών και στόχων σε όλες τις πτυχές των εξωτερικών σχέσεων της Κοινότητας.

Άρθρο 3

Στρατηγικές προσεγγίσεις για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόγων

Οι σκοποί και στόχοι του προγράμματος επιδιώκονται, μεταξύ άλλων, με τα ακόλουθα μέσα:

1. Εκπόνηση νέας κοινοτικής νομοθεσίας και τροποποίηση της υφισταμένης κατά περίπτωση.
2. Προώθηση αποτελεσματικότερης εφαρμογής και επιβολής της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, με την επιφύλαξη του δικαιώματος της Επιτροπής να κινεί διαδικασίες για παράβαση. Γι' αυτό απαιτείται:
 - να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για την καλύτερη τήρηση των κοινοτικών κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση παραβάσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας,
 - να προωθηθεί η θέσπιση βελτιωμένων κανόνων για τη χορήγηση αδειών, την επιθεώρηση, την παρακολούθηση και την επιβολή από τα κράτη μέλη,
 - συστηματικότερη επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στα κράτη μέλη,
 - βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών για τις βέλτιστες πρακτικές εφαρμογής, μεταξύ άλλων μέσω του Ευρωπαϊκού δικτύου για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου του περιβάλλοντος (δίκτυο >ISO_1>IMPEL) >ISO_7>στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του”.

Στον Νέο Οδηγό Κοινοτικών Προγραμμάτων 2000-2005 υπάρχουν τα εξής προγράμματα όσον αφορά το περιβάλλον:

- ΠΙΛΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΩΝ

Σκοπός του προγράμματος είναι η τόνωση της συνεργασίας των κρατών μελών στη συλλογή, συντονισμό και κωδικοποίηση των ορθότερων διαθέσιμων γνώσεων στην Ευρώπη, όσον αφορά τη διαχείριση και την προστασία του περιβάλλοντος σε περιοχές που είναι εκτεθειμένες σε στιγμιαίες πλημμύρες.

- ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ-ΠΑΡΟΧΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι η παροχή χρηματοδοτικών εγγυήσεων για δάνεια που συνάπτονται από Μικρο- μεσαίες επιχειρήσεις, για επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος όπως επίσης και για παροχή σχετικής τεχνικής βοήθειας.

- EUROMANAGEMENT-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Σκοπός του προγράμματος είναι η ανάπτυξη μιας πανευρωπαϊκά εφαρμοζόμενης μεθοδολογίας υποστήριξης βιομηχανικών Μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων που επιθυμούν την εισαγωγή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με τις διατάξεις που θέτει ο κανονισμός EMAS καθώς και ο συνακόλουθος προσδιορισμός και ανάλυση των αδυναμιών και αναγκών που προκύπτουν από την εφαρμογή αυτού του κανονισμού, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης σχετικά με την αναγκαιότητα αναθεώρησης του προαναφερθέντος κανονισμού.

- ΠΕΜΠΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ “ΣΤΟΧΟΣ Η ΑΕΙΦΟΡΙΑ”-ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι χρηματοδότηση γενικών δράσεων πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης για τα προβλήματα του περιβάλλοντος και τις επιπτώσεις τους στη δημόσια υγεία.

- ASIA ECOBEST

Σκοπός του προγράμματος είναι η προώθηση των Ευρωπαϊκών Περιβαλλοντικών Τεχνολογιών στις χώρες της Ασίας, μέσω της ενδυνάμωσης της ανάπτυξης ενός πλαισίου περιβαλλοντικής προστασίας στις χώρες αυτές, της υποστήριξης της έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα των περιβαλλοντικών τεχνολογιών καθώς και της ενθάρυνσης των Ευρωπαϊκών βιομηχανιών να κινηθούν προς τις χώρες αυτές, προσφέροντας τη σχετική τεχνογνωσία.

- LIFE II

Σκοπός του προγράμματος είναι η συμβολή στην ανάπτυξη και την εφαρμογή της Κοινοτικής νομοθεσίας και πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος.

8.2.5 Εκπαίδευση

Βάσει πρότασης της Επιτροπής και των εισηγήσεων των κρατών μελών, το Συμβούλιο ενέκρινε στις 12 Φεβρουαρίου 2001 την έκθεση «Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης». Πρόκειται για το πρώτο έγγραφο που διαγράφει μια σφαιρική και συνεκτική προσέγγιση των εθνικών πολιτικών στον τομέα της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με άξονα τρεις στόχους:⁷⁴

1. βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση
2. διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση σε όλη τη διάρκεια της ζωής
3. άνοιγμα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στον κόσμο.

Η έκθεση αυτή εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 2001 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης, το οποίο ζήτησε να ετοιμαστεί ένα λεπτομερές πρόγραμμα εργασίας. Το πρόγραμμα αυτό εγκρίθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2002 και αποτέλεσε αντικείμενο έκθεσης που υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης στις 15-16 Μαρτίου 2002.

ΣΤΟΧΟΙ

Βάσει των εισηγήσεων των κρατών μελών, η Επιτροπή και το Συμβούλιο καθόρισαν ορισμένους κοινούς στόχους για το μέλλον καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να συμβάλουν στην επίτευξη του στρατηγικού στόχου που τέθηκε στη Λισσαβόνα στις 23 και 24 Μαρτίου 2000 και του οποίου το περιεχόμενο είναι «Να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή».

Η Επιτροπή είχε προσδιορίσει πέντε συγκεκριμένους στόχους (βελτίωση του επιπέδου της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην Ευρώπη, διευκόλυνση και γενίκευση της πρόσβασης στην εκπαίδευση και την κατάρτιση σε όλα τα στάδια της

74. <http://www.europa.com>, 22/04/2004

ζωής, την επικαιροποίηση του ορισμού των δεξιοτήτων βάσει της κοινωνίας της γνώσης, το άνοιγμα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στο τοπικό περιβάλλον, στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο και την αξιοποίηση των πόρων κατά τον βέλτιστο τρόπο) και το Συμβούλιο εστίασε το ενδιαφέρον του στους εξής τρεις στόχους :

Στόχος 1: Βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η εκπαίδευση και η κατάρτιση αντιπροσωπεύουν ένα κατ' εξοχήν μέσο για την κοινωνική και πολιτισμική συνοχή καθώς και ένα σπουδαίο οικονομικό πλεονέκτημα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του δυναμισμού της Ευρώπης. Το ζητούμενο είναι, μεταξύ άλλων, να ενισχυθεί η ποιότητα της κατάρτισης των διδασκόντων και των υπεύθυνων κατάρτισης και να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες για την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων που θα πρέπει να είναι σύγχρονες ώστε να ανταποκρίνονται στις εξελίξεις της κοινωνίας της γνώσης. Στόχος είναι επίσης να βελτιωθούν τα εφόδια των πολιτών σε ό,τι αφορά την ανάγνωση, τη γραφή και την αριθμητική ιδίως στο πλαίσιο των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, τις πολυδύναμες ικανότητες (π.χ.: εκμάθηση της μάθησης, ομαδική εργασία, κ.λ.π.). Η ενίσχυση της ποιότητας του εξοπλισμού των σχολικών ιδρυμάτων και των ιδρυμάτων κατάρτισης με τη βέλτιστη χρήση των πόρων αποτελεί επίσης προτεραιότητα, όπως και η αύξηση των προσλήψεων σε επιστημονικούς και τεχνικούς κλάδους, όπως είναι τα μαθηματικά και οι φυσικές επιστήμες, προκειμένου να εξασφαλισθεί η ανταγωνιστική θέση της Ευρώπης στην αυριανή οικονομία. Η βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σημαίνει τέλος βελτίωση της εξισορρόπησης πόρων και αναγκών, κάτι που θα επιτρέψει στα σχολικά ιδρύματα να πραγματοποιήσουν νέες συμπράξεις που θα τα βοηθήσουν στο νέο τους ρόλο, ο οποίος είναι περισσότερο διαφοροποιημένος απ' ό,τι στο παρελθόν.

Στόχος 2: Διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση

Το ευρωπαϊκό μοντέλο κοινωνικής συνοχής πρέπει να μπορεί να παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης όλων των πολιτών στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, είτε είναι επίσημα είτε είναι άτυπα, ιδίως τη δυνατότητα μετάβασης από ένα σύστημα σπουδών σε ένα άλλο (για παράδειγμα από την επαγγελματική

κατάρτιση στην ανώτατη εκπαίδευση) και αυτό από την παιδική ηλικία έως την ενήλικη ζωή. Το άνοιγμα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, συνοδευόμενο από προσπάθειες για να γίνουν τα συστήματα ελκυστικότερα, δηλαδή περισσότερο προσαρμοσμένα στις ανάγκες των διαφόρων ενδιαφερόμενων ομάδων, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προαγωγή της ενεργού συμμετοχής του πολίτη στα κοινά, των ίσων ευκαιριών και της βιώσιμης κοινωνικής συνοχής.

Στόχος 3: Άνοιγμα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στον κόσμο

Ο στόχος αυτός περιλαμβάνει αφενός τη διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού χώρου της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, μέσω της κινητικότητας και της διδασκαλίας ξένων γλωσσών, και αφετέρου, την ενίσχυση των δεσμών με τον κόσμο της εργασίας, της έρευνας και της κοινωνίας των πολιτών στο σύνολό της.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για καθένα από τους τρεις στρατηγικούς στόχους και τα σημεία-κλειδιά, το Συμβούλιο καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης των επακόλουθων εργασιών μαζί τον κατάλογο των δραστηριοτήτων που βρίσκονται σε εξέλιξη και τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που έχουν ήδη εγκριθεί και που τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί να επιτύχουν.

Όσον αφορά τον πρώτο στόχο («βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης»), τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν είναι:

1. να μειωθεί κατά το ήμισυ, έως το 2010, ο αριθμός των νέων ηλικίας 18-24 ετών που δεν ολοκληρώνουν τον πρώτο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
2. να εξασφαλιστεί, έως το τέλος του 2001, η πρόσβαση όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των ιδρυμάτων κατάρτισης στο Διαδίκτυο και τα πολυμέσα.
3. να ληφθούν μέτρα ώστε, ως το τέλος του 2002, όλοι οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί να έχουν αποκτήσει γνώσεις σχετικές με τη χρήση των τεχνολογιών αυτών.
4. να αυξάνονται ουσιαστικά κάθε χρόνο οι κατά κεφαλήν επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό.

Στο πλαίσιο του δεύτερου στόχου («να διευκολυνθεί η πρόσβαση όλων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση»), τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που πρέπει να επιδιωχθούν είναι:

1. να μειωθεί κατά το ήμισυ, έως το 2010, ο αριθμός των νέων ηλικίας 18-24 ετών που δεν ολοκληρώνουν τον πρώτο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τον τρίτο στόχο («συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ανοικτά στον ευρύτερο κόσμο»), τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που πρέπει να επιδιωχθούν είναι:

1. να ευνοηθεί η κατάρτιση των επικεφαλής των επιχειρήσεων και των αυτοαπασχολούμενων.

2. να ενθαρρυνθεί η εκμάθηση δύο γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλην της μητρικής επί δύο τουλάχιστον διαδοχικά έτη.

3. να ευνοηθεί η κινητικότητα των σπουδαστών, των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και των ερευνητών.

Ανώτατη Εκπαίδευση

Το πλαίσιο για την ανώτατη εκπαίδευση καθορίζεται από τη Συνθήκη της Μπολόνιας. Οι στόχοι και τα κεντρικά σημεία της Συνθήκης της Μπολόνιας είναι:

Η Διακήρυξη της Μπολόνιας έχει ως κεντρικό στόχο τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (European Higher Education Area), μέσω του οποίου και μόνο εκτιμάται ότι μπορεί να διασφαλιστεί αφ' ενός μεν η διεθνής ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής ανώτατης εκπαίδευσης μέσα σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και της γνώσης, αφ' ετέρου δε η αποτελεσματική σύνδεση της ανώτατης εκπαίδευσης με τις ανάγκες της κοινωνίας αλλά και της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη.

Η Διακήρυξη της Μπολόνιας δεν αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός ενιαίου ευρωπαϊκού συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης. Αποσκοπεί απλώς στη σταδιακή σύγκλιση των γενικών δομικών χαρακτηριστικών των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης, έτσι ώστε να διαμορφωθεί ένα κοινό πλαίσιο διάρθρωσης και λειτουργίας τους που θα διασφαλίζει τη συγκρισιμότητα και την αναγνωσιμότητα των ιδιαίτερων στοιχείων τους και των χαρακτηριστικών τους.

Η Διακήρυξη της Μπολόνιας έχει στο επίκεντρό της έξι σημεία:

- Την κινητικότητα φοιτητών και επιστημόνων, με μεγιστοποίηση των παρεχόμενων δυνατοτήτων, με βελτιστοποίηση των όρων και προϋποθέσεων, με ελαχιστοποίηση των εμποδίων και δυσκολιών. Ήδη μάλιστα, η Γαλλία είχε προσδιορίσει την υπόθεση της κινητικότητας ως την προτεραιότητα της στην διάρκεια της Προεδρίας της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σημαντικό ρόλο στην προώθηση της υπόθεσης της κινητικότητας αναμένεται να παίξει και το συμπλήρωμα διπλώματος, το οποίο σε αρκετές χώρες έχει ήδη θεσμοθετηθεί.
- Τη διεύρυνση, γενίκευση, και επέκταση του συστήματος αναγνώρισης διδακτικών μονάδων με την προσμέτρηση μονάδων που αποκτώνται και στο εσωτερικό της κάθε χώρας, ακόμα όμως και μέσα από άτυπες μορφές εκπαίδευσης ή και μέσω πρακτικής και επαγγελματικής εμπειρίας. Στην ουσία, το σύστημα αναγνώρισης διδακτικών μονάδων θα πάψει να έχει ως αποκλειστική χρησιμότητα τη διευκόλυνση της κινητικότητας φοιτητών μεταξύ των διαφόρων χωρών, αλλά επιδιώκεται να μπορεί να χρησιμοποιείται και για τη διευκόλυνση της εσωτερικής κινητικότητας, όπως επίσης και για την υλοποίηση θεσμών διαβίου εκπαίδευσης.
- Τη διαμόρφωση όρων και προϋποθέσεων ανάπτυξης υπερεθνικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων μέσω συνεργασιών τύπου franchising. Το σημείο αυτό αποσκοπεί στην ουσία στο να διευκολύνει την ευρωπαϊκή ανώτατη εκπαίδευση στην ανάπτυξη εκτός Ευρώπης, και στον ευρύτερο διεθνή χώρο, εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών σε ανταγωνιστική βάση, κυρίως σε σχέση με τις ΗΠΑ. Η ανάπτυξη όμως της λογικής των πρωτοβουλιών τύπου franchising έχει φέρει στην επιφάνεια το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη κυρίως οι μεσογειακές χώρες, και με ιδιαίτερη έμφαση η Ελλάδα και η Πορτογαλία, οι οποίες δέχονται μια όλο και πιο έντονη επίθεση εξαγωγής εκπαιδευτικών υπηρεσιών ανώτατου επιπέδου, κυρίως από Βρετανικά αλλά και από Γαλλικά πανεπιστήμια. Το θέμα πλέον έχει έλθει στο επίκεντρο των προβληματισμών στο πλαίσιο της Διακήρυξης της Μπολόνιας, και ήδη αναζητούνται οι κατάλληλες ενέργειες, προϋποθέσεις και ασφαλιστικές δικλείδες ώστε να αποκοπεί ή έστω να περιοριστεί μέσα σε ελεγχόμενα πλαίσια η τάση αυτή. Στόχος είναι να αποτραπούν, αφ' ενός μεν η διαφενόμενη εμπορευματοποίηση της παρεχόμενης μέσω τέτοιων διαδικασιών ανώτατης εκπαίδευσης, αφ' ετέρου δε οι ποιοτικές εκπτώσεις οι οποίες χαρακτηρίζουν τις γνωστές μέχρι σήμερα πρωτοβουλίες στις μεσογειακές

χώρες. Τα παραπάνω αποτελούν και τα κεντρικά σημεία της σχετικής ανάλυσης που έχει υποβάλει στη Συνομοσπονδία των Συνόδων Πρυτάνεων των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο πρόεδρος της, ο Πορτογάλος Sergio Machado dos Santos, πρώην πρύτανης του πανεπιστημίου του Minho.

- Την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της διασφάλισης και της αξιολόγησης της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης. Ήδη, οδηγούμαστε σε μια ευρύτερη συνεννόηση ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες ως προς το ζήτημα της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης. Από τον Μάρτιο του 2000 έχει συσταθεί το Ευρωπαϊκό Δύκτιο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ENQA-European Network for Quality Assurance in Higher Education), στο οποίο συμμετέχουν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες με τα εθνικά τους κέντρα αξιολόγησης της ποιότητας ή με τα Υπουργεία Παιδείας. Η εξέλιξη αυτή δείχνει ότι και η Ελλάδα πρέπει να προχωρήσει στη θεσμοθέτηση ενός ανάλογου εθνικού συστήματος αξιολόγησης, μια και είναι από τις ελάχιστες ευρωπαϊκές χώρες που δεν διαθέτουν τέτοιο σύστημα. Άλλωστε όλα τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ στην Ελλάδα έχουν πραγματοποιήσει διαδικασίες αξιολόγησης με εξωτερικούς κριτές, είτε μέσω του σχετικού προγράμματος του 1^{ου} ΕΠΕΑΕΚ, είτε συμμετέχοντας στο πρόγραμμα αξιολόγησης που εκτελεί κάθε χρόνο η Οργάνωση των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (CRE).
- Την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Διάστασης της ανώτατης εκπαίδευσης, κυρίως μέσω της ανάπτυξης ενεργών και αποτελεσματικών συνεργασιών μεταξύ των χωρών αλλά και μεταξύ των πανεπιστημίων και των λοιπών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης των διαφόρων χωρών, για την αντιμετώπιση των κοινών και μείζονος σημασίας προβλημάτων, αλλά και για την αναζήτηση κοινών στόχων και στρατηγικών.
- Τη διαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου ανώτατων σπουδών που θα περιέχει ένα πρώτο κύκλο σπουδών (προπτυχιακό) με ορατή συνάφεια προς την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας και με ελάχιστη διάρκεια τριών ετών, και ένα δεύτερο κύκλο σπουδών (μεταπτυχιακό) που θα οδηγεί σε ένα ή σε δύο τίτλους σπουδών για την παρακολούθηση του οποίου προϋπόθεση είναι η ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου σπουδών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε κεντρικό επίπεδο

Κύριο χαρακτηριστικό της οργανωτικής δομής των κοινωνικών υπηρεσιών είναι ο συγκεντρωτισμός. Σε κεντρικό επίπεδο είναι συγκεντρωμένες όλες οι εξουσίες και αρμοδιότητες σε ζητήματα υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Ο κυριότερος φορέας είναι το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υ.Υ.Π.Κ.Α), όπου είναι συγκεντρωμένες οι περισσότερες αρμοδιότητες. Με ζητήματα όμως κοινωνικής πολιτικής είναι επιφορτισμένοι και άλλοι κεντρικοί φορείς όπως το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, οι διάφορες Γραμματείες, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Γενική Γραμματεία Ισότητας, που υπάγονται σε διάφορα υπουργεία, αλλά και οργανισμοί με την νομική μορφή ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ όπως ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας (ΕΟΠ), το Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιλήψεως (ΠΙΚΠΑ), το Κέντρο Βρεφών “ΜΗΤΕΡΑ” που και αυτοί εποπτεύονται και ελέγχονται από το Υ.Υ.Π.Κ.Α.

Ιδιαίτερα ο ΕΟΠ, το ΠΙΚΠΑ και το Κέντρο Βρεφών “ΜΗΤΕΡΑ” έχοντας συγχωνευτεί αποτελούν τον Εθνικό Οργανισμό Κοινωνικής Φροντίδας (ΕΟΚΦ) στον οποίο την υφιστάμενη κατάσταση θα αναφερθούμε. Την παρούσα χρονική στιγμή, σύμφωνα με πληροφορίες που μας έδωσε η διευθύντρια του ΕΟΠ κα. Ε. Χατζηβαρνάβα, ο ΕΟΚΦ βρίσκεται σε ένα μεταβατικό στάδιο αφού αρκετά ΝΠΙΔ και υπηρεσίες που του ανήκαν καταργήθηκαν και μετατράπηκαν σε υπηρεσίες του Περιφερειακού Συστήματος Υγείας και Πρόνοιας (Πε.Σ.Υ.Π) στην περιφέρεια του οποίου λειτουργούν (νόμος 3106/2003). Επίσης σύμφωνα με ανακοίνωση του αρμόδιου Υπουργού κ. Κακλαμάνη τον Απρίλιο, ο ΕΟΚΦ θα μετονομαστεί με προεδρικό διάταγμα σε Ερευνητικό Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Αλυλεγγύης.

Με τον νόμο 3106/2003 οι υπηρεσίες που υπάγονται πλέον στα Πε.Σ.Υ.Π αποτελούν ανεξάρτητες και αποκεντρωμένες υπηρεσιακές μονάδες και θα αναφέρονται ως μονάδες κοινωνικής φροντίδας. Το σύνολο των μονάδων αυτών αποτελείται από:

- Θεραπευτήρια Χρονίων Παθήσεων
- Κέντρα Παιδικής Μέριμνας Αρρένων

- Κέντρα Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ)
- Παιδοπόλεις
- Κέντρα Περίθαλψης Παιδιών
- Οίκοι Ευγηρίας
- Κέντρα Αποθεραπείας - Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης
- Κοινωνικοί Ξενώνες

Αυτές οι μονάδες είναι ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ και αποτελούν φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Την επωνυμία της κάθε μονάδας καθώς και σε ποίο Πε.Σ.Υ.Π ανήκει η κάθε μια ξεχωριστά μπορείτε να το δείτε στο παράρτημα της εργασίας όπου παρατίθεται ο νόμος 3106/2003.

9.1 Αρμοδιότητες του Δ.Σ των Πε.Σ.Υ.Π στον τομέα της Κοινωνικής Φροντίδας

Το Δ.Σ του Πε.Σ.Υ.Π στον τομέα της Κοινωνικής Φροντίδας έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- Α) Συντονίζει, εξειδικεύει και ασκεί την πολιτική παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στην Περιφέρειά του.
- Β) Εκπονεί επιχειρησιακό σχέδιο δράσης για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στην Περιφέρεια και το υποβάλλει για έγκριση στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας.
- Γ) Εκπονεί και ενημερώνει το Χάρτη Πρόνοιας της περιοχής και εισηγείται τις ενέργειες εφαρμογής του. Ο Χάρτης Πρόνοιας περιλαμβάνει την καταγραφή και ταξινόμηση των υπηρεσιών και δομών κοινωνικής φροντίδας, την εισαγωγή στοιχείων, που αφορούν σε ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, καθώς και την καταγραφή των παροχών που διατίθενται σε αυτές, την αναγνώριση και αποτύπωση των αναγκών και τη διαμόρφωση δεικτών, που αφορούν παρακολούθηση από άποψη ποιότητας και ποσότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Δ) Εισηγείται στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας σχετικά με:
 1. Τη χωροταξική κατανομή των μονάδων κοινωνικής φροντίδας.
 2. Τους νέους Οργανισμούς των μονάδων κοινωνικής φροντίδας.
 3. Την ίδρυση νέων μονάδων κοινωνικής φροντίδας, την κατάργηση ή τη συγχώνευση αυτών.

Ε) Παρακολουθεί τη λειτουργία και αξιολογεί το παραγόμενο έργο των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, με βάση ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες και γενικότερα συντονίζει την εφαρμογή της πολιτικής κοινωνικής προστασίας που εκπονείται και ασκείται στην περιφέρεια του Πε.Σ.Υ.Π.

Στ) Αποφασίζει για την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, ύστερα από γνώμη της επιτροπής διοίκησης της μονάδας.

Ζ) Εγκρίνει τον προϋπολογισμό, απολογισμό και τον ισολογισμό των μονάδων του.

Η) Καταρτίζει τον ενιαίο προϋπολογισμό, απολογισμό και ισολογισμό των μονάδων κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π.

Θ) Ασκεί αυτεπαγγέλτως ιεραρχικό έλεγχο νομιμότητας και ουσίας των πράξεων για θέματα που αφορούν τις αρμοδιότητες τις σχετικές με την αναδοχή και υιοθεσία, που ασκούνται κατά τις ισχύουσες διατάξεις από τις μονάδες κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π.

9.2 Νέοι φορείς που ιδρύονται μετά την κατάργηση του Ε.ΟΚ.Φ

Α. Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας

Το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Κ.Β) το οποίο είχε συσταθεί σαν αποκεντρωμένη μονάδα του ΕΟΚΦ μετατρέπεται σε αυτοτελές νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Σκοπός του Ε.Κ.Α.Κ.Β είναι ο συντονισμός του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα και οικογένειες που περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ειδικότερα οι υπηρεσίες που παρέχονται περιλαμβάνουν:

1. Επείγουσες κοινωνικές παρεμβάσεις
2. Προσωρινή παροχή στέγης, διατροφής και ένδυσης
3. Παροχή πληροφοριών και ενημέρωσης για προνοιακά θέματα
4. Συμβουλευτική στήριξη σε ατομικό, ομαδικό και κοινοτικό επίπεδο
5. Συντονισμό και εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης και εθελοντικής προσφοράς για αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών
6. Ψυχολογική βοήθεια βραχείας διάρκειας σε άτομα, οικογένειες και πληθυσμιακές ομάδες.

Β. Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας

Το Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.ΣΥ.Κ.Φ) είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Σκοπός του Ε.ΣΥ.Κ.Φ είναι η βοήθεια του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας στη χάραξη πολιτικών στον τομέα της Πρόνοιας. Ειδικότερα το Ε.ΣΥ.Κ.Φ:

1. Προωθεί το δημόσιο διάλογο για ζητήματα κοινωνικής φροντίδας
2. Γνωμοδοτεί για κάθε θέμα πολιτικής που παραπέμπεται σε αυτό από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και εισηγείται μέτρα για την πραγματοποίηση των προγραμματικών στόχων στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας
3. Εισηγείται μέτρα και ενέργειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των υπηρεσιών που παρέχονται από τους φορείς κοινωνικής φροντίδας, το συντονισμό των σχετικών δράσεων και την τεκμηρίωσή τους
4. Γνωμοδοτεί στα αρμόδια όργανα, αναφορικά με τη χορήγηση της ειδικής πιστοποίησης που προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 2646/1998, και το χαρακτηρισμό προγραμμάτων ως καινοτόμων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ίδιου νόμου
5. Εισηγείται στα αρμόδια όργανα, αναφορικά με προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτών εθελοντών που πραγματοποιούνται από τις εθελοντικές οργανώσεις του άρθρου 12 του Ν. 2646/1998 και τα οποία είναι σχετικά με τους σκοπούς και τους στόχους των Εθνικών Προγραμμάτων
6. Γνωμοδοτεί στα αρμόδια όργανα για το περιεχόμενο των Εθνικών Προγραμμάτων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 2646/1998 και για την ανάπτυξη της έρευνας στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ίδιου νόμου
7. Μελετά, εκπονεί και εφαρμόζει εκπαιδευτικά προγράμματα στο χώρο της πρόνοιας
8. Αναπτύσσει την επιστημονική έρευνα στο χώρο της πρόνοιας
9. Ασκεί τις αρμοδιότητες που άνηκαν στον Ε.Ο.Κ.Φ σχετικά με τη ταπητουργία, κλιμοποιία, εργαστήρια και γενικά τις υπηρεσίες οικοτεχνίας του Ε.Ο.Π μαζί με τα παραρτήματά τους σε ολόκληρη τη χώρα, που παρέμειναν στην αρμοδιότητα του Ε.Ο.Κ.Φ, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1.γ του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998.

Γ. Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες

Το Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες (Ε.ΠΑ. – ΑμεΑ) αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Σκοποί του Ε.ΠΑ. – ΑμεΑ είναι:

1. Η συστηματική έρευνα, ανάλυση και παρουσίαση των εξελίξεων και των τάσεων, σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες στην Ελλάδα και διεθνώς
2. Η προώθηση και ο έλεγχος της εφαρμογής μέτρων και προγραμμάτων που πραγματοποιούνται για τα άτομα με αναπηρίες, με σκοπό την ενεργό και ισότιμη συμμετοχή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου
3. Ο έλεγχος της εφαρμογής προδιαγραφών και προτύπων σχετικών με την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, τις μεταφορές, τις επικοινωνίες, την κοινωνία της πληροφορίας, την εκπαίδευση, την εργασία, την ψυχαγωγία και τον αθλητισμό και η υποβολή σχετικών παρατηρήσεων και προτάσεων στους αρμόδιους φορείς
4. Η υποστήριξη της έρευνας για την ανάπτυξη τεχνολογιών και βοηθημάτων που αφορούν σε άτομα με αναπηρίες
5. Η υποβολή εισηγήσεων για θέματα που αφορούν την εθνική νομοθεσία και την εναρμόνισή της με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Η.Ε
6. Η επιστημονική υποστήριξη δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, σχετικά με ζητήματα που αφορούν άτομα με αναπηρίες και
7. Η δημιουργία και συνεχής ανανέωση τράπεζας πληροφοριών με βάσεις δεδομένων για τις δράσεις και τα έργα, τα στατιστικά στοιχεία και τους δείκτες που αφορούν στα άτομα με αναπηρίες στην Ελλάδα και διεθνώς.

Τέλος έχουμε την υπαγωγή των Κέντρων Φροντίδας Οικογένειας (ΚΕ.Φ.Ο) και άλλων υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας του Ε.Ο.Κ.Φ στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α). Για αυτούς τους φορείς καθώς και για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο θα αναφερθούμε στο κεφάλαιο που ακολουθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο

Η τοπική αυτοδιοίκηση ήταν στην ουσία αμέτοχη, μέχρι τώρα, στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Η κυριότερη δυνατότητα που δίνεται στην τοπική αυτοδιοίκηση από το κεντρικό κράτος είναι γνωμοδοτικού χαρακτήρα: δηλαδή η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να συμμετάσχει με εκπροσώπους της σε κρατικά όργανα, όπως το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας (ΚΕ.Σ.Υ), την Επιτροπή Σχεδιασμού Αγωγής Υγείας (Ε.Σ.Α.Υ), τη Συμβουλευτική Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων (Σ.Ε.Κ.Υ) κá, χωρίς όμως τη δυνατότητα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων. Άλλη δυνατότητα που δίνει το θεσμικό πλαίσιο στην τοπική αυτοδιοίκηση για δράση στον κοινωνικό τομέα, είναι το δικαίωμα ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων κοινωνικού χαρακτήρα, όπως παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, αλλά με δικές της δαπάνες (αυτοχρηματοδότηση). Ο νόμος προβλέπει ακόμη παραχώρηση από το κράτος στην τοπική αυτοδιοίκηση ακινήτων για τη λειτουργία ιδρυμάτων κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς επίσης και ετήσια επιχορήγηση σε ΝΠΔΔ, πχ. ΚΑΠΗ.

10.1 Γραφεία και διευθύνσεις δήμων που έχουν υπό την εποπτεία τους τις κοινωνικές υπηρεσίες

Τα γραφεία, και οι αρμοδιότητές τους, που θα παρουσιάσουμε απαντούνται στους περισσότερους δήμους της χώρας όπως συμπεράναμε από την έρευνά μας στα ΦΕΚ που ορίζουν τη λειτουργία των δήμων.

Α. Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας

Στο άρθρο 4 του ΦΕΚ 1876 της 17/12/2003 για τον δήμο Περιστερίου παρουσιάζονται οι εξής αρμοδιότητες άσκησης κοινωνικής πολιτικής:

α) Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών

Για τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ)

- Ενασχολείται με τα συγκεκριμένα προβλήματα τους και παρέχει πληροφορίες παραπομπής στα αρμόδια όργανα.
- Υλοποιεί προγράμματα που τα αφορούν, σε συνεργασία με τους φορείς και υπηρεσίες του Δήμου που ασκούν κοινωνικό έργο.
- Ενθαρρύνει τις πρωτοβουλίες και τις σχέσεις τους με τους δημότες.
- Εισηγείται στις αρμόδιες υπηρεσίες τη δημιουργία χώρων πάρκινγκ χώρων δημοσίας χρήσεως για την εξυπηρέτησή τους, ειδική σηματοδότηση ή ηχητική σήμανση, αναγγελία των στάσεων στα μέσα συγκοινωνίας κ.λ.π.
- Φροντίζει για τη λειτουργία δικτύου μεταφορών τους.

Για την ισότητα των δύο φύλων

Φροντίζει για τη λειτουργία:

- Συμβουλευτικού Σταθμού όπου θα παρέχεται κοινωνική και ψυχολογική στήριξη σε οικογενειακά θέματα από ειδικούς επιστήμονες.
- Ξενώνα Κακοποιημένων Γυναικών όπου θα μπορεί να απευθύνεται κάθε κακοποιημένη γυναίκα ημεδαπή ή αλλοδαπή για να της παρασχεθεί ο κατάλληλος χώρος διαμονής, η ψυχολογική και κοινωνική στήριξη.
- Παρακολουθεί την εφαρμογή των κοινωνικών οδηγιών, προγραμμάτων δράσης και αποφάσεων της Ε.Ε. καθώς και άλλων Διεθνών Οργανισμών για θέματα ισότητας των δύο φύλων στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας.
- Εισηγείται τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την εφαρμογή της ισότητας των δύο φύλων στο πλαίσιο της πολιτικής που υιοθετεί ο Δήμος.
- Παρέχει πληροφόρηση για το ξεπέραςμα των προκαταλήψεων και των οπισθοδρομικών αντιλήψεων σε θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων.
- Εκπονεί και εφαρμόζει επιμορφωτικά προγράμματα και σεμινάρια επιδοτούμενα ή μη, για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων σε όλους τους τομείς.
- Εφαρμόζει προγράμματα που αφορούν τον επαγγελματικό προσανατολισμό, την επαγγελματική κατάρτιση, την επανεξέταση στην αγορά εργασίας κ.λ.π.

- Εισηγείται την ένταξη στο πρόγραμμα του Δήμου δραστηριοτήτων που στοχεύουν στη συμμετοχή του γυναικείου δυναμικού για την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας.
- Ενθαρρύνει τη γυναικεία πρωτοβουλία σε όλους του τομείς.
- Φροντίζει για τη δημιουργία Κέντρου Πληροφοριών για τις γυναίκες σε θέματα δικαιωμάτων, ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης και εξέλιξής τους.
- Ενισχύει και επιβραβεύει τη γυναικεία δημιουργία, καλλιτεχνική, πνευματική κ.λ.π.

Για τους αλλοδαπούς

- Μελετά τα προβλήματα που προκύπτουν από την ύπαρξη στο Δήμο αλλοδαπών.
- Παρακολουθεί τις αποφάσεις και τα προγράμματα της Ε.Ε. και άλλων Διεθνών Οργανισμών που αφορούν αλλοδαπούς και συμμετέχει στα προγράμματα αυτά.
- Εισηγείται τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την επίλυση των προβλημάτων των αλλοδαπών στο πλαίσιο της πολιτικής που υιοθετεί ο Δήμος.
- Εκπονεί και εφαρμόζει προγράμματα επιδοτούμενα που αφορούν αλλοδαπούς.
- Παρέχει στους αλλοδαπούς τις πληροφορίες που ζητούν και τις πληροφορίες σχετικά με τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την έκδοση ή ανανέωση άδειας παραμονής τους στην Ελλάδα.
- Παραλαμβάνει τις αιτήσεις των αλλοδαπών με τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση δικαιολογητικά, τις ελέγχει και τις διαβιβάζει στην Περιφέρεια Αττικής για την έκδοση ή ανανέωση της άδειας παραμονής τους.
- Παραδίδει στους αλλοδαπούς τις άδειες παραμονής και τους κοινοποιεί τις τυχόν απορριπτικές αποφάσεις της Περιφέρειας.
- Τηρεί Γενικό Αρχείο όλων των αλλοδαπών που κατοικούν στα όρια του Δήμου.

Για τους αστέγους

- Ερευνά και καταγράφει τους αστέγους της περιφέρειας του Δήμου και εισηγείται τη λήψη των αναγκαίων μέτρων στους αρμόδιους φορείς.
- Υλοποιεί πρόγραμμα αστέγων που περιλαμβάνει: σίτιση, ατομική καθαριότητα, ιατροκοινωνική παρακολούθηση, ένταξη σε προγράμματα κοινοτικά ή μη κ.λ.π.
- συνεργασία με τους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς πληροφορία της κοινής γνώμης, δημιουργία κέντρου πληροφόρησης και εκπόνηση προγραμμάτων για την κοινωνική τους επανένταξη.
- προγραμματισμό του τρόπου στέγασής τους.

Για τα ναρκωτικά

- Ερευνά τα προγράμματα και τις μεθόδους που εφαρμόζονται στην Ελλάδα στην Ελλάδα και το Εξωτερικό για τα ναρκωτικά. Σχεδιάζει και αξιοποιεί προγράμματα που εφαρμόζει ο Δήμος, συνεργάζεται με κρατικούς και μη φορείς στην Ελλάδα και το Εξωτερικό και συμμετέχει σε δίκτυα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Σχεδιάζει και εκδίδει έντυπο υλικό για τα ναρκωτικά, οργανώνει και υλοποιεί σχετικές εκδηλώσεις, ημερίδες, προγράμματα κ.λ.π.
- Φροντίζει για τη λειτουργία Κέντρου Πρόληψης κατά των εξαρτησιογόνων ουσιών με αρμοδιότητες:
 - παροχής τηλεφωνικών οδηγιών, άμεσης βοήθειας και ψυχολογικής στήριξης σε χρήστες και εξαρτημένων καθώς και παροχής πληροφοριών σχετικών με τις εξαρτησιογόνες ουσίες.
 - παροχής υπηρεσιών πρόληψης, συμβουλευτικής στήριξης, σωστής ενημέρωσης.
 - ευαισθητοποίησης και προώθησης της ένταξης χρηστών σε προγράμματα απεξάρτησης.
 - υλοποίησης προγραμμάτων πρόληψης.
- Αναπτύσσει δραστηριότητες για την επανένταξη και αποκατάσταση των χρηστών.

- Παρέχει υπηρεσίες ψυχολογικής στήριξης και πρόληψης της υποτροπής σε απεξαρτημένα άτομα. Συνεργάζεται με τις ομάδες επανένταξης των θεραπευτικών προγραμμάτων. Αξιοποιεί δομές και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο και επίπεδο κοινοτικών προγραμμάτων. Αναπτύσσει συνεργασίες με επαγγελματικούς χώρους και φορείς για εξεύρεση εργασίας και ευαισθητοποίηση στον τομέα αυτό.

Άλλα κοινωνικά προγράμματα

Φροντίζει για την οργάνωση και λειτουργία:

- του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι»
- του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)
- Παρακολουθεί τις εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό του δήμου πιστώσεις για την Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας (Τμήμα Κοινωνικών Προγραμμάτων) και συντάσσει τις σχετικές εκθέσεις δαπανών.

Β. Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής–Γραφείο Κοινωνικού Σχεδιασμού και Συντονισμού.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του ΦΕΚ 1801 της 31/12/2001 έχει την ευθύνη για την οργάνωση όλων των προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής του Δήμου Ν. Σμύρνης.

Οργανώνει και συντονίζει τα υπόλοιπα γραφεία του τμήματος και φροντίζει για την ομαλή και αποδοτική λειτουργία αυτών.

Αξιολογεί τα προγράμματα των Γραφείων και συνεργάζεται με αυτά για τη διάδοσή τους στο Δήμο

Γραφείο Κοινωνικών υπηρεσιών

- Έχει την ευθύνη εφαρμογής προγραμμάτων κοινωνικών παροχών από τον Δήμο. Διοργανώνει εκδηλώσεις και προγράμματα σε συνεργασία με τοπικούς ή άλλους φορείς και το Πολιτιστικό Τμήμα του Δήμου, με σκοπό την ενημέρωση των κατοίκων σε θέματα κοινωνικού προβληματισμού.

- Έχει την ευθύνη εφαρμογής κοινωνικών προγραμμάτων στα ΚΑΠΗ, στα Κέντρα Νεότητας, στα σχολεία, στους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, στο Κέντρο Προετοιμασίας Γάμου και Οικογένειας, στα Κέντρα Απασχόλησης Α.Μ.Ε.Α. και προγραμμάτων για λοιπές αποκλεισμένες ομάδες (Πρώην χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών, μονογονεϊκές οικογένειες, πρόσφυγες-μετανάστες-παλινοστούντες κ.λ.π.).
- Τηρεί άμεση επαφή και συνεργάζεται συστηματικά με όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή ή και την κεντρική διοίκηση ακόμη για την εξυπηρέτηση της απώτερης αποστολής του.
- Σε συνεργασία με τη Διοίκηση του Δήμου, ενεργεί για την δημιουργία νέων τομέων κοινωνικής δράσης, σε τοπικό πάντα επίπεδο, σε θέματα υγιεινής και κοινωνικού σχεδιασμού.
- Συνεργάζεται παράλληλα με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου, κυρίως όταν πρόκειται για θέματα που έχουν σχέση με σχολεία, με παιδικούς σταθμούς, με την αστική κατάσταση των κατοίκων-δημοτών, με τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών ρυμοτομίας και περιβάλλοντος κ.λ.π., ώστε ο προγραμματισμός και η λειτουργία των κατασκευαζόμενων εγκαταστάσεων να ανταποκρίνεται στις γενικότερες αλλά και ειδικότερες ανάγκες των εξυπηρετούμενων (παιδιά, ηλικιωμένοι, εργαζόμενοι).
- Τηρεί και ενημερώνει καταστάσεις και ειδικούς φακέλους με τα άτομα ή τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα και έχουν ανάγκη ιδιαίτερης κοινωνικής φροντίδας τηρώντας πάντα το απόρρητο των πληροφοριών.
- Εισηγείται απ' ευθείας στον Πολιτικά υπεύθυνο (Δήμαρχο ή Δημοτικό Σύμβουλο) τις περιπτώσεις που ο Δήμος, άμεσα ή έμμεσα, πρέπει να ενεργήσει για την εξ' ιδίων παροχή βοήθειας σε χρήμα, σε φάρμακα, σε ρούχα ή άλλα παρόμοια είδη, για την οποία θα απαιτηθεί διαδικασία οικονομικής επιβάρυνσης του.
- Οι υποθέσεις που ανάγονται σε προσωπικά ή οικογενειακά ζητήματα αναξιοπαθούντων γενικά ατόμων, θεωρούνται εμπιστευτικές, γι' αυτό ο επιστήμονας που τις χειρίζεται στο μέτρο της αρμοδιότητας του, δεσμεύεται και μέσα και έξω από την υπηρεσία του με το απόρρητο αυτών, μη εξαιρουμένων και των προϊσταμένων του.
- Ενεργεί, προς κάθε κατεύθυνση, για την επίλυση των προβλημάτων που απασχολούν τα άτομα των πιο πάνω κατηγοριών.

- Ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές για τα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής του Δήμου και επιδιώκει την ενίσχυση και συμπαράσταση τους στην υλοποίηση αυτών.

Γραφείο ισότητας των δύο φύλων

Το γραφείο αυτό:

1. Προσπαθεί να αμβλύνει τις διάφορες διακρίσεις μεταξύ των δύο φύλων.
2. Ανταλλάσσει απόψεις, πληροφορίες, γνώσεις και εμπειρίες σε θέματα σχετικά με τις εμφανείς ή αφανείς διαφορές σε βάρος των γυναικών.
3. Βοηθά τις κακοποιημένες γυναίκες και τις υποδεικνύει τρόπους άμυνας και προστασίας της προσωπικότητάς τους.
4. Ερευνά, συλλέγει, αναλύει και επεξεργάζεται στοιχεία για θέματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων, εντός του Δήμου.
5. Παρακολουθεί και επεξεργάζεται θέματα σχετικά με την εφαρμογή των Νόμων και των αποφάσεων των δικαστηρίων, που αναφέρονται σε θέματα ισότητας, τόσο στην Ελλάδα όσο και την Ε.Ε.
6. Συνεργάζεται με την Γενική Γραμματεία Ισότητας σχετικά με την πρακτική που ακολουθεί όσον αφορά την προώθηση της ισότητας στην εξέλιξη και αξιοποίηση του γυναικείου δυναμικού του Δήμου.
7. Παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα σχετικά με την αντιμετώπιση οικογενειακών δυσκολιών, διαπροσωπικών σχέσεων προβλημάτων ανεργίας και συμβάλλει στην επίλυσή τους.

Γ. Γραφείο Κοινωνικής Πολιτικής

1. Σύμφωνα με το άρθρο 12 του ΦΕΚ 1782 της 31/12/2001 έχει την ευθύνη εφαρμογής προγραμμάτων κοινωνικών παροχών από το Δήμο Ν. Μάκρης.
2. Η εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών γίνεται σε 3 ουσιαστικά επίπεδα (Επίπεδο ατομικής εξυπηρέτησης, Επίπεδο ομάδας, Επίπεδο κοινότητας).
 - α. Σε επίπεδο ατομικής εξυπηρέτησης**

Αφορά τη βοήθεια και προσπάθεια αντιμετώπισης προσωπικών ή οικογενειακών προβλημάτων δημοτών-κατοίκων. Προς τούτο, αναπτύσσεται

συνεργασία με συναφείς επιστημονικές ειδικότητες (ψυχιάτρους, ψυχολόγους, παιδαγωγούς κ.τ.λ.) και με αρχές ή υπηρεσίες του Δημοσίου, αλλά και του Ιδιωτικού τομέα που έχουν σχέση με το συγκεκριμένο πρόβλημα και αρμοδιότητα (τυπική ή ουσιαστική) για τη λύση του ή την αντιμετώπιση του.

β. Σε επίπεδο ομάδας

Αφορά τη δημιουργία ομάδων ατόμων με ειδικές ανάγκες ή συναφή προβλήματα. Οι ομάδες αυτές μπορούν να λειτουργούν σε συγκεκριμένο κοινό, χώρο και χρόνο. Καταβάλλεται, μέσα από τον τρόπο αυτό, προσπάθεια κοινωνικοποίησης των ατόμων αυτών και γενικότερης ή από περισσότερες πλευρές αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων με σκοπό την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών.

γ. Σε επίπεδο Κοινότητας

Αφορά την τήρηση στατιστικών στοιχείων για τις συναφείς ανάγκες των κατοίκων ώστε να ενημερώνεται η Διοίκηση του Δήμου για τη χάραξη της Κοινωνικής Πολιτικής αυτού.

3. Διοργανώνει εκδηλώσεις και προγράμματα σε συνεργασία με τοπικούς ή άλλους φορείς και το Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου με σκοπό την ενημέρωση των κατοίκων σε θέματα κοινωνικού προβληματισμού.

4. Έχει την ευθύνη εφαρμογής κοινωνικών προγραμμάτων στα ΚΑΠΗ.

5. Τηρεί άμεση επαφή και συνεργάζεται συστηματικά με όλες τις Κοινωνικές Υπηρεσίες που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή ή και στο Κέντρο ακόμη (Παιδοπαιδαγωγικό Κέντρο, Δημόσια Νοσοκομεία, Ιδιωτικές Κλινικές, ΙΚΑ, ΟΑΕΔ, Βρεφονηπιακούς και Παιδικούς Σταθμούς κ.τ.λ.) για την εξυπηρέτηση της απώτερης αποστολής του.

6. Σε συνεργασία με τη Διοίκηση του δήμου ενεργεί για τη δημιουργία νέων τομέων κοινωνικής δράσης, σε τοπικό πάντα επίπεδο, σε θέματα υγιεινής και κοινωνικού σχεδιασμού.

7. Συνεργάζεται παράλληλα με τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου, κυρίως όταν πρόκειται για θέματα που έχουν σχέση με σχολεία με Παιδικούς Σταθμούς, με την αστική κατάσταση των κατοίκων-δημοτών, με τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών ρυμοτομίας και περιβάλλοντος κ.τ.λ., ώστε ο προγραμματισμός και η λειτουργία των κατασκευαζόμενων εγκαταστάσεων να ανταποκρίνονται στις γενικότερες αλλά και ειδικότερες ανάγκες των εξυπηρετούμενων (παιδιά, υπερήλικες, εργαζόμενοι).

8. Τηρεί και ενημερώνει καταστάσεις και ειδικούς φακέλους με τα άτομα ή τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα και έχουν ανάγκη ιδιαίτερης κοινωνικής Φροντίδας.
9. Εισηγείται απ' ευθείας στο Δήμαρχο τις περιπτώσεις που ο δήμος, άμεσα ή έμμεσα, πρέπει να ενεργήσει γι την εξ' ιδίων παροχή βοήθειας σε χρήμα, σε φάρμακα, σε ρούχα ή σε άλλα παρόμοια είδη, για την οποία θα απαιτηθεί διαδικασία οικονομικής επιβάρυνσής του.
10. Ενεργεί, παγίως εξουσιοδοτημένο από το Δήμαρχο, προς κάθε κατεύθυνση για την επίλυση των προβλημάτων που απασχολούν τα άτομα των πιο πάνω κατηγοριών.
11. Ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές για τα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής του δήμου και επιδιώκει την ενίσχυση και συμπαράσταση τους στην υλοποίηση αυτών.
12. Οργανώνει εκ μέρους του Δήμου εκδηλώσεις αιμοδοσίας με απώτερο σκοπό την ίδρυση τοπικής Τράπεζας αίματος. Παρέχει την βοήθεια του και συμπαρίσταται ενεργά σε κάθε άλλη κίνηση προσφοράς και συγκέντρωσης αίματος.
13. Οι υποθέσεις που ανάγονται σε προσωπικά ή οικογενειακά ζητήματα αναξιοπαθόντων γενικά ατόμων θεωρούνται εμπιστευτικές. Γι' αυτό ο υπάλληλος που τις χειρίζεται στο μέτρο της αρμοδιότητας του δεσμεύεται και μέσα και έξω από την Υπηρεσία του με το απόρρητο αυτών, μη εξαιρουμένων και των Προϊσταμένων του, πλην του Δημάρχου.
14. Τις ως άνω αρμοδιότητες ασκεί υποχρεωτικά ο υπάλληλος που έχει την ιδιότητα του Κοινωνικού Λειτουργού.
15. Η λειτουργία της Υπηρεσίας Κοινωνικής Πρόνοιας, ειδικότερα όσον αφορά τα πλέον εξειδικευμένα καθήκοντα της Κοινωνικής Λειτουργού, διέπεται από εσωτερικό κανονισμό που ψηφίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και εγκρίνεται με πράξη των οριζόμενων διοικητικών οργάνων, μετά από σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου Κοινωνικής εργασίας.
16. Επιμελείται τη διενέργεια εράνων σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.
17. Οι ανάγκες της σημερινής εποχής και ο σύγχρονος τρόπος ανάπτυξης των κοινωνικών έχουν οδηγήσει σε φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού. Πολλοί Πολίτες οι οποίοι για τον οποιοδήποτε λόγο, βρίσκονται σε δύσκολη θέση, αντικρίζουν μόνο το σκληρό πρόσωπο της ζωής, άνεργοι, άστεγοι, μειονότητες, μετανάστες, αναξιοπαθόντες είναι οι πλέον ευάλωτες ομάδες στο φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού.

18. Το γραφείο αυτό θα έχει κεντρικό στόχο της υλοποίηση δράσεων για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού σε συνεργασία με τους κατάλληλους φορείς και θα τηρεί την αρχή της επικουρικότητας.

Οι στόχοι του θα είναι οι ακόλουθοι:

- Προώθηση της συμμετοχής στην απασχόληση και στην πρόσβαση όλων στους πόρους, τα δικαιώματα, τα αγαθά και τις υπηρεσίες.
- Πρόληψη του κινδύνου αποκλεισμού.
- Δράση για τους πλέον ευάλωτους.
- κινητοποίηση του συνόλου των παραγόντων.
- Χρησιμοποίηση των ευκαιριών ενσωμάτωσης με την δυνατότητα επαγγελματικής ένταξης, χάρη στην διαχείριση των ανθρώπινων πόρων, την οργάνωση εργασίας και τη δια βίου μάθηση.

19. Θα αναπτύξει υπηρεσίες ή δράσεις πλαισίωσης που θα επιτρέπουν μια ουσιαστική πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων, στην εργασία, στην εκπαίδευση σε βασικές δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες, πλήρης αξιοποίηση του δυναμικού της κοινωνίας δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

20. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης ανδρών και γυναικών οι οποίοι κινδυνεύουν λόγω της αναπηρίας τους ή του γεγονότος ότι ανήκουν σε μια ομάδα που αντιμετωπίζει ιδιαίτερες δυσκολίες ένταξης και βρίσκονται αντιμέτωποι με καταστάσεις, επίμονης ανέχειας.

21. Ανάπτυξη γενικών δράσεων οι οποίες θα απευθύνονται σε «περιοχές» αντιμέτωπες με τον κοινωνικό αποκλεισμό.

10.2 Υπηρεσίες άσκησης κοινωνικής πολιτικής και κοινωνικής φροντίδας των Ο.Τ.Α

Α. Κέντρα Φροντίδας Οικογένειας (ΚΕ.Φ.Ο)

Με την κατάργηση του Ε.Ο.Κ.Φ που είδαμε στο κεφάλαιο 9 τα Κέντρα Φροντίδας Οικογένειας (ΚΕ.Φ.Ο) καθώς και άλλες υπηρεσίες υπάγονται πλέον στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 8, Ν. 3106/2003). Με αυτήν την απόφαση

τα ΚΕ.Φ.Ο θα λειτουργούν ως υπηρεσίες του δήμου ή της κοινότητας ή ως δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Β. Ερανικά Συστήματα Μακράς Διαρκείας (Ε.Σ.Μ.Δ)

Επίσης με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας επιτρέπεται να οργανώνονται από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού Ερανικά Συστήματα Μακράς Διαρκείας (Ε.Σ.Μ.Δ). Τα Ε.Σ.Μ.Δ αποτελούν μία μορφή ανάπτυξης δικτύων συλλογής χρημάτων, με αποκλειστικό σκοπό την αξιοποίηση των εσόδων που θα προκύψουν για την κάλυψη των τοπικών αναγκών που απορέουν από συγκεκριμένες έκτακτες ανάγκες ή ειδικές καταστάσεις.

Γ. Πρόγραμμα “Βοήθεια στο Σπίτι”

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού και οι επιχειρήσεις τους έχουν το δικαίωμα, εφόσον διαθέτουν τους απαιτούμενους οικονομικούς πόρους, να υποβάλλουν για έγκριση προγράμματα “Βοήθεια στο Σπίτι” στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Σκοπός του προγράμματος είναι η κάλυψη των βασικών αναγκών κοινωνικής φροντίδας για την αξιοπρεπή και αυτόνομη διαβίωση των ηλικιωμένων, καθώς και των ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόσκαιρα ή μόνιμα κοινωνικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας ή αναπηρίας.

Το πρόγραμμα “Βοήθεια στο Σπίτι” έχει ως περιεχόμενο τα εξής:

Α) Τη διερεύνηση, καταγραφή, επεξεργασία και μελέτη των αναγκών κοινωνικής φροντίδας για την αξιοπρεπή και αυτόνομη διαβίωση των ηλικιωμένων, καθώς και των ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόσκαιρα ή μόνιμα κοινωνικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας ή αναπηρίας και την κοινωνική χαρτογράφηση των αναγκών αυτών.

Β) Την κάλυψη βασικών αναγκών των εξυπηρετούμενων με την οργάνωση και συστηματική παροχή υπηρεσιών κοινωνικής εργασίας, ψυχοκοινωνικής στήριξης, νοσηλευτικής φροντίδας, φυσικοθεραπείας, εργοθεραπείας και οικογενειακής βοήθειας.

Γ) Την ενημέρωση των εξυπηρετούμενων για τα δικαιώματά τους και την επαφή τους με τις αρμόδιες υπηρεσίες υγείας - πρόνοιας.

Δ) Τη διευκόλυνση των εξυπηρετούμενων για τη συμμετοχή τους στις θρησκευτικές, πολιτιστικές, ψυχαγωγικές και κοινωνικές δραστηριότητες.

Δ. Παιδικές Εξοχές Κρατικού Προγράμματος

Με την κατάργηση του Ε.Ο.Κ.Φ η οργάνωση και η λειτουργία των Παιδικών Εξοχών του Κρατικού Προγράμματος, που αποτελούσε αρμοδιότητα του Π.Ι.Κ.Π.Α, ανατίθεται από το 2003 στις οικίες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή σε νομικά πρόσωπα που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Ε. Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η)

Αντικείμενο της λειτουργίας των Κ.Α.Π.Η είναι:

- Η συμβουλευτική και ψυχοσυναισθηματική υποστήριξη των μελών και των οικογενειών τους με στόχο την προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής των ηλικιωμένων και την βελτίωση των οικογενειακών δεσμών.
- Η παροχή ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής πρωτοβάθμιας φροντίδας. Η υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης και αγωγής υγείας με τη συνεργασία των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών.
- Η παροχή υπηρεσιών φυσικοθεραπείας, εργοθεραπείας και ήπιας αθλητικής άσκησης.
- Η λειτουργία εντευκτηρίου και κυλικείου.
- Η παροχή δυνατοτήτων ψυχαγωγίας, επιμόρφωσης, δημιουργικής απασχόλησης, πολιτιστικής, και κοινωνικής δράσης με στόχο την ενεργή συμμετοχή και την ανάπτυξη και βελτίωση των δεξιοτήτων τους.

Στ. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η)

Αντικείμενο της λειτουργίας των Κ.Η.Φ.Η είναι:

- Η παροχή υπηρεσιών φύλαξης σε άτομα με δυσκολίες αυτοεξυπηρέτησης των οποίων το οικογενειακό περιβάλλον, εργάζεται ή αντιμετωπίζει σοβαρά

κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας και αδυνατεί να τα φροντίσει.

- Η συμβουλευτική και ψυχοσυναισθηματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων και των οικογενειών τους.
- Η παροχή ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής πρωτοβάθμιας φροντίδας και σίτισης. Η υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης και αγωγής υγείας με τη συνεργασία όλων των αρμόδιων υπηρεσιών του Δήμου.
- Η φροντίδα για την ατομική υγιεινή των ηλικιωμένων.
- Η παροχή σίτισης.
- Η υλοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης των λειτουργικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, δημιουργικής απασχόλησης και ψυχαγωγίας.
- Η μετακίνηση των ηλικιωμένων προς και από τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας.

Ζ. Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί

Αντικείμενο της λειτουργίας των Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών είναι:

- Η ημερήσια φιλοξενία βρεφών και νηπίων.
- Η παροχή ημερήσιας διατροφής και φροντίδας στα παιδιά που φιλοξενούνται τηρώντας τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας.
- Η παροχή ενιαίας προσχολικής αγωγής σύμφωνα με τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα.
- Η ολόπλευρη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών.
- Η εξάλειψη κατά το δυνατό, των διαφορών που τυχόν προκύπτουν από το πολιτιστικό, οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο των γονέων των παιδιών.
- Η διασύνδεση με κοινωνικές υπηρεσίες για την πληρέστερη υποστήριξή τους.
- Η ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον.
- Η εξυπηρέτηση των γονιών ως προς τη δυνατότητα τους να εργάζονται ανεμπόδιστα και παράλληλα η ευαισθητοποίησή τους πάνω σε θέματα σύγχρονης παιδαγωγικής και ψυχολογίας.

Η. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης παιδιών και παιδιών με Ειδικές Ανάγκες

Αντικείμενο της λειτουργίας των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης παιδιών και παιδιών με Ειδικές Ανάγκες είναι:

- Η απογευματινή φιλοξενία παιδιών.
- Η υγιεινή και ασφαλής απασχόληση των παιδιών και η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους με την ανάπτυξη ατομικής και ομαδικής δραστηριότητας.
- Η υλοποίηση προγραμμάτων έκφρασης, ψυχαγωγίας, άθλησης.
- Η ατομική εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες σε θέματα αυτοεξυπηρέτησης (καθαριότητα, διατροφή, υγιεινή) και η εκπαίδευση σε κοινωνικές δεξιότητες.
- Η ανάπτυξη φιλικών δεσμών και κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των παιδιών.
- Η διασύνδεση με τις σχολικές μονάδες και τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου για την αποτελεσματικότερη προσέγγιση και κάλυψη των αναγκών των παιδιών.
- Η ενημέρωση της οικογένειας για θέματα που αφορούν τη συμπεριφορά και στάση των παιδιών. Η υποστήριξη της οικογένειας που φροντίζει το παιδί με ειδικές ανάγκες. Η εκπαίδευση των μελών της οικογένειας για την κάλυψη των ιδιαιτέρων αναγκών φροντίδας και εκπαίδευσης των παιδιών με ειδικές ανάγκες.
- Η διασύνδεση με τις εκπαιδευτικές μονάδες αγωγής, το ΕΚΑΒ, τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου, τους φορείς και τις υπηρεσίες στήριξης και διεκδίκησης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες με το δίκτυο υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγείας, με φορείς προεπαγγελματικής κατάρτισης και με τις εθελοντικές οργανώσεις για την αποτελεσματικότερη κάλυψη των αναγκών των παιδιών.

10.3 Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα και ανάληψη πρωτοβουλιών κοινωνικού χαρακτήρα

Οι φορείς κοινωνικής οικονομίας έχουν ως αρχές σύμφωνα με τις δύο προσεγγίσεις που υπάρχουν, τη γαλλική και την αγγλοσαξωνική, τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα, την οφέλεια των μειονεκτούντων ομάδων και περιοχών από τις δραστηριότητες τους κ.α.Εν ολίγοις η κοινωνική οικονομία παρέχει μια σειρά από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά οφέλη στις μειονεκτούσες περιοχές και κοινότητες.Ειδικότερα τα κοινωνικά οφέλη είναι η προώθηση της απασχόλησης και η βελτίωση των εισοδημάτων και του πλούτου σε μειονεκτούσες περιοχές.

Στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα ενδιαφέρον παρουσιάζουν μια σειρά από φορείς και εταιρικά σχήματα που αποτελούν εν δυνάμει φορείς της κοινωνικής οικονομίας.Πρόκειται για τους εξής τύπους φορέων:

1. Φορείς που ικανοποιούν τα κλασσικά – παραδοσιακά κριτήρια του τρίτου τομέα (μη κερδοσκοπικοί φορείς, δημοκρατική λήψη αποφάσεων, εθελοντισμός)χωρίς υποχρεωτικά να έχουν άμεσο οικονομικό αντικείμενο (παραγωγή υπηρεσιών ή προϊόντων).
2. Φορείς και εταιρικά σχήματα που αναπτύσσουν πρωτοβουλίες για ένταξη στην απασχόληση ατόμων αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας, υλοποιώντας δραστηριότητες με οικονομικό περιεχόμενο (προγράμματα καταπολέμησης αποκλεισμού, Κ.Π. EQUAL, Ψυχαγωγός).
3. Φορείς και εταιρικά σχήματα με σαφή προορισμό την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας από μειονεκτικές ομάδες πληθυσμού ή σε μειονεκτικές γεωγραφικές περιοχές (Κ.Π. LEADER, Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα (Ε.Π.ΑΝ) κ.ά.).
4. Οργανώσεις και δομές που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και του καταναλωτή, φορείς που αναπτύσσουν πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.⁷⁵

75. Ε. Μπιτσάνη-Κ. Μαυρέας-Κ. Τσουντας, Μελέτη Θεσμικού Πλαισίου Κοινωνικών Επιχειρήσεων, ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2003, σ. 56

10.4 Ανάλυση δράσεων κοινωνικού χαρακτήρα με βάση προγραμματικές συμβάσεις

Σύμφωνα με τη γενική διάταξη του άρθρου 35 ΔΚΚ (Π.Δ 410/95, Α' 231) προγραμματικές συμβάσεις (ΠΣ) συνάπτονται για τη μελέτη και εκτέλεση έργων (π.χ. ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία) ή προγραμμάτων ανάπτυξης (π.χ. πολιτιστική ανάπτυξη), καθώς και για την παροχή υπηρεσιών. Στην τελευταία αυτή κατηγορία εντάσσεται και η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.

Στο άρθρο 11 του Ν. 3106/2003 αναφέρεται ότι επιτρέπεται να συνάπτονται προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, των λοιπών Υπουργείων, των Περιφερειών, των Πε.Σ.Υ.Π, του Ε.Κ.Α.Κ.Β και των Ο.Τ.Α πρώτου και δεύτερου βαθμού καθώς και μεταξύ αυτών και οποιουδήποτε δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται ότι με τις προγραμματικές συμβάσεις επιδιώκεται ο συντονισμός δράσης και η αποτελεσματικότερη παρέμβαση σε κοινούς τομείς αρμοδιοτήτων, ιδίως όσων αφορά την κοινωνική επανένταξη και ενσωμάτωση ατόμων και ομάδων, καθώς και η μελέτη και εκτέλεση προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας και ειδικών προγραμμάτων εθελοντισμού.

Γενικώς το πεδίο δράσης των Ο.Τ.Α α' βαθμίδας με βάση ΠΣ διευρύνεται και εξειδικεύεται. Καλύπτει εκτός από τις αρμοδιότητες κοινωνικού χαρακτήρα, επιπροσθέτως μπορούν να παρέμβουν και σε τομείς της ΚΦ (ν. 2646/98), αλλά και γενικότερα να αναλάβουν «δράσεις για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα,... που αναφέρονται, ιδίως, στην κατ' οίκον κοινωνική μέριμνα και φροντίδα, στη φύλαξη σχολικών κτιρίων, στην οδική ασφάλεια των μαθητών, στην κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών, στις έκτακτες ανάγκες πολιτικής προστασίας, στη μαζική άθληση, στην αντιμετώπιση ειδικών περιβαλλοντικών αναγκών, στις πολιτιστικές εκδηλώσεις, στην ενημέρωση και πληροφόρηση των πολιτών, καθώς και σε προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση» (άρ. 3 ν. 3174/03).⁷⁶

76. Ε. Μπιτσάνη-Κ. Μαυρέας-Κ. Τσουντας, Μελέτη Θεσμικού Πλαισίου Κοινωνικών Επιχειρήσεων, ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2003, σ. 70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

Η χρηματοδότηση της κοινωνικής πολιτικής

11.1 Οι Κρατικές επιχορηγήσεις στην Ελλάδα

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου άρχισε στην Ελλάδα μια συστηματική προσπάθεια περιορισμού της φορολογικής εξουσίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την κατάργηση ή τη σταδιακή μεταβίβαση στο δημόσιο σημαντικών φορολογικών εσόδων. Η τάση αυτή αντανακλούσε μια σαφή επιλογή εκείνης της εποχής και η συνέπεια της για την Τοπική Αυτοδιοίκηση ήταν η φαλκίδευση της οικονομικής της θέσης και η μείωση της ανεξαρτησίας της. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ τα έσοδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε σχέση με τα έσοδα του Δημοσίου είχαν προπολεμικά μια αναλογία ένα προς επτά, το 1960, η αναλογία έγινε ένα προς δεκαέξι, το 1975 ένα προς είκοσι τέσσερα και το 1980 πέρασε το ένα προς είκοσι οκτώ.

Η μείωση της οικονομικής ανεξαρτησίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έγινε κυρίως με τους νόμους 324/45 και 843/48 και κορυφώθηκε με το νόμο 1935/51, με τον οποίο καταργήθηκε η απόδοση στους ΟΤΑ του 50% των εσόδων από το φόρο κατανάλωσης καπνού και αντ' αυτού ορίστηκε έκτακτη επιχορήγηση ύψους 240 εκατ. Δρχ., η οποία στη συνέχεια καθιερώθηκε με το Β.Δ. 19/12/55 και το Ν.Δ. 3777/57. Έτσι, μέχρι το 1962 που μπορεί να θεωρηθεί ότι ολοκληρώνεται η πρώτη φάση αυτής της διαδικασίας υπάρχει μια σειρά από καταργήσεις τοπικών φόρων ου είχαν ως συνέπεια την μείωση των φορολογικών εσόδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ιδιαίτερα οι πηγές που απέδιδαν σημαντικά έσοδα μεταβιβάστηκαν στον Κρατικό Προϋπολογισμό και θεσπίστηκαν νέοι τοπικοί φόροι αμφίβολης όμως απόδοσης. Ως αποτέλεσμα της διαρκούς χειροτέρευσης της οικονομικής θέσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης το Κράτος ανέλαβε την οικονομική της ενίσχυση από τα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού. Έτσι, εκτός από τις διάφορες μορφές έκτακτων επιχορηγήσεων που υπήρχαν το 1962, θεσπίστηκε για πρώτη φορά ετήσια τακτική κρατική επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Το σύστημα των τακτικών και έκτακτων επιχορηγήσεων δεν άλλαξε ουσιαστικά μέχρι σήμερα, όσον αφορά τη δομή και τη φιλοσοφία που το διέπει. Κάποιες μεταβολές έχουν γίνει, οι οποίες όμως δεν ήταν ικανές να αλλάξουν το χαρακτήρα του συστήματος, ενώ φυσικά έχουν γίνει αναπροσαρμογές των αντίστοιχων ποσών. Από την άλλη πλευρά, η διαδικασία μείωσης της φορολογικής εξουσίας των ΟΤΑ συνεχίστηκε στις δεκαετίες του 1960 και του 1970. Με τη συνεχή όμως μείωση της συμμετοχής στα συνολικά έσοδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης των ίδιων εσόδων και την αύξηση της κρατικής επιχορήγησης αυξήθηκε και η οικονομική εξάρτηση από την Κεντρική Διοίκηση, με συνέπεια να περιορισθεί και ο ρόλος της στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

11.2 Κατηγορίες Επιχορηγήσεων

A. Τακτικές Επιχορηγήσεις

Οι τακτικές επιχορηγήσεις είναι διαφόρων κατηγοριών. Είναι η γενική τακτική επιχορήγηση που δίνει του υπουργείο εσωτερικών καθώς και μια σειρά που άλλες επιχορηγήσεις, ορισμένες από τις οποίες δίνονται για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δαπανών. Η σημασία όμως των τελευταίων είναι σχετικά μικρή. Στα στατιστικά στοιχεία ου δημοσιεύονται οι κατηγορίες αυτές δεν περιλαμβάνονται στις επιχορηγήσεις αλλά στα «λοιπά τακτικά έσοδα. Για το λόγο κυρίως αυτό αλλά και λόγω του σχετικά μικρού τους μεγέθους με τον όρο τακτική επιχορήγηση νοείται συχνά μόνο η γενική τακτική επιχορήγηση που δίνει του Υπουργείο Εσωτερικών.

Επιχορήγηση Υπουργείου Εσωτερικών

Η τακτική επιχορήγηση θεσπίσθηκε στην Ελλάδα με το Ν. 4260/62. Με το νόμο αυτό καθιερώθηκε ετήσια τακτική οικονομική ενίσχυση των δήμων και κοινοτήτων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ύψους 440 εκατ. δρχ., η καταβολή της οποίας γινόταν στους δικαιούχους σε δώδεκα ίσες μηνιαίες δόσεις. Το θεσμικό πλαίσιο του Ν. 4260/62 συμπληρώθηκε με το ΝΔ 793/70, το οποίο εκτός από τα 440 εκατ. Προέβλεπε πρόσθετη ετήσια τακτική ενίσχυση των δήμων και κοινοτήτων με τουλάχιστον 250 εκατ. δρχ. Με τη ρύθμιση αυτή καθοριζόταν για πρώτη φορά ένα ελάχιστο όριο ετήσιας επιχορήγησης των ΟΤΑ, το οποίο μάλιστα ίσχυε αναδρομικά

από το 1967. Τέλος, το θεσμικό πλαίσιο για την τακτική επιχορήγηση που ισχύει σήμερα ολοκληρώνεται με το ΠΔ 304/77, το οποίο προσδιορίζει τον τρόπο με βάση τον οποίο γίνεται η κατανομή των ποσών στους ΟΤΑ.

Η τακτική επιχορήγηση παρουσίασε μια διαρκή αυξητική τάση καθ' όλη τη διάρκεια της μεταπολιτευτικής περιόδου. Συνέπεια της τάσης αυτής ήταν να αυξηθεί το ποσοστό της δαπάνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που χρηματοδοτεί η τακτική επιχορήγηση από 9,3% το 1974 σε 24,7% το 1982. Σε σταθερές όμως τιμές το ύψος της τακτικής επιχορήγησης μειώθηκε, σε δύο παρέμεινε περίπου σταθερό (1981, 1984) και σε δύο αυξήθηκε πάνω από 80%. Η αστάθεια αυτή από έτος σε έτος αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν ληφθεί υπόψη ότι το ύψος της τακτικής επιχορήγησης γίνεται γνωστό τις τελευταίες ημέρες του Νοεμβρίου, με την κατάθεση στη Βουλή του Κρατικού Προϋπολογισμού, ενώ οι ΟΤΑ πρέπει από το νόμο να έχουν καταρτίσει τους δικούς τους προϋπολογισμούς ένα μήνα νωρίτερα. Έτσι, οι ΟΤΑ δεν μπορούν να προβλέπουν με σχετική βεβαιότητα τα έσοδα που θα έχουν το επόμενο οικονομικό έτος, κάτι που δεν επιτρέπει τον προγραμματισμό και την ορθολογική χρήση του δημοσίου χρήματος. Ιδιαίτερα, οι ΟΤΑ των οποίων η τακτική επιχορήγηση αποτελεί σημαντικό ποσοστό των συνολικών τους εσόδων, στερούνται κάθε δυνατότητας προγραμματισμού και σωστής ιεράρχησης των αναγκών τους.

Άλλες κατηγορίες

Η τακτική επιχορήγηση του Υπουργείου Εσωτερικών που εξετάστηκε παραπάνω χαρακτηρίστηκε ως γενική, με την έννοια ότι οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να χρησιμοποιούν το ποσό που τους αναλογεί για οποιοδήποτε σκοπό επιθυμούν. Εκτός από τη γενική τακτική επιχορήγηση, υπάρχουν και οι ειδικές, δηλαδή αυτές που έχουν ως στόχο να χρηματοδοτήσουν συγκεκριμένους τομείς ή δραστηριότητες. Μια τέτοια κατηγορία επιχορηγήσεων είναι αυτή που δίνει το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας στους δήμους και στις κοινότητες για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που εντάσσονται στις αρμοδιότητές του. Σύμφωνα με το Ν. 1416/84 οι επιχορηγήσεις αυτές αποτελούν τακτικά έσοδα. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η τακτική οικονομική ενίσχυση από τον κρατικό προϋπολογισμό για την μισθοδοσία των γραμματέων των απόρων κοινοτήτων. Η επιχορήγηση αυτή θεσπίστηκε με το Ν. 488/80 και το ύψος της ορίστηκε στο ετήσιο ποσό των 212 εκατ. δρχ. Το ποσό όμως αυτό δεν έχει αναπροσαρμοσθεί έκτοτε, ενώ οι δαπάνες των

κοινοτήτων για την μισθοδοσία των γραμματέων έχουν αυξηθεί κατακόρυφα. Η διαφορά καλύπτεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων δεσμεύοντας το ποσό που απαιτείται από τους τόκους των καταθέσεων των δήμων και κοινοτήτων μειώνοντας ταυτόχρονα μια άλλη κατηγορία επιχορήγησης η οποία εξετάζεται στη συνέχεια.

Σύμφωνα με το άρθρο 210 του Δημοτικού και Κοινοτικού κώδικα, τα χρηματικά υπόλοιπα των δήμων και κοινοτήτων καταθέτονται έντοκα στο τέλος του έτους στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Οι τόκοι των καταθέσεων αυτών εμφανίζονται σε ιδιαίτερο λογαριασμό και με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών κατανέμονται στους ΟΤΑ, στους συνδέσμους και στις τοπικές ενώσεις τους για εκτέλεση έργων ή κάλυψη άλλων αναγκών. Η ενίσχυση αυτή είναι στην απόλυτη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εσωτερικών και του ύψος της ήταν το 1984 περίπου 1400 εκατ. δρχ. Είναι προφανές ότι δεν πρόκειται στην πραγματικότητα για επιχορήγηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την κεντρική Διοίκηση, αλλά για μία κατανομή μεταξύ αυτών των ίδιων των ΟΤΑ. Η ανακατανομή μπορεί να είναι από τους πλουσιότερους προς τους φτωχότερους ΟΤΑ, αν δεχθούμε ότι οι πλουσιότεροι ΟΤΑ έχουν στο τέλος του έτους μεγάλα ταμειακά υπόλοιπα και ότι τα κριτήρια κατανομής των κονδυλίων είναι αντικειμενικά. Μπορεί όμως να είναι και μια ανακατανομή από τους ΟΤΑ που διαχειρίζονται υπεύθυνα τους πόρους προς τους λιγότερο ορθολογικούς, ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό ως αντικίνητρο για τον περιορισμό της σπατάλης και την εμφάνιση ταμειακών υπολοίπων.

Μια άλλη κατηγορία τακτικών επιχορηγήσεων είναι αυτή που δίνει ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς στους δήμους Πειραιώς, Δραπετσώνας, Κερατσινίου, Περάματος και στις κοινότητες Αμπελακίων και Σελινίων Σαλαμίνας. Τέλος, υπάρχει και η επιχορήγηση των ΟΤΑ από τον Τακτικό προϋπολογισμό για την αναπλήρωση των εσόδων που χάθηκαν από τα εισιτήρια των λεωφορείων. Μέχρι το 1975 οι δήμοι και οι κοινότητες εισέπρατταν το 10% της τιμής των εισιτηρίων των αστικών ΚΤΕΛ. Τα έσοδα διαθέτονταν για τη συντήρηση των δρόμων από τους οποίους περνούσαν τα λεωφορεία. Με την κατάργηση του ποσοστού αυτού θεσπίστηκε η αντίστοιχη επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Η επιχορήγηση όμως αυτή τα τελευταία χρόνια δεν αντιστοιχεί στο ποσό που θα εισέπρατταν οι ΟΤΑ αν δεν είχε καταργηθεί το 10%, λαμβανομένης υπόψη της αναπροσαρμογής των κομίστρων. Έτσι, ενώ το Υπουργείο Εσωτερικών κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού για

το οικονομικό έτος 1987 ζήτηση για το σκοπό αυτό 692 εκατ., στον Τακτικό Προϋπολογισμό εγγράφησαν τελικά μόνο 250 εκατ.

Οι παραπάνω τακτικές επιχορηγήσεις δεν είναι μοναδικές. Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το Ν. 1416/84 μπορεί να μεταβιβαστεί στους ΟΤΑ η άσκηση αρμοδιοτήτων ου ανήκουν στους φορείς του Δημοσίου, εφόσον παράλληλα με την μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων γίνει και η αντίστοιχη μεταβίβαση των αναγκαίων πόρων. Είναι προφανές ότι σε πολλές περιπτώσεις η μεταβίβαση αυτή εφόσον είχε μόνιμο χαρακτήρα θα έχει τη μορφή ειδικής τακτικής επιχορήγησης. Τέλος η έννοια των επιχορηγήσεων επδέχεται πολλούς ορισμούς και κατά μια άποψη πολλά από τα έσοδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που σήμερα θεωρούνται φορολογικά είναι στην πραγματικότητα επιχορηγήσεις. Έτσι, ενώ το 1984 το ύψος της τακτικής επιχορήγησης ήταν κατά την Εθνική Στατιστική υπηρεσία 18.556 εκατ. δρχ., κατά το Υπουργείο Οικονομικών ήταν 28.329 εκατ. δηλαδή υπήρχε μια διαφορά της τάξης του 53%.

Β. Έκτακτες Επιχορηγήσεις

Οι έκτακτες επιχορηγήσεις προς τους ΟΤΑ ιστορικά προηγούνται των τακτικών, αλλά δεν αποτελούν υποχρεωτική πράξη της Κεντρικής Διοίκησης και κατά συνέπεια δεν αποτελούν σταθερή πηγή εσόδων για τους ΟΤΑ.

Παρατηρείται ότι μεταξύ 1974 και 1984 οι έκτακτες επιχορηγήσεις αυξήθηκαν από 473 εκατ. δρχ. δηλαδή παρουσίασαν αύξηση 5282%. Η αύξηση όμως αυτή δεν ήταν ομαλή κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου αλλά παρουσίασε έντονες διακυμάνσεις από έτος σε έτος. Για παράδειγμα, ενώ το 1974 οι έκτακτες επιχορηγήσεις μειώθηκαν κατά 10,7% το επόμενο έτος αυξήθηκαν κατά 12,4%. Ακόμα μεγαλύτερη είναι η διακύμανση μεταξύ του 1981 (+121,0%) και του 1982 (-10,4%), ενώ ιδιαίτερα σημαντική είναι και αυτή της περιόδου 1977-1979. Σε σταθερές τιμές οι έκτακτες επιχορηγήσεις αυξήθηκαν την περίοδο 1974-1984 κατά 1075% και η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή τους κυμάνθηκε μεταξύ -27,3% και +80,9%.

Ως ποσοστό της δαπάνης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης οι έκτακτες επιχορηγήσεις αυξήθηκαν από 7,3% το 1974 σε 24,2% το 1984. Έτσι σήμερα το ένα τέταρτο περίπου των δαπανών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης εξαρτάται απόλυτα από τις προθέσεις της κεντρικής Διοίκησης, όχι μόνο ως προς το ύψος της επιχορήγησης-

κάτι που όπως προαναφέρθηκε ισχύει και για τις τακτικές-αλλά και ως προς τον τρόπο κατανομής.

Έτσι προκύπτει ότι η σχέση μεταξύ των έκτακτων επιχορηγήσεων και της γενικής τακτικής επιχορήγησης δεν ήταν σταθερή κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου. Τα περισσότερα έτη οι έκτακτες επιχορηγήσεις ήταν αρκετά χαμηλότερες της γενικής τακτικής. Μια σημαντική εξαίρεση αποτελεί το 1981 όπου οι έκτακτες επιχορηγήσεις ήταν ανώτερες κατά 48,4%. Η μεταβολή αυτή οφείλεται στις επιχορηγήσεις που δόθηκαν το 1981 μετά τις βουλευτικές εκλογές. Επίσης, το 1984 ήταν ανώτερες κατά 34,6% κάτι που μπορεί να μην είναι ανεξάρτητο από τις πολιτικές εξελίξεις εκείνης της εποχής. Στο βαθμό λοιπόν που αυτό είναι αληθινό, διαπιστώνεται ότι οι πολιτικές εξελίξεις προκαλούν μια στροφή από τις επιχορηγήσεις που κατανέμονται με σαφώς προκαθορισμένα κριτήρια προς τις επιχορηγήσεις των οποίων τα κριτήρια κατανομής είναι λιγότερο διαφανή.

Κατηγορίες εκτάκτων επιχορηγήσεων

Οι έκτακτες επιχορηγήσεις διακρίνονται σε κατηγορίες ανάλογα με φορές που τις χορηγεί. Πιο συγκεκριμένα, οι έκτακτες επιχορηγήσεις διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες, τις εξής: Στις επιχορηγήσεις του ΟΑΕΔ, των Νομαρχιακών Ταμείων, των κρατικών Λαχείων και στις άλλες έκτακτες επιχορηγήσεις.

Οι επιχορηγήσεις από τον ΟΑΕΔ δίνονται σύμφωνα με το Ν. 1262/82 στους δήμους και στις κοινότητες για την εκτέλεση κοινωφελών έργων με στόχο την καταπολέμηση της ανεργίας. Για να πάρει ένας ΟΤΑ την επιχορήγηση θα πρέπει να υποβάλλει στη Νομαρχία πλήρη μελέτη για τα έργα που πρόκειται να εκτελέσει, η οποία αν τα εγκρίνει δίνει τη συγκατάθεσή της για σύναψη με τον ΟΑΕΔ, σχετικής σύμβασης. Προϋπόθεση επίσης για να δοθεί η επιχορήγηση είναι οι απασχολούμενοι στην εκτέλεση των έργων να προσλαμβάνονται αποκλειστικά από τους εγγεγραμμένους στις Υπηρεσίες Απασχόλησης του ΟΑΕΔ.

Οι επιχορηγήσεις από τα Νομαρχιακά Ταμεία δίνονται επίσης για την κατασκευή δημοσίων έργων (κυρίως έργων υποδομής) με την προϋπόθεση ότι τα έργα αυτά έχουν ενταχθεί στο Νομαρχιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Σε αντίθεση όμως με τα έργα που χρηματοδοτεί ο ΟΑΕΔ, τα οποία εκτελούνται κυρίως με αυτεπιστασία, η εκτέλεση των έργων του Π.Δ.Ε. μπορεί να γίνει είτε με ευθύνη των ΟΤΑ είτε με ευθύνη των υπηρεσιών της Νομαρχίας. Σημειώνεται ότι με εγκύκλιο

των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εσωτερικών ποσοστό 5% του περιφερειακού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων μπορεί να διατεθεί στους δήμους και στις κοινότητες για να καλυφθεί η συμμετοχή τους στις επιχειρήσεις των ΟΤΑ.

Οι επιχορηγήσεις από τα κρατικά λαχεία είχαν τα τελευταία χρόνια ατονήσει και σήμερα έχουν καταργηθεί. Ήταν αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών και η χορήγησή τους γινόταν μετά από έγγραφη ή προφορική αίτηση των ΟΤΑ, στην οποία αναλύονταν οι λόγοι που δικαιολογούσαν την έκτακτη επιχορήγηση. Τέλος, στην κατηγορία «άλλες έκτακτες επιχορηγήσεις» περιλαμβάνονται κυρίως επιχορηγήσεις από διάφορους φορείς του Δημοσίου για την παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση έργων που εντάσσονται στις αρμοδιότητές τους.

Από τις τέσσερις αυτές κατηγορίες εκτάκτων επιχορηγήσεων τη σημαντικότερη θέση κατέχουν οι άλλες επιχορηγήσεις και οι επιχορηγήσεις από τα Νομαρχιακά Ταμεία, οι οποίες το 1984 αποτελούσαν το 94,3% του συνόλου.

Γ. Γενικές επιχορηγήσεις και επιχορηγήσεις ειδικών σκοπών.

Στην Ελλάδα οι επιχορηγήσεις διακρίνονται μόνο σε τακτικές και έκτακτες. Οι επιχορηγήσεις μπορούν επίσης να διακριθούν σε γενικές, δηλαδή σε επιχορηγήσεις τις οποίες οι ΟΤΑ μπορούν να χρησιμοποιούν για οποιοδήποτε σκοπό επιθυμούν και σε ειδικές, δηλαδή σε αυτές που δίνονται με την προϋπόθεση ότι θα χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων. Είναι προφανές ότι η διάκριση των επιχορηγήσεων στις δύο αυτές κατηγορίες έχει ιδιαίτερη σημασία για το ρόλο που μπορεί να παίξει η Τοπική Αυτοδιοίκηση και το βαθμό ανεξαρτησίας της από την Κεντρική Διοίκηση.

Δημοσιευμένα στοιχεία που να επιτρέπουν την κατανομή των επιχορηγήσεων σε γενικές και σε ειδικές δεν υπάρχουν. Από στοιχεία όμως που διαθέτουν οι αρμόδιες υπηρεσίες των υπουργείων και των άλλων φορέων του Δημοσίου προκύπτει ότι οι γενικές επιχορηγήσεις ήταν το 1984 περίπου 20.000 εκατ. δρχ. Το σύνολο σχεδόν του ποσού αυτού προήλθε από το Υπουργείο εσωτερικών και αφορούσε πίστωση του Τακτικού Προϋπολογισμού.

Οι ειδικές επιχορηγήσεις διακρίνονται σε τομεακές επιχορηγήσεις και σε επιχορηγήσεις για επώνυμα έργα. Και οι δύο δίδονται με προϋποθέσεις σχετικά με τον τρόπο που θα δαπανηθούν. Όμως οι πρώτες αναφέρονται σε προγράμματα ή τομείς δραστηριότητας μέσα στους οποίους οι ΟΤΑ έχουν πλήρη ελευθερία για την

επιλογή του τρόπου δαπάνης, ενώ οι δεύτερες είναι πολύ ειδικές και δίνονται μόνο για συγκεκριμένες δαπάνες.

Διαπιστώνεται ότι το 1984 το 19,0% των επιχορηγήσεων ήταν γενικές το 12,3% τομεακές και το 58,7% ήταν επιχορηγήσεις για επώνυμα έργα. Παρατηρείται δηλαδή καταρχήν ότι το σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων που ισχύει στην Ελλάδα δίνει έμφαση στις ειδικές επιχορηγήσεις. Επίσης, μέσα στην ίδια την κατηγορία των ειδικών, το μεγαλύτερο τους μέρος (82,6% το 1984) δίνεται για αυστηρά προκαθορισμένους σκοπούς συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην εξάρτηση των ΟΤΑ από την Κεντρική Διοίκηση.

11.3 Η χρηματοδότηση των κρατικών επιχορηγήσεων

Οι κρατικές επιχορηγήσεις ήταν, σύμφωνα με τις επίσημες στατιστικές, 43.543 εκατ. δρχ. το 1984, ενώ σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν έφθασαν τα 69.054 εκατ. δρχ. Οι επιχορηγήσεις αυτές χρηματοδοτούνται κατά ποσοστό 41,8% από τον Τακτικό Προϋπολογισμό και κατά 52,3% από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων. Ένα ποσοστό 5,9% χρηματοδοτείται από άλλες πηγές όπως είναι οι τόκοι από τις καταθέσεις των ΟΤΑ, τα πρόστιμα στους ιδιοκτήτες αυθαιρέτων οικοδομών κλπ. Παρατηρείται δηλαδή ότι το μεγαλύτερο μέρος των επιχορηγήσεων προς τους ΟΤΑ δίνεται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων. Εκτός όμως από τα έσοδα αυτά οι ΟΤΑ μπορούν να επιχορηγούνται για τη χρηματοδότηση επενδύσεων και από τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

Υπάρχουν πολλοί φορείς του Δημοσίου που επιχορηγούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Από αυτούς ο σημαντικότερος είναι το Υπουργείο Εσωτερικών με 37,7% του συνόλου και το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με 29,2%. Τα Υπουργεία αυτά μαζί με το Υπουργείο Γεωργίας (51,1%) και του Υπουργείο Παιδείας (10,1%) κάλυπταν το 1984 το 92,1% των συνολικών επιχορηγήσεων. Από το υπόλοιπο, το μεγαλύτερο μέρος το κάλυπταν το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος, το Υπουργείο Βόρειας Ελλάδας και του Υπουργείο Δημοσίων Έργων. Όσον αφορά τη διάκριση μεταξύ γενικών και ειδικών επιχορηγήσεων το Υπουργείο Εσωτερικών ήταν υπεύθυνο για το 99,3% των γενικών. Οι τομειακές επιχορηγήσεις δόθηκαν κατά ποσοστό 82,3% από του Υπουργείο Παιδείας, ενώ σημαντική ήταν και η συμμετοχή του Υπουργείου Πολιτισμού (10,7%). Τέλος, οι επιχορηγήσεις για επώνυμα έργα δόθηκαν κατά ποσοστό 49,6%

από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας κατά 25,7% από του Υπουργείο Γεωργίας κατά 15,2% από του Υπουργείο Εσωτερικών και κατά 6,2% από το Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος.

11.4 Χρηματοδότηση των κεντρικών φορέων άσκησης κοινωνικής πολιτικής

Όπως είδαμε στο κεφάλαιο 9 με την κατάργηση του Ε.Ο.Κ.Φ οι μονάδες που υπάγονταν σε αυτόν περιήλθαν υπό την εποπτία του Πε.Σ.Υ.Π στην περιφέρεια του οποίου λειτουργούν. Δηλαδή αποτελούν αποκεντρωμένες μονάδες του Πε.Σ.Υ.Π και χρηματοδοτούνται από αυτό.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 2889/2001 περί “Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις” οι πόροι του Πε.Σ.Υ είναι:

- Α) Επιχορηγήσεις από τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό.
- Β) Επιχορηγήσεις από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων.
- Γ) Ποσοστό 1% επί του συνολικού προϋπολογισμού των Νοσοκομειακών Μονάδων του Πε.Σ.Υ.
- Δ) Δωρεές, κληροδοτήματα και άλλες παροχές τρίτων.
- Ε) Έσοδα από την εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων.
- Στ) Κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητά του.
- Ζ) Έσοδα από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων Ελληνικών ή Διεθνών Οργανισμών ή μη κερδοσκοπικών Οργανισμών ή από άλλες ερευνητικές δραστηριότητες.

Οι ίδιοι πόροι αναφέρονται και στο μεταγενέστερο Ν. 3106/2003 για την “Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις”. Επίσης αναφέρεται ότι οι δαπάνες λειτουργίας και συντήρησης των δημοτικών και κοινοτικών προσώπων καθώς και η μισθοδοσία του προσωπικού καλύπτονται από τις πιστώσεις του άρθρου 25 του Ν. 1828/1989 του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από τις σελίδες της εργασίας έχουμε την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για το αντικείμενο της Κοινωνικής Πολιτικής, τους ιδιαίτερους παράγοντες που την επέβαλαν και την καθόρισαν καθώς και για τις πολιτικές που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των στόχων της.

Με την έναρξη της βιομηχανικής επανάστασης έχουμε τον διαχωρισμό του κοινωνικού συνόλου σε κοινωνικές τάξεις οι οποίες καθορίζονται ανάλογα με την εισοδηματική και οικονομική κατάσταση των μελών τους. Για τη διατήρηση της συνοχής αυτού του ανομοιογενούς συνόλου έχουμε για πρώτη φορά την εμφάνιση της κοινωνικής πολιτικής ως κρατικής πολιτικής. Από το χαρακτήρα που είχαν τα πρώτα μέτρα κοινωνικής πολιτικής, τα οποία αποσκοπούσαν στην άνοδο της απασχόλησης μέσω της καλυτέρευσης των συνθηκών ζωής των εργαζομένων, μπορούμε να πούμε ότι η κοινωνική πολιτική είναι δημιούργημα του καπιταλιστικού συστήματος οικονομίας. Όσοι είχαν στην κατοχή τους το βιομηχανικό κεφάλαιο άρχισαν να ενδιαφέρονται για τη διατήρηση των συνθηκών διαβίωσης των εργαζομένων που απασχολούσαν ώστε να συνεχίζεται και να αυξάνεται η παραγωγική διαδικασία των βιομηχανιών. Αν παρατηρήσουμε τους τομείς παρέμβασης της κοινωνικής πολιτικής (εκπαίδευση, στέγαση, περιβάλλον, μειονότητες, ισότητα των δυο φύλλων, απασχόληση) θα δούμε ότι όλοι έχουν ως απότερο σκοπό τη διατήρηση και ανάπτυξη του παραγωγικού δυναμικού της κοινωνίας.

Όσον αφορά τη χώρα μας ο Τούρκικος ζυγός δεν άφησε κανένα περιθώριο ανάπτυξης ενός θεωρητικού υπόβαθρου για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Μετά την επανάσταση του 1821 και την ίδρυση του εθνικού κράτους το 1833 η κοινωνική πολιτική αναλύεται αποκλειστικά στην ανακούφιση των θυμάτων του απελευθερωτικού αγώνα (ορφανά, χήρες). Η Μικρασιατική καταστροφή, οι δυο παγκόσμιοι πόλεμοι καθώς και ο εμφύλιος σπαραγμός που ακολούθησε έφεραν την χώρα σε τέτοια κατάσταση που προείχε η οικονομική της αναστύλωση. Μόνο όταν η πολιτική κατάσταση σταθεροποιήθηκε άρχισαν να λαμβάνονται θεσμοθετημένα μέτρα κοινωνικής πολιτικής. Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε ότι για την ομαλή άσκηση κοινωνικής πολιτικής από την κεντρική εξουσία πρέπει να υπάρχει οικονομική και πολιτική σταθερότητα.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουμε τη δημιουργία ενός γενικά αποδεκτού κοινωνικού πλαισίου από τα κράτη μέλη της ένωσης. Το πλαίσιο αυτό αποτελεί την κοινή κατευθύνουσα γραμμή όλων των πολιτικών των διαφόρων κρατών που αφορούν θέματα κοινωνικής φύσεως. Τα κράτη εφαρμόζουν την πολιτική τους με τα δικά τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και η Ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική έχει απλά επικουρικό χαρακτήρα. Οι πολιτικές αυτές στο σύνολό τους έχουν ως στόχο την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής οικονομίας και τη διατήρηση της Ευρωπαϊκής κοινωνικής συνοχής.

Στην Ελλάδα η άσκηση κοινωνικής πολιτικής τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο συνεχώς εξελίσσεται πάντα μέσα στα πλαίσια, και με τη βοήθεια, της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συμπερηνούμε ότι η διάσπαση και ο καταμερισμός των φορέων άσκησης κοινωνικής πολιτικής είναι αναγκαίος για την καλύτερη λειτουργία του συστήματος. Η κεντρική εξουσία επιβάλλεται να παραχωρεί αρμοδιότητες άσκησης κοινωνικής πολιτικής στους τοπικούς φορείς όπως είναι οι ΟΤΑ και αυτό γιατί ο καθένας από αυτούς έχει καλύτερη άποψη για τα ιδιαίτερα προβλήματα της αρμόδιας περιοχής του.

Τέλος πρέπει να επισημάνουμε ότι μπορεί να αναφερόμαστε στην κοινωνική πολιτική χρησιμοποιώντας δυο μόνο λέξεις, όμως η κατανόηση της έννοιας απαιτεί συστηματική μελέτη των αρχών που τη διέπουν και των φορέων που εμπλέκονται σε αυτή μέσω των πολιτικών τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Ελληνική

1. Γ. Μάρδας, Κοινωνική Πολιτική Εκπαίδευση και Οικονομία Θεωρία Διοικητική Εθνικό και Διεθνές επίπεδο, Παπαζήση, Αθήνα 2000
2. Γ.Δ. Μάρδας, Εφαρμοσμένη κοινωνιολογία Κοινωνική διοίκηση Κοινωνική πολιτική Παροχές κοινωνικής πολιτικής Κοινωνικός προγραμματισμός, Το Οικονομικό, Αθήνα 1993
3. Δ. Γ. Τσαούσης, Η κοινωνία μας Οργάνωση, Λειτουργία, Δυναμική, Βιβλιοθήκη κοινωνικής επιστήμης & κοινωνικής πολιτικής Gutenberg, Αθήνα 1999
4. Δ. Γ. Τσαούσης, Χρηστικό λεξικό κοινωνιολογίας, Κοινωνιολογική και ανθρωπολογική βιβλιοθήκη Gutenberg, Αθήνα 1989
5. Δ. Ζυγούλη-Φιλολία, Η οργάνωση του Διοικητικού πλαισίου της προστασίας του περιβάλλοντος υπό το ισχύον νομικό καθεστώς, Διδακτορικό, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2000
6. Δ.Γ. Τσαούσης, Η Κοινωνία μας Οργάνωση-Λειτουργία-Δυναμική, GUTENBERG, Αθήνα 1999
7. Ε. Γ. Θωμόπουλου, Το κράτος πρόνοιας, Αθήνα 1990
8. Εκθέσεις 36 Διερεύνηση των εξελίξεων στην κατοικία τις τελευταίες 10ετίες- Παρατηρήσεις και ενδείξεις για τις αστικές κυρίως περιοχές, Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, Αθήνα 2001
9. Η. Νικολακοπούλου Στεφάνου, Κοινωνικό δίκαιο και κοινωνική πολιτική Ευρωπαϊκής κοινότητας και διεθνών οργανισμών, Πανεπιστημιακές σημειώσεις, Πάντειο πανεπιστήμιο, Αθήνα 1993
10. Θ. Σακελλαρόπουλος, Υπερεθνικές κοινωνικές πολιτικές στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, Κριτική, Αθήνα 2001
11. Ίδρυμα Σ. Καράγιωργα, Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα, 3^ο Συνέδριο Πάντειο Πανεπιστήμιο 27-29 Νοεμβρίου 1991, Αθήνα 1993
12. Κ. Τσουντας, Στοιχεία Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα 2001
13. Α. Π. Πάτρα, Κοινωνική πολιτική, Εισαγωγή Β' Έκδοση, Αφοι Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1974
14. Μ.Κ. Καζακοπούλου, Η κοινωνική πρόνοια ως επιστήμη, Αθήνα 1964

15. Ο. Β. Στασινοπούλου, Κράτος Πρόνοιας Ιστορική εξέλιξη-Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις, Gutenberg, Αθήνα 1992,
16. Ο. Στασινοπούλου, «Κοινωνική πολιτική»
17. Π. Α. Σταθόπουλος, Κοινωνική πρόνοια: μια γενική θεώρηση, 2^η Έκδοση, ΕΛΛΗΝ, Αθήνα 1996
18. Σ. Αποστολοπούλου-Θ. Τσολάκη, Η πρόνοια για τους οικονομικούς πρόσφυγες στην Ελλάδα το παράδειγμα του νομού Μεσσηνίας, Πτυχιακή Εργασία, Τ.Ε.Ι Καλαμάτας 1999
19. Σ. Ρομπόλη- Μ. Χλέτσου, Ηκοινωνική πολιτική μετά την κρίση του κράτους πρόνοιας, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1995
20. Σ. Χτούρης, Θεσμοί και ρυθμίσεις της κοινωνικής πολιτικής, Κέντρο κοινωνικής και οικονομικής έρευνας, Αθήνα 1993
21. Σ. Χτούρης, Θεσμοί και ρυθμίσεις της κοινωνικής πολιτικής: Άνεργοι- Ηλικιωμένοι-Άτομα με ειδικές ανάγκες-Αστική μεγένθυση και κράτος πρόνοιας, Κέντρο Κοινωνικής και Οικονομικής Έρευνας Πράξις, Αθήνα 1993
22. Σ.Α.Βούτυρα, Κοινωνική Πολιτική (παραδόσεις), Εκδόσεις Αναστασίου, Αθήνα 1980
23. Χ.Γ. Κωνσταντινόπουλος, θεσμοί και φορείς καταπολέμησης της ανεργίας στην Ελλάδα (1920-1992), Υπηρεσία εκδόσεων Ο.Α.Ε.Δ, Αθήνα 1993

Β. Ξένη

1. B.Mohan, "The logic of social welfare. Conjectures and formulations", 1987
2. I.Gough, "The political economy of the welfare state", 1979
3. J.Galper, "The politics of social services", 1975
4. M.Hill, "Understanding social policy", 1983
5. M.Hill, G.Bramley, "Analysing social policy", 1986
6. N.Ginsburg, "Class, capital and social policy", 1979
7. P.Flora, A.Heidenheimer, "The historical core and changing boundaries of the welfare state", 1984
8. P.Townsend, "Sociology and social policy", 1976
9. R.Goodin, "Reasons for welfare. The political theory of the welfare state", 1988
10. R.Lowe, "The welfare state in Britain since 1945", 1993
11. R.Mishra, "Social analysis and the welfare state: retrospect and prospect", 1986
12. V.George, P.Wilding, "The impact of social policy", 1984

Γ. Επισκέψεις σε Ιστοσελίδες

1. [http:// www.europa.com](http://www.europa.com)
2. [http:// www.ecogreens.gr](http://www.ecogreens.gr)
3. [http:// www.kathimerini.gr](http://www.kathimerini.gr)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

01000301002030032

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 30

10 Φεβρουαρίου 2003

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3106

Αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής
Φροντίδας και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Περιφερειακή Συγκρότηση του Εθνικού
Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας

1. Στο τέλος της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του Ν. 2889/2001 (ΦΕΚ 37 Α) προστίθεται περίπτωση γ', που έχει ως εξής:

“γ) Η δημιουργία ολοκληρωμένων συστημάτων παροχής υπηρεσιών πρόνοιας σε επίπεδο περιφέρειας.”

2. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και οι υπηρεσίες του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.Ο.Κ.Φ.) που αναφέρονται στα επόμενα εδάφια καταργούνται και μετατρέπονται σε υπηρεσίες του Περιφερειακού Συστήματος Υγείας και Πρόνοιας (Πε.Σ.Υ.Π.) στην Περιφέρεια του οποίου λειτουργούν. Τα Περιφερειακά Συστήματα Υγείας (Πε.Σ.Υ.) μετονομάζονται σε Περιφερειακά Συστήματα Υγείας και Πρόνοιας (Πε.Σ.Υ.Π.). Οι υπηρεσίες αυτές αποτελούν αποκεντρωμένες και ανεξάρτητες υπηρεσιακές μονάδες του Πε.Σ.Υ.Π. με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και εφεξής θα αναφέρονται ως μονάδες κοινωνικής φροντίδας.

Όπου στην ονομασία των φορέων που αναφέρονται στα επόμενα εδάφια συναντάται η φράση “Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες” αντικαθίσταται με τη φράση “Ατόμων με Αναπηρίες”.

Ειδικότερα αποτελούν μονάδες:

Α. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ:

α. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Δράμας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 443/1980 (ΦΕΚ 117 Α'), 107/1984 (ΦΕΚ 38 Α'), 519/1988 (ΦΕΚ 234 Α') και 149/1989 (ΦΕΚ 71 Α').

β. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Δράμας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: Ν.Δ./12.6.1926 (ΦΕΚ 201 Α') και Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

γ. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Καβάλας που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 381/1990 (ΦΕΚ 151 Α').

δ. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Παιδών Κομοτηνής, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των προεδρικών διαταγμάτων: 276/1973 (ΦΕΚ 225 Α'), 783/1979 (ΦΕΚ 230 Α') και 279/1985 (ΦΕΚ 104 Α').

ε. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Καβάλας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

στ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Έβρου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

ζ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Ξάνθης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

η. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Ροδόπης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

θ. Η Παιδόπολη “ΑΪΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ” Καβάλας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Ν.Δ. 572/1970 (ΦΕΚ 125 Α').

Β. Του Α΄ Πε.Σ.Υ.Π. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ:

α. Το Κέντρο Περιθαλψής Παιδιών “Ο Άγιος Δημήτριος” Θεσσαλονίκης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 287/1973 (ΦΕΚ 85 Α') όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

β. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων “Παπάφειο” Θεσσαλονίκης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

γ. Ο Οίκος Ευγηρίας - Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Κιλκίς, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των δια-

τάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 324/1983 (ΦΕΚ 116 Α') και 281/1985 (ΦΕΚ 105 Α').

δ. Το Κέντρο Αποθεραπείας - Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Νιγρίτα Σερρών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 256/1973 (ΦΕΚ 215 Α'), 300/1985 (ΦΕΚ 112 Α') και 256/1996 (ΦΕΚ 190 Α').

ε. Το Κέντρο Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Σερρών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 515/1979 (ΦΕΚ 158 Α') και 267/1991 (ΦΕΚ 100 Α').

στ. Το Κέντρο Περιθαλψής Παιδιών Σιδηροκάστρου Σερρών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Π.Δ.: 162/1978 (ΦΕΚ 34 Α').

ζ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Χαλκιδικής, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ. 407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

Γ. Του Β' Πε.Σ.Υ.Π. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ:

α. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Ημαθίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

β. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Πέλλας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

γ. Το Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας "Ο Άγιος Παντελεήμων" Θεσσαλονίκης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: Ν. 4162/1961 (ΦΕΚ 73 Α'), Β.Δ. 318/1963 (ΦΕΚ 83 Α'), Π.Δ. 254/1973 (ΦΕΚ 215 Α').

Δ. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ:

α. Το Κέντρο Αποθεραπείας- Αποκατάστασης και Κοινωνικής Στήριξης Ατόμων με Αναπηρίες Καστοριάς, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 311/1985 (ΦΕΚ 114 Α') και 257/1996 (ΦΕΚ 190 Α').

β. Το Κέντρο Αποθεραπείας-Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Αμυνταίου Φλώρινας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 444/1980 (ΦΕΚ 117 Α'), 280/1985 (ΦΕΚ 104 Α') και 258/1996 (ΦΕΚ 190 Α').

γ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Φλώρινας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

δ. Η Παιδόπολη "ΑΓΙΑ ΟΛΓΑ" Φλώρινας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Ν.Δ. 572/1970 (ΦΕΚ 125 Α').

ε. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Φλώρινας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: β.δ./9.3.1923 (ΦΕΚ 68 Α') και Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

Ε. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΗΠΕΙΡΟΥ:

α. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Πρεβέ-

ζης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

β. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Ηγουμενίτσας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 357/1994 (ΦΕΚ 190 Α').

γ. Το Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας Φιλιατών Θεσπρωτίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 1/1984 (ΦΕΚ 519 Α').

δ. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Φιλιατών Θεσπρωτίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

ε. Το Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας "Ο Νεομάρτυς Γεώργιος" Ιωαννίνων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 378/1990 (ΦΕΚ 149 Α').

στ. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Κόνιτσας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

ζ. Το Κέντρο Αποθεραπείας-Αποκατάστασης και Κοινωνικής Υποστήριξης Ατόμων με Αναπηρίες Άρτας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 150/1988 (ΦΕΚ 67 Α') και 365/1996 (ΦΕΚ 235 Α').

η. Η Παιδόπολη "ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ" Ιωαννίνων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Ν.Δ. 572/1970 (ΦΕΚ 125 Α').

θ. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλέων Ιωαννίνων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: β.δ./29.11.1922 (ΦΕΚ 257 Α') και Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

ι. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Πωγωνιανής Ιωαννίνων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

ΣΤ. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ:

α. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων "Ο Αριστεύς" Λάρισας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 548/1980 (ΦΕΚ 145 Α'), 336/1985 (ΦΕΚ 118 Α') και 129/2002 (ΦΕΚ 106 Α').

β. Το Κέντρο Προστασίας Ατόμων με Αναπηρίες "Ο Αριστεύς", που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 989/1980 (ΦΕΚ 247 Α') και 489/1988 (ΦΕΚ 221 Α').

γ. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Τρικάλων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 782/979 (ΦΕΚ 230 Α'), 337/1985 (ΦΕΚ 118 Α') και 42/2000 (ΦΕΚ 40 Α').

δ. Το Κέντρο Περιθαλψής Παιδιών Καρδίτσας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της Δ2/17385/1930 απόφασης του Υπουργού Κοινωνικής Πρόνοιας, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

ε. Το Κέντρο Στήριξης Αυτιστικών Ατόμων Μαγνησίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

στ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Καρδίτσας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

ζ. Η Παιδόπολη "ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ" Μαγνησίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Ν.Δ. 572/1970 (ΦΕΚ 125 Α').

Ζ. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ:

α. Ο Οργανισμός Δημόσιας Αντίληψης Ζακύνθου (Ο-ΔΑΖ), που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 105/1973 (ΦΕΚ 178 Α'), 279/1984 (ΦΕΚ 106 Α'), 382/1990 (ΦΕΚ 151 Α') και 140/1997 (ΦΕΚ 125 Α').

β. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Κεφαλληνίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

Η. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ:

α. Το Κέντρο Αποθεραπείας-Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Αμφιλοχίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων 364/1989 (ΦΕΚ 162 Α') και 255/1996 (ΦΕΚ 96 Α').

β. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλέων Πατρών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

γ. Το Κέντρο Αποθεραπείας-Φυσικής Αποκατάστασης "Κλεισμένου Οικονόμου Ιατρού", που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 280/1984 (ΦΕΚ 106 Α') και 259/1996 (ΦΕΚ 190 Α').

δ. Το "Σκαγιοπούλειο" Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Πατρών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

ε. Το Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας Πύργου "Άγιος Χαράλαμπος", που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 384/1990 (ΦΕΚ 152 Α').

στ. Το Κέντρο Περιθαλψής Παιδιών Λεχαιών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 332/1987 (ΦΕΚ 153 Α').

ζ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Αιτωλοακαρνανίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

η. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Ηλείας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

θ. Το Εθνικό Ίδρυμα Αποκατάστασης Αναπήρων Ν. Αχαΐας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 334/1973 (ΦΕΚ 100 Α') και της Υ.Α. Γ4α/φ30/88847/6.4.1983 (ΦΕΚ 252 Β').

ι. Η Μονάδα Σπαστικών Παιδιών Πατρών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 162/1978 (ΦΕΚ 34 Α').

θ. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ:

α. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Εύβοιας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 77/1983 (ΦΕΚ 34 Α') και 371/1984 (ΦΕΚ 129 Α').

β. Το Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας Ευρυτανίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Π.Δ.: 252/1990 (ΦΕΚ 103 Α').

γ. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Φθιώτιδος, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Π.Δ.: 509/1985 (ΦΕΚ 185 Α').

δ. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Λαμίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

ε. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Ευβοίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

στ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Βοιωτίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

ζ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Φθιώτιδας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

Ι. Του Α' Πε.Σ.Υ.Π. ΑΤΤΙΚΗΣ:

α. Ο Κοινωνικός Ξενώνας Καρέα, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 28/1985 (ΦΕΚ 10 Α') και 521/1985 (ΦΕΚ 189 Α'), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν σήμερα.

β. Οι εδρεύουσες στην Περιφέρεια Αττικής υπηρεσίες του ΠΙΚΠΑ και του ΕΟΠ που είχαν συγχωνευτεί στον Ε.Ο.Κ.Φ., σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 2646/1998 και δεν υπάγονται ρητά με τις διατάξεις αυτού του νόμου σε Πε.Σ.Υ.Π. ή άλλο φορέα.

ΙΑ. Του Β' Πε.Σ.Υ.Π. ΑΤΤΙΚΗΣ:

α. Το Α' Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Αθηνών και Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Μελισσίων, τα οποία αποτελούν ενιαία μονάδα, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 1152/1981 (ΦΕΚ 283 Α'), 28/1985 (ΦΕΚ 10 Α'), 339/1985 (ΦΕΚ 118 Α'), 516/1985 (ΦΕΚ 188 Α'), 254/1998 (ΦΕΚ 189 Α') και της Υ.Α. Π4/3905/3.8.1993 (ΦΕΚ 606 Β').

β. Η Παιδόπολη "ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ" Καλαμακίου Αττικής, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Ν.Δ. 572/1970 (ΦΕΚ 125 Α').

γ. Η Παιδόπολη "ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ" Νέας Σμύνης Αττικής, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Ν.Δ. 572/1970 (ΦΕΚ 125 Α').

δ. Το Κέντρο Αποθεραπείας και Αποκατάστασης Παιδιών Βούλας (Κ.Α.Α.Π.Β.), που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Υ.Α. 110838/1952 (ΦΕΚ 178 Β') και του Β.Δ. 170/1960 (ΦΕΚ 40 Α').

ε. Το Αναρρωτήριο Πεντέλης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 170/1960 (ΦΕΚ 40 Α').

ΙΒ. Του Γ' Πε.Σ.Υ.Π. ΑΤΤΙΚΗΣ:

α. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Παιδιών Αθηνών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των Π.Δ.: 120/1985 (ΦΕΚ 36 Α'), 483/1988 (ΦΕΚ 217 Α') και 41/2000 (ΦΕΚ 40 Α').

β. Το Παιδικό Αναπτυξιακό Κέντρο Πειραιά, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 263/1989 (ΦΕΚ 124 Α').

γ. Το Εθνικό Ίδρυμα Αποκατάστασης Αναπήρων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 564/1961 (ΦΕΚ 139 Α') και του Ν. 2345/1995 (ΦΕΚ 213 Α').

δ. Το Κέντρο Προστασίας Παιδιών "Μιχαλήνιο", που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 660/1962 (ΦΕΚ 179 Α').

ε. Το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ", που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 830/1980 (ΦΕΚ 206 Α').

στ. Το Β' Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Αθηνών, Γ' Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Αθηνών και το Κέντρο Κοινωνικής Αποκατάστασης Χανσενικών, τα οποία αποτελούν ενιαία Μονάδα, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: Ν. 1137/1981 (ΦΕΚ 60 Α') και των προεδρικών διαταγμάτων 27/1985 (ΦΕΚ 10 Α'), 385/1990 (ΦΕΚ 152 Α'), 294/1998 (ΦΕΚ 212 Α') και 254/1998 (ΦΕΚ 189 Α').

ΙΓ. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ:

α. Το Κέντρο Αποθεραπείας-Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Φιλιατρών, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: Ν.Δ. 928/1971 (ΦΕΚ 144 Α'), Π.Δ. 156/1973 (ΦΕΚ 50 Α') και Π.Δ. 37/1998 (ΦΕΚ 42 Α').

β. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Μεσσηνίας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

γ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Αργολίδας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

δ. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Κορίνθου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 380/1990 (ΦΕΚ 150 Α') και 103/2000 (ΦΕΚ 99 Α').

ΙΔ. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ:

α. Το Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας "Η Θεομήτωρ" Αγιάσου Λέσβου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: Β.Δ. 629/1972 (ΦΕΚ 179 Α') και Π.Δ. 253/1973 (ΦΕΚ 215 Α').

β. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Λέσβου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

γ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Χίου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

δ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Σάμου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

ΙΕ. Του Α' Πε.Σ.Υ.Π. ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ:

Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Κυκλάδων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

ΙΣΤ. Του Β' Πε.Σ.Υ.Π. ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ:

α. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Παιδιών Ρόδου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: Ν. 2851/1922 (ΦΕΚ 114 Α'), Ν.Δ. 4525/1966 (ΦΕΚ 141 Α'), Π.Δ. 281/1981 (ΦΕΚ 78 Α') και Π.Δ. 303/1989 (ΦΕΚ 139 Α').

β. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλέων Ρόδου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

γ. Ο Οίκος Ευγηρίας Δωδεκανήσου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 456/1972 (ΦΕΚ 135 Α').

δ. Το Κέντρο Αποθεραπείας-Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Ρόδου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 14/1986 (ΦΕΚ 6 Α') και 254/1996 (ΦΕΚ 190 Α').

ε. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Δωδεκανήσου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

ΙΖ. Του Πε.Σ.Υ.Π. ΚΡΗΤΗΣ:

α. Το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Θηλέων Ηρακλείου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α').

β. Το Κέντρο Περιθαλψής Παιδιών Πόμπιας Ηρακλείου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 469/1985 (ΦΕΚ 168 Α').

γ. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Λασιθίου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: Β.Δ. 393/1966 (ΦΕΚ 101 Α'), Π.Δ. 340/1985 (ΦΕΚ 118 Α') και Π.Δ. 330/1996 (ΦΕΚ 222 Α').

δ. Το Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας Ρεθύμνου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 102/1973 (ΦΕΚ 158 Α').

ε. Το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Χανίων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων: 579/1977 (ΦΕΚ 191 Α') και 13/1986 (ΦΕΚ 6 Α').

στ. Το Κέντρο Αποκατάστασης Παιδιών και Νέων Κρήτης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων των: Ν. 2851/1922 (ΦΕΚ 114 Α'), Ν.Δ. 15/1922 (ΦΕΚ 275 Α'), Β.Δ. 273/1973 (ΦΕΚ 81 Α'), Β.Δ. 314/1973 (ΦΕΚ 93 Α'), Π.Δ. 267/1991 (ΦΕΚ 100 Α') και Π.Δ. 294/1999 (ΦΕΚ 265 Α').

ζ. Το Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) Ρεθύμνης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων της: Π4/οικ.407/19.6.1996 απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α').

η. Το Παιδικό Αναπτυξιακό Κέντρο Ηρακλείου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Π.Δ. 263/1989 (ΦΕΚ 124 Α').

θ. Η Παιδόπολη Νεάπολης Λασιθίου Κρήτης, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του: Ν.Δ. 572/1970 (ΦΕΚ 125 Α').

3. Το Πε.Σ.Υ.Π. υπεισέρχεται αυτοδικαίως στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας τους ως αποκεντρωμένων μονάδων αυτού, κατά τις διατάξεις του άρθρου 20.

4. Από την έναρξη λειτουργίας των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους, περιέρχεται αυτοδικαίως, χωρίς την τήρηση οποιουδήποτε τύπου, πράξης ή συμβολαίου και χωρίς αντάλλαγμα, στα Πε.Σ.Υ.Π., στα οποία υπάγονται.

Οι μονάδες κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π. εξακολουθούν να έχουν την αποκλειστική χρήση και διαχείριση των περιουσιακών τους στοιχείων, που μεταβιβάστηκαν σ' αυτά.

Το Πε.Σ.Υ.Π. διαθέτει τα περιουσιακά στοιχεία των μονάδων κοινωνικής φροντίδας αυτού, για τα οποία υπάρχει δέσμευση από τις περί κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών διατάξεις, ειδικά και αποκλειστικά για το σκοπό για τον οποίο αφιερώθηκαν και με τους όρους που τέθηκαν με τις πράξεις εν ζωή ή αιτία θανάτου.

Μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 20 αυτού του νόμου, το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) του οικείου Πε.Σ.Υ.Π. υποχρεούται στη διενέργεια απογραφής όλων των κινητών και ακινήτων, που κατά τις διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων περιέρχονται στην κυριότητά του. Απόσπασμο της έκθεσης απογραφής, που περιγράφει τα ακίνητα που αποκτώνται κατά κυριότητα από το Πε.Σ.Υ.Π., καθώς και τα λοιπά εμπράγματα δικαιώματα επί των ακινήτων, καταχωρίζεται στελώς στα οικεία βιβλία του υποθηκοφυλακείου.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας επιτρέπεται για λειτουργικούς λόγους να υπάγονται ορισμένες περιοχές ή μονάδες παροχής υπηρεσιών Πρόνοιας ορισμένων περιοχών ενός Πε.Σ.Υ.Π. σε άλλο Πε.Σ.Υ.Π.

6. Μέχρι την κατάρτιση νέου οργανισμού, οι μονάδες κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π. διατηρούν τον οργανισμό που έχουν. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, ύστερα από γνώμη του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π., ο Οργανισμός αυτός μπορεί να τροποποιείται, ως προς τη διάρθρωση των υπηρεσιακών μονάδων και την κατανομή του προσωπικού.

Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, καθορίζεται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας, η διάρθρωση των υπηρεσιών, οι θέσεις και τα προσόντα πρόσληψης του προσωπικού των μονάδων κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π., οι οποίες κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου δεν έχουν οργανισμό. Μέχρι την έκδοση των παραπάνω οργανισμών οι μονάδες κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π. λειτουργούν με το υ-

πάρχον προσωπικό, στο οποίο ανατίθενται καθήκοντα με απόφαση του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.

Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, μετά από γνώμη του Δ.Σ. του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., μπορεί να ιδρύονται νέες μονάδες παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π. και να καθορίζεται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας, η διάρθρωση των υπηρεσιών, οι θέσεις και τα προσόντα πρόσληψης του προσωπικού.

Με όμοια προεδρικά διατάγματα, κατόπιν εισήγησης του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π., μπορεί να συγχωνεύονται ή να καταργούνται ολικώς ή μερικώς μονάδες κοινωνικής φροντίδας και να ρυθμίζονται όλα τα ζητήματα που ανακύπτουν σχετικά με το προσωπικό αυτών.

7. Το προσωπικό των φορέων που αναφέρονται στην παρ. 2 αυτού του άρθρου διατηρεί τους κλάδους και τις θέσεις, που κατέχει κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού, οι οποίες μετατρέπονται αυτοδίκαια σε οργανικές θέσεις αντίστοιχου κλάδου, κατηγορίας και ειδικότητας των μονάδων κοινωνικής φροντίδας του οικείου Πε.Σ.Υ.Π. με την ίδια σχέση εργασίας. Για την κατά το προηγούμενο εδάφιο αυτοδίκαιη μετατροπή θέσεων, εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Προέδρου του οικείου Πε.Σ.Υ.Π. που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Κατ' εξαίρεση οι θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου τις οποίες κατέχει το προσωπικό του Ε.Ο.Κ.Φ. που προέρχεται από συγχώνευση με το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ", το Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντίληψης (Π.Ι.Κ.Π.Α.) και τον Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας (Ε.Ο.Π.) και το οποίο διέπεται από τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998 (ΦΕΚ 236 Α') και του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999 (ΦΕΚ 96 Α'), μετατρέπονται σε μόνιμες θέσεις δημοσίου δικαίου ή σε θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, όπως ορίζουν οι διατάξεις αυτές. Η δήλωση του προσωπικού προβλέπεται στο άρθρο 20 του Ν. 2716/1999, υποβάλλεται στον Πρόεδρο του οικείου Πε.Σ.Υ.Π. εντός προθεσμίας δύο μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Ο Πρόεδρος του οικείου Πε.Σ.Υ.Π. εκδίδει πράξη κατάταξης και ένταξης του προσωπικού στις ανωτέρω θέσεις. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Το προσωπικό των φορέων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 αυτού του άρθρου υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 2470/1997 (ΦΕΚ 40 Α').

Ο συνολικός χρόνος υπηρεσίας του υπαλλήλου, που έχει διανυθεί στο φορέα από τον οποίο αυτός προέρχεται λαμβάνεται υπόψη για τη μισθολογική του εξέλιξη. Επιπλέον τακτικές αποδοχές που ελάμβανε από τον εργοδοτικό του φορέα, πριν την ανωτέρω ένταξη, διατηρούνται ως προσωπική διαφορά, η οποία μειώνεται με οποιαδήποτε αύξηση των αποδοχών ή απολαβών, από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχεται, μέχρι πλήρους εξισώσεως με τις αποδοχές και τις απολαβές της νέας θέσης. Ο συνολικός χρόνος υπηρεσίας, που έχει διανυθεί στο φορέα από τον οποίο προέρχεται ο υπάλληλος, θεωρείται ως πραγματική υπηρεσία για όλα τα θέματα της υπηρεσιακής του κατάστασης.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέ-

ντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, κενές ή κενούμενες οργανικές θέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 7 αυτού του άρθρου μπορεί να ανακατανέμονται μεταξύ των μονάδων κοινωνικής φροντίδας κάθε Πε.Σ.Υ.Π., κατά κατηγορία, κλάδο ή ειδικότητα. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται μετέ από εισήγηση του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., καταργούνται όσες από τις παραπάνω θέσεις θεωρηθεί ότι πλεονάζουν.

9. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας το προσωπικό των μονάδων κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π., μόνιμο ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, μπορεί να μετατάσσεται ή μεταφέρεται, με την ίδια εργασιακή σχέση, ύστερα από αίτησή του και γνώμη των οικείων υπηρεσιακών συμβουλίων, σε κενή θέση της ίδιας κατηγορίας, κλάδου και ειδικότητας Πε.Σ.Υ.Π. άλλης Περιφέρειας ή του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας ή Ν.Π.Δ.Δ. που εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Η αίτηση για μετάταξη υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία ενός έτους από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Για το έτος πραγματοποίησης των μετατάξεων η δαπάνη που προκαλείται καλύπτεται με μεταφορά της σχετικής πίστωσης από τον προϋπολογισμό του Πε.Σ.Υ.Π. από το οποίο προέρχεται ο υπάλληλος στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας υποδοχής.

10. Για τη στελέχωση των Κέντρων Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ) και των: α) Κέντρου Αποθεραπείας - Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Νιγρίτας Σερρών, β) Κέντρου Αποθεραπείας - Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Άργους Ορεστικού Καστοριάς, γ) Κέντρου Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Σερρών, δ) Κέντρου Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Φλώρινας, ε) Κέντρου Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Αμφιλοχίας, στ) Κέντρου Αποθεραπείας Αποκατάστασης και Κοινωνικής Υποστήριξης Ατόμων με Αναπηρίες Ηπείρου, ζ) Κέντρου Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες "ο Αριστέυς", η) Κέντρου Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Αιγίου, θ) Κέντρου Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Φιλιατρών, ι) Κέντρου Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Ροδού συνιστώνται διακόσιες θέσεις μόνιμου προσωπικού με σχέση Δημοσίου δικαίου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, κατανομούνται οι θέσεις αυτές, κατά υπηρεσία, κατηγορία και κλάδο και ορίζεται η διαβάθμισή τους.

11. Από τη δημοσίευση του νομού αυτού καταργούνται τα ακόλουθα Ν.Π.Δ.Δ.:

α. Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Αχαΐας, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Ν. 1156/1981 (ΦΕΚ 122 Α').

β. Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Έβρου, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Π.Δ. 346/1983 (ΦΕΚ 120 Α') και του Π.Δ. 298/1985 (ΦΕΚ 111 Α').

γ. Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Παιδιών Ιωαννίνων, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Π.Δ. 263/1973 (ΦΕΚ 218 Α').

δ. Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Κομοτηνής, που συστήθηκε και λειτουργεί δυνάμει των διατάξεων του Π.Δ. 783/1979 (ΦΕΚ 230 Α').

Η κινητή και ακίνητη περιουσία των νομικών αυτών προσώπων περιέρχεται αυτοδικαίως στα αντίστοιχα Πε.Σ.Υ.Π. στην περιφέρεια των οποίων υπάγονται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 4 αυτού του άρθρου.

Τα Πε.Σ.Υ.Π. διαθέτουν τα περιουσιακά στοιχεία των καταργούμενων φορέων, για τα οποία υπάρχει δέσμευση από τις περί κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών διατάξεις, ειδικά και αποκλειστικά για το σκοπό για τον οποίο αφιερώθηκαν και με τους όρους που τέθηκαν με τις πράξεις εν ζωή ή απία θανάτου.

Οι οργανικές θέσεις που προβλέπονται στις παραπάνω διατάξεις όπως αυτές ισχύουν και το προσωπικό των καταργούμενων φορέων μεταφέρονται στο Πε.Σ.Υ.Π. στην περιφέρεια του οποίου κάθε φορέας υπάγεται και κατανέμονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, μετά από πρόταση του Δ.Σ., στις μονάδες κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π.

12. Από τη δημοσίευση αυτού του νόμου καταργούνται οι Ειδικές Εστίες Π.Ι.Κ.Π.Α. Καρπενησίου, Δελβινακίου, Αμφιλοχίας, Καρδίτσας, Σερρών, Αλεξανδρούπολης και Δεσκάτης Γρεβενών, που συστήθηκαν και λειτουργούν δυνάμει των διατάξεων του Β.Δ. 170/1960 (ΦΕΚ 40 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Οι οργανικές θέσεις των παραπάνω φορέων μεταφέρονται αυτοδικαίως στο αντίστοιχο Πε.Σ.Υ.Π. και κατανομούνται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, μετά από πρόταση του Δ.Σ., στις μονάδες κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π. Το προσωπικό των παραπάνω φορέων μετατάσσεται αυτοδικαίως στο αντίστοιχο Πε.Σ.Υ.Π. και εντάσσεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου σε κενές θέσεις των μονάδων κοινωνικής φροντίδας. Για το προσωπικό αυτό ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου 7 αυτού του άρθρου. Μέχρι την έναρξη της λειτουργίας των μονάδων κοινωνικής φροντίδας των οικείων Πε.Σ.Υ.Π., σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου, το προσωπικό των ανωτέρω ειδικών εστίων εκτελεί καθήκοντα, που του ανατίθενται με απόφαση του Προέδρου του Πε.Σ.Υ.Π.

Άρθρο 2

Αρμοδιότητες του Δ.Σ. των Πε.Σ.Υ.Π. στον τομέα της Κοινωνικής Φροντίδας

1. Όλες οι αρμοδιότητες των διοικητικών συμβουλίων των φορέων, που μετατρέπονται σε μονάδες κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π., περιέρχονται στην αρμοδιότητα του Δ.Σ. του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., εκτός από αυτές που ειδικώς προβλέπονται στις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 4 αυτού του νόμου, οι οποίες περιέρχονται στην Επιτροπή Διοίκησης και τον Πρόεδρο της μονάδας κοινωνικής φροντίδας.

2. Το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π., στο τομέα της κοινωνικής φροντίδας έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

α) Συντονίζει, εξειδικεύει και ασκεί την πολιτική παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στην Περιφέρειά του.

β) Εκπονεί επιχειρησιακό σχέδιο δράσης για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στην Περιφέρεια και το υποβάλλει για έγκριση στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας.

γ) Εκπονεί και ενημερώνει το Χάρτη Πρόνοιας της Περιφέρειας και εισηγείται τις ενέργειες εφαρμογής του. Ο Χάρτης Πρόνοιας περιλαμβάνει ιδίως την καταγραφή και ταξινόμηση των υπηρεσιών και δομών κοινωνικής φροντίδας, την εισαγωγή στοιχείων, που αφορούν σε ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, καθώς και την καταγραφή των παροχών που διατίθενται σ' αυτές, την αναγνώριση και αποτύπωση των αναγκών και τη διαμόρφωση δεικτών, που αφορούν παρακολούθηση από άποψη ποιότητας και ποσότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι φορείς του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας της Περιφέρειας κάθε Πε.Σ.Υ.Π. διασυνδέονται με την τράπεζα πληροφοριών του Χάρτη Πρόνοιας και υποχρεούνται στην εισαγωγή των αναγκαίων στοιχείων της αρμοδιότητάς τους για την κατάρτιση και συνεχή ενημέρωση αυτού.

δ) Εισηγείται στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας σχετικά με:

1. Τη χωροταξική κατανομή των μονάδων κοινωνικής φροντίδας.

2. Τους νέους Οργανισμούς των μονάδων κοινωνικής φροντίδας.

3. Την ίδρυση νέων μονάδων κοινωνικής φροντίδας, την κατάργηση ή τη συγχώνευση αυτών.

ε) Παρακολουθεί τη λειτουργία και αξιολογεί το παράγόμενο έργο των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, με βάση ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες και γενικότερα συντονίζει την εφαρμογή της πολιτικής κοινωνικής προστασίας, που εκπονείται και ασκείται στην Περιφέρεια του Πε.Σ.Υ.Π.

στ) Αποφασίζει για την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Διοίκησης της μονάδας.

ζ) Εγκρίνει τον προϋπολογισμό, απολογισμό και τον ισολογισμό των μονάδων του.

η) Καταρτίζει τον ενιαίο προϋπολογισμό, απολογισμό και ισολογισμό των μονάδων κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π.

θ) Ασκει αυτεπαγγέλτως ιεραρχικό έλεγχο νομιμότητας και ουσίας των πράξεων για θέματα που αφορούν τις αρμοδιότητες τις σχετικές με την αναδοχή και υιοθεσία, που ασκούνται κατά τις ισχύουσες διατάξεις από τις μονάδες κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π.

3. Οι αρμόδιες υπηρεσίες των περιφερειών και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού υποχρεούνται να συνεργάζονται με τα Πε.Σ.Υ.Π., για θέματα που αφορούν παροχές υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.

4. Το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. μπορεί με κανονιστική πράξη του να μεταβιβάζει αρμοδιότητες του στον Πρόεδρο του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π., στον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή του Πε.Σ.Υ.Π., στους Προέδρους και στις Επιτροπές Διοίκησης των μονάδων κοινωνικής φροντίδας που προβλέπονται στο άρθρο 4 αυτού του νόμου. Στην απόφαση αυτή μπορεί να προβλέπεται ότι ορισμένες από τις μεταβιβαζόμενες αρμοδιότητες ασκούνται παράλληλα και από το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.

5. Ο Πρόεδρος του Πε.Σ.Υ.Π. μπορεί με κανονιστική πράξη του να εξουσιοδοτεί τον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή και τους Προέδρους των Επιτροπών Διοίκησης των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, καθώς και άλλα ιεραρχικά υφιστάμενά του όργανα της Κεντρικής Υπηρεσίας του Πε.Σ.Υ.Π. και των μονάδων κοινωνικής φροντίδας να

υπογράφουν, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του και γενικώς να ασκούν αρμοδιότητες που αυτός έχει από τις ισχύουσες διατάξεις ή του έχουν μεταβιβαστεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 αυτού του άρθρου.

6. Οι Πρόεδροι των Επιτροπών Διοίκησης των μονάδων κοινωνικής φροντίδας μπορούν με κανονιστικές πράξεις τους να εξουσιοδοτούν ιεραρχικά υφιστάμενά τους όργανα να υπογράφουν με εντολή τους πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς τους και γενικά να ασκούν αρμοδιότητές τους που αυτοί έχουν από τις ισχύουσες διατάξεις ή τους έχουν μεταβιβασθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 αυτού του άρθρου.

7. Οι Επιτροπές Διοίκησης των μονάδων κοινωνικής φροντίδας μπορούν με κανονιστικές πράξεις τους να μεταβιβάζουν αρμοδιότητες τις οποίες αυτές έχουν από ισχύουσες διατάξεις ή τους έχουν μεταβιβασθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 αυτού του άρθρου σε προϊσταμένους οργανικών μονάδων. Στην κανονιστική αυτή πράξη μπορεί να προβλεπεται ποιες από τις μεταβιβαζόμενες αρμοδιότητες επιτρέπεται να ασκούνται παράλληλα και από τις Επιτροπές Διοίκησης.

8. Οι κανονιστικές πράξεις, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 4 - 7 του άρθρου αυτού, δημοσιεύονται με τοιχοκόλληση στον πίνακα ανακοινώσεων του καταστήματος των οργάνων που τις εξέδωσαν, καθώς και στους πίνακες ανακοινώσεων των καταστημάτων των οργάνων στα οποία γίνεται μεταβίβαση αρμοδιοτήτων ή εξουσιοδότηση για υπογραφή. Για τις τοιχοκολλησείς αυτές συντάσσονται αυθημερόν αποδεικτικά που υπογράφονται από δύο υπαλλήλους, ενώπιον των οποίων έγινε η τοιχοκόλληση. Τα αποδεικτικά αυτά πρωτοκολλούνται στα οικεία βιβλία πρωτοκόλλου των αρμόδιων υπηρεσιών την ίδια ημέρα που έγινε η πρωτοκόλληση. Οι κατά τα ανωτέρω κανονιστικές πράξεις ισχύουν από την ημέρα της πρωτοκόλλησής τους στις υπηρεσίες των οργάνων στα οποία έχουν μεταβιβαστεί οι αρμοδιότητες ή έχουν εξουσιοδοτηθεί για την άσκησή τους.

Άρθρο 3

Αναδιοργάνωση της Κεντρικής Υπηρεσίας των Πε.Σ.Υ.Π.

1. Σε κάθε Πε.Σ.Υ.Π. συνιστάται αυτοτελές Τμήμα Κοινωνικών Υπηρεσιών, που υπάγεται απευθείας στον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή του Πε.Σ.Υ.Π., ο οποίος προστίθεται στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Πε.Σ.Υ.Π.

Στις αρμοδιότητες του τμήματος ανήκουν η διερεύνηση των κοινωνικών αναγκών και των κοινωνικών προβλημάτων σε επίπεδο Περιφέρειας, ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας, η επιστημονική εποπτεία, ο συντονισμός και η παρακολούθηση εφαρμογής των προγραμμάτων των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, η συνεργασία με το τμήμα περιφερειακού χάρτη υγείας του Πε.Σ.Υ.Π. για την κατάρτιση του Χάρτη Πρόνοιας της Περιφέρειας και η αξιολόγηση των ιδιωτικών και δημόσιων φορέων παροχής κοινωνικής φροντίδας της Περιφέρειας.

2. Οι Διευθύνσεις του Πε.Σ.Υ.Π. που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 3 του Ν. 2889/2001, όπως αυτές αναφέρονται και στο Π.Δ. 357/2001 (ΦΕΚ 357 Α') ήτοι: α) Η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης Πολιτικών

Παροχής Υπηρεσιών Υγείας, β) Η Διεύθυνση Οργάνωσης και Διοικητικής Υποστήριξης, γ) Η Διεύθυνση Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Μονάδων Παροχής Υπηρεσιών Υγείας μετονομάζονται αντίστοιχα σε:

- α. Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης Πολιτικών Παροχής Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας,
- β. Διεύθυνση Οργάνωσης και Διοικητικής Υποστήριξης Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας και
- γ. Διεύθυνση Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Μονάδων Παροχής Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας.

3. Σε κάθε Πε.Σ.Υ.Π. συνιστώνται οι εξής θέσεις μόνιμου προσωπικού για τη στελέχωση του Τμήματος Κοινωνικών Υπηρεσιών:

- α. Κατηγορία Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Π.Ε.):
 - α.α. Κλάδου ΠΕ Ψυχολόγων, θέσεις δύο, με βαθμούς Δ - Α.
 - α.β. Κλάδου ΠΕ Κοινωνικής Διοίκησης κατεύθυνσης Κοινωνικής Εργασίας, θέσεις δύο με βαθμούς Δ - Α.
 - α.γ. Κλάδου ΠΕ Διοικητικού / οικονομικού, θέσεις δύο με βαθμούς Δ - Α.
 - β. Κατηγορία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.): Κλάδου ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας, θέσεις τέσσερις με βαθμούς Δ - Α.

Σε όσους κλάδους περιλαμβάνονται περισσότερες από μία ειδικότητες, οι θέσεις κατά ειδικότητα ορίζονται με την προκήρυξη πλήρωσης κενών θέσεων.

Ο Προϊστάμενος του τμήματος μπορεί να προέρχεται από οποιονδήποτε από τους παραπάνω κλάδους.

4. Σε κάθε Πε.Σ.Υ.Π. συνιστάται επταμελές Επιστημονικό Συμβούλιο για θέματα Κοινωνικής Φροντίδας (ΕΠΙ.ΣΥ.Κ.Φ.).

Το Συμβούλιο αποτελείται από:

- α) Τον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή του Πε.Σ.Υ.Π., ως Πρόεδρο.
- β) Έναν Κοινωνικό Επιστήμονα με ειδίκευση στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, που ορίζεται από το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.
- γ) Έναν εκπρόσωπο από το προσωπικό των μονάδων κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π., τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που εκλέγεται από όλους τους εργαζόμενους στις μονάδες αυτές. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας καθορίζεται η διαδικασία και ο τρόπος εκλογής του παραπάνω εκπροσώπου.
- δ) Έναν Πρόεδρο των μονάδων κοινωνικής φροντίδας της Περιφέρειας του Πε.Σ.Υ.Π., που ορίζεται από το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.
- ε) Έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, που ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο.

στ) Έναν Κοινωνικό Λειτουργό, που ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος.

ζ) Έναν Ψυχολόγο, που ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων.

Η θητεία του Επιστημονικού Συμβουλίου είναι τριετής και η συγκρότησή του γίνεται με πράξη του Προέδρου του Πε.Σ.Υ.Π., με την οποία ορίζεται και ένας υπάλληλος του Πε.Σ.Υ.Π. ως Γραμματέας του Συμβουλίου. Για όλα τα μέλη του Επιστημονικού Συμβουλίου και το Γραμματέα ορίζεται αντίστοιχος αναπληρωτής.

5. Το ΕΠΙ.ΣΥ.Κ.Φ. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) Γνωμοδοτεί και εισηγείται στο Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. για θέματα κοινωνικής φροντίδας.

β) Γνωμοδοτεί σε ερωτήματα του Δ.Σ. ή του Προέδρου του Πε.Σ.Υ.Π.

6. Στον Πρόεδρο, στα μέλη και στο γραμματέα του Ε.ΠΙ.ΣΥ.Κ.Φ. καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας.

7. Στην έδρα κάθε Πε.Σ.Υ.Π. συνιστάται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. Υπηρεσιακό Συμβούλιο, στο οποίο υπάγονται όλοι οι μόνιμοι ή συνδεόμενοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλοι των μονάδων κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π.

Κατά την πρώτη συγκρότησή του και μέχρι την ανάδειξη των αιρετών εκπροσώπων των εργαζομένων, το Υπηρεσιακό Συμβούλιο λειτουργεί νόμιμα με τα υπόλοιπα μέλη του.

Οι υπάλληλοι του τμήματος κοινωνικών υπηρεσιών της Κεντρικής Υπηρεσίας του Πε.Σ.Υ.Π. υπάγονται στο Υπηρεσιακό Συμβούλιο του άρθρου 3 παρ. 15 του Ν. 2889/2001.

Άρθρο 4

Διοίκηση των αποκεντρωμένων μονάδων κοινωνικής φροντίδας

1. Όργανα διοίκησης των αποκεντρωμένων μονάδων κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π. είναι:

α) Η Επιτροπή Διοίκησης.

β) Ο Πρόεδρος.

2. Η Επιτροπή Διοίκησης είναι πενταμελής και αποτελείται από:

α) Τέσσερα πρόσωπα με ιδιαίτερη εμπειρία και γνώσεις στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, εκ των οποίων ο ένας ορίζεται Πρόεδρος.

β) Έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων.

γ) Στις Επιτροπές Διοίκησης των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, που έχουν σκοπούς σχετικούς με τα άτομα με αναπηρίες, συμμετέχει ένας εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΕΣΑΕΑ), με περιορισμό των προσώπων της περίπτωσης α' από τέσσερα σε τρία. Αν δεν υπάρχει στην περιφέρεια του Πε.Σ.Υ.Π. εκπρόσωπος της ΕΣΑΕΑ, ορίζονται ως μέλη τέσσερα πρόσωπα της περίπτωσης α'.

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας καθορίζεται ο τρόπος και η διαδικασία εκλογής του εκπροσώπου των εργαζομένων.

Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής Διοίκησης, με τους αντίστοιχους αναπληρωτές τους, διορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π., μετά από εισήγηση του Προέδρου του Πε.Σ.Υ.Π. και η θητεία τους είναι τριετής. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ένα από τα τακτικά μέλη αντιπρόεδρος της Επιτροπής Διοίκησης, που αναπληρώνει τον Πρόεδρο στα καθήκοντά του, όταν απουσιάζει ή κωλύεται. Η Επιτροπή Διοίκησης εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά της και μετά τη λήξη της θητείας της, μέχρι το διορισμό της νέας Επιτροπής Διοίκησης, όχι όμως πέραν των τριών μηνών.

3. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Διοίκησης των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, που παρέχουν υπηρεσίες δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας, εφόσον ο αριθμός που προβλέπεται να περιθάλπεται εσωτερικώς είναι μεγαλύτερος του εκατό, είναι πλήρους απασχόλησης και δικαιούται αμοιβή και αποζημίωση για έξοδα παράστασης, το ύψος των οποίων ο-

ρίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας. Με την ίδια απόφαση ορίζεται αποζημίωση για τα μέλη της Επιτροπής Διοίκησης και τον υπάλληλο που ασκεί καθήκοντα γραμματέα.

Στον Πρόεδρο, στα μέλη και στον υπάλληλο, που ασκεί καθήκοντα γραμματέα, των μονάδων κοινωνικής φροντίδας, που παρέχουν υπηρεσίες πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας, εφόσον ο αριθμός που προβλέπεται να περιθάλπεται εσωτερικώς, είναι μικρότερος του εκατό, καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας.

Σε θέση Προέδρου της Επιτροπής Διοίκησης επιτρέπεται να διορίζονται και δημόσιοι λειτουργοί ή υπάλληλοι δημόσιων υπηρεσιών και Ν.Π.Δ.Δ. ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα, εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 32 παρ. 18 του Ν. 2190/1994, της παρ. 6 του άρθρου 8 του Ν. 2194/1994 και του άρθρου 4 του Ν. 2198/1994, όπως κάθε φορά ισχύουν.

Μετά τη λήξη ή τη διακοπή της θητείας τους οι λειτουργοί και υπάλληλοι του προηγούμενου εδαφίου επανέρχονται στην προτέρα θέση τους και ο αντίστοιχος χρόνος της θητείας τους θεωρείται ως πραγματική υπηρεσία σε θέση προϊστάμενου τμήματος ή διευθύνσης, προκειμένου να κριθούν για προαγωγή, αντίστοιχα, στο βαθμό του Διευθυντή ή του Γενικού Διευθυντή. Η μισθοδοσία των ανωτέρω βαρύνει τις πιστώσεις του προϋπολογισμού της αποκεντρωμένης μονάδας, ανεξάρτητα από την επιλογή των αποδοχών αυτού του άρθρου ή αυτών της οργανικής τους θέσης.

4. Η Επιτροπή Διοίκησης έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) Ασκεί τις αρμοδιότητες, που της μεταβιβάζονται με απόφαση του Δ. Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.

β) Ασκεί τις γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, που είχαν δύναμη γενικών ή ειδικών διατάξεων τα Δ.Σ. των μονάδων που καταργούνται.

γ) Γνωμοδοτεί προς τον Πρόεδρο ή το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π., κατά περίπτωση, για τη λήψη μέτρων που εξασφαλίζουν την ευρυθμή λειτουργία της μονάδας και την ορθολογική και αποδοτική διαχείριση των οικονομικών πόρων και της περιουσίας της.

δ) Συντάσσει τον προϋπολογισμό της μονάδας, καθώς και τον ισολογισμό και απολογισμό της οικονομικής χρήσης κάθε έτους και τον υποβάλλει για έγκριση στο Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.

ε) Είναι ο κύριος διατάκτης για τις εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό του φορέα του πιστώσεις.

στ) Εισηγείται στο Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. το σχεδιασμό και τα επί μέρους προγράμματα για την ανάπτυξη της υλικοτεχνικής υποδομής της μονάδας και εγκρίνει το σχεδιασμό και την εκτέλεση έργων επέκτασης, διαρρύθμισης, επισκευών, βελτίωσης και αναβάθμισης της κτιριακής υποδομής και των χώρων της μονάδας, των οποίων η προϋπολογιζόμενη δαπάνη κατά κωδικό αριθμό δεν υπερβαίνει ετησίως το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ. Το παραπάνω ποσό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας.

ζ) Αποφασίζει για τις προμήθειες ειδών, των οποίων η δαπάνη που προβλέπεται στον προϋπολογισμό κατά κωδικό αριθμό είδους δεν υπερβαίνει ετησίως το ποσό

των δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ.-Το παραπάνω ποσό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας.

η) Εισηγείται την αναμόρφωση, συμπλήρωση και τροποποίηση του οργανισμού, καθώς και τη σύσταση ή μετατροπή θέσεων προσωπικού.

θ) Εισηγείται στο Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. για την αποδοχή δωρεών και κληροδοτημάτων υπέρ της μονάδας.

5. Ο Πρόεδρος ασκεί τις εξής αρμοδιότητες:

α) Προεδρεύει στην Επιτροπή Διοίκησης.

β) Λαμβάνει όλες τις αποφάσεις που απαιτούνται για την εκπλήρωση των σκοπών και των στόχων της μονάδας μέσα στα πλαίσια της γενικής πολιτικής και του προγραμματισμού.

γ) Συντάσσει και υποβάλλει στο Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. το επιχειρησιακό σχέδιο δράσης της μονάδας.

δ) Προϊσταται όλων των υπηρεσιών της μονάδας.

ε) Έχει την ευθύνη της οργάνωσης, συντονισμού και ελέγχου των υπηρεσιών της μονάδας, ώστε να ανταποκρίνονται στην αποστολή τους.

στ) Αποφασίζει για τη σύσταση και συγκρότηση επιτροπών εργασίας ή ομάδων εκτέλεσης συγκεκριμένου έργου.

ζ) Αποφασίζει για τις μετακινήσεις του προσωπικού της μονάδας στα διάφορα τμήματα αυτής.

η) Καταρτίζει την ετήσια έκθεση πεπραγμένων του έργου και των δραστηριοτήτων της μονάδας, την οποία υποβάλλει στο Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.

θ) Μερικά από τα καθήκοντά της από την Επιτροπή Διοίκησης του προϋπολογισμού, απολογισμού, ισολογισμού και την υποβολή τους για έγκριση στο Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.

ι) Αναμορφώνει και τροποποιεί τον προϋπολογισμό για ποσά μέχρι τριακοσίων ευρώ ανά κωδικό αριθμό.

ια) Εισηγείται τις αναμορφώσεις και τροποποιήσεις του προϋπολογισμού προς τον Πρόεδρο του Πε.Σ.Υ.Π. ή το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. για ποσά, αντίστοιχα, μέχρι το 50% ή άνω του 50% των μεταφερόμενων πιστώσεων.

6. Ο Πρόεδρος του Πε.Σ.Υ.Π. εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδικαστικώς το Πε.Σ.Υ.Π., για τα θέματα που αφορούν τις μονάδες κοινωνικής φροντίδας. Συντονίζει τη δράση όλων των μονάδων κοινωνικής φροντίδας.

7. Σε όσες από τις Επιτροπές Διοίκησης ή άλλες επιτροπές που συνιστώνται με διατάξεις του νόμου αυτού συμμετέχουν άτομα με προβλήματα όρασης ή με κινητικές αναπηρίες, τα οποία έχουν απόλυτη ανάγκη συνοδείας, καταβάλλονται δαπάνες κίνησης, διατροφής και διαμονής για τα ίδια τα άτομα και τους συνοδούς τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τους δημοσίους υπαλλήλους. Το ίδιο ισχύει και για τα κωφά άτομα για τα οποία συνοδός θεωρείται ο διερμηνέας νοηματικής γλώσσας. Οι παραπάνω δαπάνες βαρύνουν τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, στον οποίο εγγράφονται κατ' έτος οι πιστώσεις που απαιτούνται.

8. Ο Πρόεδρος της μονάδας κοινωνικής φροντίδας του Πε.Σ.Υ.Π., ορίζεται πειθαρχικώς προϊστάμενος του προσωπικού της και μπορεί να επιβάλλει τις ποινές της επίπληξης και του προστίμου μέχρι το ήμισυ των μηνιαίων αποδοχών.

Η Επιτροπή Διοίκησης ορίζεται πειθαρχικό συλλογικό όργανο και μπορεί να επιβάλλει τις ποινές της επίπληξης και του προστίμου μέχρι τις αποδοχές ενός μήνα.

Η Επιτροπή Διοίκησης επιλαμβάνεται αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν παραπομπής του θέματος με πράξη του Προέδρου της.

Το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. ασκεί πειθαρχική δικαιοδοσία κατά του προσωπικού των μονάδων κοινωνικής φροντίδας είτε σε πρώτο βαθμό είτε σε δεύτερο βαθμό, ύστερα από άσκηση ένστασης κατά των πειθαρχικών αποφάσεων του Προέδρου ή της Επιτροπής Διοίκησης. Για την ένσταση έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 12 του Ν. 2889/2001.

Το Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π., όταν δικάζει σε πρώτο βαθμό πειθαρχικά παραπτώματα του προσωπικού, μπορεί να επιβάλλει τις ποινές που προβλέπονται στην παρ. 1 περ. α', β' και γ' του άρθρου 109 του Ν. 2683/1999. Κατά των πειθαρχικών αποφάσεων του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. επιτρέπεται η άσκηση ένστασης ενώπιον του Πρωτοβάθμιου Υπηρεσιακού Συμβουλίου, σύμφωνα με τη διάταξη του πέμπτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 12 του Ν. 2889/2001. Το ανωτέρω Υπηρεσιακό Συμβούλιο, όταν δικάζει σε πρώτο βαθμό, μπορεί να επιβάλλει οποιαδήποτε ποινή.

Κατά των οριστικών αποφάσεων του πρωτοβάθμιου Υπηρεσιακού Συμβουλίου επιτρέπεται η άσκηση ένστασης ενώπιον του δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου του άρθρου 163 α. του Ν. 2683/1999, που προστέθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 2839/2000 και εφαρμόζονται, κατά τα λοιπά, οι πειθαρχικές διατάξεις του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.

Άρθρο 5

Μετάταξη και μεταφορά προσωπικού κεντρικών υπηρεσιών του Ε.Ο.Κ.Φ.

1. Ο Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.Ο.Κ.Φ.) καταργείται έξι μήνες μετά τη δημοσίευση αυτού του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Το μόνιμο ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό των Κεντρικών Υπηρεσιών του Ε.Ο.Κ.Φ. μετατάσσεται ή μεταφέρεται με την ίδια σχέση εργασίας, στην ίδια κατηγορία, κλάδο, βαθμό και ειδικότητα που έχει κατά τη δημοσίευση αυτού του νόμου, στο Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας, στο Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας, στις μονάδες κοινωνικής φροντίδας των τριών Πε.Σ.Υ.Π. Αττικής και στις κεντρικές υπηρεσίες των τριών Πε.Σ.Υ.Π. Αττικής. Το ανωτέρω προσωπικό κατατάσσεται σε αντίστοιχες κενές οργανικές θέσεις και, αν δεν υπάρχουν, σε προσωρινές προσωποπαγείς θέσεις, που συνιστώνται αυτοδικαίως με την απόφαση της μετατάξης ή μεταφοράς.

Η μετάταξη ή μεταφορά και η κατάταξη του προσωπικού στις οικείες θέσεις γίνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας ανάλογα με τις υπηρεσιακές ανάγκες των φορέων υποδοχής, οι οποίες καθορίζονται μετά από γνώμη των οικείων Υπηρεσιακών Συμβουλίων και, αν αυτά λείπουν ή δεν λειτουργούν, μετά από γνώμη του Δ.Σ. των φορέων αυτών.

Το προσωπικό με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου ιδιωτικού δικαίου, που προέρχεται από το Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ", τον Ε.Ο.Π. και το Π.Ι.Κ.Π.Α., και διέπεται από τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998 και του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999, τη δήλωση επιλογής για ένταξη σε μόνιμη θέση δημοσίου δικαίου υποβάλλει στο Δ.Σ. του Ε.Ο.Κ.Φ. μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από τη δημοσίευση του

νόμου αυτού. Η ένταξη σε μόνιμη θέση δημοσίου δικαίου και η κατάταξη σε μισθολογικό κλιμάκιο γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999. Αν δεν υπάρχει κενή θέση, η θέση που κατέχει ο υπάλληλος μετατρέπεται αυτοδικαίως σε προσωρινή προσωποπαγή θέση δημοσίου δικαίου, στην οποία αυτός εντάσσεται. Η θέση αυτή διαβαθμίζεται αυτοδικαίως από τον εισαγωγικό έως τον καταληκτικό ενιαίο βαθμό. Η απόφαση για ένταξη και κατάταξη σε μισθολογικό κλιμάκιο εκδίδεται από τον Πρόεδρο του συλλογικού οργάνου διοίκησης των ανωτέρω νομικών προσώπων. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι διατάξεις του προτελευταίου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στο προσωπικό που εντάσσεται σε μόνιμες θέσεις δημοσίου δικαίου.

Άρθρο 6

Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας

1. Το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Κ.Β.), που έχει συσταθεί με το άρθρο 13 του Ν. 2646/1998 ως αποκεντρωμένη μονάδα του Ε.Ο.Κ.Φ., μετατρέπεται σε αυτοτελές νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, με την ίδια επωνυμία και με έδρα την Αθήνα. Υπάγεται στην εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

2. Σκοπός του Ε.Κ.Α.Κ.Β. είναι ο συντονισμός του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα, οικογένειες, πληθυσμιακές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ειδικότερα οι υπηρεσίες που παρέχονται περιλαμβάνουν:

- α) Επείγουσες κοινωνικές παρεμβάσεις.
- β) Προσωρινή παροχή στέγης, διατροφής και ένδυσης.
- γ) Παροχή πληροφοριών και ενημέρωσης για προνοιακά θέματα.
- δ) Συμβουλευτική στήριξη σε ατομικό, ομαδικό και κοινοτικό επίπεδο.
- ε) Συντονισμό και εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης και εθελοντικής προσφοράς για αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.
- στ) Ψυχολογική βοήθεια βραχείας διάρκειας σε άτομα, οικογένειες και πληθυσμιακές ομάδες.

3. Το Ε.Κ.Α.Κ.Β. διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο με ισάριθμα αναπληρωματικά μέλη και αποτελείται από:

α) Τρεις επιστήμονες με εξειδίκευση ή εμπειρία σε τομείς της κοινωνικής φροντίδας, που ορίζονται από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας.

β) Έναν εκπρόσωπο της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων (Π.Ο.Ε.Δ.Η.Ν.), που προτείνεται από το Δ.Σ. αυτής.

γ) Έναν εκλεγμένο εκπρόσωπο των εργαζομένων στο Ε.Κ.Α.Κ.Β., ο οποίος κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου προτείνεται από το Δ.Σ. της Ανωτατής Διοίκησης Ενώσεως Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.).

4. Το Δ.Σ. του Ε.Κ.Α.Κ.Β. συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και διορίζεται με τριετή θητεία. Με την ίδια απόφαση, ο Υπουργός ορίζει δύο από τα μέλη του Δ.Σ. ως Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο του Ε.Κ.Α.Κ.Β. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας καθορίζεται ο τρόπος και η διαδικασία εκλογής του εκπροσώπου των εργαζομένων.

Το Δ.Σ. του Ε.Κ.Α.Κ.Β. εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του και μετά τη λήξη της θητείας του, μέχρι το διορισμό του νέου Δ.Σ., όχι όμως πέραν των τριών μηνών.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ε.Κ.Α.Κ.Β. είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Στον Πρόεδρο του Δ.Σ. καταβάλλεται αμοιβή και αποζημίωση για έξοδα παράστασης, το ύψος των οποίων καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας. Με όμοια απόφαση καθορίζεται αποζημίωση για τα μέλη και το Γραμματέα του Δ.Σ. του Ε.Κ.Α.Κ.Β.

5. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, μετά από γνώμη του Δ.Σ., καταρτίζεται ο οργανισμός του Ε.Κ.Α.Κ.Β. Με τον οργανισμό ορίζεται η διάρθρωση των υπηρεσιών του, προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου και του Προέδρου αυτού, κατανέμονται οι θέσεις προσωπικού κατά κατηγορία, κλάδο, βαθμό και ειδικότητα και ορίζονται τα πρόσθετα προσόντα για την κατάληψή τους. Με τον οργανισμό του Ε.Κ.Α.Κ.Β. μπορεί να συνιστώνται περιφερειακές υπηρεσίες και να ορίζονται η οργάνωση, η στελέχωση και ο τρόπος λειτουργίας τους.

6. Το προσωπικό που διορίστηκε για κάλυψη αναγκών του Ε.Κ.Α.Κ.Β. σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 13 του Ν. 2646/1998 διατηρεί τις θέσεις που κατέχει κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και οι οποίες μετατρέπονται αυτοδικαίως σε αντιστοιχικές οργανικές θέσεις του νομικού προσώπου του Ε.Κ.Α.Κ.Β. Το προσωπικό αυτό αποτελεί αυτοδικαίως προσωπικό του νέου νομικού αυτού προσώπου. Για την αυτοδικαίως αυτή μεταφορά θέσεων και κατάταξη εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Προέδρου του Ε.Κ.Α.Κ.Β. που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

7. Πόροι του Ε.Κ.Α.Κ.Β. είναι:

α) Επιχορηγήσεις από τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό.

β) Επιχορηγήσεις από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων.

γ) Δωρεές, κληροδοτήματα και άλλες παροχές τρίτων.

δ) Έσοδα από την εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων.

ε) Κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητά του.

στ) Έσοδα από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων Ελληνικών ή Διεθνών Οργανισμών ή μη κερδοσκοπικών Οργανισμών ή από ερευνητικές δραστηριότητες.

8. Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας εγγράφονται κάθε χρόνο πιστώσεις για τη μισθοδοσία του προσωπικού και την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας του Ε.Κ.Α.Κ.Β.

9. Στο Ε.Κ.Α.Κ.Β. συνιστώνται εκατό θέσεις μόνιμου προσωπικού, επιπλέον των θέσεων που αναφέρονται στην παρ. 6 του άρθρου αυτού. Με τον οργανισμό κατανέμονται οι θέσεις κατά κατηγορία, κλάδο και βαθμό.

10. Η ημέρα έναρξης της λειτουργίας του Ε.Κ.Α.Κ.Β. ως αυτοτελούς Ν.Π.Δ.Δ. ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Μέχρι τότε το Ε.Κ.Α.Κ.Β. εξακολουθεί να λειτουργεί ως αποκεντρωμένη μονάδα του Ε.Ο.Κ.Φ. Εάν η παραπάνω απόφαση του Υπουργού

Υγείας και Πρόνοιας δεν εκδοθεί μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, το Ε.Κ.Α.Κ.Β. από την επομένη της λήξεως του εξαμήνου θα λειτουργεί ως Ν.Π.Δ.Δ.

Μέχρι τη δημοσίευση του οργανισμού του το Ε.Κ.Α.Κ.Β. λειτουργεί με το υπάρχον προσωπικό, στο οποίο ανατίθενται προσωρινά καθήκοντα με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

11. Από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας του Ε.Κ.Α.Κ.Β. ως αυτοτελούς Ν.Π.Δ.Δ. η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ε.Ο.Κ.Φ. που χρησιμοποιείται από τις υπηρεσίες του Ε.Κ.Α.Κ.Β. περιέρχεται στο νέο φορέα αυτοδικαίως, χωρίς την τήρηση οποιουδήποτε τύπου, πράξης ή συμβολαίου και χωρίς αντάλλαγμα.

Μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την έναρξη της λειτουργίας του Ε.Κ.Α.Κ.Β. ως αυτοτελούς Ν.Π.Δ.Δ., το Διοικητικό Συμβούλιο αυτού υποχρεούται στη διενέργεια απογραφής όλων των κινητών και ακινήτων που, κατά τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, περιέρχονται στην κυριότητα του νομικού προσώπου. Η έκθεση απογραφής εγκρίνεται με πράξη του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας. Απόσπασμα της εγκεκριμένης εκθέσεως, που περιγράφει τα αποκτώμενα από το νομικό πρόσωπο ακίνητα, καθώς και τα λοιπά εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, καταχωρίζεται στατεώς στα οικεία βιβλία του αρμόδιου υποθηκοφυλακείου.

Άρθρο 7

Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας

1. Συνιστάται νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, με την επωνυμία Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.ΣΥ.Κ.Φ.), και έδρα την Αθήνα. Το Συμβούλιο αυτό υπάγεται στην εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας.

2. Σκοπός του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. είναι η βοήθεια του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας στη χάραξη πολιτικών στον τομέα της Πρόνοιας. Ειδικότερα το Ε.ΣΥ.Κ.Φ.:

α. Πρωθυετεί το δημόσιο διάλογο για ζητήματα κοινωνικής φροντίδας.

β. Γνωμοδοτεί για κάθε θέμα πολιτικής που παραπέμπεται σε αυτό από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και εισηγείται μέτρα για την πραγματοποίηση των προγραμματικών στόχων στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας.

γ. Εισηγείται μέτρα και ενέργειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των υπηρεσιών που παρέχονται από τους φορείς κοινωνικής φροντίδας, το συντονισμό των σχετικών δράσεων και την τεκμηρίωσή τους.

δ. Γνωμοδοτεί στα αρμόδια όργανα, αναφορικά με τη χορήγηση της ειδικής πιστοποίησης που προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 2646/1998, και το χαρακτηρισμό προγραμμάτων ως καινοτόμων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ίδιου νόμου.

ε. Εισηγείται στα αρμόδια όργανα, αναφορικά με προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτών εθελοντών που πραγματοποιούνται από τις εθελοντικές οργανώσεις του άρθρου 12 του Ν. 2646/1998 και τα οποία είναι σχετικά με τους σκοπούς και τους στόχους των Εθνικών Προγραμμάτων.

στ. Γνωμοδοτεί στα αρμόδια όργανα για το περιεχόμενο των Εθνικών Προγραμμάτων σύμφωνα με τις διατάξεις

του άρθρου 2 του Ν. 2646/1998 και για την ανάπτυξη της έρευνας στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ίδιου νόμου.

ζ. Μελετά, εκπονεί και εφαρμόζει εκπαιδευτικά προγράμματα στο χώρο της πρόνοιας.

η. Αναπτύσσει την επιστημονική έρευνα στο χώρο της πρόνοιας.

θ. Τηρεί το Εθνικό Μητρώο Υιοθεσιών και διαφυλάσσει τον απόρρητο χαρακτήρα του.

ι. Ασκεί τις αρμοδιότητες που ανήκαν στον Ε.Ο.Κ.Φ. σχετικά με την ταπητουργία, κλιμαποσία, εργαστήρια και γενικά τις υπηρεσίες οικοτεχνίας του Ε.Ο.Π., μαζί με τα παραρτήματά τους σε όλη τη χώρα, που παρέμειναν στην αρμοδιότητα του Ε.Ο.Κ.Φ., κατ'εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1.γ του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998.

3. Το Ε.ΣΥ.Κ.Φ. διοικείται από ενδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με ισάριθμα αναπληρωματικά μέλη, που αποτελείται από:

α. Έναν υπάλληλο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, με βαθμό Γενικού Διευθυντή ή Διευθύντη

β. Έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

γ. Έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

δ. Έναν εκπρόσωπο της Εκκλησίας της Ελλάδος, που ορίζεται από τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο.

ε. Έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) που προτείνεται από το Δ.Σ.

στ. Έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, που προτείνεται από το Διοικητικό της Συμβούλιο.

ζ. Έναν εκπρόσωπο της Πανελληνιας Ομοσπονδίας Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων, που ορίζεται από το Δ.Σ. αυτής.

η. Έναν κοινωνικό λειτουργό, ως εκπρόσωπο του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος, που προτείνεται από το Διοικητικό του Συμβούλιο.

θ. Έναν εκπρόσωπο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

ι. Έναν κοινωνιολόγο και έναν ψυχολόγο με εμπειρία στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας, που ορίζονται από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας.

4. Το Δ.Σ. του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και διορίζεται με τριετή θητεία. Με όμοια απόφαση ορίζονται από τα μέλη του Δ.Σ. ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος. Το Δ.Σ. του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του και μετά τη λήξη της θητείας του, μέχρι το διορισμό του νέου Δ.Σ. και πάντως όχι περαν των τριών μηνών. Οι εκπρόσωποι, με τους αναπληρωτές τους, προτείνονται από τους οικείους φορείς μέσα σε προθεσμία ενός μήνα από την αποστολή σχετικής πρόσκλησης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας. Αν κάποιος φορέας δεν ορίσει εμπρόθεσμα τον εκπρόσωπό του, αυτός ορίζεται από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας.

Στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας μπορούν να συμμετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του, οι Πρόεδροι και οι Αναπληρωτές Γενικοί Διευθυντές των Πε.Σ.Υ.Π., καθώς και στελέχη της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και

κάθε άλλου φορέα που είναι αρμόδιος για το συζητούμενο θέμα.

Στον Πρόεδρο του Δ.Σ. του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. καταβάλλονται αμοιβή και αποζημίωση για εξοδα παραστάσης, το ύψος των οποίων καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται αποζημίωση για τα μέλη και το γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου.

5. Πόροι του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. είναι:

α. Επιχορηγήσεις από τον Τριετικό Κρατικό Προϋπολογισμό.

β. Επιχορηγήσεις από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων.

γ. Δωρεές, κληροδοτήματα και άλλες παροχές τρίτων.

δ. Έσοδα από την εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων.

ε. Κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητά του.

στ. Έσοδα από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων ελληνικών ή διεθνών οργανισμών ή μη κερδοσκοπικών οργανισμών ή ερευνητικές δραστηριότητες.

6. Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας εγγραφονται κάθε χρόνο πιστώσεις για τη μισθοδοσία του προσωπικού και για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας του Ε.ΣΥ.Κ.Φ.

7. Το Δ.Σ. του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. μπορεί να συγκροτεί πενταμελή Εκτελεστική Επιτροπή, που απαρτίζεται από:

α. Τον Πρόεδρο του Δ.Σ., ως Πρόεδρο.

β. Τον Αντιπρόεδρο του Δ.Σ.

γ. Τρία μέλη που εκλέγονται, με τους αναπληρωτές τους, από το Δ.Σ.

Η Εκτελεστική Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον δύο φορές το μήνα. Το Δ.Σ. μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του, που δεν έχουν γνωμοδοτικό χαρακτήρα, στην Εκτελεστική Επιτροπή. Η απόφαση αυτή του Δ.Σ. δημοσιεύεται με τοιχοκόλλησή της στον πίνακα ανακοινώσεων του καταστήματος του Ε.ΣΥ.Κ.Φ.

Η Εκτελεστική Επιτροπή, για την προώθηση του έργου της και για την πραγματοποίηση των αποφάσεων της Ολομέλειας, μπορεί να εισηγείται την καταρτίση ειδικών επιτροπών, συμβουλίων και ομάδων εργασίας, που συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας. Με την απόφαση της συγκρότησης καθορίζονται το έργο της επιτροπής, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις των μελών της, ο τρόπος λειτουργίας και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται με τοιχοκόλλησή της στον πίνακα ανακοινώσεων του καταστήματος του Ε.ΣΥ.Κ.Φ.

8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, μετά από γνώμη του Δ.Σ. του Ε.ΣΥ.Κ.Φ., καθορίζεται η διάρθρωση των υπηρεσιών του, συνιστώνται μέχρι είκοσι θέσεις μόνιμου ή και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αοριστου χρόνου προσωπικού, κατανέμονται οι οργανικές θέσεις κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα και ορίζονται τα προσθετα προσόντα για την πλήρωσή τους.

Το προσωπικό του Ε.Ο.Κ.Φ., που υπηρετεί στις υπηρεσίες οικοτεχνίας και στη Διεύθυνση Ερευνών και Προγραμματισμού του Ε.Ο.Π., διατηρεί τις θέσεις που κατέχει κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, οι οποίες

μετατρέπονται αυτοδικαίως σε αντίστοιχες οργανικές θέσεις του νομικού προσώπου που συνιστάται με το άρθρο αυτό. Το ανωτέρω προσωπικό αποτελεί αυτοδικαίως προσωπικό του νομικού αυτού προσώπου. Όσο από το προσωπικό αυτό διέπεται από τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998 και του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999 εντάσσεται σε συνιστώμενες αυτοδικαίως μόνιμες θέσεις, με ενιαία διαβάθμιση, αντίστοιχης με τα προσόντα του κατηγορίας και κλάδου. Η δήλωση που προβλέπεται στο άρθρο 20 του Ν. 2716/1999 υποβάλλεται στον Ε.Ο.Κ.Φ. εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών από τη δημοσίευση αυτού του νόμου. Η ένταξη γίνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999. Οι θέσεις του λοιπού προσωπικού που δεν εντάσσεται σε μόνιμες θέσεις μετατρέπονται αυτοδικαίως σε οργανικές θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, αντίστοιχης ειδικότητας με τα προσόντα του προσωπικού που τις κατέχει.

Ο χρόνος υπηρεσίας που διενεργήθηκε από το προσωπικό αυτό στον Ε.Ο.Π. και τον Ε.Ο.Κ.Φ. θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλα τα θέματα της προσωπικής του κατάστασης και τη μισθολογική του εξέλιξη.

9. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, μετά από συμφωνη γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα καθορίζονται η διαδικασία και τα στοιχεία που εισαγονται στο Εθνικό Μητρώο υιοθεσιών, ο τρόπος διασφάλισης του απόρρητου χαρακτήρα του και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

10. Το πιστοποιημένο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) του Ε.Ο.Κ.Φ. με τα παραρτήματά του περιέρχεται στην αρμοδιότητα του Ε.Σ.Υ.Κ.Φ. από την ημέρα κατάρτησης του Ε.Ο.Κ.Φ.

11. Οι διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου αυτού για θέματα υπηρεσιακής κατάστασης, έχουν εφαρμογή για το προσωπικό του Ε.Ο.Κ.Φ. που προέρχεται από τον Ε.Ο.Π. και απασχολείται στο πιστοποιημένο Κ.Ε.Κ.

12. Μέχρι την εκδοχή του οργανισμού του και τη στελέχωσή του, το Ε.Σ.Υ.Κ.Φ. υποστηρίζεται διοικητικά από τις αρμοδιες καθ' ύλην υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Άρθρο 9

Υπαγωγή των ΚΕ.Φ.Ο. και άλλων υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας στους Ο.Τ.Α.

1. Τα Κέντρα Φροντίδας Οικογένειας (ΚΕ.Φ.Ο.) του Ε.Ο.Κ.Φ., που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 572/1970 (ΦΕΚ 125 Α'), από την έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου υπάγονται στους δήμους και στις κοινότητες, στη διοικητική περιφέρεια των οποίων λειτουργούν. Με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ορίζεται αν τα ανωτέρω κέντρα θα λειτουργούν ως υπηρεσίες του δήμου ή της κοινότητας ή ως δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του άρθρου 203 του Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α'). Με την ίδια απόφαση προποιοούνται ανάλογα, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν, οι οργανισμοί εσωτερικής υπηρεσίας του δήμου ή της κοινότητας ή συνιστώνται νομικά πρόσωπα, με αναλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 203 του Π.Δ. 410/1995. Με όμοιες αποφασίες των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων

μπορεί να συγχωνεύονται σε ένα δημοτικό ή κοινοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου περισσότερο από ένα ΚΕ.Φ.Ο. ή να εντάσσονται σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που λειτουργούν και υπάγονται στην εποπτεία τους. Εάν τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια μέσα σε προθεσμία τριών μηνών, από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των αποφάσεων που αναφέρονται στην παρ. 2 αυτού του άρθρου, δεν προβούν στην έκδοση των αποφάσεων που προβλέπονται στις διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων, οι σχετικές αποφάσεις εκδίδονται με μόνη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Το προσωπικό των ΚΕ.Φ.Ο., που υπηρετεί κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού και διέπεται από τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998 και του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999, τη δήλωση που προβλέπεται στο άρθρο 20 του Ν. 2716/1999 υποβάλλει στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Η ένταξη γίνεται στη θέση που κατέχει ο υπάλληλος. Η θέση αυτή αυτοδικαίως μετατρέπεται σε θέση δημοσίου δικαίου και διαβαθμίζεται επίσης αυτοδικαίως από τον εισαγωγικό έως τον καταληκτικό ενιαίο βαθμό. Η κατά τα ανωτέρω αυτοδικαίως μετατροπή της θέσης σε θέση δημοσίου δικαίου και η διαβάθμισή της διαπιστώνονται στην απόφαση με την οποία γίνεται η ένταξη. Η ένταξη και η κατάταξη σε μισθολογικό κλιμάκιο γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999, με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας ή του εξουσιοδοτούμενου από αυτόν οργάνου της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου, που δημοσιεύεται περιληπτικώς στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με όμοια απόφαση, που δημοσιεύεται περιληπτικώς στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, το λοιπό προσωπικό των ΚΕ.Φ.Ο. με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που υπηρετεί κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, κατατάσσεται στις θέσεις που αυτό κατέχει και οι οποίες μετατρέπονται αυτοδικαίως σε θέσεις ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου αντίστοιχης ειδικότητας.

Οι θέσεις που συνιστώνται κατά τα ανωτέρω και το προσωπικό που τις κατέχει μεταφέρονται στους οικείους δήμους ή κοινότητες και κατανέμονται κατά κατηγορία, κλάδο και βαθμολογία ή ειδικότητα με τις αποφασίες που αναφέρονται στην παρ. 1 αυτού του άρθρου.

3. Το προσωπικό των κεντρικών υπηρεσιών των ΚΕ.Φ.Ο., που λειτουργούν στις έδρες των νομών, μεταφέρεται σε δήμο ή κοινότητα του νομού ή σε μονάδα κοινωνικής φροντίδας του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., που επιλέγει το προσωπικό αυτό με δήλωσή του, την οποία υποβάλλει στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα ημερών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Αν ο υπάλληλος παραλείψει να υποβάλλει τη δήλωση αυτή, ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου προσδιορίζει με απόφαση του το δήμο ή την κοινότητα ή τη μονάδα κοινωνικής φροντίδας στην οποία θα γίνει η μεταφορά. Αν η μεταφορά γίνει σε δήμο ή κοινότητα, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού. Αν η μεταφορά γίνει σε μονάδα κοινωνικής φροντίδας, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της πα-

ραγράφου 2 του άρθρου αυτού πλην του τελευταίου εδαφίου αυτής, οι δε θέσεις που συνιστώνται και το προσωπικό που τις κατέχει μεταφέρονται αυτοδικαίως στον οργανισμό της οικείας μονάδας κοινωνικής φροντίδας. Για τη μεταφορά αυτή θέσεων και προσωπικού εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Προέδρου του οικείου Πε.Σ.Υ.Π.

4. Το ωρομίσθιο προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, που κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού υπηρετεί στα ΚΕ.Φ.Ο. και στις κεντρικές υπηρεσίες αυτών, μεταφέρεται με την ίδια σχέση εργασίας στους δήμους και στις κοινότητες, στη διοικητική περιφέρεια των οποίων λειτουργούν. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας ή του εξουσιοδοτημένου από αυτόν οργάνου, που δημοσιεύεται περιληπτικώς στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζεται το προσωπικό κατά ειδικότητα και ο δήμος ή κοινότητα στην οποία αυτό μεταφέρεται. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου ορίζονται οι υπηρεσίες και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών στα οποία το ανωτέρω προσωπικό ανήκει, καθώς και τα καθήκοντα που εκτελεί. Εάν τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια, μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από τη δημοσίευσή της ανωτέρω υπουργικής απόφασης δεν προβούν στην έκδοση των αποφάσεων του προηγούμενου εδαφίου, οι σχετικές αποφάσεις εκδίδονται με μόνη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, που δημοσιεύεται περιληπτικώς στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Η μισθοδοσία του παραπάνω προσωπικού που μεταφέρεται σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εξακολουθεί να βαρύνει τον προϋπολογισμό του Ε.Ο.Κ.Φ. μέχρι την κατάργησή του. Μετά την κατάργησή του Ε.Ο.Κ.Φ. και μέχρι το τέλος του οικονομικού έτους, η μισθοδοσία βαρύνει τον Ο.Τ.Α., στον προϋπολογισμό του οποίου μεταφέρονται οι σχετικές πιστώσεις με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας.

Ο χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε από το παραπάνω προσωπικό στον Ε.Ο.Π. και τον Ε.Ο.Κ.Φ. θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλα τα θέματα της υπηρεσιακής του κατάστασης και υπολογίζεται για τη μισθολογική του εξέλιξη. Ο χρόνος αυτός αναγνωρίζεται, χωρίς δαπάνη, μετά από αίτηση του υπαλλήλου, για την καταβολή εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 103/1975.

6. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ΚΕ.Φ.Ο. περιέρχεται αυτοδικαίως, χωρίς την τήρηση οποιουδήποτε τύπου, πράξης ή συμβολαίου και χωρίς αντάλλαγμα, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης Α' βαθμού.

7. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 5 του άρθρου 12 του Ν. 2880/2001 (ΦΕΚ 9 Α') ισχύουν και για τους βρεφικούς - παιδικούς σταθμούς, βρεφονηπιοκομεία και νηπιαγωγεία του Π.Ι.Κ.Π.Α., Κ.Β. "ΜΗΤΕΡΑ" και των ιδρυμάτων Βρεφονηπιακών Σταθμών Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Λάρισας, καθώς και για τα προγράμματα παιδικών σταθμών του Ε.Ο.Π.

8. Οι δαπάνες λειτουργίας και συντήρησης των δημοτικών και κοινοτικών νομικών προσώπων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, καθώς και οι δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού τους καλύπτονται στο εξής από τις πιστώσεις του άρθρου 25 του Ν.

1828/1989 του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Για το έτος που θα πραγματοποιηθεί η μεταβίβαση, οι εν λόγω πιστώσεις ενισχύονται με τα ανάλογα ποσά που έχουν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας για την επιχορήγηση του Π.Ι.Κ.Π.Α., των προγραμμάτων παιδικών σταθμών του Ε.Ο.Π. και του Ιδρύματος Βρεφονηπιακών Σταθμών Αθηνών και στους προϋπολογισμούς των Περιφερειών Μακεδονίας και Θεσσαλίας για την επιχορήγηση των Ιδρυμάτων Βρεφονηπιακών Σταθμών Θεσσαλονίκης και Λάρισας, αντίστοιχα.

9. Το προσωπικό, μόνιμο ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, που υπηρετεί στις μονάδες που αναφέρονται στην παράγραφο 7 αυτού του άρθρου μετατάσσεται ή μεταφέρεται αυτοδικαίως, από την έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου, στους παιδικούς σταθμούς όπου υπηρετεί, με την ίδια σχέση εργασίας και στην ίδια κατηγορία, κλάδο και βαθμού η ειδικότητα. Το ανωτέρω προσωπικό κατατάσσεται σε αντίστοιχες κενές οργανικές θέσεις και αν δεν υπάρχουν σε προσωρινές προσωποπαγείς, που συνιστώνται αυτοδικαίως με την απόφαση της μετάταξης ή μεταφοράς. Τις αποφάσεις μετάταξης ή μεταφοράς εκδίδει το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, τις αποφάσεις εκδίδει ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας. Το προσωπικό του Ι.Β.Σ.Α., του Ι.Β.Σ.Θ., του Ι.Β.Σ.Α. και των προγραμμάτων παιδικών σταθμών του Ε.Ο.Π., το οποίο διέπεται από τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998 και του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999, τη δήλωση επιλογής για ένταξη σε μόνιμη θέση δημοσίου δικαίου υποβάλλει στον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο κοινότητας εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Η ένταξη σε μόνιμη θέση και η κατάταξη σε μισθολογικό κλιμάκιο γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999. Αν δεν υπάρχει κενή θέση, η θέση που κατέχει ο υπάλληλος μετατρέπεται αυτοδικαίως σε προσωρινή προσωποπαγή θέση που διαβαθμίζεται αυτοδικαίως από τον εισαγωγικό έως τον καταληκτικό ενιαίο βαθμό. Στη θέση αυτή εντάσσεται ο υπάλληλος που την κατέχει. Η ένταξη και η κατάταξη σε μισθολογικό κλιμάκιο γίνεται με απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, τις αποφάσεις εκδίδει ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας.

Ο χρόνος υπηρεσίας του διανύθηκε στα παραπάνω Ιδρύματα θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλα τα θέματα της υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού και υπολογίζεται για τη μισθολογική του εξέλιξη. Ο χρόνος αυτός αναγνωρίζεται, χωρίς δαπάνη, μετά από αίτηση του υπαλλήλου, για την καταβολή εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 103/1975.

Το υπηρεσιακό καθεστώς του μόνιμου και του με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικού των ανωτέρω νομικών προσώπων διέπεται αντίστοιχως, από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος, από τις διατάξεις του Α' και Γ' μέρους του Ν. 1188/1981 (ΦΕΚ 204 Α').

Οι με τις διατάξεις του παρόντος συνιστώμενες θέσεις εντάσσονται στους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας των ανωτέρω νομικών προσώπων, οι οποίοι εκδίδονται κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 198 του Π.Δ. 410/1995.

10. Τα Ιδρύματα Βρεφονηπιακών Σταθμών Αθηνών (Ι.Β.Σ.Α.), Θεσσαλονίκης (Ι.Β.Σ.Θ.) και Λάρισας (Ι.Β.Σ.Λ.) εξακολουθούν να λειτουργούν μέχρι 30.6.2003, οπότε καταργούνται. Το προσωπικό των κεντρικών υπηρεσιών των παραπάνω φορέων, ανάλογα με τις υπηρεσιακές ανάγκες, μεταφέρεται, με την ίδια σχέση εργασίας που έχει κατά τη δημοσίευσή του παρόντος, στα Πε.Σ.Υ.Π. ή σε άλλα Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. εποπτευόμενα από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας ή σε υπηρεσίες της Περιφέρειας ή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, σε κενές οργανικές ή συνιστώμενες με την απόφαση μεταφοράς προσωποπαγείς θέσεις, σε κλάδους της ίδιας κατηγορίας ή εκπαιδευτικής βαθμίδας αντίστοιχους με τα προσόντα ή την ειδικότητα που κατέχουν. Η μεταφορά γίνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας ή με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, εάν ο φορέας υποδοχής είναι υπηρεσία της Περιφέρειας ή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Το προσωπικό των παραπάνω φορέων, που διέπεται από τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998 και του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999, τη δήλωση που προβλέπεται στο άρθρο 20 του Ν. 2716/1999 υποβάλλει στη νέα του υπηρεσία εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών από τη γνωστοποίηση της απόφασης μεταφοράς ή μετάταξής του. Η ένταξη γίνεται στη θέση που κατέχει ο υπάλληλος. Η θέση αυτή αυτοδικαίως μετατρέπεται σε θέση δημοσίου δικαίου και διαβαθμίζεται επίσης αυτοδικαίως, από τον εισαγωγικό στον καταληκτικό ενιαίο βαθμό. Η κατά τα ανωτέρω αυτοδικαίως μετατροπή της θέσης σε θέση δημοσίου δικαίου και η διαβάθμισή της διαπιστώνονται στην απόφαση με την οποία γίνεται η ένταξη. Η ένταξη και η κατάταξη σε μισθολογικό κλιμάκιο γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του Ν. 2716/1999 με απόφαση του αρμόδιου οργάνου της οικείας υπηρεσίας που δημοσιεύεται περιληπτικώς στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Οι προσωποπαγείς θέσεις που συνιστώνται με την απόφαση της μεταφοράς καταργούνται αυτοδικαίως με την κατά οποιονδήποτε τρόπο αποχώρηση από την υπηρεσία των υπαλλήλων αυτών.

Ο χρόνος υπηρεσίας του υπαλλήλου που διανύθηκε στο φορέα από τον οποίο προέρχεται θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και λαμβάνεται υπόψη για τη μισθολογική του εξέλιξη. Τυχόν επιπλέον τακτικές αποδοχές διατηρούνται ως προσωπική διαφορά, η οποία μειώνεται με οποιαδήποτε αύξηση των αποδοχών ή απολαβών μέχρι την πλήρη εξίσωσή τους με τις αποδοχές της νέας θέσης. Ο παραπάνω χρόνος αναγνωρίζεται, χωρίς δαπάνη, μετά από αίτηση του υπαλλήλου, για την καταβολή εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 103/1975.

Η μεταφορά του παραπάνω προσωπικού στους αναφερόμενους φορείς και υπηρεσίες γίνεται μέσα στο νομό που υπηρετούσαν πριν από την κατάργηση των ιδρυμάτων, εκτός αν υποβληθεί αντίθετη αίτηση, η οποία συνεκτιμάται με τις υπηρεσιακές ανάγκες.

Για το έτος, που θα πραγματοποιηθεί η μεταβίβαση, η προκαλούμενη δαπάνη βαρύνει τους προϋπολογισμούς των Ιδρυμάτων, με μεταφορά της σχετικής πίστωσης στους προϋπολογισμούς των φορέων υποδοχής. Για τα επόμενα έτη οι πιστώσεις εγγράφονται στους προϋπολογισμούς των φορέων υποδοχής.

Από την έναρξη της ισχύος των διατάξεων του παρόντος αίρονται οι αποσπάσεις της κάθε κατηγορίας και κλάδου προσωπικού των ανωτέρω νομικών προσώπων, με εξαίρεση τις αποσπάσεις για λόγους συνυπηρέτησης κατά τις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 7 του Ν. 287/1976, καθώς και τις αποσπάσεις σε παιδικούς ή βρεφονηπιακούς σταθμούς, των οποίων η λειτουργία άρχισε μετά την 1.1.2000.

Άρθρο 9

Ιατροκοινωνικά Κέντρα Παιδικές Πολυκλινικές Π.Ι.Κ.Π.Α.

Από τη δημοσίευση αυτού του νόμου, τα Ιατροκοινωνικά Κέντρα και οι Παιδικές Πολυκλινικές του Π.Ι.Κ.Π.Α., που μεταφέρθηκαν στις υπηρεσίες υγείας του Ε.Σ.Υ. με τη διαταγή του άρθρου 7 παρ. 1 στοιχ. δ' του Ν. 2646/1998, μεταφέρονται στο Πε.Σ.Υ.Π. στην Περιφέρεια του οποίου λειτουργούν, μαζί με τα αντίστοιχα περιουσιακά τους στοιχεία, και συγχωνεύονται στις διάφορες αποκεντρωμένες μονάδες παροχής πρωτοβαθμίων υπηρεσιών υγείας. Με αποφάσεις του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π., που εγκρίνονται από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, προσδιορίζονται οι μονάδες αυτές. Το Δ.Σ. του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., με απόφασή του που εκδίδεται μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τη δημοσίευση αυτού του νόμου, υποχρεούται στη διενέργεια απογραφής όλων των κινητών και ακινήτων, που κατά τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου περιέρχονται στην κυριότητα του Πε.Σ.Υ.Π. Απόσπασμα της έκθεσης απογραφής, που περιγράφει τα αποκτώμενα κατά κυριότητα από το Πε.Σ.Υ.Π. ακίνητα, καθώς και τα λοιπά εμπραγμάτα δικαιώματα επί των ακινήτων, καταχωρίζεται ατελώς στα οικεία βιβλία του υποθηκοφυλακείου.

Οι οργανικές θέσεις του προσωπικού των παραπάνω φορέων μεταφέρονται αυτοδικαίως ως οργανικές θέσεις της αποκεντρωμένης μονάδας του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., αντίστοιχης κατηγορίας, κλάδου και βαθμού ή ειδικότητας μαζί με το προσωπικό που τις κατέχει. Για τη μεταφορά αυτή εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Προέδρου του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μέχρι την κατάργηση του Ε.Ο.Κ.Φ. οι δαπάνες των παραπάνω φορέων εξακολουθούν να βαρύνουν τον προϋπολογισμό του.

Από την ημέρα κατάργησης του Ε.Ο.Κ.Φ., οι πιστώσεις του προϋπολογισμού του Ε.Ο.Κ.Φ. (Π.Ι.Κ.Π.Α.), που αφορούν τις δαπάνες των παραπάνω μονάδων, μεταφέρονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας στους προϋπολογισμούς των οικείων Πε.Σ.Υ.Π., ανάλογα με τις μονάδες που συγχωνεύονται και το προσωπικό που μεταφέρεται σε κάθε Πε.Σ.Υ.Π.

Άρθρο 10

Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες

1. Ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία "Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες"

(Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ) και έδρα την Αθήνα. Το νομικό αυτό πρόσωπο εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

2. Σκοποί του Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ είναι:

α) Η συστηματική έρευνα, ανάλυση και παρουσίαση των εξελίξεων και των τάσεων, σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες στην Ελλάδα και διεθνώς.

β) Η προώθηση και ο έλεγχος της εφαρμογής μέτρων και προγραμμάτων που πραγματοποιούνται για τα άτομα με αναπηρίες, με σκοπό την ενεργό και ισότιμη συμμετοχή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας.

γ) Ο έλεγχος της εφαρμογής προδιαγραφών και προτύπων σχετικών με την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, τις μεταφορές, τις επικοινωνίες, την κοινωνία της πληροφορίας, την εκπαίδευση, την εργασία, την ψυχαγωγία και τον αθλητισμό και η υποβολή σχετικών παρατηρήσεων και προτάσεων στους αρμόδιους φορείς.

δ) Η υποστήριξη της έρευνας για την ανάπτυξη τεχνολογιών και βοηθημάτων που αφορούν σε άτομα με αναπηρίες.

ε) Η υποβολή εισηγήσεων για θέματα που αφορούν την εθνική νομοθεσία και την εναρμόνισή της με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

στ) Η επιστημονική υποστήριξη δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, σχετικά με ζητήματα που αφορούν άτομα με αναπηρίες και

ζ) Η δημιουργία και συνεχής ανανέωση τράπεζας πληροφοριών με βάσεις δεδομένων για τις δράσεις και τα έργα, τα στατιστικά στοιχεία και τους δείκτες που αφορούν στα άτομα με αναπηρίες στην Ελλάδα και διεθνώς.

3. Το Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας συγκροτείται το Διοικητικό Συμβούλιο, ορίζονται ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και τα αναπληρωματικά μέλη. Το Συμβούλιο αποτελείται από:

α) Έναν υπάλληλο της Γενικής Διευθυνσης Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, με βαθμό Γενικού Διευθυντή ή Διευθυντή.

β) Έναν υπάλληλο του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, με βαθμό Γενικού Διευθυντή ή Διευθυντή, που υποδεικνύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

γ) Έναν εκπρόσωπο του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, που υποδεικνύεται από το Διοικητικό του Συμβούλιο.

δ) Έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρίες, που υποδεικνύεται από το Διοικητικό της Συμβούλιο.

ε) Έναν επιστήμονα με εξειδίκευση στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής και της προστασίας των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων, που υποδεικνύεται από την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος.

στ) Έναν εκπρόσωπο του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, που υποδεικνύεται από τον Πρόεδρο αυτού.

ζ) Έναν υπάλληλο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, που υποδεικνύεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

η) Έναν επιστήμονα με εξειδίκευση στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής και της προστασίας των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων, μέλος ΔΕΠ Πανεπιστη-

μίου ή Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρυματος, που ορίζει ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας.

θ) Έναν εκπρόσωπο της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων Με Αναπηρίες (ΠΟΣΓΚΑΜΕΑ).

Το μέλος της περίπτωσης α' ορίζει ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας.

Η θητεία του Συμβουλίου ορίζεται τριετής. Οι εκπρόσωποι και οι αναπληρωτές τους προτείνονται από τους αρμόδιους φορείς, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός μήνα από την αποστολή σχετικού εγγράφου του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία, τη διοίκηση, την άσκηση και κατανομή αρμοδιοτήτων, τον τρόπο λήψης των αποφάσεων, τους πόρους, τη διαχείριση, τον αριθμό των οργανικών θέσεων και τα προσθέτα προσόντα του απαραίτητου για τη λειτουργία του Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ προσωπικού κατά κλάδο και ειδικότητα, τη διάρθρωση των υπηρεσιών, τον τρόπο πρόσληψης και τα θέματα υπηρεσιακής καταστάσεως του προσωπικού, την ίδρυση περιφερειακών παραρτημάτων και κάθε ζήτημα σχετικό με την οργάνωση και λειτουργία του Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ.

5. Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει τακτικά μια φορά το μήνα και έκτακτα όποτε το ζητήσει ο Πρόεδρος, βρίσκεται δε σε απαρτία όταν είναι παρόντα τουλάχιστον τέσσερα από τα μέλη του. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζεται αποζημίωση για έξοδα παράστασης και κίνησης για τον Πρόεδρο, τα μέλη του Δ.Σ. και τους υπαλλήλους που ασκούν καθήκοντα γραμματέα.

6. Για τη στελέχωση των υπηρεσιών του Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ και για μία διετία από τη δημοσίευση αυτού του νόμου επιτρέπεται η απόσπαση προσωπικού που υπηρετεί στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται εκάστοτε, καθώς και προσωπικού που υπηρετεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης Α' βαθμού. Η απόσπαση γίνεται, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, με κοινή απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου του φορέα στον οποίο ανήκει ο υπάλληλος και του Δ.Σ. του Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ. Η δαπάνη των αποδοχών των απεσπασμένων βαρύνει το Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ. Ο χρόνος της απόσπασης λογίζεται ότι έχει διανυθεί στην οργανική θέση του υπαλλήλου για όλες τις συνέπειες.

Άρθρο 11

Προγραμματικές Συμβάσεις - Προγράμματα Κοινωνικής Φροντίδας - Ειδικά Προγράμματα Εθελοντισμού

1. Επιτρέπεται να συνάπτονται προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, των λοιπών Υπουργείων, των Περιφερειών, των Πε.Σ.Υ.Π., του Ε.Κ.Α.Κ.Β. και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, καθώς και μεταξύ αυτών και οποιουδήποτε δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που έχει ειδικώς πιστοποιηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 2646/1998 ή μη κυβερνητικής οργάνωσης εγγεγραμμένης στο ειδικό μητρώο που τηρείται, κατά τις διατάξεις του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, από το Τμήμα Ανάπτυξης Εθελοντισμού του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Στις προγραμματικές συμβάσεις καθορίζονται το περιεχόμενο των προγράμματος, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, τα της χρηματοδότησης, ο χρόνος ισχύος της σύμβασης, η διαδικασία παρακολούθησης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό και από τους προϋπολογισμούς τους.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζονται τα κριτήρια, οι όροι και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της παραγράφου.

2. Με τις προγραμματικές συμβάσεις επιδιώκεται ο συντονισμός δράσης και η αποτελεσματικότερη παρέμβαση σε κοινούς τομείς αρμοδιοτήτων, ιδίως όσον αφορά την κοινωνική επανένταξη και ενσωμάτωση ατόμων και ομάδων, καθώς και η μελέτη και εκτέλεση προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας και ειδικών προγραμμάτων εθελοντισμού.

3. Οι αποκεντρωμένες μονάδες κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π. μπορούν να οργανώνουν και να θέτουν σε λειτουργία υπηρεσίες, που συμβάλλουν στην αποϊδρυματοποίηση, αποκατάσταση και επανένταξη των ατόμων με αναπηρίες, όπως ξενώνες, προστατευόμενα ή ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, προστατευόμενα εργαστήρια και εργαστήρια επαγγελματικής κατάρτισης και επανένταξης.

Στους ξενώνες παρέχεται στέγη, θεραπεία, κοινωνική στήριξη, καλλιτεχνικές, πολιτιστικές και άλλες υπηρεσίες. Στα προστατευόμενα διαμερίσματα παρέχονται υπηρεσίες ήπιας θεραπείας, παρακολούθηση και εποπτεία περιορισμένης μορφής από προσωπικό του οικείου φορέα. Στα προστατευόμενα εργαστήρια και στα εργαστήρια επαγγελματικής κατάρτισης παρέχονται υπηρεσίες εκμάθησης επαγγελματικών δεξιοτήτων με σκοπό την αυτονομία, την κοινωνική επανένταξη και την επαγγελματική αποκατάσταση ατόμων με αναπηρίες. Το προσωπικό που απαιτείται για τη λειτουργία των εργαστηρίων επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης προσλαμβάνεται στα πλαίσια συγκεκριμένων προγραμμάτων.

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος οργάνωσης των παραπάνω υπηρεσιών και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της παραγράφου.

Άρθρο 12

Ερανικά Συστήματα Μακράς Διάρκειας

1.α. Ερανικό Σύστημα Μακράς Διάρκειας (Ε.Σ.Μ.Δ.) αποτελεί κάθε μορφή ανάπτυξης δικτύων συλλογής χρημάτων, μέσω συσκευών ή κατά οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο για χρονικό διάστημα από μία εβδομάδα μέχρι έξι μήνες. Τα Ε.Σ.Μ.Δ. αναπτύσσονται σε δημόσιους χώρους είτε σε όλη την επικράτεια είτε σε ορισμένες περιφέρειες αυτής.

β. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις έκδοσης αδειών Ε.Σ.Μ.Δ., η χρονική διάρκειά τους και οι διαδικασίες δια-

μόρφωσης, εγκατάστασης και λειτουργίας, καθώς και συλλογής, καταγραφής, αξιοποίησης και ελέγχου των πόρων αυτών. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας Ε.Σ.Μ.Δ. αποτελεί η προηγούμενη γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας.

2. Τα Ε.Σ.Μ.Δ. επιτρέπεται να οργανώνονται:

(1) Από διεθνείς οργανισμούς και οργανώσεις μη κυβερνητικού χαρακτήρα που έχουν παραρτήματα στην Ελλάδα και δεν επιχορηγούνται τακτικά από οποιαδήποτε πηγή του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

(2) Από την Εκκλησία.

(3) Από συνομοσπονδίες ή ομοσπονδίες συλλόγων ή φορέων που λειτουργούν και δραστηριοποιούνται στην Ελληνική Επικράτεια σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία, εφόσον έχουν ως σκοπό την ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, κοινωνικής ένταξης και οργάνωσης σχετικών εκδηλώσεων και τους χορηγηθεί η σχετική άδεια.

(4) Από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας μπορεί να χορηγούνται άδειες Ε.Σ.Μ.Δ. στους Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, για άνοιγμα λογαριασμών σε τραπεζικά ιδρύματα που έχουν συσταθεί και λειτουργούν νομίμως εντός της Ελληνικής Επικράτειας, με αποκλειστικό σκοπό την αξιοποίηση των εσόδων που θα προκύψουν για την κάλυψη των τοπικών αναγκών που απορρέουν από τις συγκεκριμένες έκτακτες ανάγκες ή ειδικές καταστάσεις και οι οποίες προσδιορίζονται στην απόφαση αυτή.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Υγείας και Πρόνοιας επιτρέπεται να χορηγούνται άδειες προς διενέργεια Ε.Σ.Μ.Δ. ή για το άνοιγμα λογαριασμών σε τραπεζικά ιδρύματα, που λειτουργούν εντός της Ελληνικής Επικράτειας, σε πρεσβείες ή προξενεία ξένων χωρών, που είναι διαπιστευμένες νομίμως στην Ελληνική Δημοκρατία, ή στις Ελληνικές πρεσβείες ή προξενεία στη δοκιμαζόμενη χώρα, για αντιμετώπιση έκτακτων κοινωνικών αναγκών ή ειδικών καταστάσεων, με αποκλειστικό σκοπό την αξιοποίηση των εσόδων που θα προκύψουν για την κάλυψη των αναγκών, που απορρέουν από τις συγκεκριμένες έκτακτες ανάγκες ή ειδικές καταστάσεις.

4. Κάθε διοργανωτής, από αυτούς που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού, επιτρέπεται να λαμβάνει μέχρι τρεις φορές άδεια ανάπτυξης Ε.Σ.Μ.Δ. κατά τη διάρκεια μίας πενταετίας.

5. Επιτρέπεται η διενέργεια ραδιοτηλεοπτικών ερανικών συστημάτων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Υγείας και Πρόνοιας και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου, ρυθμίζονται οι φορείς διενέργειας του εράνου, οι όροι, οι προϋποθέσεις, οι διαδικασίες, η χρονική διάρκεια, ο τρόπος ελέγχου και αξιοποίησης των εσόδων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την έκδοση αδειών οργάνωσης των ερανικών αυτών συστημάτων.

Άρθρο 13

Προγράμματα "Βοήθεια στο Σπίτι"

1. Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας εγκρίνει, συντονίζει και εποπτεύει τα προγράμματα "Βοήθεια στο Σπίτι".

Σκοπός των προγραμμάτων "Βοήθεια στο Σπίτι" είναι η κάλυψη των βασικών αναγκών κοινωνικής φροντίδας για την αξιοπρεπή και αυτόνομη διαβίωση των ηλικιωμένων, καθώς και των ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόσκαιρα ή μόνιμα κοινωνικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας ή αναπηρίας.

Τα προγράμματα "Βοήθεια στο Σπίτι" έχουν ιδίως ως περιεχόμενο:

α. Τη διερεύνηση, καταγραφή, επεξεργασία και μελέτη των αναγκών των κατηγοριών που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο και την κοινωνική χαρτογράφησή τους.

β. Την κάλυψη βασικών αναγκών των εξυπηρετούμενων με την οργάνωση και συστηματική παροχή υπηρεσιών κοινωνικής εργασίας, ψυχοκοινωνικής στήριξης, νοσηλευτικής φροντίδας, φυσικοθεραπείας, εργοθεραπείας και οικογενειακής βοήθειας.

γ. Την ενημέρωση των εξυπηρετούμενων για τα δικαιώματά τους και την επαφή τους με τις αρμόδιες υπηρεσίες υγείας - πρόνοιας.

δ. Τη διευκόλυνση των εξυπηρετούμενων για τη συμμετοχή τους στις θρησκευτικές, πολιτιστικές, ψυχαγωγικές και κοινωνικές δραστηριότητες.

2. Προγράμματα "Βοήθεια στο Σπίτι" μπορούν να υποβάλλουν για έγκριση, στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, οι παρακάτω φορείς:

α) Υπηρεσίες Υπουργείων και Περιφερειών, β) Ν.Π.Δ.Δ., γ) Ν.Π.Ι.Δ., ειδικώς πιστοποιημένα σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 2646/1998, δ) οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και οι επιχειρήσεις τους και ε) η Εκκλησία, οι οργανωτικές υποδιαιρέσεις και φορείς της. Τα προγράμματα "Βοήθεια στο Σπίτι" εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, εφόσον ο φορέας καλύπτει όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ομαλή πραγματοποίηση του προγράμματος.

Η εφαρμογή του προγράμματος "Βοήθεια στο Σπίτι" τελεί υπό την εποπτεία της αρμόδιας Διευθυνσης του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, η οποία μπορεί να την αναθέτει στο αρμόδιο Τμήμα του οικείου Π.ε.Σ.Υ.Π. ή της οικείας Περιφέρειας.

Με την εγκριτική απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας μπορεί να συγκροτείται και τριμελής Επιτροπή Παρακολούθησης (Ε.Π.) του προγράμματος από υπαλλήλους των αρμόδιων υπηρεσιών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας μπορεί να ορίζεται αμοιβή για τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, η οποία βαρύνει το φορέα υλοποίησης.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης συνεπικουρεί την υπηρεσία που είναι αρμόδια για την εποπτεία του προγράμματος, με την παρακολούθηση της τήρησης των όρων της εγκριτικής απόφασης, την αντιμετώπιση των προβλημάτων εφαρμογής του προγράμματος, σε συνεργασία με τους φορείς υλοποίησης, καθώς και με τη σύνταξη εκθέσεων προόδου και αξιολόγησης του όλου προγράμματος.

Προϋπόθεση έγκρισης προγράμματος "Βοήθεια στο Σπίτι" αποτελεί η διάθεση των απαιτούμενων οικονομικών πόρων από το φορέα υλοποίησης. Επικουρικά, τα προγράμματα επιτρέπεται να ενισχύονται από κρατικούς ή άλλους φορείς.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας και του κατά περίπτωση

συναρμόδιου Υπουργού καθορίζεται ο τρόπος και το ύψος της εκαστοτε επιχορήγησης.

Τα υφιστάμενα προγράμματα "Βοήθεια στο Σπίτι" εξακολουθούν να εφαρμόζονται μέχρι τη λήξη τους με τις ισχύουσες μέχρι τη δημοσίευση αυτού του νόμου διατάξεις.

Άρθρο 14

Παιδικές Εξοχές Κρατικού Προγράμματος

Η οργάνωση και η λειτουργία των Παιδικών Εξοχών του Κρατικού Προγράμματος, που αποτελούσε αρμοδιότητα του Π.Ι.Κ.Π.Α., ανατίθεται από το έτος 2003 στις οικείες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή σε νομικά πρόσωπα που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας είναι αρμόδιο για το γενικό σχεδιασμό του ετήσιου κρατικού κατασκηνωτικού προγράμματος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας ορίζονται πριν την έναρξη κάθε κατασκηνωτικής περιόδου και το αργότερο μέχρι την 31η Μαρτίου, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις στις οποίες ανατίθεται η οργάνωση και η λειτουργία των παιδικών εξοχών. Με τις ίδιες αποφάσεις καθορίζεται ο τρόπος διοίκησης και λειτουργίας της παιδικής εξοχής, οι κατηγορίες και ο αριθμός των φιλοξενούμενων, ο αριθμός κατά ειδικότητα του προσωπικού που απαιτείται για τη λειτουργία της, η πρόσληψη του εποχιακού προσωπικού, η τοποθεσία, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας εγγράφονται κάθε έτος πιστώσεις για τη λειτουργία των παιδικών εξοχών, οι οποίες μεταβιβάζονται στους προϋπολογισμούς των οικείων Περιφερειών για την επιχορήγηση των εξουσιοδοτημένων για το σκοπό αυτών Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ή νομικών προσώπων.

Το προσωπικό που υπηρετεί στις παραπάνω κατασκηνώσεις μετατάσσεται στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, με μεταφορά της θέσης του και ανάλογη κατά τα λοιπά εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 19 του Ν. 2646/1998.

Άρθρο 15

Προγράμματα διερμηνείας στη νοηματική γλώσσα

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας μπορεί να ανατίθεται στην Ομοσπονδία Κωφών Ελλάδος η εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων για την παροχή διερμηνείας στη νοηματική γλώσσα σε κωφά άτομα, για την κάλυψη αναγκών επικοινωνίας αυτών των ατόμων με δημόσιες, δικαστικές και άλλες αρχές. Στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας εγγράφονται κάθε χρόνο πιστώσεις για την κάλυψη αυτών των δαπανών. Το περιεχόμενο των προγραμμάτων, ο τρόπος πραγματοποίησής τους και κάθε άλλη λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας.

Άρθρο 16

Επέκταση του προγράμματος οικονομικής ενίσχυσης ανασφάλιστων τετραπληγικών - παραπληγικών σε ασφαλισμένους του Δημοσίου

Η οικονομική ενίσχυση που χορηγείται από το πρόγραμμα ανασφάλιστων τετραπληγικών - παραπληγικών

και ακρωτηριασμένων ατόμων, που προβλέπεται και ρυθμίζεται από τις υπ' αριθμ. 115750/3006 (ΦΕΚ 572 Β', 16.9.1981), Γ4/Φ298/οικ.1931 (ΦΕΚ 724 Β', 30.9.1982), Γ4α/Φ29/1499 (ΦΕΚ 366 Β', 30.6.1983) κοινές υπουργικές αποφάσεις, όπως ισχύουν, επεκτείνεται και στους ακρωτηριασμένους που είναι ασφαλισμένοι άμεσα ή έμμεσα στο Δημόσιο, εργαζόμενους και συνταξιούχους, σύμφωνα με τα όσα ισχύουν στο πρόγραμμα τετραπληγικών - παραπληγικών ασφαλισμένων Δημοσίου, όπως αυτό ορίζεται με το άρθρο 3 του ν.1284/1982 (ΦΕΚ 114 Α') και την 61384/1638 (ΦΕΚ 324 Β', 1983) Κ.Υ.Α., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει μέχρι σήμερα. Ακρωτηριασμένοι με διπλό ακρωτηριασμό εντάσσονται στο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης τετραπληγικών - παραπληγικών, ενώ όσοι έχουν μονό ακρωτηριασμό εντάσσονται στο πρόγραμμα της βαριάς κινητικής αναπηρίας.

Οι ακρωτηριασμένοι που θα εντάσσονται στα προγράμματα οικονομικών ενισχύσεων ακρωτηριασμένων ασφαλιστών και ασφαλισμένων του Δημοσίου πρέπει να έχουν παθολογοανατομικό ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% προερχόμενο από ακρωτηριασμό.

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης των οικονομικών ενισχύσεων, όπως αυτές ρυθμίζονται από τις ανωτέρω αναφερόμενες Κ.Υ.Α.

Άρθρο 17

Ξενώνες Νοσηλευτικής Φροντίδας και Ανακουφιστικής Αγωγής Ασθενών

Κοινωνική Ιδρύματα, καθώς και λοιπά νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, μετά από άδεια της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, να ιδρύουν και λειτουργούν "Ξενώνες Νοσηλευτικής Φροντίδας και Ανακουφιστικής Αγωγής Ασθενών", με σκοπό τη φροντίδα ασθενών που έχουν εξαντλήσει κάθε θεραπευτικό χειρισμό στο νοσοκομείο και χρειάζονται μόνο ανακουφιστική αγωγή και νοσηλευτική φροντίδα.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, με την επιφύλαξη των διατάξεων του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού και των Ειδικών Οικοδομικών Κανονισμών που ισχύουν στον τόπο ανεγερσης των κτισμάτων, ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την ίδρυση και λειτουργία "Ξενώνων Νοσηλευτικής Φροντίδας και Ανακουφιστικής Αγωγής Ασθενών" και ιδίως:

α. Οι τεχνικές προδιαγραφές των κτιρίων και των μηχανολογικών, ηλεκτρολογικών, υδραυλικών και λοιπών εγκαταστάσεων

β. Ο απαραίτητος εξοπλισμός και ο αναγκαίος αριθμός ιατρικού και λοιπού εξειδικευμένου προσωπικού.

γ. Οι υπεύθυνοι για τη λειτουργία.

δ. Ο τρόπος άσκησης της εποπτείας και της επιστημονικής αξιολόγησης του έργου των Ξενώνων από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, των Πε.Σ.Υ.Π. και τις οικείες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

ε. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 18

Εκκρεμείς περιπτώσεις παλαιάς αυτοστεγάσης

1. Η εξαμηνιαία προθεσμία που ορίζεται από τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 47 του Ν. 2956/2001 (ΦΕΚ 258 Α') παρατείνεται μέχρι 31 Δεκεμβρίου του έτους 2003.

2. Παρατείνεται για πέντε έτη από τη δημοσίευση του παρόντος η προθεσμία για την υποβολή αίτησης και δικαιολογητικών της παρ. 4 του άρθρου 23 του Ν. 2646/1998.

3. α. Οικήματα του ενός δωματίου, χωρίς οποιονδήποτε βοηθητικό χώρο, τα οποία ανήκουν στην κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου, προορισμένα για τη στεγαστική αποκατάσταση προσφυγικών οικογενειών, κατά τις διατάξεις του Β.Δ. 330/1960 (ΦΕΚ 169 Α') παραχωρούνται στους κατόχους τους με τίμημα ίσο με το 50% της τρέχουσας αξίας του ακινήτου κατά το χρόνο της παραχώρησης, το οποίο θα εξοφληθεί σε δέκα άτοκες εξαμηνιαίες δόσεις.

β. Στις οικογένειες αστών προσφύγων με βασικό προσφυγικό δικαίωμα ή στα μέλη της οικογένειας των αρχικών δικαιούχων, που κατέχουν οίκημα του ενός δωματίου με οριστικό παραχωρητήριο, κατοικούν σε αυτό και έχουν καταλάβει γειτονικά οικήματα τους ενός δωματίου ή παρακείμενους κοινόχρηστους χώρους που ανήκουν στην κυριότητα του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, διαμορφώνοντας αυτά σε ενιαίο ακίνητο για τη στέγαση της οικογένειάς τους, παραχωρούνται τα κτίσματα αυτά τα οποία αποτελούν ενιαίο ακίνητο, χωρίς την καταβολή τιμήματος, εάν πληρούν τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας (άρθρο 4 του Β.Δ. 330/1960), ανεξαρτητως προσφυγικής ιδιότητας των μελών της οικογένειας. Εάν δεν πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις του νόμου, θα καταβληθεί τίμημα ίσο με το 50% της τρέχουσας αξίας του ακινήτου κατά το χρόνο της παραχώρησης, το οποίο θα εξοφληθεί σε δέκα άτοκες εξαμηνιαίες δόσεις. Στις περιπτώσεις που έχει καταληφθεί κοινόχρηστος χώρος, η παραχώρηση μπορεί να συντελεστεί μόνο όταν το επιτρέπουν οι ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις.

Άρθρο 19

Ρύθμιση ειδικών θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας

1. Η διαχείριση των κονδυλίων που απαιτούνται για το σύνολο των δράσεων του Ευρωπαϊκού Έτους ΑμεΑ - 2003, το οποίο ανακηρύχθηκε με την 2001/903/ΕΚ Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 3ης Δεκεμβρίου 2001, συμπεριλαμβανομένης και της έναρκτηρίας εκδήλωσης, θα πραγματοποιηθεί μέσω του 26298/0 "Ειδικού Λογαριασμού για προγράμματα Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες" (άρθρο 50 του Ν. 2082/1992, ΦΕΚ 158 Α'/21.9.1992), σύμφωνα με τις ισχύουσες εκαστοτε διατάξεις. Για το σκοπό αυτόν, ο ανωτέρω ειδικός λογαριασμός πιστώνεται με εθνικούς πόρους, καθώς και με τους προερχόμενους από την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικούς με το "Ευρωπαϊκό Έτος ΑμεΑ - 2003" πόρους.

2. Από την παράγραφο 4 του άρθρου 7 του Ν. 1137/1981 "Περί νοσηλείας και κοινωνικής προστασίας των Χανσενικών ασθενών" (ΦΕΚ 60 Α') καταργείται το εδάφιο: "Οι Χανσενικοί ασθενείς που νοσηλεύθηκαν στην κλινική του Κέντρου Χανσενικών του Νοσοκομείου Λοιμωδών Νόσων ή κατ' οίκον παίρνουν το ανωτέρω επίδομα προσαυξημένο κατά 50%, εφόσον δεν μπορούν να εργασθούν εξαιτίας της ασθένειας."

3. Δεν καταβάλλεται συμμετοχή από τους ασφαλισμένους του Δημοσίου στις δαπάνες υγειονομικής περιθαλψης των τέκνων τους, που πάσχουν από νεοπλασματική ή μη νεοπλασματική ασθένεια και υποβάλλονται σε μετα-

μόσχευση ήπατος στο εξωτερικό. Διαγράφονται ποσά που δεν έχουν εισπραχθεί από καταλογισμούς σε βάρος ασφαλισμένων, για συμμετοχή τους σε δαπάνες αυτής της κατηγορίας και καταλογισμοί που δεν έχουν εκτελεστεί παύουν να ισχύουν.

4. Οι δαπάνες που έγιναν κατ' εφαρμογή των παρακάτω κοινών αποφάσεων των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας: 1) Γ3β/3287/9.12.1999, 2) Γ3/2332/15.12.1999, 3) Γ3/3370/21.12.1999, 4) Γ3α/3370α/21.12.1999, 5) Γ3α/οικ. 555/17.2.2000, 6) Γ3β/986/29.3.2000, 7) Π2α/698/28.6.2000, 8) Π2α/3091/12.3.2000, 9) Π2α/οικ. 2479/ 6.8.2001 είναι νόμιμες.

5. Ο τρόπος, η διαδικασία και γενικά τα θέματα πραγματοποίησης της άσκησης προσαρμογής και της διενέργειας της δοκιμασίας επάρκειας, καθώς και η ρύθμιση κάθε αναγκαίας λεπτομέρειας για την αναγνώριση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των επαγγελματιών υγείας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 2 έως 8 του Π.Δ. 231/1998 (ΦΕΚ 178 Α'), ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Υγείας και Πρόνοιας.

6. Το άρθρο 8 του Ν. 2072/1992 "Ρύθμιση επαγγέλματος ειδικού τεχνικού προσθετικών και ορθωτικών κατασκευών και λοιπών ειδών αποκατάστασης και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 125 Α') καταργείται.

7. Η προβλεπόμενη από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 17 και της παρ. 2 του άρθρου 19 του Π.Δ. 235/2000 (ΦΕΚ 199 Α') προθεσμία προσαρμογής των ιδιωτικών κλινικών, όπως αυτή έχει παραταθεί με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 15 του Ν. 2920/2001 (ΦΕΚ 131 Α') και της παρ. 2 του άρθρου 14 του Ν. 2955/2001 (ΦΕΚ 256 Α'), παρατείνεται μέχρι 31.12.2003. Η ισχύς της διάταξης της δεύτερης περιόδου της παρ. 1 του άρθρου 18 του Π.Δ. 235/2000 αρχίζει από 31.12.2003.

8. α. Η προκήρυξη για την πλήρωση θέσεων κλάδων νοσηλευτικού προσωπικού, τεχνολόγων ιατρικών εργαστηρίων, παρασκευαστών, ραδιολογίας - ακτινολογίας, χειριστών - εμφανιστών, χειριστών ιατρικών συσκευών, χειριστών ιατρικών μηχανημάτων, πληρωμάτων ασθενοφόρων, κοινωνικών λειτουργών, φυσικοθεραπευτών, βρεφονηπιοκόμων και εργοθεραπευτών σε αποκεντρωμένες μονάδες των Π.Σ.Υ.Π., νοσοκομεία της παρ. 10 του άρθρου 13 του Ν. 2889/2001 (ΦΕΚ 37 Α'), καθώς και στο Ε.Κ.Α.Β., γίνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, η οποία εκδίδεται μετά την εγκριτική απόφαση της τριμελούς Επιτροπής της παρ. 1 του άρθρου 2 της Π.Υ.Σ. 55/1998 (ΦΕΚ 252 Α'/12.11.1998), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Δεν απαιτείται απόφαση εγκρίσεως από την τριμελή Επιτροπή της παρ. 1 του άρθρου 2 της Π.Υ.Σ. 55/1998, αν οι θέσεις των ανωτέρω κλάδων έχουν κενωθεί, για οποιονδήποτε λόγο, πλην της μετάταξης, οπότε η προκήρυξη εκδίδεται μέχρι το τέλος του επόμενου έτους κατά το οποίο η θέση κενώθηκε.

β. Η προκήρυξη του Υπουργού δημοσιεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τις προκηρύξεις του Α.Σ.Ε.Π. Η προκήρυξη αποστέλλεται, πριν από τη δημοσίευσή της, στο Α.Σ.Ε.Π., το οποίο οφείλει να την ελέγξει αιτιολογημένη απόφαση εντός δέκα ημερών. Αν παρέλθει η προθεσμία των δέκα ημερών, τεκμαίρεται η συμφωνη γνώμη του Α.Σ.Ε.Π.

γ. Η κατάταξη των υποψηφίων σε πίνακες σειράς προτεραιότητας γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο

άρθρο 18 του Ν. 2190/1994, όπως εκάστοτε ισχύει. Η κατάρτιση των πινάκων γίνεται από τριμελείς Επιτροπές που συγκροτούνται από τον Γενικό Γραμματέα της κάθε Περιφέρειας. Με τις αποφάσεις συγκρότησης ορίζονται μέχρι δύο γραμματείς για κάθε Επιτροπή. Μέλη και γραμματείς των Επιτροπών, με τους αναπληρωτές τους, ορίζονται μόνιμοι υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ της Περιφέρειας ή άλλων δημόσιων υπηρεσιών ή Ν.Π.Δ.Δ. της έδρας της Περιφέρειας. Στους Προέδρους, στα μέλη και στους γραμματείς των Επιτροπών καταβάλλεται αποζημίωση που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκεντρωμένης και Υγείας και Πρόνοιας.

δ. Μετά την επεξεργασία των αιτήσεων από την Επιτροπή και την κατάρτιση των πινάκων των υποψηφίων, οι πίνακες αποστέλλονται στο Α.Σ.Ε.Π., το οποίο ασκεί έλεγχο αυτεπαγγέλτως ή κατ' ένσταση υποψηφίων. Μετά τον έλεγχο, η Επιτροπή καταρτίζει τους πίνακες διοριστέων, οι οποίοι αποστέλλονται για δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (τεύχος προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.) με φροντίδα των Γενικών Γραμματέων.

ε. Σε περιπτώσεις επιτακτικών υπηρεσιακών αναγκών, εφόσον υπάρχει πλήρης, επαρκής και ειδική αιτιολογία, επιτρέπεται η απασχόληση με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου των περιλαμβανόμενων στον πίνακα κατάταξης, κατά σειρά εγγραφής τους, και πριν τον αυτεπάγγελτο ή κατ' ένσταση έλεγχο του Α.Σ.Ε.Π. και την έκδοση των αποφάσεων διορισμού ή πρόσληψης. Οι απασχολούμενοι με τον τρόπο αυτόν πριν από την έναρξη της απασχόλησης οφείλουν να προσκομίζουν τους απαιτούμενους τίτλους σπουδών και λαμβάνουν τις αποδοχές που αντιστοιχούν στη θέση νεοπροσλαμβανόμενου υπαλλήλου, χωρίς καμιά προϋπηρεσία. Μετά τη δημοσίευση των οριστικών πινάκων διοριστέων, οι τυχόν ήδη απασχολούμενοι που δεν περιλαμβάνονται σε αυτούς αποχωρούν υποχρεωτικώς χωρίς οποιαδήποτε αποζημίωση.

στ. Η προκήρυξη και πρόσληψη του ιατρικού προσωπικού σε αποκεντρωμένες μονάδες των Π.Σ.Υ.Π., σε νοσοκομεία ειδικού καθεστώτος της παρ. 10 του άρθρου 13 του Ν. 2889/2001, καθώς και στο Ε.Κ.Α.Β., γίνεται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 2889/2001 και τις λοιπές ειδικές διατάξεις που αφορούν την πρόσληψη του προσωπικού αυτού. Σε περίπτωση που οι ανωτέρω θέσεις έχουν κενωθεί για οποιονδήποτε λόγο, πλην της μετάταξης, η προκήρυξη γίνεται μέχρι το τέλος του επόμενου έτους κατά το οποίο η θέση κενώθηκε, χωρίς να απαιτείται εγκριτική απόφαση από την τριμελή Επιτροπή της παρ. 1 του άρθρου 2 της Π.Υ.Σ. 55/1998, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

ζ. Η παράγραφος 2 του άρθρου 24 του Ν. 2716/1999 (ΦΕΚ 96 Α'), όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από το άρθρο 20 παρ. 23 του Ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α'), το άρθρο 10 παρ. 8 του Ν. 2839/2000 (ΦΕΚ 196 Α') και το άρθρο 13 παρ. 17 του Ν. 2889/2001 (ΦΕΚ 37 Α'), καταργείται.

9. Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 82 του Ν. 2071/1992 (ΦΕΚ 123 Α'), όπως αυτό συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 9 του Ν. 2194/1994 (ΦΕΚ 34 Α') και του άρθρου 20 παρ. 11 του Ν. 2519/1997 (ΦΕΚ 165 Α'), προστίθεται εδάφιο, ως εξής:

"Με την ίδια διαδικασία των προηγούμενων εδαφίων προσλαμβάνεται ως υπεράριθμος έμμισθος για έναρξη ειδικότητας ή συνεχιση της ειδικότητας ο ιατρός σύζυγος

ή ένας συγγενής εξ αίματος, μέχρι δευτέρου βαθμού, ιστρών κλάδου Ε.Σ.Υ., που έχασαν τη ζωή τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους."

10. Η παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2430/1996 (ΦΕΚ 156 Α'/10.7.1996) τροποποιείται και συμπληρώνεται ως ακολούθως:

"1. Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες και οι οργανώσεις μέλη αυτής επιχορηγούνται για την κάλυψη δαπανών λειτουργίας και εξοπλισμού αυτών από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας από το καθαρό προϊόν του ειδικού λαχείου. Με κοινή υπουργική απόφαση (Κ.Υ.Α.) των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Οικονομίας και Οικονομικών ορίζονται οι προϋποθέσεις και οι διαδικασίες, προκειμένου η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες και οι οργανώσεις μέλη αυτής να επιχορηγηθούν από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Για το σκοπό αυτόν ζητούνται οι απόψεις της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρίες, που αποστέλλονται στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας μέσα σε ένα (1) μήνα από την περιέλευση σε αυτή του σχετικού ερωτήματος του Υπουργού."

11. Στο τέλος της παρ. 6 του άρθρου 15 του Ν. 2889/2001 (ΦΕΚ 37 Α') προστίθεται το παρακάτω εδάφιο:

"Τα Περιφερειακά Συμβούλια Επιλογής και τα Συμβούλια Αξιολόγησης των Επιμελητών Ιατρών Ε.Σ.Υ., καθώς και τα Συμβούλια Επιλογής και τα Συμβούλια Αξιολόγησης των Διευθυντών Ιατρών Ε.Σ.Υ. είναι αρμόδια και για την επανεξέταση των εκκρεμών υποθέσεων, που κρίθηκαν αρχικά από τα καταργούμενα Συμβούλια Κρίσης και Επιλογής Ιατρικού και Οδοντιατρικού Προσωπικού Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων (Σ.Κ.Ε.Ι.Ο.Π.Ν.Ι.) και επανέρχονται μετά από ακυρωτικές αποφάσεις των Διοικητικών Δικαστηρίων ή μετά από αναπομπή τους, κατά τις ισχύουσες διατάξεις, από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας."

12. Στο τέλος της παρ. 8 του άρθρου 11 του Ν. 2889/2001 προστίθεται το παρακάτω εδάφιο:

"Όταν προκειται για επιλογή σε θέση Επιμελητών Ιατρών/οδοντιάτρων του κλάδου Ε.Σ.Υ. για τη στελέχωση Νοσοκομείων ή Κέντρων Υγείας, που λειτουργούν για πρώτη φορά και δεν έχουν τοποθετηθεί ακόμη ο Διευθυντής της Ιατρικής υπηρεσίας ή ο Διευθυντής του οικείου τμήματος ή του Κέντρου Υγείας, τα μέλη των περιπτώσεων β' και γ' ορίζονται από άλλα Νοσοκομεία ή Κέντρα Υγείας του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., με απόφαση του Προέδρου του."

13. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 3 του Ν. 2889/2001 προστίθεται το παρακάτω εδάφιο:

"Ο πίνακας προτεραιότητας των υποψηφίων ισχύει για εξι (6) μήνες από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως."

14.α) Η ισχύς της διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 1963/1991 (ΦΕΚ 138 Α'), που προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 11 του Ν. 2955/2001 αρχίζει από 1.1.2005.

β) Οι διατάξεις της παρ. 4β του άρθρου 6 του Ν. 1963/1991 εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι 1.6.2003 και αναστέλλεται μέχρι τότε η ισχύς της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 11 του Ν. 2955/2001.

γ) Οι περί αποστάσεων φαρμακείων δεσμευτικές διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 1963/1991 δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση που ο αιτών φαρμακοποιός απέκτησε την άδεια ασκήσεως επαγγέλματος πριν από την κατά την 1.1.1992 έναρξη της ισχύος του παραπάνω νόμου και ζη-

τεί την ίδρυση φαρμακείου σε κατάσταση του οποίου ο ίδιος ή ο σύζυγός του είχε αποκτήσει την κυριότητα ή συγκυριότητα κατά ποσοστό άνω του 50% πριν από την ίδια ημερομηνία. Η σχετική αίτηση υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξι (6) μηνών από τη δημοσίευση αυτού του νόμου.

15. Η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 και του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 21 του Π.Δ. 84/2001 (ΦΕΚ 70 Α') διετής προθεσμία προσαρμογής των ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, παρατείνεται μέχρι τις 10.4.2005.

Επίσης, η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 5 του ανωτέρω άρθρου τριετής προθεσμία παρατείνεται μέχρι τις 10.4.2005.

16. Στο τέλος της περίπτωσης β' της παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν. 2889/2001 (ΦΕΚ 37 Α') το κόμμα αντικαθίσταται με τελεία και προστίθεται: "Ένα τουλάχιστον από τα πρόσωπα που προτείνει ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας πρέπει να διαθέτει ιδιαίτερη επιστημονική κατάρτιση και δραστηριότητα στον τομέα της Πρόνοιας."

17. Ιατρικό και λοιπό προσωπικό που κατέχει οργανική θέση στο Γενικό Ογκολογικό Νοσοκομείο Κηφισιάς οι "ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ" και είναι αποσπασμένο σε νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. μετατάσσεται σε προσωρινές προσωποπαγείς θέσεις, που συνιστώνται στο νοσοκομείο στο οποίο οι υπάλληλοι είναι αποσπασμένοι με αντίστοιχη προσωρινή μεταφορά της οργανικής θέσης τους. Η μετατάξη γίνεται αυτοδικαία από την έναρξη του παρόντος νόμου και βεβαιώνεται με διαπιστωτική πράξη του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π. που υπηρετούν. Μεταφέρονται επίσης προσωρινά στα νοσοκομεία υποδοχής οι κενές θέσεις ειδικότητας, εξειδίκευσης και ειδικευμένων Ιατρών. Με την επανέναρξη της λειτουργίας του οικείου τμήματος στο υπό ανέγερση νέο Νοσοκομείο οι "ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ", λήγει αυτοδικαία η προσωινή μετατάξη του παραπάνω προσωπικού και οι θέσεις που συνιστώνται στο νοσοκομείο υποδοχής επαναφέρονται και προστίθενται στις οργανικές θέσεις του ορτανισμού του Νοσοκομείου οι "ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ".

Άρθρο 20

1. Επιτρέπεται η κατασκευή επέκτασης των κτιριακών εγκαταστάσεων του Ωνασείου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου σύμφωνα με τα από 8/2002 τοπογραφικά διαγράμματα με τα στοιχεία Α-1 και Α-4 του μηχανικού Ζαν Ογκ Πραμπλάν και τα με την ίδια ημεροχρονολογία σχέδια κάλυψης με τα στοιχεία Α-2, Α-3, Α-5, Α-6 και Α-7 του αυτού μηχανικού, αντίτυπα των οποίων δημοσιεύονται σε φωτοσμίκρυνση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μαζί με τον παρόντα νόμο, συνολικής επιφανείας έως 7.000 τ.μ. εντός του χώρου που απεικονίζεται στα ανωτέρω τοπογραφικά διαγράμματα.

2. Η παρούσα έγκριση επέχει θέση άδειας της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής, καθώς και της προβλεπόμενης από το άρθρο 2 του Π.Δ. 235/2000 σχετικής άδειας.

3. Για τους όρους και περιορισμούς δόμησης και τις πολεοδομικές διατάξεις ορίζονται συντελεστής δόμησης 2,55, επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης 67% και υλοποιούνται κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων του Γ.Ο.Κ. και των κανονισμών δόμησης, πλην εκείνων που αφορούν σε θέματα ασφάλειας και αντοχής του κτιρίου (π.χ. πυροπροστασία, ελληνικός αντισεισμικός κανονι-

σμός, σχετικές διατάξεις για τα Α.Μ.Ε.Α. κ.λπ.), καθώς και στην εξασφάλιση θέσεων στάθμευσης. Πριν την έναρξη των οικοδομικών εργασιών είναι υποχρεωτική η σύνταξη των σχετικών μελετών σύμφωνα με τις προδιαγραφές, ως και ο ορισμός επιβλεπόντος μηχανικού.

4. Οι σχετικές με την οριστική αρχιτεκτονική μελέτη της επέκτασης διατάξεις του Ν. 1675/1986 παραμένουν σε ισχύ.

Άρθρο 21

Μεταβατικές και τελικές διατάξεις

1. Η ημέρα έναρξης της λειτουργίας κάθε Ν.Π.Δ.Δ. και κάθε υπηρεσιακής μονάδας του Ε.Ο.Κ.Φ., που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 1 αυτού του νόμου, ως αποκεντρωμένης μονάδας παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μέχρι τη δημοσίευση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου και εφόσον αυτή εκδοθεί πριν από την κατάργηση του Ε.Ο.Κ.Φ., η οικεία αποκεντρωμένη μονάδα εξακολουθεί να λειτουργεί με το υφιστάμενο μέχρι τη δημοσίευση αυτού του νόμου νομικό καθεστώς και να διοικείται από το υφιστάμενο Διοικητικό Συμβούλιο. Οι αποκεντρωμένες μονάδες των Πε.Σ.Υ.Π. που προέρχονται από τον Ε.Ο.Κ.Φ. εξακολουθούν να λειτουργούν ως υπηρεσιακές μονάδες αυτού μέχρι τη δημοσίευση της υπουργικής απόφασης για την έναρξη της λειτουργίας τους.

Σε περίπτωση που θα προηγηθεί η κατάργηση του Ε.Ο.Κ.Φ., μέχρι την έκδοση της απόφασης για την έναρξη της λειτουργίας τους, οι παραπάνω μονάδες κοινωνικής φροντίδας διοικούνται από το Δ.Σ. του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., το οποίο μπορεί με αποφάσεις του να αναθέτει προσωρινά καθήκοντα στο υπάρχον προσωπικό, εφόσον δεν έχει ακόμη εκδοθεί ο οργανισμός της μονάδας.

Από την ημέρα κατάργησης του Ε.Ο.Κ.Φ. και μέχρι τη σύσταση Υπηρεσίας Δημοσιονομικού Ελέγχου (Υ.Δ.Ε.) για τις αποκεντρωμένες μονάδες των Πε.Σ.Υ.Π. που προέρχονται από τον Ε.Ο.Κ.Φ., η αναγνώριση και εκκαθάριση των δαπανών τους γίνεται από τα όργανα που είναι αρμόδια για την αναγνώριση και εκκαθάριση των δαπανών της Κεντρικής Υπηρεσίας του οικείου Πε.Σ.Υ.Π. Αξιώσεις των υπαλλήλων του Ε.Ο.Κ.Φ. που αφορούν μισθολογικά θέματα ασκούνται και τυχόν εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται κατά του φορέα στον οποίο οι εν λόγω υπάλληλοι μεταφέρονται ή μετατάσσονται.

Τα Ν.Π.Δ.Δ. που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 1 του νόμου αυτού και μετατρέπονται σε υπηρεσιακές μονάδες των Πε.Σ.Υ.Π., με εξαίρεση τον Ε.Ο.Κ.Φ., για τον οποίο ισχύουν οι προαναφερόμενες στην παρούσα παράγραφο διατάξεις, εξακολουθούν να διέπονται και να λειτουργούν με το υφιστάμενο νομικό καθεστώς μέχρι την έκδοση της απόφασης του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής.

2. Η κατάρτιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού, καθώς και η αναγνώριση, εκκαθάριση και εντολή πληρωμής των δαπανών των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 1 αυτού του νόμου μετά την έναρξη της λειτουργίας τους ως μονάδων κοινωνικής φροντίδας των Πε.Σ.Υ.Π., γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 496/1974. Για την εκκαθάριση και την εντολή πληρωμής των εξόδων εξακολουθεί

να είναι αρμόδια η υφιστάμενη για κάθε φορέα Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου. Μέχρι τη σύσταση Υπηρεσίας Δημοσιονομικού Ελέγχου για καθέναν από τους παραπάνω φορείς ή για ομάδα των παραπάνω φορέων που δεν έχουν τέτοια υπηρεσία, η εκκαθάριση και η εντολή πληρωμής των δαπανών γίνεται από την Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου που είναι αρμόδια για τις δαπάνες της Κεντρικής Υπηρεσίας του οικείου Πε.Σ.Υ.Π.

3. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας μπορεί να αντικαθίσταται ο Πρόεδρος ή άλλο μέλος του Δ.Σ. ή οποιοδήποτε άλλο όργανο Διοίκησης του Ε.Ο.Κ.Φ. και των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 1 αυτού του νόμου, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

4. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας οι πιστώσεις του προϋπολογισμού του Ε.Ο.Κ.Φ., που αφορούν δαπάνες για το διάστημα από την κατάργησή του και μέχρι το τέλος του ίδιου οικονομικού έτους, μεταφέρονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και στη συνέχεια κατανέμονται στους προϋπολογισμούς των Πε.Σ.Υ.Π., του Ε.Κ.Α.Κ.Β. του Ε.ΣΥ.Κ.Φ. και των Ο.Τ.Α. ανάλογα με τις προγραμματισμένες δαπάνες των υπηρεσιακών μονάδων του Ε.Ο.Κ.Φ. που ενσωματώνονται και του προσωπικού που μεταφέρεται στους παραπάνω φορείς.

5. Οι κρατήσεις επί των αποδοχών του προσωπικού των μετατρεπόμενων σε αποκεντρωμένες μονάδες των Πε.Σ.Υ.Π. νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και υπηρεσιακών μονάδων του Ε.Ο.Κ.Φ. για σχηματισμό κεφαλαίων εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος, κατά το άρθρο 2 του Ν. 103/1975, αποτελούν έσοδο του οικείου Πε.Σ.Υ.Π., στον προϋπολογισμό του οποίου εγγράφονται πιστώσεις για την καταβολή εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος στους υπαλλήλους που αποχωρούν από την υπηρεσία. Τα κεφάλαια που έχουν σχηματιστεί στα παραπάνω Ν.Π.Δ.Δ., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 103/1975, μεταφέρονται στους αντίστοιχους λογαριασμούς των οικείων Πε.Σ.Υ.Π. Τα κεφάλαια που έχουν σχηματιστεί στον Ε.Ο.Κ.Φ. μεταφέρονται στα Πε.Σ.Υ.Π., το Ε.Κ.Α.Κ.Β. και το Ε.ΣΥ.Κ.Φ. ανάλογα με τον αριθμό του μεταφερόμενου σε αυτά προσωπικού. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζεται η διαδικασία και ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες για τον προσδιορισμό και μεταφορά των παραπάνω κεφαλαίων.

Ο χρόνος υπηρεσίας που διανυθike στα παραπάνω Ν.Π.Δ.Δ. και στους φορείς που συγχωνεύτηκαν στον Ε.Ο.Κ.Φ. με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 2646/1998 αναγνωρίζεται, χωρίς δαπάνη, μετά από αίτηση του υπαλλήλου, για την καταβολή εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 103/1975.

6. Το προσωπικό που κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου κατέχει θέσεις οι οποίες προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 115 του Π.Δ. 95/2000 (ΦΕΚ 76 Α') και προσφέρει υπηρεσίες στις μονάδες κοινωνικής φροντίδας, που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 1 αυτού του νόμου, εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του στις μονάδες αυτές.

Άρθρο 22

Καταργητικές διατάξεις

1. Το Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.ΣΥ.Κ.Φ.), που συστήθηκε με άρθρο 8 του Ν. 2646/1998, καταργείται από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας του νομικού

προσώπου δημοσίου δικαίου με την ίδια επωνυμία, που προβλέπεται στο άρθρο 7 του παρόντος νόμου. Η έναρξη της λειτουργίας ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας.

2. Από τη δημοσίευση του νόμου αυτού καταργούνται όλες οι σχετικές διατάξεις με προγράμματα "Βοήθεια στο Σπίτι" ή "Κατ' οίκον βοήθεια". Ειδικότερα καταργούνται οι διατάξεις:

α. Του άρθρου 14 του Ν. 2646/1998.

β. Του άρθρου 2 του Α.Ν. 162/1973 (ΦΕΚ 227 Α).

3. Από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται οι διατάξεις:

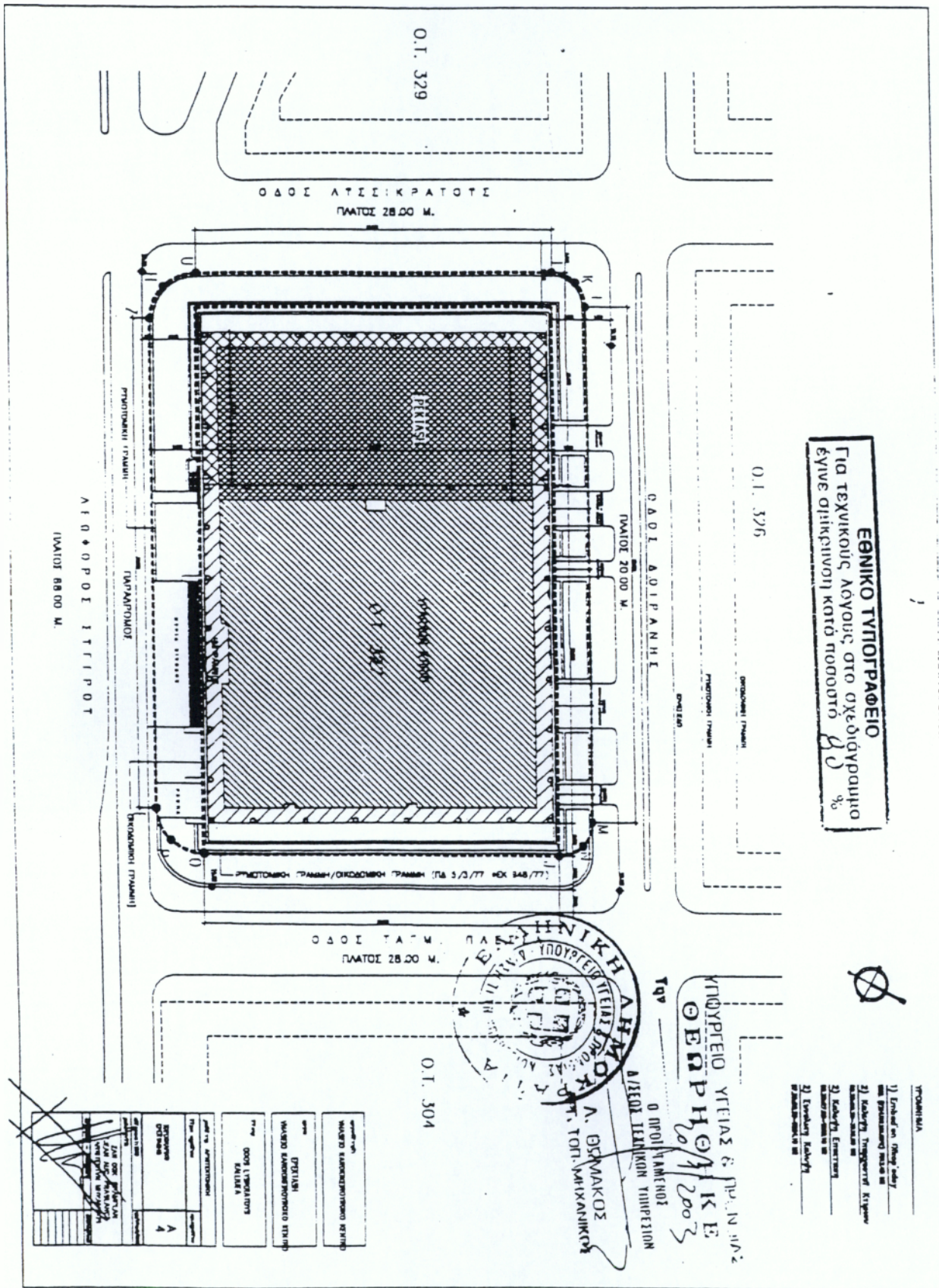
α. Του άρθρου 9, των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 19 και του άρθρου 20 του Ν. 2646/1998.

β. Της κείμενης νομοθεσίας που είναι αντίθετες με τις διατάξεις του νόμου αυτού ή ρυθμίζουν με διαφορετικό τρόπο θέματα που ρυθμίζονται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 23

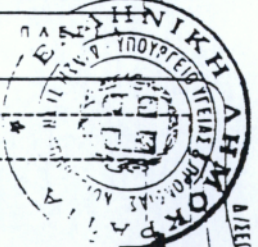
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του.

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
 ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ, ΟΤΟ ΟΧΕ ΔΙΔΥΓΡΑΜΜΟ
 έγινε αρίθμηση κατά ποσοστό 80 %

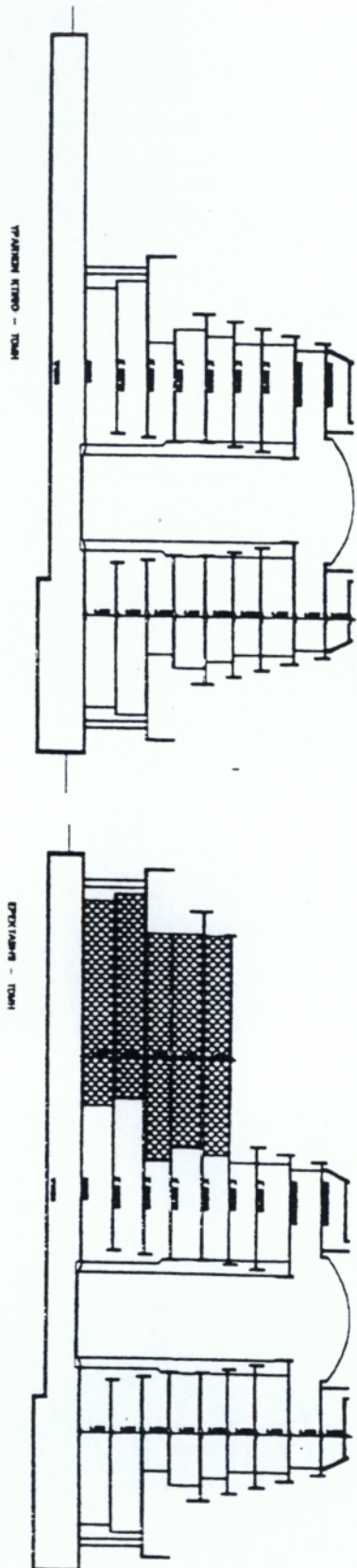
- ΥΠΟΜΕΤΑ
- 1) Printed on Heavy duty
 - 2) Printed on paper in accordance with the
 - 3) Colorful images of the
 - 4) Colorful images of the
 - 5) Colorful images of the
 - 6) Colorful images of the

ΚΥΒΕΡΝΕΙΟ ΥΠΕΙΑΣ & Π.Ν.Ν.Ν.Σ.
ΘΕΡΜΟΓ
 2003

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΑΘΗΤΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟ
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΑΘΗΤΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	ΟΔΟΣ ΛΙΠΟΛΟΓΟΥ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΑΘΗΤΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟ
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΑΘΗΤΕΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	ΟΔΟΣ ΛΙΠΟΛΟΓΟΥ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
 Για τεχνικούς λόγους στο σχεδιάγραμμα
 έγινε ολική ριζική κλιτό ποσοστό 80 %

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
 20/1/2003
 Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
 Την _____
 ΑΓΙΟΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
 ΘΩΜΑΣ ΚΟΣΜΑΚΟΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΑΛΑΙΟΝ ΚΤΙΡΙΟ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ	ΠΑΛΑΙΟΝ ΚΤΙΡΙΟ και ΕΠΕΚΤΑΣΗ
<p>ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>
<p>Α ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Α ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Α ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>
<p>Β ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Β ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Β ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>
<p>Γ ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Γ ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Γ ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>
<p>Δ ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Δ ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Δ ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>
<p>Ε ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Ε ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>	<p>Ε ΟΜΟΤΥΠΗ ΚΑΤ' ΕΥΚΑΙΡΙΑΝ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03 ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ 15/1/03</p>
<p>ΣΥΝΟΛΟ</p>	<p>ΣΥΝΟΛΟ</p>	<p>ΣΥΝΟΛΟ</p>
<p>ΕΠΙΜΟΡΦΗ: 2219719 Μ2 ΔΟΜΗΣΗ: 1891502 Μ2 ΕΛΕΥΤΕΡΑ: 524408 Μ2 ΟΜΟΙΟΣ: 8184033 Μ2</p>		

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
 Τμήμα Αρχιτεκτονικής

ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΣ
 ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
 Τμήμα Αρχιτεκτονικής

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 7 Φεβρουαρίου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Δ. ΡΕΠΠΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΠ. - ΑΘ. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Κ. ΣΤΕΦΑΝΗΣ

ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ
ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Χ. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 10 Φεβρουαρίου 2003

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ